

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА
НА
ИНТЕГРИРАНА ТЕРИТОРИАЛНА СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА
СЕВЕРОИЗТОЧЕН РЕГИОН ЗА ПЛАНИРАНЕ ОТ НИВО 2 ЗА
ПЕРИОДА 2021-2027 г.

Март 2022 г.

Този документ е създаден в рамките на бюджетна линия BG16RFOP001-8.002.0005 Бюджетна линия на сектор „Стратегическо планиране и програмиране“, финансирана по Приоритетна ос 8 „Техническа помощ“ на Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014–2020.

СЪДЪРЖАНИЕ

1	Въведение	11
1.1	Обща информация	11
1.2	Нормативна рамка за ЕО	12
1.3	Методически подход за изготвяне на ЕО	13
2	Визия, стратегически приоритети, специфични цели и обхват на ИТСР на СИР.....	15
2.1	Визия на ИТСР на СИР.....	15
2.2	Стратегически приоритети, специфични цели и съдържание на ИТСР на СИР.....	15
2.3	Обхват на ИТСР на СИР.....	31
2.4	Времева рамка.....	32
3	Връзка на ИТСР на Североизточен регион за планиране от ниво 2 с други планове и програми.....	32
3.1	Основни стратегически документи на ЕС	33
3.1.1	Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие до 2030 г.....	33
3.1.2	Цели за устойчиво развитие (Дневен ред 2030 г.).....	34
3.1.3	Пътна карта за план за действие целящ нулево замърсяване на водите, въздуха и почвата	35
3.1.4	План за действие относно кръговата икономика	36
3.1.5	Стратегията на ЕС за екологосъобразна инфраструктура	37
3.1.6	Стратегия на Европейския съюз за горите и сектора на горското стопанство	38
3.2	Национални стратегии, програми и планове	40
3.2.1	Актуализирана Национална концепция за пространствено развитие (НКПР) за периода 2013 - 2025 г.....	40
3.2.2	Национална програма за развитие: България 2030 – визия, цели и приоритети.....	41
3.2.3	Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие	42
3.2.4	Национална стратегия за управление и развитие на водния сектор.....	43

3.2.5	Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018 – 2024 г).....	45
3.2.6	Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие до 2030 г.....	45
3.2.7	Планове за управление на речните басейни	46
3.2.8	Планове за управления на риска от наводнения	49
3.2.9	Морска стратегия на Република България и Програма от мерки към нея	50
3.2.10	Интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021 – 2030 г.....	52
3.2.11	Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха, България 2020-2030 г.....	54
3.2.12	Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.)	55
3.2.13	Национален план за опазване на най-значимите влажни зони в България 2013 – 2022.....	56
3.2.14	Стратегия за устойчиво енергийно развитие на Република България до 2030 година с хоризонт до 2050 година.....	59
3.2.15	Националният план за управление на отпадъците (НПУО) 2021-2028.....	60
4	Състояние на околната среда	61
4.1	Атмосферен въздух и климат	61
4.1.1	Климат.....	61
4.1.2	Атмосферен въздух.....	64
4.1.2.1	Съществуващо състояние на емисиите в атмосферния въздух	64
4.1.2.2	Качество на атмосферния въздух в СИР	67
4.2	Води.....	72
4.2.1	Повърхностни води	72
4.2.2	Подземни води.....	79
4.2.3	Райони със значителен риск от наводнения (РЗПРН)	87
4.3	Почви и земеползване.....	88
4.4	Ландшафт	92
4.5	Биологично разнообразие.....	94

4.5.1	Флора и фауна.....	94
4.5.2	Защитени територии.....	96
4.5.3	Защитени зони	97
4.6	Културно-историческо наследство	98
4.7	Материални активи.....	101
4.8	Население, човешко здраве	111
4.8.1	Демографска характеристика на региона	111
4.8.2	Заболеваемост, болестност и умирения по причини.....	118
4.8.3	Здравеопазване	122
4.8.4	Анализ на рисковите фактори, свързани с населението и човешкото здраве, в т.ч. свързани с околната среда	125
4.8.4.1	<i>Рискови фактори, свързани с околната и трудовата среда</i>	125
4.8.4.2	<i>Демографски и социални фактори</i>	135
4.8.4.3	<i>Рискови фактори, свързани с начина на живот</i>	142
4.8.4.4	<i>Предприятия/съоръжения с висок и нисък рисков потенциал</i>	143
4.9	Отпадъци	143
5	Развитие на околната среда без прилагането на интегрираната териториална стратегия за развитие	145
5.1	Атмосферен въздух и климат	145
5.1.1	Атмосферен въздух.....	145
5.1.2	Климат.....	145
5.2	Води.....	145
5.2.1	Повърхностни води	145
5.2.2	Подземни води.....	145
5.3	Почви.....	146
5.4	Ландшафт	146
5.5	Биологично разнообразие.....	146
5.6	Културно-историческо наследство	146
5.7	Материални активи.....	146
5.8	Население, човешко здраве	147

6	Характеристики на околната среда за територии, които може да бъдат значително засегнати.....	147
6.1	Ландшафти и територии от интерес за Общността	147
6.2	Ландшафти и територии с национален защитен статут	150
6.3	Зони за защита на водите.....	154
6.3.1	Повърхностни води	155
6.3.2	Подземни води.....	156
6.4	Води за рекреация.....	157
6.5	Зони за опазване на стопански ценни водни организми	158
6.6	Чувствителни зони.....	161
6.7	Уязвими зони	162
7	Съществуващи екологични проблеми	162
7.1	Атмосферен въздух и климат	162
7.1.1	Атмосферен въздух.....	162
7.1.2	Климат.....	162
7.2	Води.....	163
7.2.1	Повърхностни води	163
7.2.2	Подземни води.....	164
7.3	Почви.....	165
7.4	Ландшафт	167
7.5	Биологично разнообразие.....	168
7.6	Културно-историческо наследство	169
7.7	Материални активи.....	170
7.8	Население, човешко здраве	170
8	Цели на опазване на околната среда	171
8.1	Цели на опазване на околната среда на международно равнище	171
8.2	Цели на опазване на околната среда на национално равнище.....	176
9	Въздействия върху околната среда.....	185

9.1	Оценка на въздействията на ниво Стратегически приоритети и специфични цели	186
9.2	Оценка на въздействията на ниво цели, дейности и мерки.....	192
9.2.1	СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1. Развитие на интелигентна индустрия с потенциал за висок растеж.....	193
9.2.2	СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2. Устойчиво оползотворяване на специфичния местен потенциал за развитие;	198
9.2.3	СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.1. Инвестиции в образование и умения.....	203
9.2.4	СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2. Подобряване на достъпа до качествени здравни и социални услуги.....	208
9.2.5	СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.3. Подобряване на културната и спортната инфраструктура.....	212
9.2.6	СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1. Бърза и сигурна транспортна и цифрова свързаност	213
9.2.7	СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2. Градско възстановяване и интегрирано развитие	217
9.2.8	СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда	220
9.2.9	СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.4 Трансгранично и транснационално сътрудничество	223
9.3	Обобщение на въздействията	227
9.3.1	Атмосферен въздух и климат.....	228
9.3.1.1	Атмосферен въздух	228
9.3.1.2	Климат	230
9.3.2	Води	230
9.3.3	Почви	233
9.3.4	Ландшафт.....	234
9.3.5	Биологично разнообразие.....	234
9.3.6	Културно-историческо наследство	236
9.3.7	Материални активи	237
9.3.8	Население, човешко здраве	237
9.3.8.1	Шум	241
9.3.8.2	Предприятия/съоръжения с висок и нисък рисков потенциал	242

9.3.9	Отпадъци.....	242
9.4	Трансгранично въздействие	244
10	Мерки за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно компенсиране на неблагоприятните последици от ИТСП на СИР.....	246
10.1	Мерки за отразяване в окончателния вариант на ИТСП на СИР	246
10.2	Мерки за изпълнение при прилагане на ИТСП на СИР.....	247
10.2.1	Атмосферен въздух и климат.....	247
10.2.1.1	Атмосферен въздух	247
10.2.1.2	Климат	248
10.2.2	Води	248
10.2.3	Почви	251
10.2.4	Ландшафт.....	251
10.2.5	Биологично разнообразие.....	251
10.2.6	Културно-историческо наследство	252
10.2.7	Материални активи.....	252
10.2.8	Население, човешко здраве	253
11	Описание на мотивите за избор на разглежданите алтернативи и на методите на извършване на екологична оценка, включително трудностите при събиране на необходимата за това информация, като технически недостатъци и липса на ноу- хау	253
12	Мерки във връзка с наблюдението по време на прилагането на ИТСП на СИР.....	255
13	Заклучение	257
14	Приложения	258

Списък на фигурите

Фигура 1. Обща схема на СИР	32
Фигура 2. Схема на климатичните области.....	62
Фигура 3. Почвени типове в СИР	89
Фигура 4. Ландшафтно райониране на България (по Петров, 1997).....	92
Фигура 5. Разпространение на видовете растения и гъби от ЧКБ.....	95
Фигура 6. Разпространение на видовете животни от ЧКБ.....	96
Фигура 7. Защитени територии по ЗЗТ	97
Фигура 8. Защитени зони по ЗБР	98

Списък на таблиците

Таблица 1 - Рейтинг матрица (матрица на оценките)	14
Таблица 2 - Състояние на повърхностните водни тела, разположени на територията на Дунавски район за басейново управление и попадащи в територията на СИР, съгласно ПУРБ на ДРБУ 2016-2021 г.	76
Таблица 3 - Състояние на подземните водни тела, разположени на територията на Дунавски район за басейново управление и попадащи в територията на СИР, съгласно ПУРБ на ДРБУ 2016-2021 г.	85
Таблица 4 - Основна заетост на територията на СИР по области	88
Таблица 5 - Население и прираст в СИР - 2011 и 2018 г.	111
Таблица 6 - Територия , населени места по области в СИР	113
Таблица 7 - Населени места в СИР според броя на населението.....	114
Таблица 8 - Раждаемост по области в Североизточен регион – 2018 г.....	115
Таблица 9 - Смъртност по области в Североизточен регион – 2018 г.....	116
Таблица 10 - Регистрирани инфекциозни заболявания през 2018 г. в СИР	119
Таблица 11 - Новооткрити злокачествени заболявания в СИР за периода 2016-2018 г. (на 100 000 жители)	119
Таблица 12 - Обслужено население от лекари – в динамика	123
Таблица 13 - Състояние на ЗЗПВ от Черноморски район, попадащи в СИР.....	156
Таблица 14 - Състояние на ЗЗПВ от Дунавски район, попадащи в СИР.....	157
Таблица 15 - Състояние на зоните за къпане от ЧРБУ, попадащи в СИР.....	157
Таблица 16 - Състояние на зоните за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми в ЧРБУ, попадащи в СИР.....	159
Таблица 17 - Състояние на зоните за развъждане на черупкови организми в крайбрежните морски води в ЧРБУ, попадащи в СИР.....	160
Таблица 18 - Мерки за наблюдение и контрол по време на прилагане на ИТСП и индикатори за мониторинг на въздействията върху околната среда	256

АБРЕВИАТУРИ

Абревиатура	Дефиниция
АНКПР	Актуализирана Национална концепция за пространствено развитие
БД	Басейнова дирекция
ВЕИ	Възобновяеми енергийни източници
ЕО	Екологична оценка
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗЗТ	Закон за защитените територии
ЗЗВ	Зони за защита на водите
ЗЗ	Защитена зона (по смисъла на ЗБР)
ЗТ	Защитена територия (по смисъла на ЗЗТ)
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИТИ	Интегрирани териториални инвестиции
ИТСР	Интегрирана териториална стратегия за развитие
КИН	Културно-историческо наследство
МЗ	Министерство на здравеопазването
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МСП	Малки и средни предприятия
НЕМ	Национална екологична мрежа
НДСООС	Национален доклад за състоянието и опазването на околната среда в Р. България

Абревиатура	Дефиниция
НИРД	Научно-изследователска и развойна дейност
НКИЗ	Национална компания "Индустриални зони" ЕАД
НСМСП	Националната стратегия за МСП
ПГ	Парникови газове
ПОО	Професионално образование и обучение
ПУРБ	План за управление на речните басейни
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
СЕО	Стратегическа екологична оценка
СИР	Североизточен регион
ЧКБ	Червена книга на Р България
САФ	Обща рамка за оценка

1 Въведение

1.1 Обща информация

За регионите за планиране от ниво 2 се разработват интегрирани териториални стратегии за развитие в съответствие с изискванията на Закона за регионалното развитие. Интегрираните териториални стратегии за развитие на регионите за планиране от ниво 2 се приемат от Министерския съвет по предложение на министъра на регионалното развитие и благоустройството след одобрението им от съответните регионални съвети за развитие.

Настоящият документ представлява Екологична оценка по Договор №РД-02-29-233/30.12.2020г., сключен между Министерство на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ), в качеството му на Възложител, и „ЕФ СИ ДЖИ ПОВВИК“ ЕАД, в качеството му на Изпълнител, за изпълнението на обществена поръчка с предмет: „ИЗВЪРШВАНЕ НА ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА И ОЦЕНКА ЗА СЪВМЕСТИМОСТТА С ПРЕДМЕТА И ЦЕЛИТЕ НА ОПАЗВАНЕ НА ЗАЩИТЕНИТЕ ЗОНИ НА ИНТЕГРИРАНИТЕ ТЕРИТОРИАЛНИ СТРАТЕГИИ ЗА РАЗВИТИЕ НА РЕГИОНИТЕ ЗА ПЛАНИРАНЕ ОТ НИВО 2“. Финансирането на обществената поръчка ще се осигури в рамките на Бюджетна линия с регистрационен номер BG16RFOP001-8.002-0005 „Бюджетна линия на сектор „Стратегическо планиране и програмиране“ (СПП), Главна дирекция „Стратегическо планиране и програми за регионално развитие“ по Приоритетна ос 8 „Техническа помощ“. Интернет адресът на Единния информационен портал е: www.eufunds.bg/bg, а интернет адресът на ОПРР 2014-2020 г. е: www.bgregion.eu.

ИТСР на Североизточен регион попада в обхвата на чл. 85, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и очертава рамка за бъдещо развитие на инвестиционни предложения, които се отнасят към позиции на Приложение № 1 и Приложение № 2 на ЗООС, предвид което, на основание чл. 2, ал. 1, т. 1 от Наредбата за ЕО, подлежи на процедура по задължителна екологична оценка (ЕО).

Стратегията ще бъде одобрена от Министерския съвет на Република България, предвид което, на основание член 4, т. 1 от Наредбата за ЕО, както и чл. 4, т. 2 от същата наредба във връзка с чл. 10, ал. 2, т. 4 от ЗООС, компетентен орган за провеждане на процедурата по ЕО е Министърът на околната среда и водите.

Регионалният съвет за развитие на Североизточния регион е органът, който ще следи за прилагането на стратегията.

Процедурата по ЕО се съвместява изцяло с действащите процедури за изготвяне и одобряване на ИТСР. Екологичната оценка на Интегрираната териториална стратегия за развитие на Североизточен регион за планиране от ниво 2 за периода 2021 - 2027 г. се

извършва едновременно с изготвянето ѝ.

Съгласно чл.19а от Наредбата за ЕО е изготвено Задание за определяне на обхвата и съдържанието на ДЕО. Заданието е предоставено за консултации съгласно чл. 19а от Наредбата за ЕО на всички заинтересовани страни, определени в схемата за провеждане на консултации. Получените в резултат на консултациите по Заданието становища са съобразени при изготвяне на настоящият доклад за екологична оценка на ИТСР на СИР 2021-2027 г.

1.2 Нормативна рамка за ЕО

Съгласно писмо изх. № ЕО 10/26.05.2020 г. на Компетентния орган (МОСВ), ИТСР на Североизточен регион попада в обхвата на чл. 85, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и на основание чл. 2, ал. 1, т. 1 от Наредбата за ЕО, подлежи на процедура по екологична оценка (ЕО). Съгласно чл. 82, ал. 1 от ЗООС процедурата по ЕО се съвместява изцяло с действащите процедури по изготвяне на планове/измененията на планове и завършва преди тяхното одобряване.

ЕО се разработва в съответствие с разпоредбите на Директива 2001/42/ЕО,¹ транспонирана в националното законодателство с Наредбата за условията и реда на извършване на екологична оценка на планове и програми (Наредба за ЕО, приета с ПМС № 139 от 24.06.2004 г).

В допълнение, ЕО се съобразява със следните документи:

- Практически наръчник на ЕК по прилагане на Директива 2001/42/ЕО относно оценката на последиците на някои планове и програми върху околната среда;
- Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 г. за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна;
- Директива 79/409/ЕИО за опазване на дивите птици, кодифицирана с Директива 2009/147/ЕО;
- Оценка на планове и проекти, съществено засягащи зони от Натура 2000 – Методическо ръководство по разпоредбите на чл. 6 (3) и (4) на Директивата за местообитанията 92/43/ЕИО;
- Ръководство за екологична оценка на планове и програми в България, 2002 г., разработено от консорциум с участието на ПОВВИК ООС със съдействието и под

¹ Директива 2001/42/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 27 юни 2001 г. относно оценката на последиците на някои планове и програми върху околната среда.

редакцията на Министерство на околната среда и водите, България;

Списъкът с ключови документи, свързани с процеса по изготвяне на ЕО, е представен в следващото каре.

Каре 1: Ключова нормативна рамка

Законова рамка на България и съответните документи, свързани с процеса по ЕО

- Закон за опазване на околната среда (ЗООС) – обн. ДВ, бр. 91/2002 г.;
- Закон за биологичното разнообразие (ЗБР) – обн. ДВ, бр. 77 /2002 г.;
- Закон за водите – обн. ДВ, бр. 67/1999 г.;
- Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (Наредба за ЕО), приета с ПМС № 139 от 24.06.2004 г., обн. ДВ, бр. 57/2004 г.;
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони (Наредба за ОС) – обн. ДВ, бр. 73 /2007 г.;
- Закон за защитените територии - обн. ДВ. бр.133/ 1998г.;
- Закон за лечебните растения - обн. ДВ. бр.29/2000г,

1.3 Методически подход за изготвяне на ЕО

В съответствие с член 5(4) от Директива 2001/42/ЕО е извършен процес на определяне на обхвата на екологичната оценка, за да се вземе решение относно обхвата и нивото на подробност на информацията, която трябва да бъде включена в Доклада за ЕО. Съответно е разработено и съгласувано със съответните органи проекто-задание за обхват и съдържание на ЕО. Получените бележки и предложения са включени в актуализираното (окончателно) задание и са взети предвид при изготвянето на доклада за ЕО.

Методите и техниките, предвидени за оценка на околната среда и за изготвяне на доклада за екологична оценка, са тези, посочени в насоките и ръководствата, изброени в предходния раздел, и по-специално в следните документи:

- Практически наръчник на ЕК по прилагане на Директива 2001/42/ЕО относно оценката на последиците на някои планове и програми върху околната среда;
- Ръководство за екологична оценка на планове и програми в България, 2002 г., разработено от консорциум с участието на „ПОВВИК-ООС“ ООД със съдействието и под редакцията на Министерство на околната среда и водите,

България.

- Указания на МОСВ в отговор на уведомление и в резултат от консултации по заданието за обхват на ЕО.

За да се позволи идентификация на взаимодействията между ИТСР на Североизточен регион и околната среда, ЕО включва преглед на съществуващото състояние на компонентите и факторите на околната среда и ги оценява спрямо Стратегическите приоритети и специфичните цели на ИТСР, както и съответните дейности и мерки, предвидени по тях.

Докладът за ЕО анализира и оценява вероятните значителни въздействия върху околната среда, включително вторични, кумулативни, синергични/едновременни, краткосрочни, средносрочни и дългосрочни, постоянни и временни, положителни и отрицателни въздействия от прилагането на ИТСР на СИР, които са разгледани по отделни компоненти (биоразнообразие, почви, води, въздух и др.)

За подобряване на екологичното качество на ИТСР на СИР, въз основа на анализ са дадени препоръки за смекчаване на въздействието на ИТСР на СИР, включително мерки за предотвратяване, намаляване или компенсиране на неблагоприятните въздействия.

Оценката на положителните и отрицателните въздействия на заложените в ИТСР на СИР приоритети, цели и дейности се обобщава в **рейтинг матрица**, като се използват следните обозначения:

Таблица 1 - Рейтинг матрица (матрица на оценките)

+	Очаквано положително въздействие
0/+	Клони към резултат от положително въздействие
/	Очаква се незначително или никакво въздействие
0	Като цяло се очаква нулево резултантно въздействие, тъй като положителните и отрицателните въздействия взаимно се компенсират
0/-	Клони към резултат от отрицателно въздействие
-	Очаквано отрицателно въздействие
=	Очаква се въздействие, но поради недостатъчни данни оценката на въздействието е невъзможна

В допълнение към тази матрица се извършва качествено описание на възможните положителни или отрицателни въздействия в резултат от Приоритетите, целите, мерките и дейностите, заложи в ИТСР на СИР, както и предложените смекчаващи мерки. Като част от ЕО са предложени и мерки във връзка с наблюдението по време на прилагането

на ИТСР на СИР.

2 Визия, стратегически приоритети, специфични цели и обхват на ИТСР на СИР

2.1 Визия на ИТСР на СИР

Приетата визия, която определя рамката за реализация на Интегрираната териториална стратегия за развитие на Североизточен регион, поради своя дългосрочен характер остава непроменена от заложената в Регионалния план за развитие 2014-2020 г. и е следната:

СЕВЕРОИЗТОЧЕН РЕГИОН - Отворена към Черно море и света българска територия, съхранила богата история и материална култура, плодородна земя, човешки капитал, развита инфраструктура, туристически имидж и насочила своя специфичен потенциал за постигане на общ икономически напредък и подобро качество на живота.

2.2 Стратегически приоритети, специфични цели и съдържание на ИТСР на СИР

ИТСР на Североизточен регион, включва 3 основни приоритета за развитие на региона към които са формулирани специфични цели, както следва:

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1: Повишаване на динамичността на региона в глобален мащаб

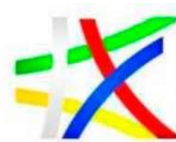
СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1. Развитие на интелигентна индустрия с потенциал за висок растеж

За да отговори на предизвикателствата на глобалната конкуренция, районът се нуждае от целенасочени действия, подкрепящи увеличение на иновационния и цифровия потенциал, добра бизнес и индустриална инфраструктура, развиване на адаптационна способност на икономиката, позициониране в стратегическите вериги на стойността на ЕС, фокус върху високотехнологични, средно-високо технологични и интензивни на знание сектори.

ЦЕЛ 1.1.1. Повишаване на специализацията в продукти и отрасли, характеризиращи се с висока технологична и НИРД интензивност

Предвидените дейности акцентират върху:

- реализиране на научно-иновативни партньорства между университети/научни организации и предприятия за генериране на знания и резултати с приложение в икономиката

- насърчаване на стартиращите иновационни фирми и новосъздадени предприятия (start-up);
- развитие на регионални инициативи за Индустрия 4.0;
- повишаване конкурентоспособността на малкия и средния бизнес чрез стимулиране на въвеждането на нови технологии, иновативни практики и създаването на клъстери;
- подкрепа за внедряване на цифровите технологии от бизнеса;
- привличане на инвестиции, в т.ч. чуждестранни, за развитие на цифровата индустрия, в което регионът вече има определен опит;
- подкрепа за интернационализация на МСП и достъп до пазари;
- усвояване на технологии, подобряващи ресурсната ефективност и високата въглеродоинтензивност на икономиката;
- реализиране на принципите на кръговата икономика от фирми в региона.

Предвижда се подкрепата по отношение на МСП да бъде съобразена с приоритетите по отношение на икономическите дейности (идентифицирани и изведени в Националната стратегия за МСП 2021-2027) според потребностите и потенциала на предприятията в отделните области (NUTS 3 райони), както и да включва разработване на силно фокусирана регионална стратегия за интелигентна специализация. Проектите, които се предвижда да бъдат реализирани, включват:

- укрепване на инфраструктурата за НИРД и иновации, включително центрове за компетентност, центрове за трансфер на знания и комерсиализация на иновациите;
- изграждане на иновативен високотехнологичен парк - Варна в региона на Аспарухово;
- подкрепа за развитие на ИКТ Клъстер - Варна, действащ във Варненски регион, разширяване на неговата дейност в целия Североизточен регион и превръщането му в регионален център за обмяна на „ноу-хау“ и за развитие на икономическата конкурентоспособност в региона;
- изграждане на европейски цифров иновационен център (хъб), който ще стимулира широкото приемане на модерни цифрови технологии от промишлеността, от публичните организации и академичните среди.

ЦЕЛ 1.1.2. Развитие на бизнес и индустриална инфраструктура

Предвидените за реализация мерки включват

- създаване и развитие на елементи от предприемаческата екосистема (бизнес инкубатори, споделени, пространства, технологични паркове и други);
- изграждане на нови индустриални паркове и зони чрез подходящи форми на организация, в т.ч. чрез публично-частна инициатива, подкрепена от държавната „Национална компания индустриални зони“, общинска, съвместно партньорство на общини, общинско-държавни, публично-частни партньорства
- създаване на условия за ускорено изграждане на нови или развитие на съществуващи индустриални зони като важен елемент от регионалната екосистема в областта на трансфера на технологии, които ще осигуряват ключова подкрепа за развитие на предприятия в областите на интелигентната специализация. Чрез подкрепата за индустриалните зони ще се балансират регионалните екосистеми по веригата „местни предприятия - местни научноизследователски организации - местни власти“ както вътре в региона, така и извън него, с оглед разгръщане на иновационния потенциал за развитие на местните икономики и привличане на инвестиции.

По-важни проекти са:

- изграждане на нова индустриална зона Варна-Аксаково. Проектът предвижда обслужването на територията да бъде с обществен транспорт - включително електричка;
- изграждане на нова производствена зона в община Девня, до пристанищния терминал „Варна Запад“;
- изграждане на проект за Индустриална зона Търговище (115 дка, до главен път София - Варна, до жп линия, връзка с АМ „Хемус“);
- създаване на нова индустриална и логистична зона в град Шумен, част от проект „Индустриален Парк Шумен“ АД;
- реализиране на проект „Нов логистичен коридор на България: Азия - Варна - Шумен - Разград - Русе - Централна и източна Европа“ - EU Gateway. Официално е декларирана подкрепа на проекта от следните областни администрации: Варна, Добрич, Шумен, Разград, Русе, от общините Варна, Русе, Шумен, Добрич, Девня, Аксаково и Белослав и от пристанище Варна;
- изграждане на Индустриален Парк Добрич (с панаирна и логистична зона, високотехнологичен инкубатор, интермодален терминал, митница, силози и зърнен терминал, индустриален парк, изграждане на модерно международно летище в близост до индустриалния парк). Проектът ще се осъществи на част от терена на бившето военно летище Добрич

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2. Устойчиво оползотворяване на специфичния местен потенциал за развитие;

Устойчивото използване на специфичните потенциали на Североизточен регион за развитие на морската индустрия, селското стопанство и туризма е цел, допринасяща за регионалния растеж.

ЦЕЛ 1.2.1. Подкрепа за икономика, свързана с морето

Интегрираната морска политика (ИМП) е насочена към запазване на доброто състояние на морската околна среда и към създаване на възможно най-добър инвестиционен климат за устойчиво използване на потенциала на морето, включително за създаването на нови работни места и икономически растеж

Морският пространствен план на Република България, който трябва да бъде готов до края на 2020 г., е един от важните инструменти на тази политика.

В съответствие със съвременните изисквания на Интегрираната морска политика на ЕС през периода 2021-2027 г. и с подкрепата на Европейския фонд за морско дело и рибарство ще се търсят възможности за обмен на добри практики и финансиране на проекти с цел обединяване на междусекторните политики за устойчив „син растеж“, в т.ч. за интегрирано управление на крайбрежните зони; подобряване на инфраструктурата, свързана с развитието на морската индустрия; насърчаване на устойчивото рибарство и опазването на водните биологични ресурси; създаване и развитие на регионални клъстери за морска индустрия; прилагане на екоинновативни технологии във всички сектори на морската икономика.

ЦЕЛ 1.2.2. Устойчиво селско стопанство и активизиране на селските райони

Политиките в периода 2021-2027 г. ще се насочат към повишаване на конкурентоспособността на селското стопанство и същевременно ще засилят устойчивото му развитие. Подпомагането на доходите на земеделските стопани от ЕС вече е обвързано с грижливото отношение към околната среда и изменението на климата. Биологичното производство се очертава като важен приоритет.

В този контекст подкрепените дейности в Североизточен регион ще бъдат насочени към подпомагане на земеделските производители и МСП за по-широко използване на познанията и иновациите; подобряване на пазарната ориентация и повишаване на конкурентоспособността; подпомагане на МСП за възприемане и ефективно използване на цифровите технологии; развитие на биологично земеделие; създаване на нови продукти за биоиндустрията, нови биохимикали, биогориво, биофармацевтика и др.; подобряване на хидромелиоративните съоръжения.

ЦЕЛ 1.2.3. Разнообразяване на регионалния туристически продукт чрез активно устойчиво включване на природното и културното богатство

Природното и културното наследство е едно от най-силно изразените сравнителни предимства на българските региони.

Разнообразяването на туристическия продукт със специфични видове туризъм и с активно включване на туристическите ресурси на хинтерланда ще допринесе за преодоляване на изразената сезонност на рекреативния морски туризъм.

Дейностите ще бъдат насочени към прилагане на мерки за диверсифициране на туристическите дейности на брега на морето и в близкия му хинтерланд със спа-туризъм, голф-туризъм, подводни спортове, селски, приключенски, ловен, аграрен и други видове туризъм. В по-далечния хинтерланд разнообразяването на туристическото предлагане ще се опира най-вече на богатото културно наследство и развитието на познавателен туризъм, подкрепен и от други рекреационно-туристически дейности в територията на по-отдалечените от брега общини.

Основните мерки, които могат да бъдат интегрирани в териториален пакет, включват:

- създаване на интегрирани туристически продукти за Североизточен регион
- подкрепа за мерки, водещи до намаляване на сезонността в туристическия бизнес;
- предлагане на туристически пакети с възможност за комбиниране на голф, подводна археология и яхтен туризъм, съчетани с посещения за запознаване с културни и природни ценности във вътрешността на региона;
- разработване потенциала на нови дестинации (например Дуранкулашко езеро и „Шабленска тузла“);
- подкрепа за съхраняване и стимулиране на фестивалите и конкурсите в региона, които представят по уникален начин неговата културна идентичност и го определят като атрактивна европейска туристическа дестинация;
- подобряване на инфраструктурата, обслужваща туризма;
- повишаване на инвестициите в реклама и маркетинг за промотирането на туристическия потенциал и туристическите продукти, включително чрез използване на нови методи с помощта на цифровите технологии.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2: Постигане на равен достъп до качествено образование, здравеопазване и социални услуги. Социално включване

Този приоритет е насочен към подобряване на човешкия капитал и повишаване привлекателността за обитаване в отделните части на СИР.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.1. Инвестиции в образование и умения;

В Североизточен регион функционира добре развита мрежа от учебни заведения и броят на лицата с висше образование е сравнително висок. Но все още системата на

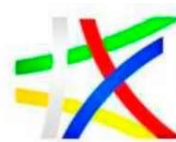
образованието и обучението не е достатъчно гъвкава и реформирана, за да удовлетвори по-пълно местните и регионалните нужди от професионални и технически кадри в различните сфери на икономиката, както и за изграждане на необходимите нови знания и умения на работната сила.

Планираните политики и мерки ще адресират следните области на въздействие.

- изграждане на нова и подобряване на качеството на изградената образователна инфраструктура, включително за осигуряване на задължителното предучилищно образование на децата от 4 години;
- провеждане на интегрирани мерки за подобряване достъпа до образование;
- подкрепа за професионалните и специализираните училища;
- програми за ограмотяване, основно сред ромското население и други уязвими групи, за придобиване на по-висока степен на образование, реализирани главно от училищата
- подпомагане на общините за реализиране на дейности за образователна десегрегация;
- приобщаващо образование на децата и учениците със специални образователни потребности;
- прилагане на механизми за социална подкрепа;
- реинтеграцията на преждевременно напусналите образователната система

Мерките за подобряване на уменията и съответствието им с изискванията на регионалния пазар на труда ще се фокусират върху:

- провеждане на политики за реструктуриране на образованието и обучението и подготовка на работещите, отговарящи на потребностите на съществуващия бизнес, както и на очакванията от страна на бъдещия бизнес, от квалифицирана работна ръка. Едновременно с това ще бъде поставен акцент върху подобряване уменията и знанията на персонала, ангажиран в туристическото предлагане и селскостопанския сектор;
- периодично актуализиране на образователната програма на функциониращите 48 професионални училища в СИР - 21 в област Варна и 9 във всяка от областите Добрич, Търговище и Шумен - в широко партньорство с бизнеса и потребностите от ключови умения;
- разширяване на регионалния обхват на дуалното обучение и увеличаване на възможностите за осъществяването му по различни професии, съобразено с потребностите на бизнеса на регионално и местно ниво;

- оптимизиране на мрежата от професионални и специализирани училища с цел повишаване на тяхната атрактивност в съответствие с нуждите на пазара на труда;
- активно включване на организациите на бизнеса в определянето на изискванията към специфични умения и познания;
- предлагане на обучение по професии и специалности с приоритетно значение за регионалния пазар на труда;
- придобиване на по-добра цифровата грамотност;
- осигуряване на образователна среда за равнопоставен достъп до учене през целия живот

Подходът на интегрираните териториални инвестиции ще бъде широко застъпен в изпълняваните мерки. Като подходящи за този подход се определят дейностите, свързани със:

- създаване на условия за достъп до образование чрез преодоляване на демографски, социални и културни бариери;
- комплексни програми на общинско ниво за десегрегация на училищата, превенция на вторичната сегрегация и против дискриминацията;
- подкрепа на професионално образование и обучение на регионално ниво;
- развитие на дуалната система на обучение
- ограмотяване на възрастни;
- валидиране на знания, умения и компетентности

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2. Подобряване на достъпа до качествени здравни и социални услуги;

Системата на здравеопазването и социалните услуги на региона е сравнително добре развита и като цяло покрива нуждите от здравна и социална помощ. Проблем в системата на здравеопазването и социалните услуги е осигуряването на равни възможности за достъп до здравните и социалните услуги на всички, включително и на живеещите в отдалечени малки населени места, и повишаването на качеството на здравните и социалните услуги.

ЦЕЛ 2.2.1. Достъп до качествени здравни услуги

Грижите за здравето на населението са насочени към осигуряване на равен достъп до качествени, устойчиви и достъпни медицински услуги чрез развитие на инфраструктурата.

Предвидените мерки включват:

- териториално фокусиране на интервенциите, което да подобри достъпа на населението до първична, специализирана и болнична помощ;
- осигуряване достъп на всеки гражданин до здравна помощ и услуги;
- създаване на мобилни екипи към областните лечебни заведения за осигуряване на медицинска помощ в отдалечени и труднодостъпни места;
- подобряване на материално-техническата база на държавните болници в областните градове, както и повишаване на осигуреността им с медицинска апаратура и медицински специалисти;
- изграждане на хеликоптерни площадки и осигуряване на връзки с болнични заведения в региона;
- инвестиране в специализирани болници и отделения;
- развитие на електронното здравеопазване;
- икономически ефективни мерки за намаляване на основни рискови за здравето фактори и подобряване профилактиката на болестите;
- финансиране на нови условия за предлагане на услуги от общопрактикуващи лекари в труднодостъпни райони.

Цел 2.2.2. Предоставяне на социални услуги. Предотвратяване на рисковете за социално изключване

Основната цел е гарантиране разкриването на социални услуги, които да отговорят на конкретните потребности на хората от целевите групи на територията на общините и региона, като въвеждането на регионалния (областния) принцип на планиране и развитие на социални услуги, който да стимулира инициативността и да създаде условия за максимална гъвкавост при получаването на икономически по-изгодни, финансово обосновани и по-достъпни за по-широк кръг потребители социални услуги. Разширяване на партньорството между заинтересованите страни и развитие на междусекторното сътрудничество за изпълнение на интегрираните мерки ще подпомогне ефективното изпълнение на тази цел.

Деинституционализацията на грижата за деца и възрастни хора също ще бъде обект на целенасочени усилия успоредно с предоставянето на услуги в домашна среда, в специализирана среда, услугите, които се предоставят мобилно, включително изграждането на необходимата инфраструктура и доставката на оборудване.

В периода 2021-2027 г. се планира да се реализират следните дейности:

- реформиране на съществуващите Домове за стари хора;
- създаване на нови социални услуги за резидентна грижа за възрастни;

- създаване на нови социални и интегрирани здравно-социални услуги за резидентна грижа за лица с увреждания;
- създаване на съпътстващи специализирани и консултативни социални услуги за лица с увреждания;
- развитие на услуги в общността, свързани с превенцията на изоставянето на деца от групи в неравностойно положение;
- осигуряване на устойчиви, качествени и достъпни междусекторни услуги с цел превенция на социалното изключване;
- развитие на интегрирани услуги в подкрепа на ранното детско развитие чрез изграждане на Центрове за ранно детско развитие;
- подобряване на средата в съществуващи социални услуги/реформиране на съществуващи социални услуги;
- превенция и подкрепа за децата в риск и техните семейства.

В областта на социалното включване са идентифицирани мерки за подобряване на пригодността за заетост на уязвимите групи чрез интегрирана подкрепа в сферата на образованието, здравеопазването, заетостта и социалните услуги при реализиране на общи цели за социално включване, както и за осигуряване на заетост за уязвими групи на пазара на труда.

Предвижда се подкрепа за осигуряването на модерни и достъпни общински жилища за настаняване на уязвими групи от населението и други групи в неравностойно положение, включително роми, чрез изграждане, реконструкция, ремонт и разширяването на достъпни жилища за настаняване на представители на целевите групи и рехабилитация на прилежащите пространства.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.3. Подобряване на културната и спортната инфраструктура

Целта преследва подобряване качествата на тази специфична инфраструктура, обекти на която в региона са от национална значимост и са пряко свързани с валоризация на териториите, в които попадат.

По тази цел ще се подкрепят мерки, свързани с осигуряване на достъп до културно и природно наследство чрез изграждане, реконструкция и модернизация на културната инфраструктура - театри, музеи и художествени галерии, библиотеки, читалища, включително мерки за подобряване достъпа на лицата в неравностойно положение до културните институции.

Мерките за подобряване на спортната инфраструктура ще бъдат насочени основно към изграждане и модернизиране на инфраструктура и оборудване за масов спорт.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3: Териториално развитие и сближаване и осигуряване на устойчива околна среда

Преодоляването на значителните териториални неравновесия в региона ще се постига чрез подобряване на транспортната и комуникационна свързаност и чрез стимулиране развитието на градовете-центрове от различните йерархични равнища. Регионалното развитие трябва да бъде съчетано със съблюдаване на принципа на устойчиво развитие и намаляване на консумацията на енергия и суровини, развитие на „зелена“ и „синя“ икономика и осъществяване на преход към нисковъглеродна икономика

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1. Бърза и сигурна транспортна и цифрова свързаност;

Водещо условие за постигането на по-добра транспортна и цифрова свързаност (външна и вътрешна) в Североизточен регион е ефективното поддържане, модернизация и развитие на инфраструктурата.

Подходящите условия за реализиране на комбинирани превози на товари „море - река“ (връзка р. Дунав - Черно море) и „море - път/жп линия“ са потенциал за развитие на транспорта като важен сектор на регионалната икономика.

Дейностите за реализиране на тази специфична цел съгласно Интегрираната транспортна стратегия в периода до 2030 г. ще бъдат насочени към осигуряване на качествен и достъпен транспорт във всички региони на страната чрез:

- създаване на оптимални връзки между автомобилния, железопътния, въздушния и водния транспорт (по море и по вътрешни водни пътища);
- реконструкция и модернизация на участъците от мрежите с недостатъчен капацитет;
- подобряване на качеството и характеристиките на транспортната мрежа;
- подобряване на регионално ниво на достъпа до националната транспортна мрежа и транспортните коридори;
- осигуряване на достъпни задължителни обществени превозни услуги;
- изграждане на необходими нови връзки в транспортната мрежа;
- осигуряване на достъпен транспорт за лица с намалена подвижност.

Важни транспортни проекти, които се планира да бъдат реализирани и които осигуряват свързаността с другите региони и големи градове в страната и направленията на TEN-T мрежата, са доизграждането на мрежата от автомагистрали и първокласни пътища:

- доизграждане на АМ „Хемус“,
- АМ „Черно море“,

- скоростен път I-2 „Русе - Шумен”,
- скоростен път „Варна - Шабла - Дуранкулак”,
- скоростен път „Силистра - Шумен - Карнобат - Ямбол - ГКПП Лесово”.

Изграждането на АМ „Черно море” между Варна и Бургас ще осигури не само нова транспортна връзка между магистралите „Хемус” и „Тракия”, но и същевременно ще подобри съществено обслужването на крайбрежието, като ще изведе транзитния трафик по-далеч от чувствителната крайбрежна територия, курортните селища и комплекси по брега. Магистралата е част от бъдещ автомагистрален ринг около Черно море, който ще обвърже всички страни по крайбрежието и ще спомогне за разширяване на трансграничното и регионалното сътрудничество в Черноморската зона.

Реализирането на проектите за скоростни пътища Русе - Шумен, Варна - Шабла - Дуранкулак с връзка към Констанца и Тулча в Румъния и модернизирането на направление Варна - Добрич с продължение до Силистра ще допринесат за изпълнението на целите на АНКПР: „Свързване на българските градове в оси на урбанистично развитие, приобщени в общоевропейската мрежа от градове с транснационално значение и в общоевропейските оси на развитие”, както и „Развитие на главните и второстепенните транспортни оси за постигане на модел „решетка”, насочен към укрепване на функциите на вече изявените урбанизационни центрове, разширяване на полетата им на влияние и подобряване на достъпа до пазара на труда и социални услуги”.

За преодоляване на вътрешнорегионалните различия и неравенства е важно подобряване на транспортната инфраструктура с регионално значение - пътища от 2-ри и 3-ти клас, както и на общинските пътища.

Целесъобразни проекти в тази връзка са:

- изграждане и поддържане на регионални пътища, свързани с развитието на туризма в курортните селища и комплекси по брега (напр. Шкорпиловци - Бяла, Балчик - Кранево, Добрич - Албена);
- реконструкция и рехабилитация на републикански път II-27 Нови пазар - Добрич - Балчик;
- рехабилитация на път III клас - Попово, Търговище, Преслав, Върбица;
- възстановяване дейността на Летище „Търговище” (регионално летище, пуснато в експлоатация през 1969 г., което може да обслужва пътнически и товарни самолети от малък и среден клас. Разположено е на 16 km североизточно от гр. Търговище, на 25 km от гр. Шумен и на 30 km от гр. Разград. Уникалното му разположение дава възможност да обслужва обширен район. Закрито за полети в края на 1999 г.);

- проучване на възможностите за осъществяване на линейна връзка (или съвкупност от линейни връзки - стандартна ЖП линия, теснолинейна, тип „лекометро“ или трамвай) и осигуряване на ефективен, сигурен, безопасен и екологичен транспортен коридор в най-натоварените туристически зони по оста на урбанизация Бургас - Варна - Балчик - Каварна - Шабла и скоростен път Варна - Шабла – Дуранкулак
- изграждане на интермодален терминал „Варна“. Целта на изграждането на интермодален терминал (ИМТ) в района на град Варна е подобряване на интермодалността в югоизточния регион на ЕС чрез създаване на условия за оптимално взаимодействие и интеграция на различните видове транспорт. Изграждането на новите терминали и успешното включване на Пристанище Варна в нарастващия товарооборот в Черно море ще утвърди Варна като основен логистичен и дистрибуторен център между Европа и Азия;
- възстановяването на проектните параметри на жп линията Русе - Варна е в подкрепа на интермодалните превози в СИР;
- модернизация на железопътната линия Карнобат - Синдел

Тези проекти са в подкрепа на интермодалните превози в Североизточен регион. Като резултат от осъществяването на проектите се очаква предоставянето на възможност за ефективно транспортиране на големи обеми товари от Черно море до Централна Европа и търговските възли в ЕС.

С изграждането на ИМТ „Варна“ се цели да се обезпечат възможности за добри транспортни връзки в направленията: Варна - София и обратно; Варна - Русе с възможност за ефективна връзка с Констанца и обратно; Варна - Бургас с възможност за ефективна връзка с Истанбул и обратно.

Добрата цифрова свързаност с високоскоростни мрежи е от решаващо значение за прехода към цифрови технологии на икономиките на Североизточен регион. Целенасоченото изграждане на цифрова инфраструктура трябва да осигури преодоляване на значителното изоставане в Европа по интернет достъп в слабо населените региони и по дигитални умения. Широколентовият достъп до интернет се счита за един от основните инструменти за подобряване на благосъстоянието и преодоляване на териториалните дисбаланси. Наред с икономическите и социалните ползи от ИКТ, широколентовият достъп създава възможности за преодоляване на пречки в развитието на отдалечени, изолирани и изостанали райони.

В тази връзка се предвижда:

- разширяване и подобряване на цифровите и обществените услуги, предоставяни на предприятията и обществото. В това измерение влизат електронното

правителство и здравеопазване;

- развитие на цифрови технологии в подкрепа на „умен/интелигентен град“ и „умни/интелигентни региони“;
- значително подобряване на равнището на уменията на населението в областта на цифровите технологии;
- засилване на цифровизацията в селските райони чрез разширяване на достъпа до скоростни комуникации, с което ще се повиши качеството на живота в тези райони

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2. Градско възстановяване и интегрирано развитие

Моделът на йерархичната система от градове-центрове, простиращи влиянието си върху различни по площ териториални ареали, в Североизточен регион включва 1 голям град, център с национално значение за територията на региона - Варна.

Сериозни акценти за развитието на Варненската агломерация са свързани с оптимално организиране на пристанищно транспортната и търговска дейност, морската индустрия, овладяване и насочване на туристическата урбанизация, адекватно развитие на научните, образователните и културните функции на града като балансатор на столицата.

За Североизточен регион е от значение да се балансира големият контраст между Варна и останалата територия, като се стимулират градовете от 3-то ниво - средните градове, центрове с регионално значение за територията на областите и областни центрове - Търговище, Шумен, Добрич. Те могат да изиграят ролята на балансори и да намалят до известна степен неравномерното развитие на селищната мрежа на региона по отношение на големите градове, както и да покрият по-равномерно територията с публични услуги от по-висока степен. Тяхното успешно развитие е свързано с прилагане на активна политика за съживяване на традиционни и привличане на нови производства, за ефективно реструктуриране и обновяване на производствените им зони и пестеливо изразходване на земя за нови производствени дейности. Създаване на възможност за възстановяване на дейността на Летище „Търговище“ ще засили ролята на градовете Търговище, Попово, Шумен и Добрич и развитието им и ще бъде насърчен инвестиционният интерес към тях.

За гарантиране на устойчивото и интегрирано развитие на градовете се предвижда поредица от мерки и действия за подобряване на градската структура и функционалната им зона, които се опират на интегрирания подход на планиране и интегрирани териториални инвестиции.

Освен подкрепа за икономически дейности, изграждане на нови и реконструкция на съществуващи индустриални зони, спорт, културна инфраструктура, туризъм с прилагането на интегриран подход на планиране и управление на градското развитие и

градската среда, следва да се предприемат и сигурност в обществените пространства; обновяване на квартали/специфични територии от градовете с неблагоприятни социално-икономически характеристики; енергийна ефективност и обновяване на жилищни и обществени сгради; осигуряване на модерни и достъпни общински жилища за настаняване на уязвими групи от населението и други групи в неравностойно положение.

Мерките за устойчива градска мобилност имат за цел да задоволят нуждите от мобилност на хората и бизнеса в градовете и техните околности, да осигурят по-добро качество на живот и да обезпечат достъп до работни места, услуги и отдых за всички.

В региона има добре и равномерно развита мрежа от 10 малки градове от 4-то ниво: Попово, Провадия, Нови Пазар, Балчик, Каварна, Девня, Велики Преслав, Омуртаг, Генерал Тошево и Тервел, които са се наложили като традиционни центрове с традиции в обслужването и връзка със заобикалящите ги селски населени места. Тази особеност на селищната мрежа дава шансове чрез малките градове да се подобрява качеството на предлаганите услуги в изостаналите селски райони, което е в унисон с европейските политики за социално и териториално сближаване. От значение е и укрепването на общинските центрове от 5-то йерархично ниво, особено в периферните и граничните райони. Тези центрове са 21 броя: Антоново, Опака; Венец, Върбица, Каолиново, Каспичан, Никола Козлево, Смядово, Хитрино; Добрич-селска, Крушари, Шабла; Аврен, Аксаково, Белослав, Бяла, Ветрино, Вълчи дол, Долни чифлик, Дългопол, Суворово.

Предвидените мерки за интегрирано развитие на малките градове включват създаване на предпоставки за диверсифициране на икономическите активности, осигуряване на равен достъп до здравеопазване, развитие на социални услуги; изграждане на свързващата инфраструктура между агломерационните ареали и съседните територии, по-малките градове и села, с което да се подобри достъпът до услуги, качеството на живот и капацитетът на територията; развитие на подходящ туристически профил; дейности за модернизиране на селското стопанство, биоземеделие и други дейности, подкрепящи устойчивото селско стопанство.

Ще се подкрепят интегрирани териториални проекти в по-малките икономически центрове и техните връзки с големите центрове на икономическа дейност.

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда

В сектора на водите се предвижда изграждане и реконструкция на ВиК инфраструктура въз основа на РПИП в съответствие с нормативната база, приоритетно в агломерации с над 10 000 екв.ж, а при наличен финансов ресурс и в агломерации с между 2 000 и 10 000 екв. ж.

Ще бъдат финансирани и мерки от ПУРБ за подобряване на състоянието на водите; опазване качеството на водите, предназначени за питейно-битово водоснабдяване,

включително установяване на зони за опазването им в района на съоръженията за водовземане, и др.

Предвижда се подкрепа чрез подхода за интегрирани териториални инвестиции (ИТИ) за изграждане на Индустриални зони/паркове в случаите, в които необходимата ВиК инфраструктура е идентифицирана в разработено РПИП за обособената територия.

Дейностите и проектите ще бъдат насочени към преодоляване на значителните дефицити, породени от липсата или недоброто качество на екологична инфраструктура, в т.ч.:

- Ще се оптимизира събирането и третирането на отпадъци и ще бъдат внедрявани съвременни технологии за разделно събиране, предварително третиране, компостиране на биоразградимите отпадъци с цел повишаване на количествата рециклирани отпадъци и стимулиране на повторната употреба. Ще продължи приоритетно рекултивацията на депата за битови отпадъци, които не отговарят на нормативните изисквания.
- Ще бъдат предприети действия за поддържане на благоприятна за качеството на атмосферния въздух градска среда, включително зелена инфраструктура, поддържане на зелените площи, почистване на замърсените и лошо поддържани пътни настилки и др.
- Политиката по отношение на градовете ще бъде развитието на устойчиви системи на градски транспорт, целящи осигуряването на по-качествен и устойчив градски транспорт.
- Мерки за намаляване на замърсяването на въздуха от битовото отопление - поетапна подмяна на отоплителни уреди на твърдо гориво, въвеждане на зони с ниски емисии, разширяване на мрежата за централно топлоснабдяване

Фокусът на интервенциите ще бъде към общините с нарушено качество на въздуха.

Следва да се предприемат действия, насочени към изпълнение на пакета „Кръгова икономика“, с цел превръщане на отпадъците в ресурси.

Ще се реализират мерки за подобряване на енергийната инфраструктура и енергийната ефективност.

За всички посочени по-горе мерки се предвижда тяхното изпълнение в СИР чрез подхода за интегрирани териториални инвестиции (ИТИ).

Изграждането на регионален газов хъб „Балкан“ е най-сериозният проект от енергийната инфраструктура на страната и региона.

Предвид по-високите цели, определени в пакета климат/енергетика за 2030 г., за дял на ВЕИ вече от 27 %, политиката за изграждане на ВЕИ ще се наложи да претърпи известни

промени, като се отчетат и специфичните технически проблеми, свързани с присъединяването на ВЕИ. Тези съображения вероятно ще наложат известни промени в енергийната политика на България и допълнително ориентиране към децентрализирано производство на енергия от ВЕИ, присъединяващи се на по-ниски нива на напрежение.

В тази връзка в СИР вниманието би могло да се насочи към използването на биомасата като ВИ, което се подценява, а редица проучвания сочат, че в България има голям и неизползван потенциал за тази област.

В допълнение, за развитието на производството на електроенергия от възобновяеми енергийни източници съществуват и редица ограничения, между които наличие на защитени територии, защитени зони и природни местообитания, пътища на мигриращи птици, висококатегорийни плодородни земи, редица от които са налице в СИР.

В областта на биологичното разнообразие мерките са свързани с развитие на мрежата Натура 2000, в т.ч. мерки, насочени към подобряване на природозащитното състояние на природни местообитания и видове (включително птици), мерки за опазване/ възстановяване на екосистемите и присъщото им биологичното разнообразие с фокус върху подобряване на екосистемите и екосистемните услуги и осигуряване свързаността на мрежата Натура 2000. Съществуват възможности да бъдат реализирани проекти чрез подхода на интегрираните териториални инвестиции..

СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.4 Трансгранично и транснационално сътрудничество.

Един от сериозните инструменти за насърчаване на социално-икономическото развитие на граничните райони е трансграничното сътрудничество. Местните специфики, анализираният опит и добри практики, както и дефинираните в АНКПР потенциали и пречки за развитие са отправна точка за мерките за трансгранично сътрудничество с очакван най-осезаем положителен ефект от регионална гледна точка:

- инвестиране в съвместни дейности, насочени към адаптация и смекчаване на изменението на климата, със силен акцент върху устойчиви и екологични мерки;
- подпомагане на съвместни трансгранични действия за насърчаване на прехода към кръгова икономика, включително изграждане на капацитет на заинтересованите страни, кампании за повишаване на осведомеността за насърчаване на устойчиви практики и поведение;
- разработване на електронно управление на регионално и местно равнище (ключово действие, произтичащо от Съобщението за граничните препятствия);
- използване на съвместни териториални инструменти, съобразени с контекста в трансграничния регион, с оглед справяне с конкретни ситуации;
- насърчаване на икономическото развитие и конкурентоспособността на МСП чрез включването им като краен получател на помощта по програмите за ТГС;

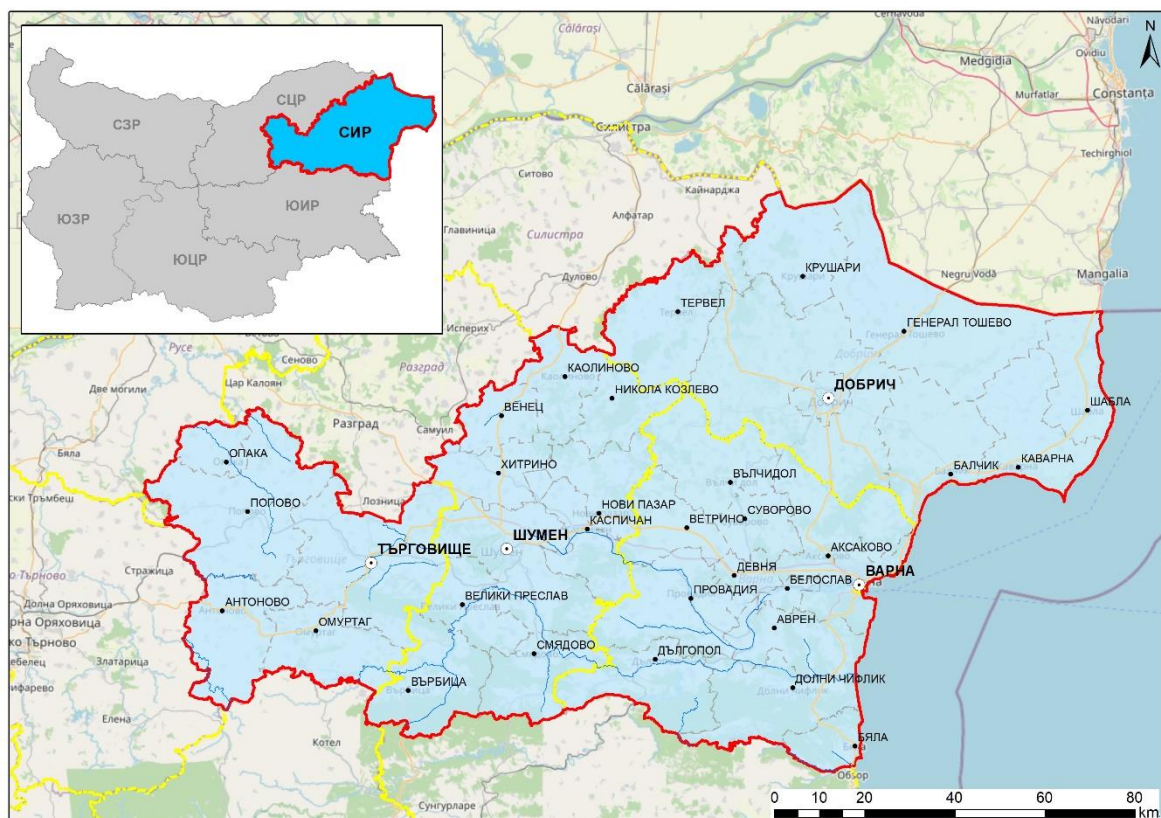
- инвестиране в общи продукти и услуги, свързани с историческото, природното и културното наследство, със силен акцент върху създаването на заетост за малките и семейните предприятия;
- развитие на алтернативни форми на туризъм с по-висока добавена стойност за социално-икономическото и териториалното развитие на региона. Съвместните инициативи в тази връзка могат да бъдат реализирани и чрез инструменти за интегрирано териториално развитие, основани на съвместни стратегии за териториално развитие;
- инвестиране в образование, повишаване на квалификацията и обмен на студенти (ако е приложимо);
- разработване на съвместни политики, протоколи, процедури и подходи за предотвратяване на риска и бързо реагиране на потенциални извънредни ситуации;
- подобряване на транспортната свързаност и достъпността, повишаване на трансграничната мобилност и разкриване потенциала на река Дунав като основен транспортен коридор;
- подкрепа за въвеждането на електронни услуги в образованието, здравеопазването, бизнеса и културата;
- изпълнение на съвместни мерки за стимулиране на заетостта чрез подкрепа за подходящи учебни дейности и активно включване на уязвимите групи;
- обмен на добри практики и изпълнение на съвместни мерки, насочени към политиките за устойчив „син растеж“, за интегрирано управление на крайбрежните зони, морско наблюдение, намаляване на рисковете и повишаване на ефективността в опазването и използването на ресурсите, в съответствие със съвременните изисквания на Интегрираната морска политика на ЕС.

2.3 Обхват на ИТСП на СИР

Североизточният регион обхваща областите: Варна, Добрич, Търговище и Шумен с общо 35 общини.

Регионът обхваща северната част на българското Черноморско крайбрежие, част от източния дял на Стара планина, част от Лудогорието и Добруджа. Площта на региона е 14 645,5 km², което представлява 13,2 % от територията на страната, като земеделските територии са 68,3 %, горските - 24,0 % и урбанизираните - 5,8 %.

На Фигура 1 е показана обща схема на Североизточен регион за планиране от ниво 2.

Фигура 1. Обща схема на СИР

Характеристиките на територията в обхвата на ИТСР на Североизточен регион за планиране от ниво 2 са представени в Раздел 4 от настоящия доклад.

2.4 Времева рамка

Разглежданият период от време, за който ще бъдат оценявани положителни и отрицателни въздействия, е периодът от 2021 до 2027 г, за който ИТСР на Североизточен регион за планиране от ниво 2 определя общата политическа, пространствена, икономическа и тематична рамка за развитието на региона, и в който период ще се осъществяват предвидените по Стратегията дейности.

3 Връзка на ИТСР на Североизточен регион за планиране от ниво 2 с други планове и програми

Определянето на взаимовръзките между съотнесените стратегически документи и оценката на ИТСР на Североизточен регион за планиране от ниво 2 има следните цели:

- установяване на наличието на потенциални взаимодопълващи се елементи или потенциални различия и ограничения;

- установяване на проблеми, които вече са покрити от други политики, планове, програми или проекти;
- преценка на кумулативните ефекти върху основни рецептори за изпълнение на набор от свързани планове/програми, за да се потвърди оценката на конкретните последствия на оценявания план.

Плановете, програмите и стратегиите, които биха могли да взаимодействат с ИТСП на Североизточен регион за планиране от ниво 2 са разгледани съответно на европейско и на национално ниво.

3.1 Основни стратегически документи на ЕС

Основните стратегически документи на ЕС, които са относими към ИТСП на Североизточен регион за планиране от ниво 2 и са релевантни към периода за неговото прилагане, са следните:

3.1.1 Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие до 2030 г.

В стратегията се разглеждат петте основни фактора за загубата на биологично разнообразие (промени в земеползването и мореползването, прекомерна експлоатация, изменение на климата, замърсяване и инвазивни чужди видове), определя се по-ефективна рамка за управление, насочена към отстраняване на оставащите пропуски, гарантира се цялостно прилагане на законодателството на ЕС и се обединяват всички съществуващи действия. Приемайки за база основната амбициозна цел, според която до 2050 г. всички екосистеми в света трябва да бъдат възстановени, устойчиви и защитени по подходящ начин, в Стратегията са набелязани начините, по които Европа може да помогне за постигане на посочената цел, като една от основните цели, заложили в нея, е да се гарантира, че до 2030 г. биологичното разнообразие в Европа ще поеме по пътя на възстановяването в полза за хората, планетата, климата и икономиката. Ключовите усилия са насочени към:

- Опазване и възстановяване на природата в ЕС, вкл.
 - Хармонизирана мрежа от защитени зони
 - План на ЕС за възстановяване на природата
- Създаване на условия за преобразяваща промяна, вкл.
 - Нова рамка за управление
 - Нов тласък на изпълнението и правоприлагането на законодателството на ЕС в областта на околната среда
 - Изграждане на интегриран подход, обхващащ цялото общество

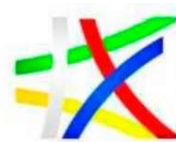
- Усилия на ЕС за прилагане на амбициозна световна програма за биологичното разнообразие, вкл.
 - Повишаване на равнището на амбиция и ангажираност в световен мащаб
 - Използване на външни действия за насърчаване на амбицията на ЕС

Разглежданата ИТСР на СИР е в синхрон с опазване и възстановяване на природата в ЕС и създаване на условия за преобразяваща промяна на Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие до 2030 г посредством изпълнението на голяма част от мерките на ЦЕЛ 1.2.1. Подкрепа за икономика, свързана с морето и на ЦЕЛ 1.2.2. Устойчиво селско стопанство и активизиране на селските райони на Стратегически приоритет 1: Повишаване на динамичността на региона в глобален мащаб, както и на мерките към СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда на Стратегически приоритет 3: Териториално развитие сближаване и осигуряване на устойчива околна среда.

3.1.2 Цели за устойчиво развитие (Дневен ред 2030 г.)

Дневният ред за устойчиво развитие до 2030 г. е приет от Общото събрание на ООН на 25.09.2015 г. и представлява план за действие, насочен към хората, планетата и постигането на просперитет. Определени са 17 цели за устойчиво развитие, както следва:

- Изкореняване на бедността във всичките ѝ форми и навсякъде
- Преодоляване на глада, постигане на продоволствена сигурност и по-добро хранене, стимулиране на устойчиво селско стопанство
- Осигуряване на здравословен живот и насърчаване благосъстоянието на всички във всяка възраст
- Осигуряване на приобщаващо и справедливо качествено образование и насърчаване на възможностите за учене през целия живот за всички
- Постигане на равнопоставеност на жените и мъжете и равни права за всички жени и момичета
- Осигуряване на наличие и устойчиво управление на вода и канализация за всички
- Осигуряване на достъп до финансово достъпна, надеждна, устойчива и съвременна енергия за всички
- Стимулиране на траен, приобщаващ и устойчив икономически растеж, пълноценна и продуктивна заетост и достоен труд за всички
- Изграждане на устойчива инфраструктура, насърчаване на приобщаваща и устойчива индустриализация и стимулиране на иновациите

- Намаляване на неравенствата между и в рамките на държавите
- Превръщане на градовете и селищата в приобщаващи, безопасни, адаптивни и устойчиви места за живеене
- Осигуряване на устойчиви модели на потребление и производство
- Предприемане на спешни действия за борба с изменението на климата и неговите последици
- Опазване и устойчиво използване на океаните, моретата и водните ресурси за устойчиво развитие
- Опазване, възстановяване и насърчаване на устойчивото използване на сухоземните екосистеми, устойчиво управление на горите, борба с опустиняването, спиране и обръщане на процеса на деградация на земите и предотвратяване загубата на биологично разнообразие
- Насърчаване на мирни и приобщаващи общества за устойчиво развитие, осигуряване на достъп до правосъдие за всички и изграждане на ефективни, отговорни и приобщаващи институции на всички равнища
- Укрепване на средствата за изпълнение и възобновяване на глобалното партньорство за устойчиво развитие

ИТСП на Североизточен регион за планиране от ниво 2 ще допринесе за постигане на целите за устойчиво развитие посредством изпълнение на: всички специфични цели от Стратегически приоритет 1: Повишаване на динамичността на региона в глобален мащаб, на Стратегически приоритет 2: Постигане на равен достъп до качествено образование, здравеопазване и социални услуги, социално включване и на Стратегически приоритет 3: Териториално развитие и сближаване и осигуряване на устойчива околна среда.

3.1.3 Пътна карта за план за действие целящ нулево замърсяване на водите, въздуха и почвата

Документът е публикуван за обществени консултации на 01.10.2020 г. и е планиран за приемане от Комисията през второто тримесечие на 2021 г. В него са описани основните насоки в плана за действие, целящ нулево замърсяване:

- По-добро и ефективно прилагане на нормите за замърсяване
- Подобряване на законодателството в областта на здравеопазването и околната среда, вкл. по отношение замърсяването на въздуха и водите, както от транспорта и индустриалните емисии, така и от отпадъците и отпадъчни води. В плана ще се разгледат и други форми на замърсяване, като напр. почвеното замърсяване.

- Подобряване на политиките за управление на замърсяването
- Насърчаване на обществените промени, вкл. ползване на дигитални решения и други, допринасящи за целите на устойчивото потребление с оглед на въздействията от замърсяването.

Разглежданата ИТСП на СИР е в съответствие с Пътната карта, посредством Специфична цел 1.1 Развитие на интелигентна индустрия с потенциал за висок растеж от Стратегически приоритет 1, чрез увеличение на иновационния и цифровия потенциал, добра бизнес и индустриална инфраструктура, развиване на адаптационна способност на икономиката, позициониране в стратегическите вериги на стойността на ЕС, фокус върху високотехнологични, средно-високо технологични и интензивни на знание сектори.

Също така са в съответствие и част от мерките към Специфична цел 2.2. Подобряване на достъпа до качествени здравни и социални услуги от Стратегически приоритет 2, а също и мерките от Специфична цел 3.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда към Стратегически приоритет 3: Териториално развитие и сближаване и осигуряване на устойчива околна среда.

3.1.4 План за действие относно кръговата икономика

В новия план за действие относно кръговата икономика (11.03.2020) са представени нови инициативи по време на целия жизнен цикъл на продуктите, за да се модернизира и трансформира икономиката ни, като същевременно се опазва околната среда. Той се ръководи от амбицията да се произвеждат устойчиви продукти, които могат да се ползват дълго време, и да се даде възможност на нашите граждани да участват пълноценно в кръговата икономика и да се възползват от положителната промяна, която носи:

- Превръщане на устойчивите продукти в норма в ЕС – чрез законодателство в областта на политиката за устойчиви продукти, което да гарантира, че продуктите на пазара на ЕС са проектирани да издържат по-дълго, по-лесни са за повторна употреба, ремонт и рециклиране, и включват възможно най-много рециклирани материали, а не първични суровини. Еднократната употреба се ограничава, преждевременното излизане от употреба се поставя под контрол, а унищожаването на непродадените дълготрайни стоки ще бъде забранено.
- Повече права за потребителите – вкл. достъп до надеждна информация по въпроси като възможностите за ремонт и трайността на продуктите, за да могат потребителите да взимат устойчиви от екологична гледна точка решения.

Акцент върху секторите, в които се използват най-много ресурси и където потенциалът за кръгова икономика е голям – да се предприемат конкретни действия относно:

- електроника и ИКТ — инициатива за кръгова електроника за постигане на по-дълъг жизнен цикъл на продуктите и подобряване на събирането и третирането

на отпадъците

- акумулаторни батерии и превозни средства — нова регулаторна рамка относно акумулаторните батерии с цел повишаване на устойчивостта и насърчаване на кръговия потенциал на акумулаторните батерии
- опаковки — нови задължителни изисквания относно това какво се допуска на пазара на ЕС, включително намаляване на (свръх)опаковането
- пластмаси — нови задължителни изисквания за съдържанието на рециклирани материали и специален акцент върху пластмасовите микрочастици, както и пластмасите на биологична основа и биоразградимите пластмаси
- текстилни изделия — нова стратегия на ЕС за текстила с цел засилване на конкурентоспособността и иновациите в сектора и насърчаване на пазара на ЕС за повторна употреба на текстилните продукти
- строителство и сгради — всеобхватна стратегия за устойчива архитектурна среда, с която се насърчават принципите на кръговата икономика
- храни — нова законодателна инициатива относно повторната употреба с цел да бъдат заменени опаковките, съдовете и приборите за еднократна употреба в хранителния сектор с продукти за многократна употреба.
- гаранция за по-малко отпадъци – усилията са насочени към избягване на производството на отпадъци като цяло и преобразуването им във висококачествени вторични ресурси, за които е необходим добре функциониращ пазар на вторични суровини. Планът за действие съдържа и поредица от действия за свеждане до минимум на износа на отпадъци от ЕС и за справяне с незаконния превоз на отпадъци.

Кръговата икономика намалява натиска върху природните ресурси и е предпоставка за постигане на целта за неутралност по отношение на климата до 2050 г. и за спиране на загубата на биологично разнообразие.

Разглежданата ИТСР на СИР е съобразена с План за действие относно кръговата икономика, чрез изпълнение на Стратегически приоритет 3, Специфична цел 3.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда: Оптимизиране събирането и третирането на отпадъци внедряване на съвременни технологии за разделно събиране, предварително третиране, компостиране на биоразградимите отпадъци с цел повишаване на количествата рециклирани отпадъци и стимулиране на повторната употреба, приоритетна рекултивация на депата за битови отпадъци, които не отговарят на нормативните изисквания.

3.1.5 Стратегията на ЕС за екологосъобразна инфраструктура

Стратегията на ЕС за екологосъобразната инфраструктура („Стратегията за ЕИ“) е приета от Комисията през 2013 г., като тя е насочена към засилване на определени икономически ползи, чрез привличане на по-големи инвестиции в природния капитал на Европа, така че до 2020 г. да бъдат постигнати целите по отношение на биологичното разнообразие. В стратегията са включени четири приоритетни направления за работа: насърчаване на аспектите на ЕИ в най-важните политически области; подобряване на информацията, укрепване на базата от знания и насърчаване на иновациите; подобряване на достъпа до финансиране; принос за разработването на проекти за ЕИ на равнището на ЕС.

Екологосъобразната инфраструктура (ЕИ) е определена в Стратегията на ЕС за екологосъобразната инфраструктура като „стратегически планирана мрежа на естествени и полуестествени райони и други елементи на околната среда, която е конструирана и се управлява така, че да осигурява най-разнообразни екосистемни услуги. Мрежата включва зелени площи (или „сини“ — ако става въпрос за водни екосистеми) и други физически елементи в сухоземни (включително крайбрежни) и морски райони. На сушата ЕИ се среща както в селски, така и в градски райони“.

В Европейския съюз ЕИ се основава на мрежата „Натура 2000“ и на естествените и полуестествените площи извън „Натура 2000“ — например паркове, частни градини, живи плетове, обрасли буферни ивици по протежение на реките или структурно богати земеделски ландшафти с определени характеристики и практики, както и на изкуствени елементи като „зелени“ покриви, „зелени“ стени или екомостове и рибни проходи.

ИТСР на СИР е в съответствие със Стратегията на ЕС за екологосъобразната инфраструктура, посредством изпълнение на някои от целите и мерките, описани в: Стратегически приоритет 1, Специфична цел 1.1. Развитие на интелигентна индустрия с потенциал за висок растеж, Цел 1.1.1. Повишаване на специализацията в продукти и отрасли, характеризиращи се с висока технологична и НИРД интензивност; Специфична цел 1.2. Устойчиво оползотворяване на специфичния местен потенциал за развитие, Цел 1.2.1. Подкрепа за икономика, свързана с морето, Цел 1.2.2. Устойчиво селско стопанство и активизиране на селските райони; Стратегически приоритет 3: Териториално развитие и сближаване и осигуряване на устойчива околна среда, Специфична цел 3.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда, Специфична цел 3.4 Трансгранично и транснационално сътрудничество.

3.1.6 Стратегия на Европейския съюз за горите и сектора на горското стопанство

Стратегията на Европейския съюз за горите и сектора на горското стопанство е приета през 2013 г. Тя създава рамка за действия в подкрепа на устойчивото управление с

участието на държави от ЕС, които работят съвместно по набор от политики и инициативи.

Основни характеристики на стратегията:

- Изтъква приноса на горското стопанство за сектори като развитието на селските райони (работни места и доходи), борбата с изменението на климата (абсорбиране на въглерод), биоразнообразието, ресурсите за енергетиката и индустрията и т.н.
- Разглежда предизвикателствата, пред които секторът е изправен, и как да се преодолеят те.
- Изтъква необходимостта от холистичен подход като се вземе под внимание въздействието върху горите на други политики.
- Определя начини за подобряване на устойчивото управление на горите.
- Насърчава цялостното вземане под внимание в националните горски политики на политиките на ЕС, свързани с горите.
- Призовава за създаването на Горска информационна система за събиране на хармонизирани, общи за ЕС данни относно горите.
- Има за цел допълнително да засили координацията и политическата съгласуваност на инициативите, свързани с горите.

Стратегията определя осем приоритета:

- Подпомагане на общностите: политиката на ЕС за развитие на селските райони е един от основните инструменти, използвани за реализиране на стратегията;
- Насърчаване на конкурентоспособни и устойчиви горски индустрии, био енергетика и по-широка зелена икономика в ЕС;
- Изменение на климата: запазване и увеличаване на устойчивостта на горите и на възможностите им за приспособяване;
- Защита на горите и подобряване на екосистемните услуги: горските екосистеми предоставят услуги и суровини, и приютяват биоразнообразието;
- Подобряване на базата от знания за горите;
- Нови и иновативни горски продукти и продукти с добавена стойност;
- Съвместна работа за управление и разбиране на горите;
- Горите от глобална гледна точка.

ИТСР на СИР е в съответствие със Стратегията на Европейския съюз за горите и сектора на горското стопанство, чрез изпълнение на някои от целите и мерките, описани в: Стратегически приоритет 1: Повишаване на динамичността на региона в глобален мащаб, Специфична цел 1.2. Устойчиво оползотворяване на специфичния местен потенциал за развитие, Цел 1.2.2. Устойчиво селско стопанство и активизиране на селските райони; Стратегически приоритет 3: Териториално развитие и сближаване и осигуряване на устойчива околна среда, Специфична цел 3.2. Градско възстановяване и

интегрирано развитие, Специфична цел 3.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда.

3.2 Национални стратегии, програми и планове

Основните планове, програми и стратегии, съотносими с Разглежданият ИТСП на СИР и релевантни към периода за неговото прилагане, са следните:

3.2.1 Актуализирана Национална концепция за пространствено развитие (НКПР) за периода 2013 - 2025 г.

Актуализираната Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025 г. (НКПР) е публикувана през март 2020 г. и се състои от четири основни раздела:

- „Синтезиран анализ на социално-икономическите процеси в националното пространство” представя актуалното демографско, социалноикономическо, екологично и териториално-урбанистично състояние на страната:
 - Човешки ресурси и социално приобщаване;
 - Околна среда;
 - Технологично обновяване и ИКТ;
 - Институционален и административен капацитет;
- „Предизвикателства и потенциал за развитие на националното пространство“ представя политическата и законодателна рамка, целите, задачите и принципите, върху които е изградена Актуализацията на НКПР, както и основните фактори, които оказват влияние върху националното пространство.
- Теоретичните основи на пространствения модел и неговите основни елементи – части на макропространствената структура. В актуалната типологизация са включени три категории - силно урбанизирани (централни), средно урбанизирани (междинни) и слабо урбанизирани общини (периферни).
- Стратегията за развитие на националното пространство, е ядрото на документа. Следвайки насоката за интегрирано планиране, стратегическият пакет на актуализираната НКПР е подсилен с по-обобщените и всеобхватни цели на НСРР 2012-2022. Така се създава национална интерпретация на съвременната кохезионна политика на ЕС в един интегриран планов документ за регионално и пространствено развитие.

Визията на НКПР от 2012 г. съдържа желаната картина, представена с три същностни послания:

- Националното пространство на България – отворено към света и интегрирано в

Европейското пространство и в европейската мрежа от центрове и оси на развитие, култура, наука и иновации;

- Съхранените национални ресурси – хората, земята, водите и горите, подземните богатства, природното и културно наследство – гаранция за националната идентичност;
- Балансираното и устойчиво интегрирано развитие, постигнато чрез рационално организирана икономическа, социална, транспортна, инженерна, културна и туристическа инфраструктура и осигуряващо интелигентен икономически растеж, адаптивност към промените и равнопоставеност

Стратегическите цели са пренесени от НСРР 2012-2022 г., насочени са към:

- Териториално сближаване – чрез подобряване на свързаността на всички нива, укрепване на мрежата от градове-центрове и развитие на трансгранично, междурегионално и транснационално сътрудничество.
- Икономическо сближаване - чрез подкрепа за развитие и подобряване качествата на регионалните потенциали и опазване на околната среда.
- Социално сближаване - чрез създаване на равностойни условия за развитие и реализация на човешкия капитал.

ИТСР на СИР е в синхрон с Актуализираната Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025 г. и покрива изцяло нейната визия и стратегически цели, чрез реализирането на специфичните цели от Стратегически приоритет 1: Повишаване на динамичността на региона в глобален мащаб, Стратегически приоритет 2: Постигане на равен достъп до качествено образование, здравеопазване и социални услуги. социално включване и Стратегически приоритет 3: Териториално развитие и сближаване и осигуряване на устойчива околна среда.

3.2.2 Национална програма за развитие: България 2030 – визия, цели и приоритети

Националната програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030 е приета с Решение № 67.25 на Министерския съвет от 02.12.2020 г.

Документът определя три стратегически цели – ускорено икономическо развитие, демографски подем и намаляване на неравенствата, за реализирането на които са предвидени целенасочени политики и интервенции, групирани в пет взаимосвързани и интегрирани оси на развитие – Иновативна и интелигентна България; Зелена и устойчива България; Свързана и интегрирана България; Отзивчива и справедлива България; Духовна и жизнена България. За постигането на стратегическите цели са дефинирани 13 национални приоритета:

- П1. Образование и умения
- П2. Наука и научна инфраструктура
- П3. Интелигентна индустрия
- П4. Кръгова и нисковъглеродна икономика
- П5. Чист въздух и биоразнообразие
- П6. Устойчиво селско стопанство
- П7. Транспортна свързаност
- П8. Цифрова свързаност
- П9. Местно развитие
- П10. Институционална рамка
- П11. Социално включване
- П12. Здраве и спорт
- П13. Култура, наследство и туризъм

Разглежданата ИТСП на СИР е съобразена изцяло с трите стратегически цели, както и с тринадесетте приоритета на Националната програма за развитие БЪЛГАРИЯ 2030.

3.2.3 Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие

Националната стратегия за опазване на биологичното разнообразие, приета на 06.04.1998 г., е разработена в съответствие с изискването за национално планиране на природозащитните дейности, залегнало в Конвенцията за биологичното разнообразие от 1992 г., и се фокусира върху следните ключови аспекти:

- Управление на земята и ресурсите
- Защитени територии
- Земи извън защитените територии
- Устойчиво управление на ресурсите
- Възстановяване на местообитания
- Ex situ опазване
- Законодателни инициативи и международни споразумения
- Политика и управление на опазването
- Научно-изследователска и техническа помощ

- Екологично образование
- Екотуризъм
- Съвместно сътрудничество и партньорство

Дефинираните приоритети за незабавни действия и подкрепа включват:

- Укрепване на научната основа за опазване на биоразнообразието
- Подкрепа на законодателните инициативи
- Разширяване и укрепване на мрежата от защитени територии
- Екологично образование и допълващо обучение
- Разработване и внедряване на политика по екотуризъм
- Насърчаване на опазването на басейна на Черно море
- Насърчаване на опазването на природата на Балканите

Целите на ИТСР на СИР допринасят за опазване на биологичното разнообразие и точно за изпълнение на ключовите аспекти Защитени територии и Екотуризъм, както и на приоритетите:

- Разработване и внедряване на политика по екотуризъм
- Насърчаване на опазването на басейна на Черно море

чрез изпълнението на

- всички мерки, предвидени в Специфична цел 3.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда са за опазване на биологичното разнообразие
- някои от дейностите, изписани в Цел 1.2.3. Разнообразяване на регионалния туристически продукт чрез активно устойчиво включване на природното и културното богатство
- някои от проектите в Цел 1.2.1. Подкрепа за икономика, свързана с морето и дейности в Специфична цел 3.4 Трансгранично и транснационално сътрудничество

3.2.4 Национална стратегия за управление и развитие на водния сектор

Стратегията е приета на 21.11.2012 г, като формулираната в нея дългосрочна стратегическа цел на страната в областта на водния сектор е: „Устойчиво ползване на водните ресурси, осигуряващо в оптимална степен сегашните и бъдещите нужди на населението и икономиката на страната, както и на водните екосистеми“. Съответните цели и подцели са:

- Цел 1: Гарантирано осигуряване на вода за населението и бизнеса в условията на промени на климата, водещи до засушаване
 - 1.1. Осигуряване на непрекъснато водоподаване чрез рехабилитация на съществуващите и изграждане на нови язовири и резервоари, рехабилитация на водопроводната мрежа и водоизточниците.
 - 1.2. Намаляване на общите количества използвана вода чрез инвестиции във водостопанската инфраструктура и мерки за подобряване на ефективността при използването на водните ресурси.
- Цел 2: Запазване и подобряване на състоянието на повърхностните и подземните води
 - 2.1. Премахване на заустването на необработени отпадъчни води в изкуствени и естествени водоприемници и в Черно море чрез изграждане, реконструкция и модернизация на системи за отвеждане и пречистване на отпадъчни води.
 - 2.2. Укрепване на институционалната система за мониторинг и контрол, която да гарантира доброто състояние на повърхностните и подземните води.
 - 2.3. Превръщане на Плановете за управление на речните басейни в основен планов документ при интегрираното управление на водите.
- Цел 3: Подобряване на ефективността при интегрираното управление на водата като стопански ресурс
 - 3.1. Създаване на институционална рамка, която да гарантира прехвърляне на отговорността за вземането на решения във връзка с развитието на водния сектор на национално, регионално и местно равнище от стопанските субекти към публичните власти – държава, общини.
 - 3.2. Средствата от населението и бизнеса, средствата от ЕС и изискваното национално съфинансиране да осигуряват самофинансиране на водния сектор, при спазване на принципа „замърсителят и ползвателят плащат”.
 - 3.3. Повишаване на капацитета на всички участници в управлението на водния сектор.
- Цел 4. Намаляване на риска от щети при наводнения
 - 4.1. Идентифициране на рисковите зони.
 - 4.2. Осъществяване на мерките от плановете за защита от наводнения.

ИТСР на СИР се очаква да допринесе за устойчивото ползване на водните ресурси,

осигуряващо в оптимална степен сегашните и бъдещите нужди на населението и икономиката на страната, както и на водните екосистеми, чрез изпълнение на една от специфичните цели на Стратегически приоритет 3: Териториално развитие и сближаване и осигуряване на устойчива околна среда, Специфична цел 3.3 запазване и подобряване качеството на околната среда:

- Изграждане и реконструкция на ВиК инфраструктура въз основа на разработено РПИП в съответствие с нормативната база;
- Финансиране на мерки от ПУРБ за подобряване на състоянието на водите; опазване качеството на водите, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, включително установяване на зони за опазването им в района на съоръженията за водовземане, и др.;

3.2.5 Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018 – 2024 г.)

Националната програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018 – 2024 г.), приета на 07.06.2019 г., включва мерки, насочени към секторите, за които е установено, че имат основен принос за замърсяване с фини прахови частици – битово отопление и транспорт.

ИТСП на СИР е в пряка взаимовръзка и в нея са заложили мерки за предотвратяване замърсяването на атмосферния въздух, посредством реализацията на Стратегически приоритет 3: Териториално развитие и сближаване и осигуряване на устойчива околна среда, Специфична цел 3.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда:

- Зелена инфраструктура, поддържане на зелените площи;
- Почистване на замърсените и лошо поддържани пътни настилки и др.
- Намаляване на замърсяването на въздуха от битовото отопление;
- Въвеждане на зони с ниски емисии;
- Разширяване на мрежата за централно топлоснабдяване

3.2.6 Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие до 2030 г.

Документът е приет на 25.10.2019 г. и задава рамка за действия за адаптиране към изменението на климата (АИК) и приоритетни направления до 2030 г, като идентифицира и потвърждава необходимостта от действия за АИК както за цялата икономиката, така и на секторно ниво. Включените сектори са: „Селско стопанство“, „Биологично разнообразие и екосистеми“, „Енергетика“, „Гори“, „Човешко здраве“,

„Транспорт“, „Туризм“, „Градска среда“ и „Води“. Управлението на риска от бедствия се разглежда като междусекторна тема. Генералните стратегически цели са както следва:

- Приобщаване и интегриране на адаптирането към изменението на климата
- Изграждане на институционален капацитет за адаптиране към изменението на климата
- Повишаване на осведомеността относно адаптирането към изменението на климата
- Изграждане на устойчивост към изменението на климата

ИТСР на СИР е в тясна взаимовръзка с Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие до 2030, посредством една от специфичните цели на Стратегически приоритет 3: Териториално развитие и сближаване и осигуряване на устойчива околна среда, Специфична цел 3.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда:

- Подобряване състоянието на водният сектор;
- Подобряване качеството на атмосферният въздух, зелена инфраструктура, поддържане на зелени площи и т.н.;
- Развитие на устойчиви системи за градски транспорт;
- Намаляване замърсяването на въздуха от битово отопление;
- Изпълнение на проекта „Кръгова икономика“ с цел превръщането на отпадъците в ресурси;
- Подобряване на енергийната инфраструктура и енергийната ефективност;
- Децентрализирано производство на енергия от ВЕИ;
- Използването на биомасата като ВИ.

3.2.7 Планове за управление на речните басейни

За двата района на басейново управление, към които принадлежи СИР (РБУ – Дунавски и Черноморски) са изготвени 6-годишни Планове за управление на речните басейни (ПУРБ), които подлежат на актуализация за следващия програмен период (2022-2027 г).

Като стратегически документ, свързан с управлението на водите за шестгодишния период, всеки ПУРБ осигурява рамка за съхранение и подобряване на водните тела в съответния РБУ, отделяйки особено внимание на зоните с особен статут, които се нуждаят от специална защита.

Общата цел на ПУРБ е дългосрочно устойчиво управление на водите, основано на висока степен на защита на водната среда, т.е. постигане на добро състояние, като се въвежда принципът за предотвратяване на допълнително влошаване на състоянието.

Съгласно чл.4(1) от РДВ основните екологични цели в ПУРБ са насочени към:

- Недопускане на влошаване на състоянието на повърхностните и подземни води и защита, подобряване и възстановяване на всички водни тела;
- Постигане на добро състояние през втория планов период, т.е. добро екологично състояние (или потенциално такова), както и добро химическо състояние на повърхностните води и добро химическо и количествено състояние на подземните води;
- Постепенно намаляване на замърсяването от определени вещества и поетапно спиране на изпускането на приоритетни опасни вещества в повърхностните води, както и превенция и ограничаване на въвеждането на замърсители в подземните води;
- Преустановяване на всякакви значителни възходящи тенденции в замърсяването на подземните води;
- Постигане на стандартите и целите за защитените територии, определени в законодателството на Общността;

Определянето на целите за опазване на околната среда е описано в Глава X, Раздел III от Закона за водите(ЗВ), по-конкретно в чл.156а до 156ж.

Съгласно чл.156а, ал.1, т.1 от ЗВ, целите за опазване на околната среда при повърхностните води са насочени към:

- предотвратяване влошаването на състоянието на всички повърхностни водни тела;
- опазване, подобряване и възстановяване на всички повърхностни водни тела за постигане добро състояние на водите;
- опазване и подобряване качеството на водите във всички изкуствени и силно модифицирани водни тела и постигане на добър екологичен потенциал и добро химично състояние на повърхностните води;
- предотвратяване, прогресивно намаляване и прекратяване наведнъж или на етапи на замърсяването от емисии, зауствания и изпускания на приоритетни и приоритетно опасни вещества.

По отношение на силно модифицираните и изкуствени водни тела, съгласно член 4(1)(а)(iii), се определят „специфични цели“ за тези конкретни водни тела. В член 4(3) на РДВ

са описани строги критерии за определянето на изкуствени или силно модифицирани водни тела.

Целите, които са свързани с подобряване на екологичното и химично състояние на водните тела са заложили като „подобряване на състоянието по съответните показатели“, за които не е постигнато добро състояние (стойностите съответстващи на доброто състояние), съгласно Наредба Н4 от 2012г. за характеризиране на повърхностните води и Наредба от 2010 г. за стандарти за качество на околната среда (СКОС) за приоритетни вещества и някои други замърсители.

В случаите, когато по силата на даден нормативен акт някои водни тела изискват по-голяма защита, включително зоните за питейно-битово водоснабдяване, чувствителните и нитратно-уязвими зони, зоните за защита на местообитания и видове, се залагат допълнителни цели.

Съгласно чл. 156а, ал.1, т.2 от ЗВ целите за опазване на околната среда при подземните води са насочени към:

- Недопускане или ограничаване отвеждането на замърсители в подземните води и предотвратяване влошаването на състоянието на всички подземни водни тела;
- Опазване, подобряване и възстановяване на всички подземни водни тела, осигуряване на баланс между водовземането и подхранването на подземните води и постигане доброто им състояние;
- Идентифициране и насочване в обратна посока на всяка значима и устойчива тенденция за повишаване на концентрацията на всеки замърсител с цел непрекъснато намаляване замърсяването на подземните води.

Съгласно чл.156а, ал.1, т.3 от ЗВ целите за опазване на околната среда при зоните за защита на водите по чл.119а се определят за постигане на целите на законодателството, по силата на което е определена или обявена зоната.

Заложените в ПУРБ дейности за постигане на целите за повърхностните води се съгласуват с дейностите, заложили в ПУРН, главно при съгласуването на мерките от ПУРН с целите на ПУРБ. Съответните мерки за намаляване риска от наводнения следва да подкрепят целите на РДВ и да предотвратят влошаване на състоянието и ако е възможно да съдействат за постигането на добро екологично състояние /потенциал на водните тела, включително намаляване риска от замърсяване.

Разглежданата ИТСП на СИР е в съответствие с ПУРБ посредством изпълнение на мерки от ПУРБ, изписани в Специфична цел 3.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда на Стратегически приоритет 3: Териториално развитие и сближаване и осигуряване на устойчива околна среда за подобряване на състоянието на водите; опазване качеството на водите, предназначени за питейно-битово водоснабдяване,

включително установяване на зони за опазването им в района на съоръженията за водовземане, и др. ИТСП на СИР следва да не нарушава целите за опазване на околната среда при зоните за защита на водите по чл. 119а.

3.2.8 Планове за управления на риска от наводнения

За двата района на басейново управление, към които принадлежи СИР (РБУ – Дунавски и Черноморски) са изготвени 6-годишни Планове за управление на риска от наводнения (ПУРН), които подлежат на актуализация за следващия програмен период (2022-2027 г).

С цел прилагане на единен национален подход при определяне на целите и приоритетите за управление на риска от наводнения през 2014 г. са разработени Национални приоритети за управление на риска от наводнения, които са определени и обособени в 5 основни направления/насоки, съгласно заложените изисквания в законодателството. Така определените приоритети предполагат планиране на определени цели (действия) за тяхното постигане, като към определените 5 приоритета са използвани общо 17 възможни цели, както са описани по-долу:

- **Приоритет № 1 Опазване на човешкия живот и на общественото здраве**
 - Цел 1.1 Минимизиране броя на засегнатите и пострадали хора от наводнения
 - Цел 1.2 Осигуряване бързо отвеждане на водите при интензивни валежи и наводнения от урбанизираните територии
 - Цел 1.3 Възстановяване на нормалните условия за живот
 - Цел 1.4 Минимизиране броя на засегнатите обекти от социалната инфраструктура
- **Приоритет № 2 По-висока степен на защита на критичната инфраструктура и бизнеса**
 - Цел 2.1 Подобряване на защитата на обекти от техническата инфраструктура
 - Цел 2.2 Подобряване на защитата на значими стопански и културно-исторически обекти
- **Приоритет № 3 Повишаване на защитата на околната среда**
 - Цел 3.1 Подобряване на защитата на канализационните системи
 - Цел 3.2 Подобряване на защитата на индустриалните обекти (основно IPPC и SEVESO обекти)
 - Цел 3.3 Минимизиране на засегнатите зони за защита на водите, защитените територии и защитените зони
 - Цел 3.4 Подобряване на водозадържащата способност на земеделските,

горски и крайречни територии

- Приоритет № 4 Подобряване подготвеността и реакциите на населението
 - Цел 4.1 Повишаване на подготвеността на населението за наводнения
 - Цел 4.2 Подобряване на реакциите на населението при наводнения
- Приоритет № 5 Подобряване на административния капацитет за управление на риска от наводнения (УРН)
 - Цел 5.1 Създаване на съвременна нормативна уредба за устройственото планиране на териториите и УРН
 - Цел 5.2 Осигуряване на оперативна информация за УРН
 - Цел 5.3 Повишаване на квалификацията на персонала, ангажиран с УРН
 - Цел 5.4 Минимизиране на риска от наводнения по водното течение за целия речен басейн
 - Цел 5.5 Осигуряване адекватно реагиране на публичните институции при наводнения

Към съответните приоритети и цели за всеки район на басейново управление (съответно към всеки ПУРН) са изготвени програми от мерки за намаляване на риска от наводнения. ПУРН разглеждат всички аспекти на управлението на риска от наводнения, отчитайки характеристиките на конкретния речен басейн, и интегрират аспектите на опазване на околната среда, като осигуряват високо ниво на опазването ѝ.

ИТСР на СИР е в взаимовръзка с ПУРН, посредством Стратегически приоритет 3: Териториално развитие и сближаване и осигуряване на устойчива околна среда, Специфична цел 3.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда и следва да се съобразява с мерките за намаляване на риска от наводнения

3.2.9 Морска стратегия на Република България и Програма от мерки към нея

Морската стратегия на Р България за периода 2016-2021 г и програмата от мерки към нея са приети с Решение 1111 / 29.12.2016 г на Министерски съвет.

Екологичните цели са определени съгласно чл. 10 от Рамковата директива за морска стратегия (РДМС), за да насочват хода на постигане на добро състояние на морската околна среда (ДСМОС). Те адресират намаляване на антропогенния натиск и необходимото ниво на защита за подобряване на състоянието на околната среда. Екологичните цели са предназначени за преодоляване на несъответствията между настоящото състояние на морската околна среда и ДСМОС. Те образуват основата за съставяне на мерки за постигане и/или поддържане на ДСМОС.

- Постигане и поддържане на „добро състояние“ на морската околна среда до 2020г.;
- Защита и съхраняване на морската околна среда, предотвратяване на нейното влошаване или, когато е практически възможно, възстановяване на морските екосистеми в територии, които са били неблагоприятно засегнати;
- Предотвратяване и намаляване на въвеждането и освобождаването на вещества от антропогенен произход в околната среда с цел поетапно премахване на замърсяването и гарантиране липсата на съществено въздействие или опасност за човешкото здраве, биологичното разнообразие на морските екосистеми и законосъобразното използване на морето.

За да се намали антропогенният натиск върху морската среда, са планирани мерки, за да се гарантира постигането и поддържането на добро състояние съгласно изискванията на РДМС (Рамкова директива за морска стратегия) .

Програмата от мерки се отнася за териториалните морски води (в тяхната цялост от изходните линии, от които се измерват до границата с ИИЗ) и изключителната икономическа зона (ИИЗ) на Р България. В крайбрежните води, ПоМ по РДМС 2008/56/ЕО надгражда Рамкова директива за водите 2000/60/ЕС.

Периодът на изпълнение на програмата от мерки е от 2016 до 2021 г.

Програмата от мерки обхваща 9 теми: седем от тях са свързани с единадесетте качествените дескриптори на морската среда, а двете са допълнителни теми: защитени морски зони и общи (кръстосани мерки, свързани с управление в по-широк смисъл, като координацията между администрациите, участието на обществеността), както са описани по-долу:

- Биоразнообразие (дескриптори 1, 4 и 6);
- Неместни видове (дескриптор 2);
- Търговски видове риби (дескриптор 3);
- Евтрофикация, замърсители и ефекти от замърсяването, замърсители в риба и други морски храни (дескриптори 5,8,9);
- Трайни изменения в хидрографските условия (дескриптор 7);
- Морски отпадъци (дескриптор 10);
- Подводен шум и енергия (дескриптор 11);
- Морски защитени зони;
- Общи мерки;

Българската програма от мерки обединява мерки, насочени към опазване на биологичното разнообразие, намаляване на въздействието на човешките дейности върху морското дъно, стимулиране на устойчивото използване и управление на морските ресурси, предотвратяване на разпространението на инвазивни видове, еутрофикацията, намаляване количеството на замърсители, намаляване на количеството на отпадъците на плажове и в морската среда, предотвратяване и ограничаване на евентуално шумово замърсяване, влияещо върху черноморските бозайници и риби.

ИТСР на СИР е в синхрон с Морската стратегия на Република България и Програма от мерки към нея посредством мерките, насочени към опазване на морската околна среда от Специфична цел 1.2. Устойчиво оползотворяване на специфичния местен потенциал за развитие и Специфична цел 3.3 запазване и подобряване качеството на околната среда и ще допринесе за постигането на екологичните цели за ДСМОС.

3.2.10 Интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021 – 2030 г.

Европейският съюз (ЕС) има за цел да бъде световен лидер в борбата с изменението на климата и в тази връзка се стреми да постигне целите на споразумението от Конференцията на страните по Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата (COP 21) в Париж, като същевременно осигурява чиста енергия в целия Съюз. За да изпълни този ангажимент, ЕС определи следните обвързващи цели за климата и енергетиката за 2030 г., както следва:

- Намаляване на емисиите на парникови газове (ПГ) с най-малко 40% в сравнение с 1990 г.;
- Повишаване на енергийната ефективност (ЕЕ) до поне 32,5%;
- Увеличаване на дела на енергия от възобновяеми източници (ВИ) до поне 32% от брутното крайно потребление на енергия в ЕС;
- Осигуряване на минимум 15% ниво на междусистемна електроенергийна свързаност между държавите членки.

С ИНПЕК се определят основните цели и мерки за осъществяване на националните политики в областта на енергетиката и климата, в контекста на европейското законодателство, принципи и приоритети за развитие на енергетиката. Основните цели, заложи в ИНПЕК са:

- стимулиране на нисковъглеродно развитие на икономиката;
- развитие на конкурентоспособна и сигурна енергетика;
- намаляване зависимостта от внос на горива и енергия;

- гарантиране на енергия на достъпни цени за всички потребители.

Националните приоритети в областта на енергетиката могат да бъдат обобщени, както следва:

- повишаване на енергийната сигурност и диверсификация на доставките на енергийни ресурси;
- развитие на интегриран и конкурентен енергиен пазар;
- използване и развитие на енергията от ВИ, съобразно наличния ресурс, капацитета на мрежите и националните специфики;
- повишаване на енергийната ефективност чрез развитие и прилагане на нови технологии за постигане на модерна и устойчива енергетика;
- защита на потребителите чрез гарантиране на честни, прозрачни и недискриминационни условия за ползване на енергийни услуги.

Стратегическите цели и приоритети в областта на енергетиката и климата на България, заложи в ИНПЕК, са, както следва:

По отношение на измерението „Декарбонизация“ България ще положи усилия да увеличи дела на енергия от ВИ в брутното крайно потребление на енергия и да намали емисиите на ПГ.

България ще изгради допълнителни мощности с акцент върху вятърната и слънчевата енергия.

Предвижда се използването на биомаса да се увеличи във всички сектори: електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане и транспорт.

По измерение „Енергийна ефективност“ България ще насочи усилията си към постигане на енергийни спестявания в крайното енергийно потребление - съсредоточавайки се върху подобряване на енергийните характеристики на сградите, както и в производството, преноса и разпределението на енергия.

Относно измерението „Енергийна сигурност“, основен приоритет на България е диверсификация на източниците и маршрутите за доставка на природен газ

и развитие на газовата инфраструктура във връзка с концепцията за изграждане на регионален газоразпределителен център „Балкан“. България има за цел да повиши енергийната сигурност чрез диверсификация на енергийните доставки, ефективно използване на местните енергийни ресурси и развитието на енергийната инфраструктура.

По измерението „Вътрешния енергиен пазар“, България ще развива конкурентен пазар чрез пълна либерализация на пазара и интеграцията му в регионалния и

общоевропейския пазар. Относно измерението „Научните изследвания, иновации и конкурентоспособност“, България се ангажира да насърчава научния напредък в иновативни енергийни технологии, включително за производство на чиста енергия.

ИТСП на СИР ще допринесе за изпълнението на целите и приоритетите от Интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021 – 2030 г., посредством изпълнението на следните мерки, заложи в стратегията: Стратегически приоритет 1: Повишаване на динамичността на региона в глобален мащаб, Специфична цел 1.1. Развитие на интелигентна индустрия с потенциал за висок растеж, Цел 1.1.1. Повишаване на специализацията в продукти и отрасли, характеризиращи се с висока технологична и НИРД интензивност, Стратегически приоритет 3: Териториално развитие и сближаване и осигуряване на устойчива околна среда, Специфична цел 3.2. Градско възстановяване и интегрирано развитие, Специфична цел 3.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда, Специфична цел 3.4 Трансгранично и транснационално сътрудничество.

3.2.11 Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха, България 2020-2030 г

Националната програма за контрол на замърсяването на въздуха (2020 - 2030г.) е разработена въз основа на Споразумение между Министерството на околната среда и водите и Световната банка, ратифицирано със закон от Народното събрание.

Разработването на програмата е в изпълнение на чл.6 от Директива (ЕС) 2016/2284 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2016 година за намаляване на националните емисии на някои атмосферни замърсители, за изменение на Директива 2003/35/ЕО и за отмяна на Директива 2001/81/ЕО (Директива (ЕС) 2016/2284).

Основната цел на програмата е да изпълни задълженията за намаляване към 2020г. и 2030г. на общите годишни антропогенни емисии на следните замърсители на атмосферния въздух: серен диоксид (SO₂), азотни оксиди (NO_x), неметанови летливи органични съединения (НМЛОС), амоняк (NH₃) и фини прахови частици (ФПЧ_{2.5}), спрямо емисиите за определената в Директива (ЕС) 2016/2284 за базова 2005г.

Програмата включва целите, приложимите мерки, които трябва да доведат до намаляване на емисиите, сроковете за прилагането на мерките, необходимите финансови средства и отговорните институции. Предвидените мерки са в сектори, които са по-значими източници на емисии в атмосферния въздух, като селско стопанство, автомобилен транспорт и битово отопление.

Освен постигането на изискванията на Директива (ЕС) 2016/2284, намаляването на емисиите следва да допринесе за постигане на нормите за качество на атмосферния въздух (КАВ), тоест, постигане на нива на замърсяване, които не водят до значителни отрицателни въздействия и рискове за човешкото здраве и за околната среда.

Националната програма за контрол на замърсяването на въздуха ще допринесе за постигането и на други цели:

- Дългосрочната цел на ЕС за постигане на нива на КАВ в съответствие с насоките за КАВ, публикувани от Световната здравна организация;
- Целите на ЕС в областта на биологичното разнообразие и екосистемите в съответствие със Седмата програма за действие в областта на околната среда;
- По-добро взаимодействие между политиката на ЕС по отношение на КАВ и други политики на ЕС, по-специално политиките в областта на климата и енергетиката.

ИТСП на СИР е в синхрон с Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха, България 2020-2030 г., посредством изпълнение на целите и мерките към тях, разписани в: Стратегически приоритет 1: Повишаване на динамичността на региона в глобален мащаб, Специфична цел 1.1. Развитие на интелигентна индустрия с потенциал за висок растеж, Цел 1.1.1. Повишаване на специализацията в продукти и отрасли, характеризиращи се с висока технологична и НИРД интензивност, Стратегически приоритет 3: Териториално развитие и сближаване и осигуряване на устойчива околна среда, Специфична цел 3.1. Бърза и сигурна транспортна и цифрова свързаност, Специфична цел 3.2. Градско възстановяване и интегрирано развитие, Специфична цел 3.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда, Специфична цел 3.4 Трансгранично и транснационално сътрудничество.

3.2.12 Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.)

Националната програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.) се разработва на основание чл. 24. ал.1 от Закона за почвите (Обн. ДВ. бр. 89 от 6 Ноември 2007 г., изм. ДВ. бр. 98 от 28 Ноември 2018 г.) и на чл. 77 от Закона за опазване на околната среда. Обхваща 10-годишен период на изпълнение и включва петгодишен план за действие.

Целта на Националната програма е опазване на почвените ресурси и тяхното устойчиво ползване, както и прилагане на добри практики за предотвратяване увреждането на почвите.

Национална програма (2020 – 2030 г.) е програмен документ с дефинирани цели, приоритети и мерки за практическо приложение на държавната политика за опазване на почвените ресурси на национално, регионално и местно ниво.

Политиката за опазване на почвите в България се основава на следните принципи:

- екосистемен и интегриран подход;
- устойчиво ползване на почвите;

- превантивен контрол за предотвратяване или ограничаване увреждането на почвите и на техните функции;
- прилагане на добри практики при ползването на почвите;
- замърсителят плаща за причинените вреди;
- информираност на обществеността за екологичните и икономическите ползи от
- опазването на почвите от увреждане и мерките за опазването им.

Основни критерии при определяне на приоритетите в Национална програма за опазване, съгласно чл. 24, ал. 4 от ЗП, устойчиво ползване и възстановяване на почвите са:

- Устойчиво ползване на почвите като природен ресурс.
- Опазване и подобряване на почвеното плодородие.
- Намаляване на вредните последствия върху почвите, предизвикани от природни процеси и явления, и антропогенни фактори.
- Предотвратяване и намаляване на риска за човешкото здраве и опазване на другите компоненти на околната среда.
- Спазване на принципите за устойчиво развитие, включително принципите на биологичното земеделие.
- Възстановяване на нарушените функции на почвите.
- Задължения, поети от държавата по международни актове, отнасящи се до почвите.

ИТСП на СИР покрива критериите на Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.), посредством изпълнение на целите и мерките, към тях, описани в: Стратегически приоритет 1: Повишаване на динамичността на региона в глобален мащаб, Специфична цел 1.2. Устойчиво оползотворяване на специфичния местен потенциал за развитие, Цел 1.2.2. Устойчиво селско стопанство и активизиране на селските райони.

3.2.13 Национален план за опазване на най-значимите влажни зони в България 2013 – 2022

Националният план за опазване на най-значимите влажни зони в България е изготвен в съответствие със заданието, одобрено с писмо № 48-00-1503/26.11.2010 от Министъра на околната среда и водите и в изпълнение на националните приоритети по отношение на опазването на биологичното разнообразие.

Териториалният обхват на Плана включва приоритетно 11-те влажни зони, които към

момента са в списъка по Рамсарската конвенция. Описателната част на плана разглежда подробно още 25 влажни зони, които не са в Рамсарския списък, но има информация, че покриват един или повече от критериите за обявяване или имат голям потенциал за опазване и възстановяване.

Анализът на включените в Плана влажни зони обхваща техни основни географски, физически и екологични характеристики, консервационна значимост, заплахи и тенденции, стопански ползвания, препоръки, мерки, екосистемни функции, икономическо и социално значение. Анализът се основава изцяло на налична информация и публикации.

На база на направения анализ са определени хоризонтални и специфични мерки, които да бъдат осъществени в 10 годишния период на изпълнение на Плана.

Хоризонталните мерки, които следва да се изпълняват на национално ниво са:

- Изпълнение на мерките за предоставяне на информация, координация и отчитане във връзка с ангажиментите на България по Рамсарската конвенция;
- Институционална координация във връзка с прилагането на Закона за биологичното разнообразие, управлението на Натура 2000 места, прилагането на изискванията и ръководствата на Рамсарската конвенция;
- Осигуряване на адекватен финансов ресурс за мерки по опазване, поддържане и възстановяване на влажните зони от публични и частни източници;
- Възстановяване и/или подобряване на водния режим на влажните зони в България, което включва и влажни зони извън разгледаните от настоящия план;
- Контрол на браконьерството - първоначално разглеждано като специфична мярка, но поради националното измерение на явлението е формулирано и като хоризонтална мярка;
- Преодоляване на съществуващи пропуски в научната информация за влажните зони чрез целеви проучвания и мониторинг;
- Въвеждане и подкрепа за икономически механизми за опазване на влажните зони, включително инвентаризация и остойностяване на екосистемните услуги;
- Интегриране на темата за влажните зони в екологичното образование;
- Международна и трансгранична координация на природозащитните мерки;
- Идентифициране на национално ниво на система от мерки за адаптация на управлението на влажните зони към климатичните промени;
- Инвентаризация и оценка на въздействието от инвазивните видове;

Основните категории специфични мерки, които са предложени за конкретни влажни зони в страната са:

- Изготвяне или актуализация на План за управление на зоната.
- Изготвяне на проучвания за подобряване на водния режим и други възстановителни мерки на значими влажни зони;
- Възстановяване на водния режим – необходим е на първо място в случаите, в които водният режим на влажната зона е силно нарушен от човешка намеса и това води до явна деградация на екосистемите;
- Възстановяване на естествената растителност в

случаите, в които е идентифицирано значително обезлесяване или подмяна на естествената растителност с неместни/нехарактерни видове;

- Ограничаване на замърсяването – за влажните зони разположени в близост до големи индустриални комплекси (напр. язовир Мандра, езеро Вая, Варненско-Белославски езеро);
- Ограничаване на притока на биогенни елементи и еутрофикацията;
- Поддържащи мерки, специфични за зоните;
- Подобрен контрол на браконьерството;
- Подкрепа за стопански ползвания, специфични за зоните.
- Борба с инвазивни видове;
- Други специфични мерки, които са включени в описанията на влажните зони. Тук спадат и всички останали специфични мерки, предписани от съществуващите към момента планове за управление на защитени територии.

В Интегрираната териториална стратегия за развитие (ИТСР) на Североизточен регион, са включени предвиждания за изграждане и развитие на нови индустриални зони, производствени зони, изграждането и модернизацията на индустриална и техническа инфраструктура, без да има конкретика за отделните инвестиционни предложения, включително и точното им местоположение. Поради това не може да се предвиди дали те биха засегнали включените в Национален план за опазване на най-значимите влажни зони в България 2013 – 2022 влажни зони .

Съгласно изискването на екологичното законодателство всеки конкретен проект подлежи на процедура по глава 6 от ЗООС (процедура по ОВОС и на процедура по ЕО), както и при необходимост и на процедури по оценка за съвместимост с предмета и целите на опазване на защитените зони по чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие, при провеждането на които могат да бъдат взети съответни мерки за избягване

застрашаването на влажните зони, включително и с избор на вариант, при който да бъдат избегнати.

По тази причина при избор на местоположение на проекти / инвестиционни намерения да се вземе предвид разположението на влажни зони, включени в Национален план за опазване на най-значимите влажни зони в България 2013 – 2022.

3.2.14 Стратегия за устойчиво енергийно развитие на Република България до 2030 година с хоризонт до 2050 година

Стратегията за устойчиво енергийно развитие на Република България до 2030 година, с хоризонт до 2050 година е съобразена с актуалната европейска рамка на енергийната политика и световните тенденции в развитието на новите енергийни технологии.

В Стратегията за устойчиво енергийно развитие на Република България до 2030 година, с хоризонт до 2050 година, (Стратегията) са заложени общите европейски политики и цели за развитие на енергетиката и за ограничаване изменението на климата, като са отразени националните специфики в областта на енергийните ресурси, производството, преноса и разпределението на енергия. Дефинирани са основните стратегически решения, насочени към постигането на националните цели и гарантирането на българските интереси.

Стратегията отразява ясно тенденциите, мерките и политиките в областта на енергийната сигурност, енергийната ефективност, либерализацията на електроенергийния и газовия пазар и интегрирането им в общия европейски енергиен пазар, развитието и внедряването на нови енергийни технологии. Тези политики намират отражение и в Интегрирания план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021 - 2030 г., с хоризонт до 2050 г., който е

изготвен в изпълнение на Регламент (ЕС) 2018/1999 относно управлението на Енергийния съюз и на действията в областта на климата.

В изпълнение на ангажиментите на Република България за постигане целите на европейската енергийна политика за създаване на Енергиен съюз, в Стратегията за устойчиво енергийно развитие на страната до 2030 г., с хоризонт до 2050 г., са заложени следните **основни приоритети**:

- Гарантиране на енергийната сигурност и устойчивото енергийно развитие;
- Развитие на интегриран и конкурентен енергиен пазар и защита на потребителите чрез гарантиране на прозрачни, конкурентни и недискриминационни условия за ползване на енергийни услуги;
- Повишаване на енергийната ефективност в процесите от производство до крайно потребление на енергия;
- Устойчиво енергийно развитие за чиста енергия и декарбонизация на икономиката;

- Внедряване на иновативни технологии за устойчиво енергийно развитие.

ИТСР на СИР е в синхрон с основните приоритети на Стратегия за устойчиво енергийно развитие на република България до 2030 година с хоризонт до 2050 година, посредством изпълнение на целите и съобразяване с мерките от: Стратегически приоритет 1: Повишаване на динамичността на региона в глобален мащаб, Специфична цел 1.1. Развитие на интелигентна индустрия с потенциал за висок растеж, Цел 1.1.1. Повишаване на специализацията в продукти и отрасли, характеризиращи се с висока технологична и НИРД интензивност, Стратегически приоритет 3: Териториално развитие и сближаване и осигуряване на устойчива околна среда, Специфична цел 3.2. Градско възстановяване и интегрирано развитие, Специфична цел 3.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда, Специфична цел 3.4 Трансгранично и транснационално сътрудничество.

3.2.15 Националният план за управление на отпадъците (НПУО) 2021-2028

Националният план за управление на отпадъците (НПУО) е приет на Междуведомствена комисия в МОСВ на 10.03.2021 г. и има ключова роля за ефективното и ефикасно управление на отпадъците в Република България. С плана се цели намаляване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда и здравето на населението, както и постигане на максимално ефективно използване на ресурсите, разкриване на нови пазари и създаване на нови работни места. Важна част от НПУО е създаването на максимални условия за предотвратяване образуването на отпадъци.

НПУО се основава на следните основни принципи:

- „Предотвратяване“ - образуването на отпадъци трябва да бъде намалено и избегнато, където това е възможно;
- „Разширена отговорност на производителя“ и „замърсителят плаща“ – лицата, които образуват или допринасят за образуването на отпадъци или замърсяват околната среда или сегашните притежатели на отпадъците трябва да покрият пълните разходи за третиране на отпадъците и да ги управляват по начин, който гарантира висока степен на защита на околната среда и човешкото здраве;
- „Превантивност“ – потенциалните проблеми с отпадъците трябва да бъдат предвиждани и избягвани на възможно най-ранен етап;
- „Близост“ и „самодостатъчност“ – отпадъците трябва да бъдат обезвреждани възможно най-близко до мястото на тяхното образуване, като отпадъците, генерирани в ЕС, трябва да бъдат третирани в рамките на Съюза;
- „Участие на обществеността“ – съответните заинтересовани страни и органи, както и широката общественост, имат възможност да участват в разработването на планове за управление на отпадъците и на програмите за предотвратяване на отпадъците и имат достъп до тях след разработването им.

НПУО е план на прехода от управление на отпадъците към ефективно използване на отпадъците като ресурс и устойчиво развитие чрез предотвратяване на образуването им.

Планът ще подпомага централните и местните власти за концентрация на ограничените ресурси към приоритетни за финансиране проекти в сферата на управление на отпадъците от национални и европейски източници на финансиране.

ИТСР на СИР кореспондира с основните принципи на НПУО, посредством изпълнението на някои цели и мерки, заложи в: Стратегически приоритет 1: Повишаване на динамичността на региона в глобален мащаб, Специфична цел 1.1. Развитие на интелигентна индустрия с потенциал за висок растеж, Цел 1.1.1. Повишаване на специализацията в продукти и отрасли, характеризиращи се с висока технологична и НИРД интензивност; Стратегически приоритет 3: Териториално развитие и сближаване и осигуряване на устойчива околна среда в региона, Специфична цел 3.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда, Специфична цел 3.4 Трансгранично и транснационално сътрудничество.

4 Състояние на околната среда

Състоянието на околната среда е представено за всеки от идентифицираните аспекти съгласно приетото задание за обхват на екологичната оценка, както следва.

4.1 Атмосферен въздух и климат

4.1.1 Климат

Регионът обхваща северната част на българското Черноморско крайбрежие, част от източния дял на Стара планина, част от Лудогорието и Добруджа.

В климатично отношение СИР попада в Умерено континенталната област и в Черноморската климатична област. От Умерено континенталната област той лежи в Северния и Източния климатични райони на Дунавската равнина, а от Черноморската климатична област попада в климатичния район на Северното Черноморие.

Фигура 2. Схема на климатичните области

Умерено-континентална климатична област - орографско отношение е твърде разнообразна. Обхваща крайдунавските низини, хълмистите райони до Стара планина, най-източните части на Стара планина, Ихтиманското Средногорие и високите котловини на Краище. Климатът ѝ се формира от преобладаващото влияние на континентални въздушни маси на умерените ширини и такива формирани над Балканския полуостров.

В Северния климатичен район на Дунавската равнина поради относително голямата отдалеченост от Стара планина, тя не оказва съществено влияние на климата. Само при рязко изразен фьон тук той се проявява, наистина по-слабо, но въпреки това води до повишаване на температурите и топене на снежната покривка. Откритостта на района спрямо северните и североизточните студени нахлувания на полярни и континентални въздушни маси през зимата е причина зимата тук да е най-студена, в сравнение с другите равнинни райони на страната. В пониженията на релефа най-ниските минимални температури са около 20-25°C под нулата, а в много студени зими могат да достигнат - 30-35°C. При устойчиво антициклонално време и снежна покривка минималните температури в пониженията на релефа могат да са около 5-6°C по-ниски от ограждащите ги хълмове. В западните части на района снежната покривка се задържа малко по-продължително отколкото в останалите му части, поради относително по-големите валежи. Тази част от района е по-силно повлияна от планината, в резултат на което тук годишното разпределение на валежите се характеризира с известно изравняване на сезонните валежни суми. Годишните валежи тук са между 540-580 mm. Лятото, поради малката надморска височина на терена и подчертаната континенталност на климата, е горещо.

Източният климатичен район обхваща източната част на Добруджа и низините на

Провадийска река, Голяма Камчия и част от долината на Луда Камчия без черноморското крайбрежие, като на юг достига до ниските планински части на Източна Стара планина. Континенталният характер на климата тук е малко смекчен и до известна степен се доближава до този на Северното Черноморие. Зимата е сравнително по-мека от тази в другите части на равнината. Средната януарска температура е от 0 °C до около -1 °C. Зимните студове не са така големи, но пък са характерни силните североизточни ветрове, особено в северната част на района, които духат при силни североизточни нахлувания. Скоростта им расте по посока на морето като скоростта им достига до 20 m/s и повече. Снежната покривка е по-неустойчива от тази в Северния район. Характерна черта на климата в този район е относително хладната пролет. Въпреки неголямата надморска височина, лятото не е така горещо, както в другите части на равнината. Средната юлска температура е около 21-22 °C. Режимът на валежите значително се различава от този в Северния и Среден райони. Тук годишните суми на валежа са около 500 mm, което очертава района като един от най-сухите в страната. Особено чести и продължителни са засушаванията през лятото и есента. През тези сезони има средно по 2-3 безвалежни периода с продължителност 16-20 дни. Разликата между зимните и летните валежи е около 10-12 % от годишната сума. Според орографските си особености, Източният район може да се раздели на 2 части: северна – с по-студена и ветровита зима, с по-малка сума на валежите и с по-рязко изразено различие между зимните и летни валежи, и южна, с по-мека зима и относително по-равномерно разпределение на валежите. Освен това в южната и на места в северната част минимумът на валежа се отмества към септември.

Черноморска климатична област - Обхваща меридионална ивица с ширина 20-40 км. на запад от брега на Черно море. Климатът тук се формира освен под влиянието на атмосферната циркулация, характерна за тази част на Балканския полуостров и под влиянието на Черноморския басейн.

Климатичният район на Северното Черноморие представлява една ивица с широчина не по-голяма от 20-25 km покрай бреговата линия от нос Емине до Румънската граница. Поради северното си положение, районът е по-слабо повлиян от средиземноморските циклони през студената част на годината и получава сравнително по-малко валежи през зимата от района, южно от Емине. Зимните валежи тук са 80-110 mm и са едни от най-малките в страната. Поради изложеността на района по отношение на северните нахлувания тук зимата е по-сурова от останалата част на Черноморското крайбрежие. Януарската температура е около 1,5 °C в крайбрежната зона, а в по-отдалечената 0,5 °C, като в по-високите части пада под 0 °C. При много силни застудявания температурата може да спадне и под -25 °C. На нос Калиакра е с 3-4°C по-малко, а във вътрешните части и до -30 °C. Пролетта е с прохладни температури, които преминават над 10 °C средно към средата на април. Пролетта е сезонът с най-малки валежи от порядъка на 100-120 mm. Лятото е такова, каквото е по останалата част на крайбрежието – топло (понякога горещо) с освежаващ морски бриз. Средната юлска температура е в граници 21-22,5 °C.

Летните валежи (120-140 mm) са по-големи както от пролетните, така и от зимните. Най-големи са валежите през юни, а най-малки през август. През втората половина на лятото се установява рязко изразено засушаване, продължаващо и в началото на есента. От октомври започва ясно изразен валежен период, налагащ есента като най-валежния сезон.

4.1.2 Атмосферен въздух

Съгласно изискванията на националното и европейско законодателство територията на страната е разделена на 6 района за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ) – Столичен, Пловдив, Варна, Северен/Дунавски, Югозападен и Югоизточен. Анализът на данните за качеството на атмосферния въздух (КАВ) се извършва по райони, като се отчита и спецификата на всяко населено място, в което се извършва контрол. В обхвата на СИР попадат 2 РОУКАВ – Северен и Варна.

На територията на СИР се извършва мониторинг от РИОСВ Варна и РИОСВ Шумен.

4.1.2.1 Съществуващо състояние на емисиите в атмосферния въздух

Източници на емисии на територията на РИОСВ-Варна по данни от годишен доклад за 2019г.:

- Големите горивни източници:

На контролираната от РИОСВ-Варна територия, като големи горивни инсталации са класифицирани “ТЕЦ Варна” ЕАД, с. Езерово и “Солвей Соди” АД, гр. Девня (ТЕЦ към „Солвей Соди“ АД)

- “ТЕЦ Варна” ЕАД, с. Езерово – на площадката са инсталирани 6 бр. котлоагрегати. Котлоагрегати №№ 1, 2 и 3 са с преустановена експлоатация, вследствие неизпълнение на изискванията на Програмата за прилагане на Директива 2001/80/ЕС. От средата на 2018 г. е разрешена експлоатацията на котлоагрегати №№ 4, 5 и 6, които изцяло са на гориво природен газ. Експлоатацията на инсталацията е разрешена с Комплексно разрешително (КР) № 51-Н0-И0-А2-ТГ1/2018 г., издадено от ИАОС.
- “Солвей Соди” АД, гр. Девня (ТЕЦ към „Солвей Соди“ АД) – инсталирани са 3 парогенератора (ПГ) и 2 парогенератора на циркулиращ кипящ слой (ЦКС). ПГ №№ 2, 3, 6, ПГ ЦКС 7 и ПГ ЦКС 8 са на работно гориво въглища внос. През 2019 г. основно са работили ЦКС 7 и ЦКС 8. Централата е за производство на топло и електроенергия. Основният потребител на топлоенергия (пара) е “Солвей Соди” АД, гр. Девня. Излишната електроенергия се включва в енергийната система на страната ни. Експлоатацията на инсталацията е разрешена с КР № 7451-Н1-И0-А1-

ТГ1/2018 г., издадено от ИАОС. За ПГ 2, 3 и 6 е разрешена дерогация, като след спазването ѝ следва да бъдат изведени от експлоатация. За неподвижните източници, подлежащи на собствени периодични измервания, резултатите от тях се представят в съответствие със сроковете, заложиени в КР.

- Емисионен контрол на горивни и производствени неподвижни източници:

На контролираната от РИОСВ-Варна, територия като големи емисионни източници на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух, са 6 дружества: "ТЕЦ Варна" ЕАД, с. Езерово, „Веолия Енерджи Варна" ЕАД, гр. Варна, "Агрополихим" АД, гр. Девня, "Старт" АД, гр. Добрич, "Солвей Соди" АД, гр. Девня и "Девня Цимент" АД, гр. Девня. "Солвей Соди" АД – ТЕЦ Девен, гр. Девня и „ТЕЦ Варна" ЕАД, с. Езерово са класифицирани, като големи горивни инсталации.

Контролът на промишлените обекти с организирани източници на емисии в атмосферния въздух и горивните източници с топлинна мощност над 0,5 МВт се осъществява, съгласно изискванията на Наредба № 6/1999 г. за провеждане на собствени периодични, собствени непрекъснати и контролни измервания на емисиите от тези източници. Спазването на НДЕ е в съответствие с Наредба № 1/2005 г.

При установяване на наднормени концентрации в отпадъчните газове, изпускани в атмосферния въздух от действащите обекти, на дружествата са наложени текущи санкции за наднормено замърсяване на атмосферния въздух.

- Собствени непрекъснати измервания:

На собствени непрекъснати измервания в региона, съгласно изискванията на Наредба № 6 от 1999 г., подлежат големите горивни инсталации "ТЕЦ Варна" ЕАД, с. Езерово и "Солвей Соди" АД, гр. Девня (ТЕЦ към „Солвей Соди" АД), циментовите пещи и мелници на "Девня Цимент" АД, гр. Девня и инсталациите за азотна киселина, азотни и фосфорни торове на "Агрополихим" АД, гр. Девня.

Общо в региона са инсталирани 18 автоматични системи за СНИ ("ТЕЦ Варна" ЕАД, с. Езерово – 3 бр., "Солвей Соди" АД, гр. Девня (ТЕЦ към „Солвей Соди" АД) – 3 бр., "Агрополихим" АД, гр. Девня – 4 бр. и "Девня Цимент" АД, гр. Девня – 8 бр.

От месец ноември 2019 г. пещ № 6 е демонтирана и не се представят месечни доклади.

От месец август 2019 г. е въведена автоматична система за СНИ на инсталация за преработка на отпадъци на „Екосейф" ООД.

- Летливи органични съединения:

Към 31.12.2019 г. в регистъра на РИОСВ-Варна са включени 279 бензиностанции, от които 195 бр. бензиностанции работят с бензини и отговарят на нормативните

изисквания. На контролираната територия се намира и терминалът на „Варна Сторидж“ ЕООД, гр. София (бивше „Нафтекс Петрол“ ЕООД, гр. Варна), в който са разположени съоръжения за съхраняване на бензини, отговарящи на нормативните изисквания.

- Емисии на парникови газове

На контролираната от РИОСВ-Варна, територия през 2019 г. действащи са 9 бр. разрешителни за емисии на парникови газове. Всички оператори на инсталации са представили в ИАОС верифицирани годишни доклади обхващащи предходната календарна година.

- Вещества, нарушаващи озоновия слой

През 2019 г. са извършени общо 104 проверки, от които 32 планови, 1 комплексна проверка. Извънредно са проверени общо 72 бр. дружества, като от тях 24 проверки са на дружества осъществили внос на флуорсъдържащи парникови газове и инсталации. При проверките на инсталациите съдържащи над 3 кг ОРВ и ФПГ не са установени несъответствия с изискванията на наредбите.

Към 31.12.2019 г. в регистъра за контрол са включени 2467 хладилни и климатични инсталации с над 3 кг хладилен агент.

Източници на емисии на територията на РИОСВ-Шумен по данни от годишен доклад за състоянието на околната среда за 2019г.:

През 2019 г. за превишаване на нормите за допустими емисии регламентирани с Наредба № 1 за норми за допустими емисии на вредни вещества изпускани в атмосферата от обекти и дейности с неподвижни източници на емисии (ДВ, бр. 64/2005 г.) са наложени текущи месечни санкции на 6 дружества, както следва: „Роса“ АД, гр. Попово; „Крис ойл 97“ ООД, гр. Каспичан; „Плиска ойл“ ООД, гр. Шумен, производствена площадка гр. В. Преслав; „Фрештекс Текстил Финишинг България“ ЕООД, гр. Попово; „Еко Транс“ ЕООД, гр. Търговище и „Пътинженерингстрой – Т“ ЕАД, гр. Търговище, Асфалтова база, с. Лиляк.

В резултат на проведени собствени периодични измервания от 39 оператора (представени 61 бр. доклади), експлоатиращи инсталации с източници на емисии, като при един от тях е установено превишение на НДЕ по показател въглероден оксид в отпадъчните газове формирани при работа на Топлогенератор /котел тип ТГ – 2/ на твърдо гориво - пелети.

Изпускащите устройства на ванните пещи инсталирани в завод за производство на плоско стъкло, собственост на „Тракия Глас България“ ЕАД, гр. Търговище и в завод за производство на домакинско стъкло, собственост на „Пашабахче България“ ЕАД, гр. Търговище, разполагат със системи за непрекъснато измерване на емисиите на прах,

азотен диоксид, серен диоксид. Ежемесечно дружествата представят в РИОСВ - Шумен доклади за проведените собствени непрекъснати измервания (СНИ), изготвени в съответствие с Наредба № 6 и Инструкция № 1 от 03.07.2003 г. издадена от МОСВ. Въз основа на месечните доклади ежемесечно се извършва анализ на данните и се изготвят протоколи за всяка от инсталациите. На основание на инструкцията фирмите изготвят и представят в РИОСВ-Шумен годишни доклади с резултати от проведените СНИ за всяка предходна година. Въз основа на представените през 2019 г. доклади в РИОСВ е констатирано, че не са превишени съответните НДЕ на вредни вещества.

През 2019 г. са извършени всички 17 броя планови проверки по прилагане изискванията на Наредба № 16. Установено е, че всички обекти са приведени в съответствие с нормативната уредба, като са оборудвани със система, съответстваща на Етап II на УБП.

През 2019 г. при осъществяване на контрола по Наредба № 7 от 21 октомври 2003 г., са извършени планови проверки на 6 обекта. Спазват се изискванията на наредбата от операторите на обектите, попадащи в нейния обхват. В тази връзка през годината в РИОСВ - Шумен са представени и утвърдени 8 броя Планове за управление на разтворители.

През 2019 г. при осъществяване на контрола по Наредбата за ограничаване на емисиите на ЛОС при употреба на органични разтворители в определени бои, лакове и авторепаратурни продукти са извършени проверки на 5 обекта. Не е установено разпространение и употреба на продукти за нанасяне на покрития неотговарящи на нормативните изисквания.

През 2019 г. са извършени 14 броя планови проверки, свързани с изпълнение на изискванията на Наредба за установяване на мерки по прилагане на Регламент (ЕО) № 1005/2009 относно вещества, които нарушават озоновия слой и Наредба № 1 от 17.02.2017 г. за реда и начина за обучение и издаване на документи за правоспособност на лица, извършващи дейности с оборудване, съдържащо флуорсъдържащи парникови газове, както и за документирането и отчитането на емисиите на флуорсъдържащи парникови газове. В резултат на извършения контрол на обектите с инсталации, работещи с озоноразрушаващи вещества и флуорирани парникови газове, в голяма степен е постигнато съответствие с изискванията на законодателството по отношение на водената документация.

4.1.2.2 *Качество на атмосферния въздух в СИР*

На територията, контролирана от РИОСВ Варна - Пунктовете за мониторинг (ПМ) на качеството на атмосферния въздух са разположени в четири населени места - гр. Варна, гр. Добрич, гр. Девня и с. Старо Оряхово. Пунктовете в гр. Варна и в гр. Добрич са градски фонове, а в гр. Девня е промишлено ориентиран, разположен в центъра на химическа промишленост.

Община Варна е класифицирана като “гореща” екологична точка, тъй като в нея съществува потенциална възможност от влошаване здравето на населението, вследствие от замърсяването на атмосферния въздух. В тази община е разработена и се реализира общинска Програма за намаляване на емисиите и достигане на установените норми за вредни вещества в атмосферния въздух с период на действие 2018-2021 г., като основния констатиран наднормен замърсител е фини прахови частици.

АИС „СОУ Ангел Кънчев”, гр. Варна:

ФПЧ₁₀ - През 2019 г. са регистрирани 342 средноденонощни концентрации, 31 от тях превишават ПС за СДН или 9,06 % от общия брой регистрирани средноденонощни стойности. През 2018 г. регистрираните 28 бр. превишения на СДН за ФПЧ₁₀ са под допустимия брой превишения за една календарна година (35 броя).

В сравнение с 2018 г. (регистрирани 354 средноденонощни концентрации, 28 от тях превишават ПС за СДН от 50 µg/m³, средногодишна концентрация от 26,27 µg/m³) се запазва наднормено съдържание на ФПЧ₁₀, като най-високи и най-голям брой наднормени стойности са регистрирани през зимните месеци в резултат от използването на твърди горива в битовия сектор и характерните за сезона – високи скорости на вятъра и температурни инверсии, които създават условия за задържане и натрупване на атмосферните замърсители в приземния въздушен слой.

ФПЧ_{2,5} – През 2019 г. и назад в годините от както се измерва показателя не са регистрирани превишения на средногодишната норма, съответно от 25 µg/m³. Регистрираната средногодишна концентрация за 2019 г. е 18,43 µg/m³, 2018 г. е 16,04 µg/m³, 2017 г. е 11,78 µg/m³, 2016 г. е 12,68 µg/m³, 2015 г. е 7,86 µg/m³, 2014 г. е 16,78 µg/m³, 2013 г. е 7,94 µg/m³ и 2012 г.

За серен диоксид, въглероден оксид и озон – не са регистрирани превишения.

Азотен диоксид – През 2019 г. са регистрирани 4 бр. превишения за азотен диоксид над ПС за СЧН. ПДК ср.год. не се превишава.

През 2019 г. са регистрирани 4 бр. превишения за азотен диоксид над ПС за СЧН от 200 µg/m³. Превишенията са в границите от 208,32 до 285,06 µg/m³. Регистрираните превишения са единични и се дължат на специфичните климатични условия в района на черноморското крайбрежие. ПДК ср.год. (40 µg/m³) не се превишава. Няма превишения на алармения праг за азотен диоксид от 400 µg/m³.

АИС „Чайка”, гр. Варна

През 2019 г. са регистрирани 16 средноденонощни концентрации, превишаващи ПС за СДН на ФПЧ₁₀ от всичките регистрирани 365 измервания. Най-голям брой превишения на ПС за СДН на ФПЧ₁₀ са регистрирани през зимния сезон. През месец май е регистрирана и най – високата средноденонощна стойност от 77,00 µg/m³.

Средногодишната концентрация от 24,74 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ не превишава СГН от 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. В сравнение с 2018 г. (регистрирани 347 средноденонощни концентрации, 19 от тях превишават ПС за СДН от 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, средногодишна концентрация от 27,75 $\mu\text{g}/\text{m}^3$) се запазва наднормено съдържание на ФПЧ10, като най-високи и най-голям брой наднормени стойности са регистрирани през зимните месеци.

За Азотен диоксид и Въглероден оксид – не са регистрирани превишения на съответните допустими концентрации.

АИС „ОУ Хан Аспарух”, гр. Добрич:

ФПЧ10 - През 2019 г. са регистрирани 352 средноденонощни концентрации, 5 от тях превишават ПС за СДН от 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ или 1,42 % от общия брой регистрирани средноденонощни стойности. Най-голям брой превишения на ПС за СДН на ФПЧ10 са регистрирани през месеците февруари, юни и септември. През месец юни е регистрирана и най – високата средноденонощна стойност от 89,21 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Средногодишната концентрация от 25,67 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ не превишава СГН от 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. В сравнение с 2018 г. (регистрирани 258 средноденонощни концентрации, 8 от тях превишават ПС за СДН от 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, средногодишна концентрация от 31,41 $\mu\text{g}/\text{m}^3$) постигнатото съответствие с нормите по показател ФПЧ10 се поддържа и бележи тенденция на понижаване, като най-високи и най-голям брой наднормени стойности са регистрирани през зимните месеци. СГН в този пункт не е превишавана от 2012 г.

АИС „Изворите”, гр. Девня:

През 2019 г. са регистрирани 327 средноденонощни концентрации, 5 от тях превишават ПС за СДН от 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ или 1,53 % от общия брой регистрирани средноденонощни стойности. Най-голям брой превишения на ПС за СДН на ФПЧ10 са регистрирани през зимните месеци. През месец януари е регистрирана и най – високата средноденонощна стойност от 101,38 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Средногодишната концентрация от 21,30 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ не превишава СГН от 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. В сравнение с 2018 г. (регистрирани 296 средноденонощни концентрации, 18 от тях превишават ПС за СДН от 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, средногодишна концентрация от 24,96 $\mu\text{g}/\text{m}^3$) се запазват нивата на концентрациите под СГН, като най - високи и най - голям брой наднормени стойности са регистрирани през зимните месеци резултат от използването на твърди горива в битовия сектор.

В АИС „Изворите” от 2004 г. СГН за ФПЧ10 не е превишавана.

През 2019 г. няма регистрирани превишения над ПС за СЧН от 350 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, както и на алармения праг за **серен диоксид** от 500 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

В сравнение с 2018 г., 2017 г., 2016 г., 2015 г., 2014 г., 2013 г., 2012 г., 2011 г. и 2010 г. (няма регистрирани превишения на ПС за СЧН от 350 $\mu\text{g}/\text{m}^3$) когато се е наблюдава тенденция на понижаване на концентрациите на серен диоксид от 10,27 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ за 2010 г., 7,30 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ за 2011 г., 7,07 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ за 2012 г., 5,36 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ за 2013 г., от 2014 г. се забелязва

леко завишаване на $5,69 \mu\text{g}/\text{m}^3$, през 2015 г. спада на $3,97 \mu\text{g}/\text{m}^3$, но през 2016 г. се повишава на $6,24 \mu\text{g}/\text{m}^3$, през 2017 г. се повишава на $8,08 \mu\text{g}/\text{m}^3$, през 2018 г. спада на $5,9 \mu\text{g}/\text{m}^3$, а през 2019 г. се повишава на $6,16 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Среднодневната норма от $125 \mu\text{g}/\text{m}^3$ не е превишавана.

През 2019 г. не са регистрирани превишения за **азотен диоксид** над ПС за СЧН от $200 \mu\text{g}/\text{m}^3$ и на алармения праг от $400 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

В сравнение с 2018 г., 2017 г., 2016 г., 2015 г., 2014 г., 2013 г., 2012 г., 2011 г. и 2010 г. (няма регистрирани превишения на ПС за СЧН от $200 \mu\text{g}/\text{m}^3$) когато се е наблюдава тенденция на понижаване на концентрациите на азотен диоксид от $19,99 \mu\text{g}/\text{m}^3$ за 2010 г., $18,66 \mu\text{g}/\text{m}^3$ за 2011 г., $13,53 \mu\text{g}/\text{m}^3$ за 2012 г., $11,17 \mu\text{g}/\text{m}^3$ за 2013 г., през 2014 г. има леко покачване на $12,15 \mu\text{g}/\text{m}^3$, но през 2015 г. спада е значителен на $10,51 \mu\text{g}/\text{m}^3$, през 2016 г. бележи пик от $22,14 \mu\text{g}/\text{m}^3$, през 2017 г. пада на $13,13 \mu\text{g}/\text{m}^3$, през 2018 г. се повишава на $18,08 \mu\text{g}/\text{m}^3$ и през 2019 г. леко се повишава на $18,74 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

От 2010 г. до момента не са регистрирани стойности за **озон**, превишаващи прага за информиране на населението от $180 \mu\text{g}/\text{m}^3$ и прага за предупреждение на населението от $240 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

АИС „Старо Оряхово” с. Старо Оряхово:

През 2019 г. са регистрирани 218 средноденонощни концентрации на **ФПЧ₁₀**, 1 от тях превишава ПС за СДН от $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ или 0,46 % от общия брой регистрирани средноденонощни стойности. През месец май е регистрирана и най – високата средноденонощна стойност от $61,00 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Средногодишната концентрация от $10,50 \mu\text{g}/\text{m}^3$ не превишава СГН от $40 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

В сравнение с 2018 г. (средногодишна концентрация от $8,85 \mu\text{g}/\text{m}^3$) се запазват нивата на концентрациите под СГН.

През 2019 г. е регистрирана 1 стойност за **озон**, превишаваща прага за информиране на населението от $180 \mu\text{g}/\text{m}^3$ на 26.06.2019 г. в 17:00 ч. от $192,82 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Не са регистрирани стойности, превишаващи прага за предупреждение на населението от $240 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

През летния сезон са регистрирани 10 бр. средни стойности над $120 \mu\text{g}/\text{m}^3$. В сравнение с 2018 г., 2017 г., 2016 г., 2015 г., 2014 г., 2013 г., 2012 г., 2011 г. и 2010 г. (регистрирани съответно 20, 78, 0, 31, 0, 48, 24, 23 и 17 осемчасови средни стойности над $120 \mu\text{g}/\text{m}^3$) броят на осемчасовите средни стойности в рамките на денонощието от нулиране е скочил значително.

През 2019 г. няма регистрирани превишения над ПС за СЧН от $350 \mu\text{g}/\text{m}^3$, както и на алармения праг за **серен диоксид** от $500 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

В периода 2019 г. - 2010 г. (няма регистрирани превишения на ПС за СЧН от $350 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Наблюдава се тенденция на поддържане на нивата на концентрациите на серен диоксид

от 4,09 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ за 2010 г., 4,03 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ за 2011 г., 4,53 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ за 2012 г., 6,81 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ за 2013 г., 5,96 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ за 2014 г., 5,29 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ за 2015 г., 5,22 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ за 2016 г., 4,46 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ за 2017 г., 4,49 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ за 2018 г., но през 2019 г. се завишава на 8,28 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Среднодневната норма от 125 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ не е превишавана.

През годината не са регистрирани превишения за **азотен диоксид** над ПС за СЧН от 200 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ и на алармения праг от 400 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

В периода 2019 г. - 2010 г. няма регистрирани превишения на ПС за СЧН от 200 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Наблюдава се тенденция на поддържане на концентрациите на азотен диоксид от 6,18 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ за 2010 г., 5,46 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ за 2011 г., 3,86 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ за 2012 г., 6,47 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ за 2013 г., 4,92 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ за 2014 г., 4,51 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ за 2015 г., 2,92 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ за 2016 г., 2,73 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ за 2017 г., 2,16 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ за 2018 г. и 2,81 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ за 2019 г. Средногодишната норма от 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ не е превишавана.

На територията, контролирана от РИОСВ Шумен е разположена 1 автоматична измервателна станция - (АИС) Шумен.

През 2019 г. **АИС - Шумен** е регистрирала 36 превишения на средноденонощната норма (СДН) по показател ФПЧ10. Не са превишени нивата на регламентираните пределно допустими концентрации по показатели серен диоксид (SO_2) и азотен диоксид и (NO_2). Както и при предходните години, прахообразните и газообразните замърсители на атмосферния въздух за населеното място са с по-високи стойности през есенно – зимния (отоплителен) сезон. Същото се дължи основно на факта, че през отоплителния период в битовия сектор се използват предимно твърди горива. Високото пепелно съдържание във формираните отпадъчни газове при изгарянето им оказва влияние върху замърсяването на атмосферния въздух. За регистрираните наднормени стойности през зимния сезон на фини прахови частици „допринасят“ и запрашените улични платна, автомобилният транспорт и метеорологичните условия. През годините се наблюдава непрекъснато нарастване на броя на автомобилите, движещи се по пътните артерии.

В изпълнение на утвърден график за 2019 г. са организирани измервания за определяне качеството на атмосферния въздух по контролираните параметри в гр. Каспичан, гр. Търговище и гр. Попово от мобилна автоматична станция (МАС) на РЛ гр. Варна към ИАОС, гр. София. Продължителността на контрола е 51 денонощия и обхваща основните показатели, характеризиращи качеството на атмосферния въздух (O_3 , CO , SO_2 , NO , NO_2 , ФПЧ₁₀). Съгласно резултатите, отразени в Протоколите от изпитване през 2019 г., МАС е регистрирала превишения на СДН (50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$) на ФПЧ₁₀ в: гр. Търговище – 1 брой и гр. Попово – 2 броя, което съгласно изискването за оценка на 90,4 перцентил от измерванията показва, че няма превишения на нормите. В гр. Каспичан не са отчетени превишения на допустимите норми по контролираните показатели.

Община Шумен има разработена "Програма за намаляване на нивата на замърсителите

и достигане на установените норми за нивата на фини прахови частици /ФПЧ₁₀/ в атмосферния въздух на територията на община Шумен с период на действие 2018-2022г."

От проведените измервания на РИОСВ-Варна и РИОСВ-Шумен се констатира, че най-важен проблем по отношение на качеството на атмосферния въздух продължава да е замърсяването с ФПЧ₁₀. Останалите наблюдавани замърсители не застрашават качеството на въздуха в региона. В сравнение с другите региони на страната замърсяването на атмосферния въздух е по-ограничено.

4.2 Води

4.2.1 Повърхностни води

По-голямата част от територията на СИР попада в територията на Черноморския басейнов район, който се управлява от Басейнова дирекция „Черноморски район“ с център гр. Варна, а останалата част - в Дунавския басейнов район, управляван от Басейнова дирекция „Дунавски район“ с център гр. Плевен. Също така, територията на СИР обхваща изцяло районите, контролирани от РИОСВ Варна и РИОСВ Шумен.

Разглежданият район е най-бедният на пресноводни ресурси в страната. По данни от ИАОС, през периода 1996-2018 г. се запазва тенденцията, наблюдавана през последните години за подобряване на качеството на повърхностните води. Въпреки тази тенденция все още има водни тела определени в риск, като за подобряване на състоянието им са изготвени програми от мерки за достигане на добро екологично състояние.

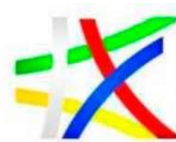
Контролираният от **РИОСВ Варна** район включва част от територията на два водосборни басейна - Черноморски басейн, който се управлява от Басейнова дирекция „Черноморски район“ гр. Варна и Дунавски басейн, управляван от Басейнова дирекция „Дунавски район“ гр. Плевен.

По-големите повърхностни водни обекти на територията на РИОСВ – Варна, са: Черно море, Варненско езеро, Белославско езеро, Шабленско езеро, Дуранкулашко езеро, р. Камчия, р. Девненска, р. Провадийска, р. Суха, р. Батова

Повърхностните води в Черноморски басейнов район, които са и в границите на териториалния обхват на РИОСВ Варна са: Северночерноморските реки, включващи: речен басейн Черноморски Добруджански реки; речен басейн река Провадийска; част от речен басейн на река Камчия.

За 2019 г. е констатирано влошено състояние по физико-химични елементи за качество, обусловено от следните фактори:

- замърсяване с минерални форми на азот и фосфор от дифузни източници (земяделски практики);

- еутрофикационни процеси, съпроводени с ежегодни цъфтежи на фитопланктон (Варненско и Белославско езеро);
- непостоянен речен отток, съчетан със замърсяване от населени места под 2000 е. ж. без ПСОВ.

Анализът на данните, получени през 2019 г., за приоритетни вещества не показва отклонения от стандартите за качество за мониторираните водни тела.

Територията на РИОСВ Варна включва 8 водни тела на територията на Басейнова дирекция „Дунавски район“ с водосбори, попадащи на територията на областите Варна и Добрич. Частите от тях, които са в района на управление на Дунавската басейнова дирекция попадат във водосбора на река Суха (поречие Дунавски Добруджански реки), включвайки притоците р. Карамандере и р. Добричка. Във 4 водни тела няма мониторингови пунктове, които попадат на територията на РИОСВ-Варна.

Контролираният от **РИОСВ Шумен** район включва част от територията на два водосборни басейна - Черноморски басейн, който се управлява от Басейнова дирекция „Черноморски район“ гр. Варна и Дунавски басейн, управляван от Басейнова дирекция „Дунавски район“ гр. Плевен.

В района на РИОСВ Шумен от Дунавски басейн са включени 3 бр. поречия - р. Русенски Лом, р. Янтра и Дунавски Добруджански реки и 2 бр. поречия от Черноморски басейнов район - р. Камчия и р. Провадийска.

Констатирано е замърсяване на водни обекти от заустваните отпадъчни води от канализационните системи на населени места, без изградени ПСОВ. Примери в това отношение са гр. Каспичан, гр. Смядово, гр. Опака, гр. Омуртаг и гр. Антоново.

По-долу е дадена информация от „Бюлетин за качеството на водите в Черноморски басейнов район за 2019 г.“ от проведения физико-химичен мониторинг на повърхностните води попадащи, в територията на СИР:

- От реките, вливащи се директно в Черно море, в сравнение с предходната година, през 2019 г. при устието на р. Фъндъклийска се отчита подобряване по показател общ фосфор. При останалите реки не се забелязват съществени промени;
- Анализът на данните от проведения през 2019 г. мониторинг на р. Провадийска в сравнение с предходната година показва следното:
 - р. Провадийска, след гр. Каспичан – подобрене на състоянието по показател амониев азот и влошаване по показател общ фосфор;
 - р. Провадийска след „Провадсол“ – влошаване на състоянието по показатели амониев азот и общ фосфор.
 - Останалите пунктове не показват отклонения от характерните стойности.

- Анализът на данните за 2019 г. по основните физико-химични показатели в пунктовете на река Камчия, не показва отклонения от характерните стойности, в сравнение с предходната година, с изключение на пункт р. Камчия, с. Миланово, при който се наблюдава подобрение на състоянието по показател БПК₅.
- Анализът на данните по основните физико-химични показатели в пунктовете на река Луда Камчия, попадащи в СИР, в сравнение с предходната година показва влошаване по показател общ фосфор при устието на р. Луда Камчия.
- Анализът на данните от проведения през 2019 г. мониторинг на язовирите в поречието на р. Камчия и попадащи в СИР, в сравнение с предходната година показва следното:
 - яз. „Цонево“ – подобрение на състоянието по показател амониев азот;
 - яз. "Съединение" – влошаване по показатели БПК₅ и нитратен азот.

Морски води

В пределите на СИР попадат следните морски водни тела:

Крайбрежно водно тяло „от Дуранкулак до н. Шабла“ с код BG2BS000C001

Крайбрежно водно тяло „от н. Шабла до Камен бряг“ с код BG2BS000C002

Крайбрежно водно тяло „от Камен бряг до н. Калиакра“ с код BG2BS000C1003

Водно тяло „от н. Калиакра до Каварна“ с код BG2BS000C1004

Водно тяло „от Каварна до н. Галата“ с код BG2BS000C1013

Крайбрежно водно тяло „Варненски залив“ с код BG2BS000C005

Крайбрежно водно тяло „от н. Галата до к.к. Камчия“ с код BG2BS000C1113

Крайбрежно водно тяло „от к.к. Камчия до Шкорпиловци“ с код BG2BS000C1006

Крайбрежно водно тяло „от Шкорпиловци до н. Емине“ с код BG2BS000C1007

От тях в умерено състояние са водни тела с кодове BG2BS000C001, BG2BS000C1004, BG2BS000C1113 и BG2BS000C1006.

В добро състояние е 1 водно тяло – с код BG2BS000C002, а 1 водно тяло е в лошо състояние – BG2BS000C005. Екологичното състояние на останалите водни тела през 2017 г. не е определяно.

За периода 2010–2017 г. се наблюдава отчетлива тенденция за подобряване на екологичното състояние на морските води в СИР.

В Таблица 2 по-долу е дадена информация от ПУРБ на ДРБУ за 2016-2021 г. за оценка

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

на състоянието на повърхностните водни тела, разположени на територията на Дунавски район за басейново управление и попадащи в територията на СИР:

Таблица 2 - Състояние на повърхностните водни тела, разположени на територията на Дунавски район за басейново управление и попадащи в територията на СИР, съгласно ПУРБ на ДРБУ 2016-2021 г.

№	Поречие	Код на повърхностното водно тяло	Географско описание на повърхностното водно тяло	Дължина на реките, km/Площ на язовира, km2	Водосборна площ, km2	СМВТ/ИВТ	Екологично състояние/потенциал	Химично състояние
1	Дунавски Добруджански реки	BG1DJ200R013	р. Добричка от извор до вливане в р. Суха	65.549	540.872		4	2
2	Дунавски Добруджански реки	BG1DJ345L1014	язовир Оногур на р. Суха	0.020	6.475	СМВТ	5	U
3	Дунавски Добруджански реки	BG1DJ345R1010	р. Караман	63.693	627.533		3	2
4	Дунавски Добруджански реки	BG1DJ900R1008	р. Хърсовска и р. Ружичка	33.500	1970.335		3	2
5	Дунавски Добруджански реки	BG1DJ900R1011	р. Суха от извор до вливане на р. Караман	54.095	313.738	СМВТ	1-2	2
6	Дунавски Добруджански реки	BG1DJ900R1015	р. Парън дере	17.032	559.681		U	U
7	Русенски Лом	BG1RL200L1006	язовир Каваците	0,590	35.557	СМВТ	5	U
8	Русенски Лом	BG1RL200R014	р. Черни Лом от извор до вливане на р. Ялма (Сеяческа), р. Ялма (Сеяческа) след язовир Каваците и р. Казаларска	29.293	291.020		3	2

№	Поречие	Код на повърхностното водно тяло	Географско описание на повърхностното водно тяло	Дължина на реките, km/Площ на язовира, km2	Водосборна площ, km2	СМВТ/ИВТ	Екологично състояние/потенциал	Химично състояние
9	Русенски Лом	BG1RL200R1007	р. Черни Лом от вливане на р. Ялма (Сеяческа) до вливане на р. Баниски Лом при Широково, вкл. приток р. Поповски Лом	53.404	470.096	СМВТ	3	2
10	Русенски Лом	BG1RL900R1212	р. Малки Лом от яз. Ломци до вливане в р. Бели Лом при Нисово	39.186	242.931		3	2
11	Янтра	BG1YN600R1034	р. Лефеджа от Зайчари до вливане на р. Джулоница при Джулоница, вкл. приток р. Карадере	57.974	479.153		2	U

Легенди към таблицата:

Класификация на екологичния потенциал	Цветен код		клас
	Изкуствени водни обекти	Силно модифицирани водни обекти	клас
Добър и по-висок	Зелено със светло сиви линии	Зелено с тъмно сиви линии	1-2
Среден	Жълто със светло сиви линии	Жълто с тъмно сиви линии	3
Не добър	Оранжево със светло сиви линии	Оранжево с тъмно сиви линии	4
Лош	Червен със светло сиви линии	Червен с тъмно сиви линии	5
неизвестно	Сиво с черни линии		

Екологично състояние	1	2	3	4	5	U
клас	отлично	добро	умерено	лошо	мн.лошо	неизвестно

Химично състояние	2	3	U
клас	добро	не достигащо добро	неизвестно

4.2.2 Подземни води

В периода 1999–2018 г. се наблюдава постепенно подобряване на качеството на подземните води за по-голяма част от показателите. Процентът на пунктовете, в които средногодишните стойности надвишават стандартите за качество (СК) на подземните води, показва тенденции на намаляване за всички показатели, с изключение на нитратите.

В земните недра на България са обособени 177 подземни водни тела (ПВТ), представляващи самостоятелни и значими части от пресни подземни води. От тях 28 тела или части от тях попадат в СИР, в т. ч. 8 подземни водни тела на територията на Дунавския район за управление на водите и 20 подземни водни тела на територията на Черноморския район за управление на водите.

През 2019 г. на територията на Басейнова дирекция “Черноморски район” са анализирани данни от 36 пункта от контролен и оперативен мониторинг.

Контролираният от РИОСВ Варна район

- Подземни водни тела от слой първи (Неоген - Кватернер) - в обхвата на РИОСВ Варна попада едно подземно водно тяло с един пункт за мониторинг. Резултатите от проведените през 2019 г. изпитвания на водата в пункта потвърждават оценката от „добро“ химично състояние от предходните години.
- Подземни водни тела от трети слой (Неоген - Сармат) - в обхвата на РИОСВ Варна попада едно наблюдавано с шест пункта за мониторинг. Резултатите от проведените през 2019 г. изпитвания на водата показват „добро химично състояние“ с отклонение от нормата по показател „Атразин“ в 1 мониторингов пункт (МП), превишение на средногодишна стойност на концентрацията на показател „хром“ в 1 МП, наднормени концентрации по показател трихлоретилен в 1 МП.
- Подземни водни тела от шести слой (Долна Креда – Малм-Валанж) - едно подземно водно тяло, което се наблюдава с четири пункта за мониторинг. Резултатите от проведения през 2019 г. мониторинг на водата и в четирите пункта на водното тяло отговарят на СК за подземни води, които са в „добро“ химично състояние.

Контролираният от РИОСВ Шумен район

Контролираният от РИОСВ Шумен район включва територии на 2 басейнови дирекции – Басейнова дирекция Дунавски район и Басейнова дирекция Черноморски район.

В обхвата на РИОСВ Шумен попадат подземни водни тела от слоеве 5 и 6.

Извършените анализи на пунктовете за мониторинг (контролен, оперативен и

мониторинг по нитратната наредба) на територията на БД Черноморски район показват, че няма отклонения от стандартите за качества на подземните води с изключение на 8 водни тела обследвани с 21 мониторингови пункта. Резултатите от направената оценка на състоянието на подземните води по водни тела с данни от проведения мониторинг показва, че превишение на показателя нитрати над праговата стойност е установено в най-много пунктове от подземните водни тела от Кватернерния и Неогенския водоносни хоризонти. То се дължи предимно на дифузни източници: инфраструктура без изградена канализационна система, обработваеми земеделски земи, смесени земеделски площи, животновъдни ферми. На второ място са пунктове по съдържание на амониеви йони, което замърсяване е характерно за разкритите части на подземни водни тела от Неогенския, Горнокредния и Долнокредния водоносни хоризонти. По този показател те са определени в лошо състояние. Замърсяването е от дифузни източници - предимно от селското стопанство. Установено е и съдържание на манган, желязо и калций над праговата стойност, който е от естествен произход.

Пунктовете за мониторинг на химичното състояние на подземните води в БД Дунавски район, които попадат в обхвата на РИОСВ Шумен са 6 на брой.

По данни от „Регистър на ресурсите на минералните води – изключителна държавна собственост” на територията на Североизточен район има шест находища на минерални води, а според „Регистър на ресурсите на минералните води – публична общинска собственост”, на територията на Североизточен район има и четири находища на минерални води.

По-долу е дадена информация от „Бюлетин за качеството на водите в Черноморски басейнов район за 2019 г.“ от проведения мониторинг на подземните води, попадащи в територията на СИР:

- Подземно водно тяло (ПВТ) с код BG2G000000Q002 - Порови води в кватернера на р. Батова - По програмата за мониторинг е предвидено наблюдение в 3 пункта. Установени са значителни превишения над праговите стойности (ПС) по показателите: Електропроводимост, Калций, Манган, Магнезий, Ортофосфати и Обща твърдост, съответно в пунктове: сондаж „Оброчище-Автотранс Албена“ Оброчище, ШК „Добрич строй“, Рогачево и ШК-1 „Извор“ Кранево.
- ПВТ с код BG2G000000Q003 - Порови води в кватернера на р. Провадийска - Наблюдение е извършено в 7 мониторингови пункта. Установени са превишения над ПС в пункт ШК при Каспичан-консервен завод по показателя калций. Калций в пунктове: ШК „Златина“, ШК „Каспичан-консервен завод“ и ШК „Венчан“; Нитратни йони в пунктове: ШК „Каспичан-консервен завод“ и ТК „Фуражи“ и ТК-ППК „Зора“.
- ПВТ с код BG2G000000Q004 - Порови води в кватернера на р. Врана - По

програмата за мониторинг е предвидено наблюдение в 4 пункта. Установени са превишения по показател Манган в пункт ТК-Хан Крум.

- ПВТ с код BG2G000000Q005 - Порови води в кватернера на р. Камчия - По програмата за химичен мониторинг е предвидено наблюдение в 4 пункта. Установени са превишения над ПС по показатели: Нитратни йони в пункт ШК "Водно строителство", Сава; Манган в пункт: Тръбни кладенци ПС, Старо Оряхово.
- ПВТ с код BG2G000000N018 - Карстово-порови води в неоген-миоцен-сармат Изгрев-Варна-Ботево-Батово - По програмата за мониторинг е предвидено наблюдение в 12 пункта. Установени са превишения над ПС на:
 - Калций в пунктове: ШК-1 - КД "Палма-93-СД-Вега", Кранево, ШК-1 "ДАСА-Кранево",
 - Кранево, ШК-2 "Атмаджови-Кранево", Кранево и ТК "Планекс-Тополи" ООД, Тополи;
 - Амониеви йони в ТК "Планекс-Тополи" ООД, Тополи;
 - Желязо в пунктове: ТК ЗПК "Генерал Катарджијево" Г.Кантарджијево, ТК "Планекс-Тополи" ООД, Тополи и ШК-1 "ДАСА-Кранево";
 - Ортофосфати в пункт: ТК "Планекс-Тополи" ;
 - Електропроводимост в пункт ТК "Планекс-Тополи";
 - Обща твърдост в пунктове: ШК-1 - КД "Палма-93-СД-Вега" и ТК "Планекс-Тополи" ;
 - Хлорни йони в пункт: ТК "Планекс-Тополи" и ШК-1 - КД "Палма-93-СД-Вега", Кранево;
 - Нитратни йони в пунктове: Каптаж при ПС Алмалии, Богдан; Дренаж "Михалева чешма" Изгрев; "Аязмата", Извор; "Бялата чешма", Николаевка; Драганово, каптаж; ТК ЗПК "Генерал Кантарджијево".
- ПВТ с код BG2G000000N044 - Карстово-порови води в неоген-сармат Североизточна Добруджа - На база резултатите от проведения мониторинг количествен и химичен за периода 2010-2014 г. е очертан участък на морска интрузия Крапец-Шабла-Тюленово. Установено е, че при водочерпене с максимален дебит през активния сезон, надморската височина на динамичните водни нива са под морското равнище и се извършва привличане на солени води от Черно море. Доказателство за това са и химичните анализи, които доказват превишения, предимно на хлориди. Във връзка с горното през 2017 г. е изпълнена поръчка на тема „Провеждане на проучвателен мониторинг за установяване

източниците на натиск при установено влошаване на състоянието на водното тяло в участъка Крапец-Шабла-Тюленово на морска интрузия". Въз основа на получените актуални резултати и по архивни данни са разработени хидрохимични критерии за бърза оценка на степента на интрузия. Преочертани са границите на района на потенциална интрузия на морски води. Определена е площта на разпространение на интрузията и нейната значимост. По програмата за мониторинг е предвидено наблюдение в 15 пункта. Установени са превишения над ПС по показатели:

- Електропроводимост в пунктове: "ТК Крапец", Венелин Иванов Вълчев и ТК- Шабла-Стефанов;
 - Нитрати в пунктове: 143а "Римска чешма", Каварна, СК "Било, Каварна, Сондажен кладенец, Крупен, ПС- "ПБВ - ш.к и дренаж", Каварна и С-1х "ЗК Приморец", Тюленово;
 - Желязо в пунктове : С-1х "ЗК Приморец", Тюленово, ТК М.Михайлов-Крапец, ТК С-1х "Йордан Илиев-Крапец", Крапец и С-1х "Хад.Димитър-Димитров" Живот";
 - Хлорни йони в пунктове С-1х "ЗК Приморец" ,Тюленово, "ТК Крапец", Венелин Иванов Вълчев и ТК- Шабла- Стефанов, Шабла;
 - Натрий в пунктове: Крапец, ПС-ПБВ N1S, Крапец, СК2-Дуранкулак, Тръбни кладенци, Смин, ТК-Крапец, ЗП Венелин Иванов Вълчев и ТК- Шабла-Стефанов Шабла.
- ПВТ с код BG2G00000PG026 - Порови води в палеоген-еоцен Варна-Шабла - По програмата за химичен мониторинг е предвидено наблюдение в 6 пункта. Установени са превишения над ПС по показатели: електропроводимост, нитрати, обща твърдост, калций, сулфати, магнезий и манган в съответните пунктове, както следва:
 - Електропроводимост в пункт - ТК "Вин-груп-Игнатиево", Игнатиево и КИ Надин-Желязков, Юнак;
 - Нитратни йони в пункт: Каптаж "Кишешлика", Аврен;
 - Калций в пункт: Каптаж "Кишешлика", Аврен;
 - Манган: ТК "Вин-груп-Игнатиево" Игнатиево и ТК 3 "Флотски Арсенал", ТЕРЕМ-КРЗ, Константиново;
 - Желязо в пунктове: ТК "Вин-груп-Игнатиево" и ТК 3 "Флотски Арсенал", ТЕРЕМ-КРЗ, Константиново;
 - Сулфатни йони в пункт: ТК "Вин-груп-Игнатиево".

- ПВТ с код BG2G00000PG027 Порови води в палеоген - еоцен, олигоцен Провадия - По програмата за мониторинг е предвидено наблюдение в 5 пункта. Установено е превишение по калций в Каптиран карстов извор "Пещера", Дългопол и Извор "Раковец"- В и К ООД Варна, Гроздъово.
- ПВТ с код BG2G00000K2032 - Карстови води в Горна креда турон-мастрихт-Провадийска синклинала - По програмата за мониторинг е предвидено наблюдение в 5 пункта. Установени са превишения над ПС на показателите: Амониеви йони и желязо в сондаж С1х, Градинарово и Нитратни йони в пункт: дренаж "Синякус" Невша.
- ПВТ с код BG2G000K1НВ036 - Пукнатинни води в хотрив-барем-апт Каспичан, Тервел, Крушари - По програмата за мониторинг е предвидено наблюдение в 6 пункта. От проведения мониторинг са установени превишения над ПС на калций, амониеви йони и нитратни йони. Желязо в пункт ШКЗ - Лозница, "Водоснабдяване-Дунав" ЕООД; Нитратни йони в пунктове Каптаж, Панайот Волово, КИ "Бойдана"-ВГ Църквица, ВиК-Шумен Лозница, ШКЗ – Лозница КИ-1 "Избул" и КИ"Добри Войников", Единаковци; Обща твърдост в пункт ШКЗ - Лозница, "Водоснабдяване-Дунав" ЕООД.
- ПВТ с код BG2G000K1НВ037 - Пукнатинни води в хотрив-барем-апт Шумен - Търговище - По програмата за мониторинг е предвидено наблюдение в 6 пункта. От проведения мониторинг са установени превишения над ПС на амониеви йони, нитратни йони, обща твърдост и калций, в следните пунктове:
 - Амониеви йони в пунктове - Извор. Овчарово, ШК1(5), Осен, Каптаж Батаклък, Буховци; Шахов кладенец 1(2), Подгорица и Кладенец 1, Надарево;
 - Нитратни йони в пунктове: ШК1(5), Осен Каптаж Батаклък, Буховци и Шахов кладенец 1(2), Подгорица;
 - Обща твърдост в пункт - ШК1(5), Осен, Каптаж Батаклък, Буховци;
 - Калций в пунктове: ШК1(5), Осен Каптаж Батаклък, Буховци Извор Овчарово и Шахов кладенец 1(2), Подгорица.
- ПВТ с код BG2G000K1НВ038 - Пукнатинни води в хотрив-барем-апт Предбалкан Конево - По програмата за мониторинг е предвидено наблюдение в 4 пункта. От проведения мониторинг са установени превишения над ПС на амониеви йони в четирите пункта Извор Кузлука 2, Жълд, Извор 1,3 Голямо Църквие, Дренаж Чуката 2, Драгановец и ШК "Геленик", "В и К" Шумен, Драгоево.

В Таблица 3 по-долу е дадена информация от ПУРБ на ДРБУ за 2016-2021 г. за оценка

83

Този документ е създаден в рамките на бюджетна линия BG16RFOP001-8.002-0005 „Бюджетна линия на сектор "Стратегическо планиране и програмиране", финансирана по Приоритетна ос 8 „Техническа помощ“ на Оперативна програма "Региони в растеж" 2014-2020, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
РЕГИОНИ В РАСТЕЖ

на състоянието на подземните водни тела, разположени на територията на Дунавски район за басейново управление и попадащи в територията на СИР:

Таблица 3 - Състояние на подземните водни тела, разположени на територията на Дунавски район за басейново управление и попадащи в територията на СИР, съгласно ПУРБ на ДРБУ 2016-2021 г.

код ПВТ	наименование на ПВТ	тест: обща оценка на химичното състояние на ПВТ /добро/лошо/	тест: интрузия на солени или замърсени води /неприложимо/добро/лошо/	тест: значимо влошаване на екологичното или химичното състояние на повърхностните водни тела, причинено от пренос на замърсители от ПВТ /неприложимо/добро/лошо/	тест: значимо влошаване на състоянието на земните екосистеми, зависещи от подземните води, поради пренасянето на замърсители от ПВТ /неприложимо/добро/лошо/	тест: влошаване на качествата на подземните води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване /неприложимо/добро/лошо/	обща оценка на химичното състояние на ПВТ	Наличие на възходяща тенденция /да/не/
BG1G0000QAL021	Порови води в Кватернера - р. Русенски Лом и притоците му	добро	няма	добро	добро	добро	добро	не
BG1G0000QAL052	Порови води в Кватернера - р. Суха	лошо	няма	добро	добро	добро	лошо	не
BG1G000000N049	Карстово-порови води в Неоген - Сармат - Добруджа	добро	няма	няма хидравлична връзка с повърхностни води	неприложимо	добро	добро	не
BG1G0000J3K051	Карстови води в Малм-	добро	няма	няма хидравлична връзка с повърхностни води	неприложимо	добро	добро	не

код ПВТ	наименование на ПВТ	<u>тест:</u> обща оценка на химичното състояние на ПВТ /добро/лошо/	<u>тест:</u> интрузия на солени или замърсени води /неприложимо/добро/лошо/	<u>тест:</u> значимо влошаване на екологичното или химичното състояние на повърхностните водни тела, причинено от пренос на замърсители от ПВТ /неприложимо/добро/лошо/	<u>тест:</u> значимо влошаване на състоянието на земните екосистеми, зависещи от подземните води, поради пренасянето на замърсители от ПВТ /неприложимо/добро/лошо/	<u>тест:</u> влошаване на качествата на подземните води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване /неприложимо/добро/лошо/	обща оценка на химичното състояние на ПВТ	Наличие на възходяща тенденция /да/не/
	Валанжския басейн							

4.2.3 Райони със значителен риск от наводнения (РЗПРН)

РЗПРН са райони, за които се счита че съществува значителен потенциален риск от наводнения или вероятност за значителен потенциален риск от наводнения. Основа за определяне на РЗПРН е информацията за значимите минали и потенциални бъдещи наводнения, набрана от общински администрации, други институции и исторически източници. РЗПРН са обект на Планове за управление на риска от наводнения (ПУРН) за съответните Басейнови дирекции.

Черноморски район за басейново управление

В ПУРН за Черноморски район 2016 - 2021 г. са определени следните РЗПРН, попадащи в СИР:

- BG2_APSFR_BS_01 Черно море – Дуранкулак;
- BG2_APSFR_BS_02 Черно море – Шабла;
- BG2_APSFR_BS_03 Черно море – Балчик;
- BG2_APSFR_BS_04 Черно море – Варна;
- BG2_APSFR_BS_05 Черно море – Обзор;
- BG2_APSFR_KA_01 Камчия – Долни чифлик;
- BG2_APSFR_KA_02 Камчия – Смядово;
- BG2_APSFR_KA_03 Камчия – Златар;
- BG2_APSFR_KA_04 Камчия - Шумен;
- BG2_APSFR_KA_05 Камчия – Веселиново;
- BG2_APSFR_KA_06 Камчия – Кралево;
- BG2_APSFR_KA_07 Камчия – Руец;
- BG2_APSFR_KA_08 Камчия – Търговище;
- BG2_APSFR_KA_09 Камчия – Вардун;
- BG2_APSFR_KA_12 Камчия – Гроздьово;
- BG2_APSFR_KA_13 Камчия – Върбица;
- BG2_APSFR_PR_01 Провадийска – Провадия;
- BG2_APSFR_PR_02 Девненска – Суворово;
- BG2_APSFR_PR_03 Главница – Блъсково;
- BG2_APSFR_PR_04 Крива река - Нови пазар;

- BG2_APSFR_PR_05 Мадара – Мадара;
- BG2_APSFR_PR_06 Главница – Комарево;
- BG2_APSFR_PR_07 Провадийска – Каспичан.

Дунавски район за басейново управление

В ПУРН за Дунавски район 2016 - 2021 г. са определени следните РЗПРН, попадащи в СИР:

- BG1_APSFR_RL_011 р. Поповски лом при гр. Попово.

4.3 Почви и земеползване

Земеползване

Регионът обхваща северната част на българското Черноморско крайбрежие, част от източния дял на Стара планина, част от Лудогорието и Добруджа. Площта на региона е 14 645,5 km², което представлява 13,2 % от територията на страната, като земеделските територии са 68,3 %, горските – 24,0 % и урбанизираните – 5,8 %.

Таблица 4 - Основна заетост на територията на СИР по области

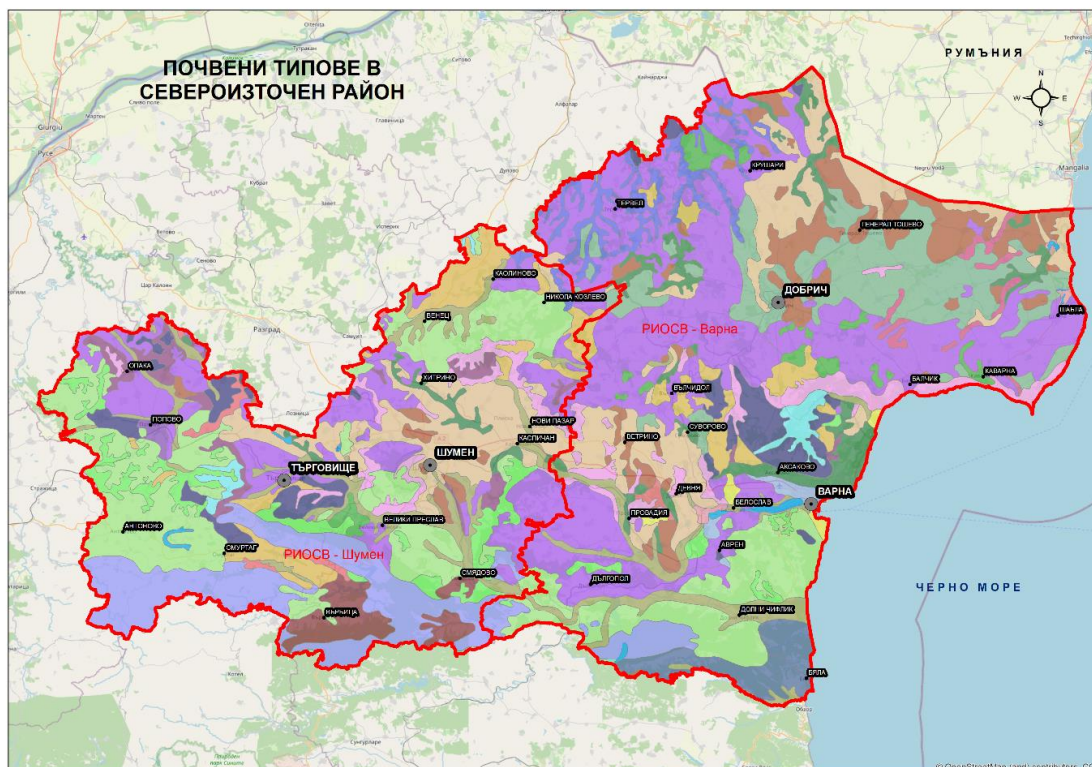
	Обработваема земя, хектар	Използвана земеделска площ, хектар	Площ със селскостопанско предназначение, хектар
Североизточен регион	746 899	880 829	911 102
Варна	169 400	197 957	203 485
Добрич	331 385	367 337	370 688
Търговище	101 792	146 087	160 754
Шумен	144 323	169 448	176 174

Почви

Североизточен район попада почти изцяло в Долнодунавско-Добруджанска и Провадийска провинция. И в двете провинции доминиращият почвен тип са черноземите. В Долнодунавско-Добруджанската провинция се срещат и рендзини, наносни, торфени и на много малки площи - смолници. Характерно за Провадийската провинция е голямата мозаичност на почвената покривка, ерозията и разпространението

на рендзини и варовици, които разкъсват масивите на черноземите. На Фигура 3 е представена карта с разпространението на почвените типове в Североизточен район.

Почвена карта 1:400 000

Алувиално-ливадни с ливадни черноземи	Плитки сиви горски
Водни площи	Пясъци
Еродирани канелено-подзолисти	Светлосиви, повърхностно оглеени
Еродирани лесивирани черноземи и тъмносиви горски	Сиви горски
Еродирани сиви горски	Торфено-блатни
Еродирани тъмносиви горски и рендзини	Тъмносиви горски
Еродирани черноземи и рендзини	Черноземи излужени
Еродирани черноземи, излужени	Черноземи карбонатни и типични
Еродирани черноземи, карбонатни и типични	Черноземи карбонатни
Канелени горски силно излужени до слабо оподзолени	Черноземи лесивирани и тъмносиви горски
Ливадни черноземи	Черноземи силно излужени и лесивирани с тъмносиви горски
Плитки канелени горски с рендзини	Черноземи силно излужени
Плитки кафяви горски, предимно кисели	Черноземи слабо излужени
Плитки рендзини	Черноземи типични
	Черноземи-карасолуци, карбонатни или излужени

Фигура 3. Почвени типове в СИР

РИОСВ Шумен

Преобладаващи почвени типове в обхвата на РИОСВ Шумен са черноземните с техните подтипове, сиви и кафяви горски почви, делувиялно-ливадните почви.

В Шуменска област земеделските земи представляват 61,2% от общата площ, 28,9% са гори, земеделските земи са 20 754,4 ха, от които обработваеми са 17 560 ха. Размерът на горския фонд е 9 795,4 ха.

В Търговищка област земеделските земи представляват 66,7% от общата площ, 25,9% са гори, земеделските земи са 17 070,4 ха, от които обработваеми са 3 676,2 ха. Размерът на горския фонд е 6 627,7 ха

Нарушени терени от добивната промишленост са 2290 дка, а на депата за отпадъци - 380 дка. Изразено в проценти това представлява 0,4 % от общата площ и 0,8% от земеделските земи в региона.

На територията, контролирана от РИОСВ Шумен, броят на пунктовете за обследване от мрежата за широкомащабен почвен мониторинг I-во ниво е 25. През 2019 г са извършвани пробовземания от 8 пункта, а през 2018 г. от 4. Резултатите от тези пробовземания не са публикувани в годишните доклади за състоянието на околната среда и следователно не могат да бъдат посочени данни за замърсяване на почвите с тежки метали и устойчиви органични замърсители, в това число и нефтопродукти.

Налични количества залежали пестициди в "Б-Б" кубове и складове за съхранение на негодни за употреба препарати за растителна защита на територията на РИОСВ – Шумен подлежат на мониторинг съгласно програмата за почвен мониторинг - III ниво. През 2019 не са констатирани разпилявания и течове на препарати по прилежащите земни площи.

Ерозирали терени в региона са такива в полупланинската част с наклони и обезлесени райони. Предприети са действия и мерки за преодоляване на проблемите. Извършва се залесяване и агротехнически мероприятия като обработване на почвата и засяване на култури имащи за цел нейното укрепване. В обхвата на РИОСВ Шумен няма са определени пунктове за наблюдение на засоляването на почвите, а от трите анализирани пункта от II-ро ниво не са констатирани проблеми относно вкисляване на почвите.

РИОСВ Варна

Във Варненска област почвените типове са представени основно от сиви горски почви и карбонатни черноземи. По-малки площи заемат излужените черноземи, типичните черноземи, оподзолените черноземи, канелените горски и алувиално-ливадните почви. Срещат се и карбонатни и типични черноземи с различна мощност на профила.

Земеделските земи представляват 60% от общата площ, 28,1% са гори, земеделските земи са 28 611 ха, от които обработваеми са 23 312 ха. Размерът на горския фонд е 186 395 ха, като за област Варна е 132 181 ха.

В област Добрич са разпространени типични, слабо излужени и излужени черноземи. Северната част на областта е заета предимно със средно мощни типични черноземи.

Общата площ на обработваемите земи е 345 452,3 ха и заемат дял от 73% от общата площ в областта. Горските територии в областта са 54 214 ха и заемат 12,1% от общата площ, което е сравнително малко, при средно за страната 34%. Делът на нарушените територии и непригодните земи е 0,9% при средно за страната 2,6%.

На територията на областите Варна и Добрич нарушени терени, подлежащи на рекултивация, са 768,89 ха, представляващи кариери, рудници, хвостохранилища, насипища, депа за отпадъци и други нарушени терени. Възстановяването на терените се извършва съобразно разработени и съгласувани от МОСВ проекти за рекултивация на земи.

Общият брой на пунктовете за мониторинг на контролираната от РИОСВ – Варна е 31, разположени в мрежа 16x16 на територията на областите Варна и Добрич. За оценяване на въздействието върху почвите на източници на замърсяване съгласно мониторинга на почвите по НАСМОС е извършен мониторинг на почви I-во и II-ро ниво. Вzeti са 54 почвени проби от 9 пункта за изследване на тежки метали. Данните от анализа показват, че съдържанието на метали и металоиди в почвите е под максимално допустимите и интервенционни концентрации за земеделски земи, определени в Нар. № 3 от 2008 г.

Складовете за негодни за употреба и залежали препарати за растителна защита са 21 бр., от които 10 в област Варна и 11 в област Добрич. При извършения контрол през 2019 г. е констатирано, че складът в с. Златия, общ. Добричка е в недобро състояние. Вследствие дадени предписания от предходна година са предприети действия по укрепване и обезопасяване на склада. Останалите складове са в добро състояние.

Площадките с ББ кубове са 10 бр., от които 4 в област Варна и 6 в област Добрич. При извършените проверки не са констатирани сериозни нарушения и увреждане на конструкцията на ББ кубовете разположени на територията на съответните общини.

Във връзка с плана по НАСМОС, през 2019 година са взети 54 проби от 9 пункта за органични замърсители и пестициди като резултатите от анализа показват, че органичните замърсители в почвите са под допустимия минимум.

По отношение на процесите на засоляване и вкисляване от извършените анализи е установено, че засолени почви има в района на с. Тръстиково и с. Падина вследствие дейността на промишлеността на гр. Девня и натрупани високи концентрации на натриев хлорид.

Ветровата ерозия е съществен фактор на територията на РИОСВ Варна. В района на Добруджа преобладават постоянни североизточни ветрове, които при липса на ветрозащитни пояси биха били сериозна предпоставка за развитие на ерозионни процеси. Мониторинг на ерозионните процеси се осъществява чрез математически модели за

оценка и прогноза на ерозионните процеси, извършван от Министерството на земеделието, храните и горите.

4.4 Ландшафт

Съгласно ландшафтното райониране на България (по Петров, 1997), страната е разделена на 4 области и 16 подобласти, както е илюстрирано на Фигура 4.

Североизточният район обхваща най-източната част на Мизийската хълмисто-платовидна равнина и цялата източна част на Старопланинската система. В района попада Франгенското плато (356 m н.в.), отделено от Добружанското плато чрез дълбоката каньоновидна долина на Батова река. Тук се включва още част от Добружанското плато, което е вододелно между Черно море и р. Дунав. Това е най-равната част на Мизийската равнина с лек наклон на приморската му част на север-североизток. В този район са разположени също част от Поповско-Самуиловските височини и плата, чиито билни части формират вододела между черноморските и дунавските притоци. Това се потвърждава и от центробежното развитие на долинната мрежа – на запад и север към р. Дунав и юг и изток към Черно море. Друга орографска единица в този район е Провадийско-Докамчийското понижение, формирано в обсега на Варненската депресия, в която се намира дълбоко всечената долинна мрежа на реките Провадийска и Камчия. Между тях се издигат система от плата.

Фигура 4. Ландшафтното райониране на България (по Петров, 1997)

За състоянието на ландшафтите и промените в тях може да се съди от промяната на класовете земно покритие.

Североизточният район обхваща най-източната част на Мизийската хълмисто-

платовидна равнина и цялата източна част на Старопланинската система. В района попада Франгенското плато (356 m н.в.), отделено от Добружанското плато чрез дълбоката каньоновидна долина на Батова река. Тук се включва още част от Добружанското плато, което е вододелно между Черно море и р. Дунав. Това е най-равната част на Мизийската равнина с лек наклон на приморската му част на север-североизток. В този район са разположени също част от Поповско-Самуиловските височини и плата, чиито билни части формират вододела между черноморските и дунавските притоци. Това се потвърждава и от центробежното развитие на долинната мрежа – на запад и север към р. Дунав и юг и изток към Черно море. Друга орографска единица в този район е Провадийско-Докамчийското понижение, формирано в обсега на Варненската депресия, в която се намира дълбоко всечената долинна мрежа на реките Провадийска и Камчия. Между тях се издигат система от плата.

В района попада също по-голямата част от източната Стара планина, която постепенно се разширява на изток и губи монолитността си, като се разделя от надлъжните долини на реките Луда Камчия и Хаджийска на 2 успоредни клона. Северният, наричан Матор планина (с доминираща орографска роля), включва Котленско-Върбишка планина (1 128 m) – от прохода Вратник до пролома на р. Луда Камчия, и на изток от него – Камчийска (627 m) и Еминска (621 m) планина. Южният клон – Удвой планина, включва Сливенска (1 181 m), Стидовска (1 011 m), Карнобатска (684 m) и Айтоска (485 m) планина. За разлика от западна и средна Стара планина, тук преобладаващата част (70%) попада в хълмистия височинен пояс, но има земи и в низинния пояс (14%).

В СИР се срещат ландшафти от класовете равнинни ландшафти, междупланински равнинно-низинни ландшафти, котловинни ландшафти и планински ландшафти. В източната част на района преобладават групите ландшафти на черноземно-степните равнини на лъсови скали с висока степен на земеделско усвояване, ландшафти на черноземно-степните равнини върху карбонатни скали със средна степен на земеделско усвояване, ландшафти на равнинния открит карст в седиментни карбонатни скали с карни повърхнини, ландшафти на открития карст по склоновете на каньоновидните долини, пресичащи равнини от седиментни карбонатни скали. В централната част на района преобладават групите на ландшафти на лесостепните равнини на лъсови скали с висока степен на земеделско усвояване, ландшафти на лесостепните равнини върху варовикови скали със средна степен на земеделско усвояване, ландшафти на гористите плата върху склонови наслаги със сравнително слаба степен на земеделско усвояване, ландшафти на гористите плата върху варовикови скали със средна степен на земеделско усвояване, ландшафти на гористите хълмове върху лъсови скали със средна степен на земеделско усвояване. Около Варненските езера се среща групата ландшафти на лиманните езера. На по-малки участъци се срещат групите ландшафти на гористите хълмове върху варовикови скали, ландшафти на равнинния открит карст в седиментни карбонатни скали с карни повърхнини и ландшафти на открития карст по склоновете на

каньоновидните долини, пресичащи равнини от седиментни карбонатни скали. В южната част на района преобладават групите ландшафти на ливадно-степните алувиални низини със средна степен на земеделско усвояване, ландшафти на гористите хълмове върху варовикови скали и ландшафти на среднопланинските широколистни гори върху варовикови скали. Срещат се групите ландшафти на ливадно-степните хълмисти дъна на вътрешнопланинските котловини с неспоени кватернерни наслаги и с висока степен на земеделско усвояване, ландшафти на лесо-ливадно-степните хълмисти дъна на вътрешнопланинските котловини върху кредни седименти със средна степен на земеделско усвояване, ландшафти на нископланинските лонгозни гори върху алувиални наслаги, ландшафти на нископланинските ксерофитнохрастови гори върху мезозойски и палеогенни глинесто-песъчливи наслаги със сравнително малка степен на земеделско усвояване, ландшафти на среднопланинските широколистни гори върху безкарбонатни седиментни скали.

Северната граница на района съвпада с част от Българската северната граница. В пограничния участък преобладават групите ландшафти на черноземно-степните равнини на лъсови скали с висока степен на земеделско усвояване, ландшафти на черноземно-степните равнини върху карбонатни скали със средна степен на земеделско усвояване и ландшафти на равнинния открит карст в седиментни карбонатни скали с карни повърхнини.

Източната граница на района съвпада с част от източната граница на България. По черноморското крайбрежие от север на юг преобладаващо се повтарят групите ландшафти на плажовите ивици, ландшафти на скалните клифове, ландшафти на равнинния открит карст в седиментни карбонатни скали с карни повърхнини, ландшафти на лагунните езера (блата), ландшафти на нископланинските лонгозни гори върху делувиялни наслаги и ландшафти на нископланинските лонгозни гори върху неспоени холоценски морски наслаги.

Като чувствителни ландшафти могат да бъдат разгледани и природните забележителности, които са под законова защита.

4.5 Биологично разнообразие

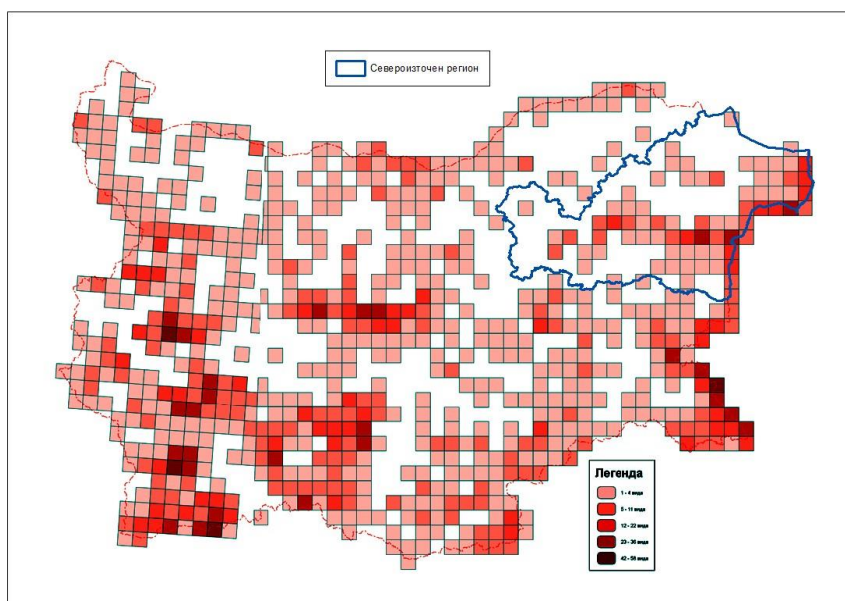
4.5.1 Флора и фауна

Според геоботаническото райониране на България (по Бондев, 1997), СИР е разположен в Европейската широколистна горска област, като обхваща и части от Евроазиатската степна и лесостепна област, представени от растителност, характерна за Долнодунавската, Евксинската и Илирийската провинция.

Долнодунавската провинция се характеризира с остатъчни ксеротермни гори от космат и виргилиев дъб, цер и отчасти благун. Почти навсякъде в участieto на горските

екосистеми участват келявият габър и мъждрянът, а при деградирането на горите са се формирали храстови ценози с доминиране на драката и смрадликата (*Cotinus coggygia*), както и тревни съобщества с преобладаване на садина, белизма, луковична ливадина и други ксеротермни тревни видове. В изграждането на растителната покривка на Евксинската и Илирийската провинция освен многобройните европейски и евроазиатски флорни елементи участват и по-специфични, включително балкански и български ендемични флорни елементи.

Съгласно картата на разпространението на включените в ЧКБ видове, преобладаващото им разпространение в границите на СИР по UTM 10 km грид е между 1 и 4 вида растения и гъби.

Фигура 5. Разпространение на видовете растения и гъби от ЧКБ

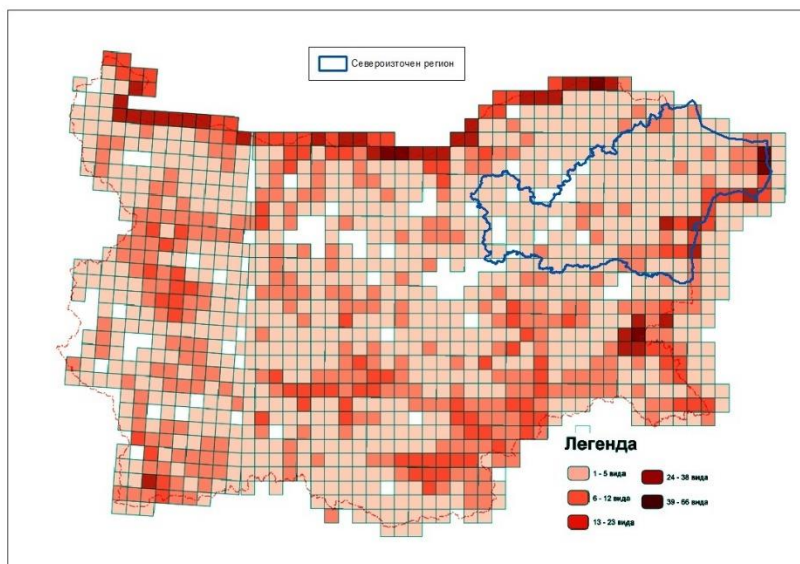
СИР е сравнително богат на представители на животинския свят. Обединяват се видове от 3 зоогеографски района: Дунавски, Черноморски и Старопланински. По Черноморското крайбрежие се усеща средиземноморското влияние и проникване на елементи от този тип фауна. Черноморският район обхваща ивица покрай Черноморското ни крайбрежие с ширина от 5 до 60 km. Този район е и най-богат на видове предвид наличието на естествени влажните зони по Северното Черноморие. Тук се намират солените езера или тузли: Таук лиман, Шабленска и Балчишка тузла. Те са гнездовище и място за зимуване на много редки видове птици. Тук зимува почти цялата популация на червеногушата гъска и многохилядни ята от голямата белочела гъска.

При редица групи насекоми средиземноморските видове преобладават над евросибирските и европейските. Видове от многоножките и насекомите се срещат само

тук. Сред видовете гръбначни животни характерни и редки в този район са дългоопашатото и кавказкото попче, балканската чесновница, видратата и др.

Съгласно картата на разпространението на включените в ЧКБ видове, преобладаващото им разпространение в СИР по UTM 10 km гريد е между 1 и 5 животински вида.

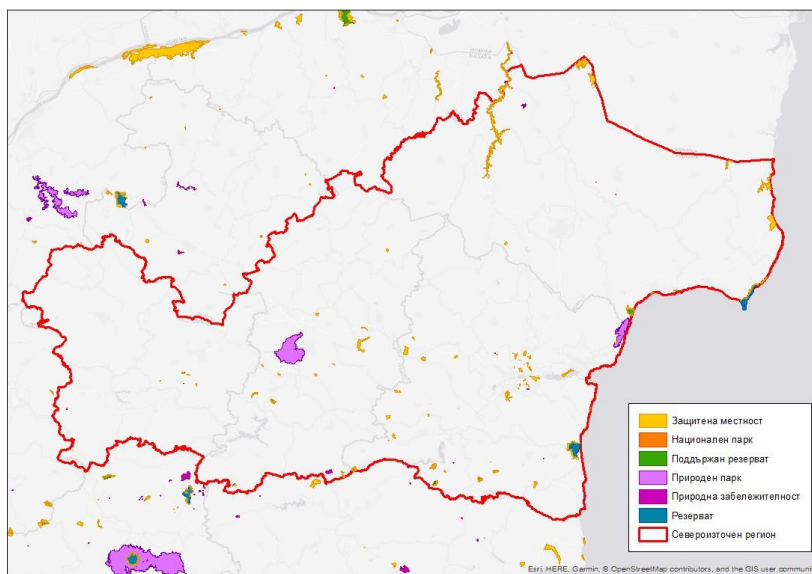

Фигура 6. Разпространение на видовете животни от ЧКБ

4.5.2 Защитени територии

По данни от регистъра на защитените територии в България, в териториалния обхват на СИР към декември 2020 г. попадат 89 защитени територии по смисъла на Закона за защитените територии (ЗЗТ).

Сред тях са 3 резервата, 18 природни забележителности, 8 поддържани резервата, 2 природни парка и 58 защитени местности.

Фигура 7. Защитени територии по ЗЗТ

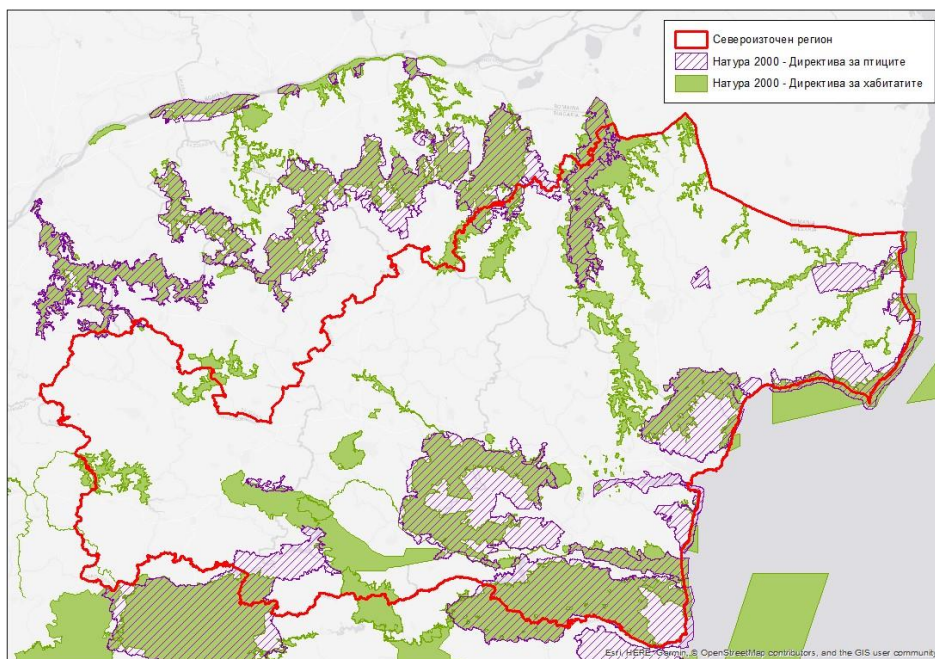
Повече информация относно защитените територии е представена в Раздел 6.2 от настоящия доклад (Ландшафти и територии с национален защитен статут).

4.5.3 Защитени зони

По данни от регистъра на защитените зони в България, в териториалния обхват на СИР към декември 2020 г. попадат изцяло или частично 58 защитени зони (ЗЗ) по смисъла на Закона за биологичното разнообразие (ЗБР).

Сред тях са 19 защитени зони за опазване на дивите птици и 39 защитени зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна.

В непосредствена близост до границата на СИР е ЗЗ „Аладжа банка“ с код BG0001500, а навътре в морето се намира ЗЗ „Емона“ BG0001501 – и двете защитени зони по Директива за хабитатите.

Фигура 8. Защитени зони по ЗБР

Уязвимостта на защитените зони е свързана най-вече с антропогенните въздействия. Като основни заплахи се очертават неустойчивите селскостопански практики, урбанизацията и експанзията на инфраструктура, замърсяването на повърхностни води, в т.ч. от промишлени инсталации, транспорт, отпадъчни води и др., изменението на природните екосистеми, в т.ч. от предизвикани от човека промени на хидравличните условия, ВЕЦ, резервоари, сметища и др.

Повече информация за защитените зони е представена в Раздел 6.1 от настоящия доклад (Ландшафти и територии от интерес за Общността).

4.6 Културно-историческо наследство

Културно-историческото наследство обхваща нематериалното и материалното недвижимо и движимо наследство като съвкупност от културни ценности, които са носители на историческа памет, национална идентичност и имат научна или културна стойност. То притежава дълбока културна стратификация и е единство на култура и природа, материално и нематериално наследство.

Културно наследство са: наземни, подземни и подводни археологически обекти и резервати; исторически, архитектурни, етнографски обекти и комплекси; индустриално наследство; паркове и ландшафт; природни ценности на антропология, палеозоология, култивирани растения; изящни и приложни изкуства; документално, аудио-визуално наследство; устна традиция, език, книжовни и литературни ценности; обичаи, обреди,

празненства, ритуали, вярвания; музика, песни, танци; народна медицина и занаяти; кулинарни и енологички традиции; народни игри и спортове.

Съхраняването и развитието на потенциала на културното наследство обхващат целия комплекс от дейности по опазване, реставриране, експониране и социализиране с цел превръщането му в стимулатор на пространственото развитие.

Интегрирането на културното наследство като катализатор на икономически растеж и качествена жизнена среда и приобщаването на националната културна идентичност в Европейското социокултурно пространство са фактори за устойчиво пространствено развитие и социално равновесие. В този смисъл културното наследство в неговото териториално развитие следва да се разглежда като елемент на интегрираното пространствено планиране.

Визията и пакетът от стратегически приоритети на ИТСР на Североизточен регион от ниво 2 за периода 2021–2027 г. са формулирани и на основа на анализа на състоянието на културно-историческото наследство и съществуващите тенденции в културното развитие на четирите области в региона.

Пространствените характеристики на Североизточен регион, които формират неговия синтезиран профил, показват потенциала за опазване, експониране и развитие на културното наследство. Географското гранично разположение на региона, съхранените природни феномени, многопластовото културно наследство са възможности за развитие на туристическа и културна индустрия.

Материално недвижимо културно наследство

На територията на Североизточен регион са регистрирани 3 180 недвижими културни ценности (НКЦ) на материалното недвижимо културно наследство, както следва:

- област Варна с 1446 НКЦ;
- област Добрич с 863 НКЦ;
- област Търговище с 242 НКЦ;
- област Шумен с 629 НКЦ;

с тяхната принадлежност към определен исторически период като праисторически, антични, средновековни, възрожденски, от ново и най-ново време, както и с научна и културна стойност като археологически, исторически, архитектурно-строителни, художествени, урбанистични, културни ландшафти с културни напластявания от взаимодействието на човека и природната среда, парково и градинско изкуство, етнографски, културни маршрути.

Недвижимото културно наследство с национално значение на територията на Северозападен регион включва:

Резервати

- Територията на Вътрешния град на Плиска, включена в каменната крепостна стена гр. Плиска, област Шумен, Постановление на МС № 161/05.08.1958 г. за обявяване на старините край Плиска, Мадара и Преслав за резервати
- Територията на стария град Преслав (Вътрешният и Външният град), включена в границите на външната крепостна стена гр. Преслав, област Шумен, Постановление на МС № 161/05.08.1958 г. за обявяване на старините край Плиска, Мадара и Преслав за резервати
- Районът източно от с. Мадара между селото, лозята и шосето към парка, новото гробище, както и територията на парка под скалите при с. Мадара, област Шумен, Постановление на МС № 161/05.08.1958 г. за обявяване на старините край Плиска, Мадара и Преслав за резервати
- Останки на античния град Марцианополис край село Река Девня, с. Река Девня, област Варна, Заповед № 2698/28.12.1968 г. на МАБ за обявяване на останките на античния град Марцианополис край село Река Девня за археологически резерват
- Територията на античния град Одесос-Варна, гр. Варна, област Варна, Разпореждане на Бюрото на МС № 76/21.05.1974 г. за обявяване на територията на античния град Одесос Варна за археологически резерват
- Местността „Яйлата“ гр. Каварна, област Добрич, Разпореждане на МС № 1/07.02.1989 г. за обявяване на местността „Яйлата“, Варненска област, за археологически резерват (ДВ бр. 14 от 1989 г.)
- Античната и средновековната крепост „Калиакра“ и прилежащата ѝ територия и акватория при с. Българево, община Каварна, област Добрич, Разпореждане на Министерски съвет № 1/07.01.2003 г. за обявяване на античната и средновековната крепост „Калиакра“ при с. Българево, община Калиакра, област Добрич, и прилежащата ѝ територия и акватория за археологически резерват (ДВ бр. 4 от 2003 г.)

Недвижими културни ценности (НКЦ) с категория национално значение

Съгласно регистърът на НИНКН на територията на Североизточен регион са регистрирани 91 НКЦ: област Варна - 40 НКЦ, област Добрич - 15 НКЦ, област Търговище - 9 НКЦ, област Шумен – 27 НКЦ.

Нематериално културно наследство

Нематериалното културно наследство включва народният празник „Сурва“ и мартеницата, мултинационална кандидатура съвместно с Република Румъния, Република Молдова и Република Северна Македония.

Обекти на културното наследство, емблематични за Североизточен регион, са Архитектурно-парков комплекс „Двореца“ гр. Балчик, Античен храм на богинята Кибела гр. Балчик, Ранно християнската базилика Джанавар тепе (основите на църква) гр. Варна, Историческото ядро на морската градина гр. Варна, Късноантична защитна стена Хемски порти (Герме) община Долни чифлик, Праисторическото селище „Шабла-Дуранкулак“ община Шабла. С голям потенциал, но недостатъчно проучени, са скалните манастири при с. Крепча, община Опака (област Търговище), и с. Оногур, община Тервел (област Добрич).

В резултат на вековен културен обмен и забележителен диапазон на обекти – от праисторически, през антични, средновековни до възрожденски и от по-ново време в региона се формират с времето културни коридори, оси на вековни взаимодействия с живата памет на цивилизацията.

През територията на региона преминават европейски културни коридори от различни епохи: Културният коридор „Виа Понтика“ (Via Pontica), „Дунавският път“ и „Източният Трансбалкански културен маршрут“.

Обекти с пространствен потенциал в Североизточен регион са недвижими културни ценности от Античността, Средновековието, Възраждането, Следосвобожденската епоха, от Най-ново време: средновековните български столици Плиска и Преслав, Мадарският конник (Световно наследство на ЮНЕСКО), Националните археологически резервати, Уникалният скален Аладжа манастир край Варна, Римските терми в центъра на Варна, Древната крепост Овеч край Провадия, Националният археологически резерват „Яйлата“ при Камен бряг, Античната крепост Крумово кале край Търговище, Античната крепост Ковачевско кале край Попово, Археологическият резерват „Шуменска крепост“, Мюсюлмански храм Томбул джамия (най-големият в страната), Морската и Ботаническата градини във Варна, Ботаническата градина в Балчик, Археологически и Етнографски комплекси.

4.7 Материални активи

Материалните активи са компонент на антропогенната среда, който силно ще бъде засегнат от Интегрирана териториална стратегия за развитие на Южен централен регион. Реализирането на специфичните цели се очаква да доведе до въздействие и директно или косвено да повлияе следните видове инфраструктура:

- Сграден фонд, в т. ч. обществен и жилищен такъв;
- Пешеходна и велосипедна инфраструктура и инфраструктура за хора с увреждания;
- Паркове и детски площадки;

- Пътна инфраструктура;
- Улично осветление;
- Инфраструктура на съществуващите индустриални зони;
- Комунална инфраструктура;
- Спортна инфраструктура;
- Културна инфраструктура;
- Образователна инфраструктура;
- Здравна инфраструктура;
- Социална инфраструктура;
- Инфраструктура за обществен транспорт;

Образователна инфраструктура

Предучилищно образование

Структурите на предучилищното образование са добре развити по цялата територия на СИР. Осигуреността с детски градини, преподаватели и места в детските градини е сравнително добра. През учебната 2018/2019 година в региона функционират 300 самостоятелни детски градини с директор.

Общообразователни и специални училища

В СИР през учебната 2018/2019 година учебни занятия се водят в 257 общообразователни и специални училища. В сравнение с 2011 г. училищата намаляват с 27 поради закриване или преобразуване.

Професионално образование и обучение

Професионалното образование и обучение през учебната 2018/2019 година се осъществява в 51 училища. Професионалните гимназии са разположени предимно в областните административни центрове и в по-големите общини: Варна, Добрич, Търговище, Шумен, Попово, Провадия където е концентриран по-големият брой ученици.

Средищни и защитени училища и детски градини

Процесите на оптимизация на училищната мрежа поставят изисквания към създаването на защитни механизми по отношение на преструктурираните звена. Към момента в СИР има 154 средищни детски градини и средищни училища и 23 защитени детски градини и училища.

Висше образование

Броят на учащите в университети в страната между 2011 и 2019 г. намалява с 20,7 %, а в СИР – с 32,0 %. Обектите на система „Висше образование“ са силно поляризирани в територията на региона - в град Варна са разположени 6 университета и специализирани висши училища, в град Шумен 1, а в град Добрич им само филиал.

Здравна инфраструктура

Здравната инфраструктура на територията на Североизточния регион включва:

Заведения за болнична помощ и болнични легла - В Североизточния регион заведенията за болнична помощ включват болници, центрове за кожно-венерически заболявания, центрове за психично здраве и комплексни онкологични центрове. Съгласно Закона за лечебните заведения болниците са многопрофилни и специализирани.

През 2018 г. инфраструктурата на болничната помощ включва 32 болнични заведения с 4 932 легла, което представлява 9,2 % от болничните заведения и 9,3 % от болничните легла в страната. На ниво област основната част от болничните заведения е концентрирана в област Варна. В нея болничните заведения са 16, което представлява 50,0 % от общия брой на болничните заведения на територията на региона. От друга страна, в област Търговище са съсредоточени 4 болнични заведения, което е 12,5% от общия брой за региона. На ниво община в област Търговище общински болници има в гр. Търговище, гр. Омуртаг и гр. Попово.

Осигуреността на населението с болнични легла в края на 2018 г. е 665 на 100 000 души от населението, при 579 през 2011 г. На ниво област регионът е с големи междуобластни различия. Разликата между област Добрич (438 болнични легла на 100 000 души) и област Варна (567 болнични легла на 100 000 души) е 129 пункта.

Заведения за извънболнична помощ и болнични легла - Към 31.12.2018 г. заведенията за извънболнична помощ в региона са 286 с 212 легла за краткосрочно наблюдение и престой, което представлява 13,8 % от заведенията за извънболнична помощ и 16,9 % от легла в страната. На ниво област основната част от тези заведения са концентрирани в област Варна, където заведенията за извънболнична помощ са 182, което представлява 63,6 % от общия брой на заведенията за извънболнична помощ на територията на региона. Най-малко са в област Търговище (32), или само 11,2 % от общия брой за региона.

Към други лечебни и здравни заведения се отнасят центрите за спешна медицинска помощ, регионалните здравни инспекции, домовете за медико-социални грижи за деца, хосписите, националните центрове без легла, диализните центрове, както и центрите за трансфузионна хематология. В края на 2018 г. в региона тези заведения са 23 с 427 легла, като обхващат 15,9 % от този вид заведения в страната.

Анализът на инфраструктурата, осигуреността и достъпността до здравни услуги установява неравномерност в разпределението на материалната база и диспропорции в

осигуреността с лекари и с лекари по дентална медицина.

Социална инфраструктура

На територията на Североизточен регион е наличен и се предлага широк набор от социални услуги, в т. ч. домове за възрастни хора, дневни центрове, центрове за настаняване от семеен тип и редица други. Този вид услуги са особено важен акцент в социално-икономическото развитие на региона. Предвидено е развитието на част от предлаганите услуги предвид застаряването на населението, неговия здравен статус, както и други социални фактори.

Културна инфраструктура

На територията на Североизточен регион са регистрирани 3 180 недвижими културни ценности (НКЦ) на материалното недвижимо културно наследство, както следва:

- област Варна с 1446 НКЦ;
- област Добрич с 863 НКЦ;
- област Търговище с 242 НКЦ;
- област Шумен с 629 НКЦ;

с тяхната принадлежност към определен исторически период като праисторически, антични, средновековни, възрожденски, от ново и най-ново време, както и с научна и културна стойност като археологически, исторически, архитектурно-строителни, художествени, урбанистични, културни ландшафти с културни напластявания от взаимодействието на човека и природната среда, парково и градинско изкуство, етнографски, културни маршрути. Повече информация за културното наследство е дадена в точка 4.6

Пътна инфраструктура

Основните пътни направления на TEN-T мрежата се формират от пътищата с международно и национално значение – автомагистрала и първи клас, чиято дължина представлява 18,4 % от общата дължина на пътната мрежа в страната. Тези пътища осигуряват интеграцията на пътната мрежа на страната с тази на съседните страни и имат важно значение за интегрирането на територията както в национален, така и в европейски план.

Североизточният регион е разположен периферно на TEN-T мрежата през страната и през територията му не минават пътни направления от основната TEN-T мрежа, а само от широкообхватната.

- А2 – автомагистрала „Хемус“ – София–Велико Търново–Варна, с планирана дължина 420 km от които в експлоатация са 180 km, а останалите са в процес на проектиране и изграждане. Автомагистралата формира част от пътното

направление София–Велико Търново–Русе–Букурещ, включено в основната TEN-T мрежа на територията на страната, а в частта Шумен–Варна – в широкообхватната TEN-T мрежа.

- А5 – автомагистрала „Черно море“ – Варна–Слънчев бряг–Бургас, с планирана дължина 108 km, от която са изградени само 10 km. Автомагистралата е част от широкообхватната TEN-T мрежа на територията на страната.

Пътищата от първи клас допълват функциите на автомагистралите за интеграцията на пътната мрежа на страната с тази на съседните страни, провеждат предимно транзитни транспортни потоци и в преобладаващата си част формират направленията на TEN-T мрежата (основна и разширена) на територията на страната.

Североизточният регион се обслужва от следните първокласни пътища:

- Първокласен път I-2 Русе–Разград–Шумен–Варна (Европейска категоризация Е-70). Пътят е едно от допълнително включените пет нови пътни трасета към широкообхватната TEN-T мрежа на територията на страната, а участъкът Велико Търново–Шумен/Варна е допълнително трасе, включено в широкообхватната TEN-T мрежа. Това е другото важно пътно направление, обслужващо Северна България като връзка между столицата и Черно море.
- Първокласен път I-4 София/Ботевград–Севлиево–Велико Търново–Шумен/Варна (Е-772) формира част от пътното направление София–В. Търново–Русе–Букурещ, включено в основната TEN-T мрежа на територията на страната.
- Първокласен път I-7 граница Румъния/ГКПП „Силистра“– Шумен–Ямбол–Елхово–ГКПП „Лесово–Хамзъбейли“/граница Турция не попада в обхвата на TEN-T мрежата, но е важно направление, обслужващо източната част на страната и провеждащо транзитните потоци между Румъния и Турция.
- Първокласен път I-9 граница Румъния–Дуранкулак–Варна–Бургас–Малко Търново–граница Турция (Е-87) в частта си граница Румъния–Варна–Бургас е включен в широкообхватната TEN-T мрежа на територията на страната и свързва пътната мрежа на Североизточен регион с тази на съседния граничен район от Република Румъния през сухоземния ГКПП „Дуранкулак“.

Вътрешнорегионалните връзки се обслужват от второкласните и третокласни пътища в региона.

Областният център Добрич се обслужва само от второкласни пътища:

Второкласен път II-29 Варна–Аксаково–оп Добрич–Генерал Тошево–граница Румъния е един от най-важните пътища за региона, свързващ областния град Добрич с основната пътна артерия Варна–София и вътрешността на страната, както и връзка със съседния граничен район в Р. Румъния през ГКПП „Йовково“.

- Второкласен път II-27 (оп Шумен–Девня) Нови Пазар–Владимирово–оп Добрич–Балчик–пристанище Балчик е друг важен път за област Добрич като връзка с пристанище Балчик и съседния областен център – Шумен.
- Второкласен път II-71 оп Силистра–Средще–Хитово–Карапелит–оп Добрич–Батово–Оброчище е връзка с областния център Силистра от съседния Северен централен регион, а също и с Черноморското крайбрежие.

Друг от областните градове – Търговище, също се обслужва предимно от второкласни пътища (допълващи първокласния път I-4):

- Второкласен път II-48 оп Омуртаг–Котел–пк Градец (Бероново–„Мараша“) обслужва южната част на област Търговище като връзка към първокласния път I-4, както и към съседната област Сливен от Югоизточния регион.
- Второкласен път II-49 оп Търговище–оп Разград–Кубрат–Старо село–(Русе–Тутракан) е връзка с областния център Разград от Северен централен регион.
- Второкласен път II-51 Бяла–Копривец–Водица–оп Попово–Светлен–Дралфа–Чудомир–оп Лозница–Мировец–(оп Разград–оп Шумен) обслужва северозападната част на област Търговище и се явява връзка с област Русе от Северния централен регион.
- Второкласен път II-74 оп Преслав–Преслав–оп Търговище–Въбел–Здравец–Подгорица– (Дралфа–Чудомир) свързва областния център Търговище както с област Шумен, така и с област Разград.
- Второкласен път II-73 оп Шумен–Радко Димитриево–Смядово–Веселиново–Лозарево (Карнобат–Бургас) обслужва южната част на област Шумен като връзка през Ришкия проход с област Бургас от Югоизточния регион.

Към 31.12.2018 г. общата дължина на Републиканската пътна мрежа в Североизточния регион е 2 683 km и представлява 13,5 % от РПМ в страната.

Железопътна мрежа

Линиите, включени в железопътната инфраструктура, се делят на основни железопътни линии и отклонения от основните железопътни линии. Всички основни линии от жп инфраструктурата в страната са включени в TEN-T мрежата, а обслужващите Североизточния регион са следните:

- жп линия 2 София–Мездра–Горна Оряховица–Каспичан–Синдел–Варна. В участъка София – Г. Оряховица линията е част от железопътното направление София–Г. Оряховица–Русе–Букурещ, включено в основната TEN-T мрежа на територията на страната, а участъкът Г. Оряховица–Варна е част от „широкообхватната“ TEN-T мрежа.

- жп линия 3 Илиянци–Карлово–Тулово–Дъбово–Зимница и Карнобат–Комунари–Синдел разпределителна–Варна фериботна–Разделна е включена в „широкообхватната“ TEN-T мрежа на територията на страната с участъка Карнобат–Варна.
- жп линия 9 Русе–Каспичан е включена в „широкообхватната“ TEN-T мрежа на територията на страната.

Регионът има по-ограничено, но качествено развита жп мрежа в сравнение с другите региони от ниво 2. Относителният дял на удвоените жп линии е два пъти по-висок от средната стойност за страната, по-висок е и относителният дял на електрифицираните линии. Най-добре обслужени с жп транспорт са областите Варна и Шумен, където гъстотата на функциониращите жп линии е най-голяма (и от най-високите в страната) и в техническо отношение е достигнато високо ниво на модернизация.

Към 31.12.2018 г. на територията на Североизточния регион функционират 484 km железопътни линии, от които 244 km са удвоени, а 369 km са електрифицирани.

Предвид спецификата на жп транспорта, наред с териториалното развитие на жп мрежата определящо значение за транспортната достъпност има броят на жп гарите и спирки, обслужващи отделните региони. Североизточният регион се обслужва от 85 броя жп гари и спирки. Около половината от тях попадат на територията на област Варна, което се дължи на концентрацията на икономическа и транспортна активност.

Воден транспорт

Пристанищен комплекс Варна е морско пристанище за обществен транспорт с национално значение, включено в разширената TEN-T мрежа на територията на страната. Пристанището има връзка с жп линия 2 и жп линия 3, включени в разширената TEN-T мрежа, както и с пътните направления от същата мрежа – АМ „Черно море“, направление В. Търново–Шумен–Варна и скоростен път Варна–Дуранкулак.

Пристанище Варна–Запад е най-модерното и перспективно на северния български черноморски бряг. Разположено е на около 30 km западно от град Варна, на западния бряг на Белославското езеро. Пристанището притежава съвременни технологични линии за претоварване на сода, химически торове, цимент, въглища, руди, фосфорит, кварцов пясък и течни химикали. Всички корабни места и складовете са свързани с националната железопътна и автомобилна мрежи.

Пристанище Варна–Изток е главният пункт за българския износ на зърно, предимно пшеница, царевица, слънчоглед и ечемик. Официално открито на 18.05.1906 г., днес Пристанище Варна–Изток успешно функционира като многоцелеви пристанищен терминал. Пристанището е разположено навътре във Варненския залив, само на 1 km от идеалния център на град Варна, и пасажерският терминал се намира непосредствено до входа на най-старата пристанищна част – Варна–Изток.

Фериботен комплекс Варна се намира на югозападния бряг на Белославското езеро, на 2 km югозападно от гр. Белослав и на 30 km от Варна –срещу пристанище Варна–запад и е единствено по рода си транспортно съоръжение в Европейския съюз, позволяващо превоз с руски вагони без претоварване, чрез смяна на колоосите от стандартно европейско (1 435 mm) към руско (1 520 mm) междурелсие. С това си уникално предимство терминалът осигурява едни от най-късите и евтини пътища за превоз между Европа и Азия благодарение на редовни рейсове до Черноморск (Украйна), Поти/Батуми (Грузия) и Кавказ (Русия).

Фериботната линия „Варна–Кавказ“ е железопътна фериботна връзка между черноморските пристанища Варна и Кавказ, (Краснодарска област, Русия), която скъсява разстоянието между България и Русия с 800 km и намалява с 40 % срока на доставките при средно транзитно време 36 часа. Превозите по линията Варна – Кавказ са вече 80 % от целия трафик през Фериботния комплекс.

Фериботната линия Варна–Черноморск е железопътна фериботна връзка между черноморските пристанища Варна и Черноморск, (Одеска област, Украйна.) Двата ферибота по тази линия обслужват и линията Варна – Поти/Батуми – Черноморск – Варна.

Пристанище Балчик като част от пристанищен комплекс Варна функционира от 1969 г. и е третото по големина товарно пристанище на Черноморското ни крайбрежие. Пристанището е за обществен транспорт с национално значение, приема кораби с водоизместимост 5 000–6 000 тона, разполага с ГКПП и осъществява само износ; специализирано е в обработката на зърнени храни, течни растителни масла и животни. Има потенциал за обслужване на туристите в региона, но той се използва ограничено. В непосредствена близост се намира яхтено пристанище Балчик с капацитет 70 места за яхти, чието развитие е обвързано с развитието на крайбрежната зона на Балчик.

Въздушен транспорт

От петте международни граждански летища в страната, само летище София е включено в основната TEN-T мрежа, а летищата Бургас, Варна, Пловдив и Горна Оряховица са включени в разширената TEN-T мрежа като допълващи функциите на определените за интермодални възли от основната TEN-T мрежа.

Летище Варна е едно от петте летища в страната, които имат статут на международни, и е включено в разширената TEN-T мрежа. Намира се на около 10 km от пристанището и разполага с два пътнически терминала, но оперира само Терминал 2. Годишният капацитет на терминал 2 е да обслужва 2 400 000 пътника.

Комунална инфраструктура

Електроенергийна инфраструктура

На територията на Североизточния регион функционира една от големите топлоелектрически централи в страната – ТЕЦ „Варна“, отдаваща произведената електроенергия в системата 220 kV през ОРУ ТЕЦ „Варна“ в землището на с. Езерово, община Белослав.

На територията на област Варна се намират две от най-големите подстанции в страната, изградени като „входни“ за пренос на електроенергия от бившия СССР.

- подстанция „Варна“ е единствената подстанция в страната 750/400 kV, разположена в землището на с. Неофит Рилски – община Ветрино. До нея пристига електропроводът „Съединение“, построен за внос на електроенергия на 750 kV от бившия СССР при евентуално отпадане на някои от блоковете в АЕЦ „Козлодуй“. В момента електропроводът работи като междусистемна връзка на 400 kV.
- подстанция „Добруджа“ 400/220 kV е разположена на територията на община Суворово и в нея влиза електропроводът „Дружба“ на 400 kV, който също работи като междусистемен.
- подстанция „Мадара“ 220/110 kV е изградена в град Шумен и има връзка на 220 kV с другите подстанции в СИР, както и с подстанция „Горна Оряховица“ от съседния СЦР.

Общата дължина на електропроводите 400 kV на територията на СИР е 349,2 km, а на 220 kV – 267,7 km.

На територията на СИР са изградени 36 броя подстанции 110/20 kV, захранващи населените места в 26 от общо 35 броя общини.

Възобновяеми енергийни източници (ВЕИ)

Североизточният регион е с най-добри условия за усвояване на ветровата енергия и тук са изградени най-много от ВЯЕЦ в страната – основно в община Каварна, а също и в общините Балчик и Шабла. Най-големите от тях, ВЯЕЦ „Свети Никола“ (156 MW), ВЯЕЦ „Калиакра“ (35 MW), ВЯЕЦ „Вранино“ (11 MW) и ВЯЕЦ „Лагуна“ (16 MW), са включени към мрежата 110 kV.

Изградените в СИР мощности от ВЕИ представляват 15,2 % от общото в страната, което нарежда региона на второ място (след ЮЦР) по усвояване енергията на ВЕИ.

В СИР се усвоява най-много ветровата енергия, като изградените мощности представляват 80 % от всички в страната и област Добрич е безспорен лидер в региона и за цялата страна.

Газопроводна мрежа

През територията на СИР се осъществява доставката на природен газ чрез внос от Русия с входен пункт компресорна станция „Кардам“. От тук минава газопреносната мрежа за

транзитен пренос, както и северният и южният клонове на националната газопроводна мрежа.

Отклонения от националната газопроводна мрежа захранват областните градове Варна, Добрич, Шумен, Търговище и други по-големи градове на територията на СИР.

ВиК инфраструктура

България има добре развита водоснабдителна инфраструктура, която посредством групови селищни водоснабдителни системи осигурява достъп до питейна вода на 99,4 % от населението на страната. Достъп до водоснабдителни услуги има почти цялото население и в това отношение България има по-добър показател в сравнение с много други страни от ЕС.

Над 5 000 населени места в страната са обхванати от централизирани водоснабдителни системи с обща дължина на водопроводите, надхвърляща 75 000 km. Единични са населените места без централно водоснабдяване, във всички области в страната достъпът до водоснабдяване е близо 100 %.

Североизточният регион (заедно с Югоизточния) има най-висока степен на водоснабденост в страната и всички области в региона са добре водоснабдени.

Остарялата, амортизирана и често аварираща водопроводна мрежа е причина не само за влошаване параметрите на водните услуги (непрекъснатост на водоподаването и качество на питейната вода), но преди всичко за огромните загуби на вода, по който показател България е първенец в Европа.

През 2017 г. само 76 % от населението в България е обхванато от канализационни мрежи, а по-малко от две трети (63,4 %) е обслужено с пречиствателни станции за отпадъчни води.

Наблюдават се големи вътрешнорегионални различия в относителния дял на населението, обслужвано от канализационна мрежа. С най-оскъдно развита канализационна мрежа се оказва област Търговище, като относителният дял не се е променил през периода 2013–2017 г. Област Шумен също изостава, като показателят ѝ за 2017 г. намалява в сравнение с 2013 г. Най-развита е канализационната мрежа в област Варна, което е обяснимо предвид крайморското ѝ разположение, но не може да се твърди същото и за област Добрич, която също има крайморски общини.

Индустриални и бизнес зони

В Североизточният регион от ниво 2 има две действащи индустриални зони, „Национална компания индустриални зони“ ЕАД управлява само една индустриална зона – „Варна запад индустриална зона“ ЕАД. Тя е разположена в близост до пристанище Варна-Запад и до летище Варна. Общата ѝ площ е 399 000 m². Предметът на дейност е изграждане, управление и развитие на индустриални зони, отдаване под наем и продажба

на дълготрайни активи, консултантска, комисионна, рекламна, маркетингова дейност, представителство и посредничество, както и други производствени и търговски дейности. Индустриален парк Шумен в гр. Шумен е създаден върху терен с площ 2 400 дка. Осигурено е поетапно развитие. В момента там работят над 18 компании с разнородна насоченост и 1 000 души, като има териториални възможности за устройване на нови фирми.

4.8 Население, човешко здраве

4.8.1 Демографска характеристика на региона

Брой и възрастова структура на населението

По данни на НСИ към 31.12.2018 г. населението на региона е 929 035 души, което представлява 13,3 % от населението на България. В сравнение с края на 2011 г. населението на региона намалява с 32 930 души, или с 3,4 % (средногодишен темп на намаление 0,5 %). За 7 години регионът е загубил население приблизително колкото населението на град Търговище. С големи темпове е намалението на населението в областите Добрич и Търговище, докато в област Варна е -0,7 %. Намалението е сравнително малко, темпът на намаление (3,4 %) е по-нисък от средния за страната (4,5 %). По региони само Югозападният регион има по-малко намаление

Таблица 5 - Население и прираст в СИР - 2011 и 2018 г.

Регион/област	Население - брой		Прираст	
	2011	2018	брой	%
Общо за страната	7 327 224	7 000 039	- 327 185	-4,5
Северонизточен	961 965	929 035	- 32 930	-3,4
Варна	474 344	471 252	- 3 092	-0,7
Добрич	188 088	173 831	- 14 257	-7,6
Търговище	119 865	111 597	- 8 268	-6,9
Шумен	179 668	172 355	- 7 313	-4,1

Гъстотата на населението в СИР към края на 2018 г. (63,5 души/km²) е малко над средната стойност за страната - 63,1 души/km². Данните за гъстотата на населението показват неравномерно разпределение на населението по територията на региона. По области гъстотата на населението е в широк диапазон от 36,8 д/km² в област Добрич до 123,3 д/km² в област Варна. Междуобщинските различия в региона са високи, като гъстотата на населението е в широк диапазон: от 9,3 д/km² в община Крушари до 1 453,1 д/km² в община Варна. В 8 общини гъстотата на населението е под 20,0 д/km² и те са разположени в областите Варна (2), Добрич (4), Търговище и Шумен с по 1. Съставните селищата на тези общини са изложени от риск на обезлюдяване.

Като всички региони на България, Североизточен регион е силно уязвим като тенденции в демографското развитие и изискванията за качество на човешкия потенциал. Североизточен регион е вторият регион в България след Югозападен, където тези негативни проблеми и тенденции са по-слабо изявиени в национален план, но сравненията с другите европейски региони показват значително по-ниска продължителност на живота, демографски спад и застаряване на населението.

Темп на намаление на населението. Различията в демографските характеристики на областите в региона са силно изразени. С най-ниски стойности на средногодишния темп на загуба на население е област Варна (0,07 %). На второ място, но със значително по-висок средногодишен коефициент, е област Шумен (-0,53 %). В областите Търговище и Добрич коефициентът е -0,9 %. Темпът на намаление на населението показва положителна динамика през 2011-2017 г. Единствено за област Варна годишните стойности се запазват от 0,1 %.

Възрастова структура на населението. Продължава процесът на застаряване на населението в региона, макар и с по-благоприятни стойности от средните за страната. В края на 2018 г. лицата на 65 и повече навършени години са 187 982, или 20,2 % от населението на региона. В сравнение с 2011 г. делът на населението в тази възрастова група нараства с 2,8 процентни пункта. Общо за ЕС-28 относителният дял на населението 65 и повече години е 19,7 %. По области делът на лицата на 65 и повече навършени години е най-нисък в област Варна (18,9 %), докато Добрич и Шумен са с дял от по (21,4 %). Само в област Добрич (22,0 %) делът е малко над средния за страната (21,3 %). В общински аспект делът на лицата на 65 и повече навършени години е най-висок в общините Ветрино (33,3 %), Шабла (30,8 %), Хитрино (29,6 %) и Генерал Тошево (27,9 %). В 17 общини този дял е по-благоприятен от средния за страната, като сред тях е и община Варна (17,9 %). Възрастовата структура само в 2 общини е силно деформирана и не може да осигури нито възпроизводството на населението, нито възпроизводството на трудовия потенциал.

Към 31.12.2018 г. децата до 15 години в региона са 136 877, или 14,7 % от общия брой на населението, като спрямо 2011 г. този дял се увеличава с 0,5 процентни пункта (272 д.). По региони относителният дял на населението до 15 години е най-висок в Югоизточен регион (15,9 %), като след него е Североизточен регион с 14,7 %. Относителният дял на населението под 15 години е най-висок в областите Варна - 15,2 % и Търговище - 14,8 %, а най-нисък в област Шумен - 14,0 %. Относителният дял на населението под 15 години е най-висок в общините Никола Козлево - 18,4 %, Долни чифлик - 17,9 % и Крушари - 16,7 % от населението на общината.

Към 31.12.2018 г. населението във възрастовата група 15-64 години в региона е 614 176 души, или 65,0 % от общия брой на населението, като спрямо 2011 г. този дял намалява с 3,4 процентни пункта. По региони относителният дял на населението в тази възрастова

група е най висок в Югозападен регион (66,6 %), след него се нарежда Североизточен регион със стойност 65,0 %. С най-неблагоприятни стойности е Северозападен регион (60,3 %), следван от Северен централен регион и Югоизточен регион с по 63,2 %. На ниво област само област Варна - 65,9 % и област Шумен - 64,6 % имат по-добри показатели от средните за страната (64,3 %), докато в другите 2 области относителният дял е 63,8 %, малко под средния за страната. Относителният дял на населението в тази възрастова група е най-висок в общините Каолиново - 67,2 %, Върбица - 67,0 %, Варна - 66,9 % и Белослав - 66,4 % от населението на общината. В 20 общини този дял е под общия за страната, като най-нисък е в общините Аврен - 60,0 %, Генерал Тошево - 59,3 %, Шабла - 58,5 % и Ветрино - 57,0 %.

За влошаването на възрастовата структура в региона съществено допринесоха мащабните емиграционни процеси към големите икономически центрове и чужбина предимно сред младите възрастови групи. Емигрирането на цели млади семейства (заедно с децата) обуслови ускоряването на процеса на остаряване.

Към 31.12.2018 г. общият коефициент на възрастова зависимост в региона е 53,8 %, или на всяко лице в зависимите възрасти (под 15 и над 65 години) се падат по-малко от две лица в активна възраст. През 2011 и 2017 г. този коефициент е бил съответно 46,1 % и 52,9 %.

Коефициентът на възрастова зависимост е с най-благоприятни показатели в Югозападен регион - 50,6 % следван от Североизточен регион - 53,8 %. В 2 области този показател е под средния за страната (Варна - 51,7 % и Шумен - 54,7 %). В другите две области на региона този показател е над средния за страната (55,5 %), като най-неблагоприятно е съотношението в област Търговище (56,8 %). По общини най-благоприятно е това съотношение в 15 общини, като те имат по-добър коефициент от средния за страната. В тази група попадат и големите общини Варна - 49,5 %, Добрич-град - 52,5 % и Шумен 53,2 %. В останалите 20 общини този показател е под средния за страната, като най-неблагоприятно е това съотношение в общините Ветрино - 75,5 % и Шабла - 71,0 %.

Териториално разпределение на населението

Определя се от естественото движение на населението (раждания и умирения), както и от вътрешната и външната миграция.

Таблица 6 - Територия , населени места по области в СИР

Регион/ области	м.ед.	България	СИР	Варна	Добрич	Търговище	Шумен	% СИР от РБ
Територия	km2	110 994	14 645	3 822	4 719	2 710	3 393	13,20
Население	брой	7 000 039	929 035	471 252	173 831	111 597	172 355	13,27
Общини	брой	265	35	12	8	5	10	16,98
Населени	брой	5 256	719	159	215	194	151	13,67

места								
Градове	брой	257	30	11	6	5	8	11.72

Степента на урбанизация (градското население) е 73,4 %, колкото средната за страната. На територията на СИР има общо 719 населени места, от които 30 градове. В СИР са разположени 30 градски центъра, предимно в категорията „малки градове“ с население под 10 хиляди души. Най-големият град Варна е с население 330 001 д. (трети по големина град в страната), трите града с население над 30 хил. души са областните центрове: Добрич (84 502 д.), Шумен (75 837 д.) и Търговище (35 446 д.). Няма други градове над 20 хил. д., които да допълват и балансират областните центрове.

На ниво община, 57,1 % (20 бр.) от общините в СИР регион се класифицират като слабо урбанизирани (периферни), 34,3 % (12 бр.) са средно урбанизирани (междинни) и само 8,6 % (3 бр.) са силно урбанизирани (централни). Слабо развитите периферни общини са с малко население и без изявен град-център.

Чисто статистическо влияние върху териториално разпределение на населението показват промените в административно-териториалното деление на страната (сливане на населени места, преминаване на населени места от една община към друга).

Към 31.12.2018 г. в градовете живеят 682 177 души, или 73,4 %, а в селата - 246 858 души, или 28,6 % от населението на региона. Към края на 2018 г. населените места в Североизточния регион са 719, от които 30 са градове и 689 са села. Населените места без население са само 4. Те са разположени в областите Търговище и Добрич - съответно 3 и 1. Общият брой на селата с население до 10 жители е 33, а 72 са населените места с население от 11 до 50 души, или в 14,6 % от населените места живеят от 1 до 50 души включително. С население над 50 хил. души са 2 града в региона, в които живеят 17,1 % от населението на региона. В град Варна с население над 100 хил. души живеят 36,2 % от населението на региона.

Таблица 7 - Населени места в СИР според броя на населението

Населени места	Население			
	Брой	%	Брой	%
Общо	719	100	929035	100
Без население	4	0,6	0	
1-10	33	4,6	191	0
11-50	72	10,0	2 162	0,2
51-100	80	11,1	5 952	0,6
101-500	340	47,3	89 938	9,7

501-1 000	117	16,3	83 698	9,0
1 001-10 000	64	8,9	156 836	16,9
10 001-50 000	6	0,8	94 669	10,2
50 001-100 000	2	0,3	159 084	17,1
100 000 и повече	1	0,1	336 505	36,2

Най-голяма е групата на населените места с население между 101 и 500 души - 47,3 %, където живее 9,7 % от населението на региона. Най-малка по население е област Търговище, в която живеят 111 597 души, или 12,0 % от населението на региона, а най-голяма е област Варна - 471 252 души (50,7 %). В останалите 2 области населението е общо 346 186 души, или 37,3 % от населението на региона. Населението във всички области намалява през 2018 г. спрямо 2011 г., като най-голямо е намалението за областите Добрич - с 7,6 % и Търговище - с 6,9 %.

Естествен и механичен прираст на населението

Броят и структурите на населението се определят от размерите и интензивността на неговото естествено и механично (миграционно) движение.

Раждаемост

През 2018 г. в страната са регистрирани 62 576 родени деца, като от тях 62 197 (99.4%) са живородени. В сравнение с предходната година броят на живородените намалява с 1 758.

В Таблица 8 по-долу е дадена подробна информация за ражданията за 2018 год. в областите, попадащи в границите на Североизточен регион.

Таблица 8 - Раждаемост по области в Североизточен регион – 2018 г

	Раждания (брой)			Коефициент на раждаемост		
	Общо	Живо родени	Мъртво родени	Общо	В градовете	В селата
За страната	62576	62197	379	8.9	9.1	8.3
СИР	8007	7966	41	8.6	8.6	8.4
Варна	4296	4275	21	9.1	9.1	8.7
Добрич	1304	1293	11	7.4	7.3	7.5
Търговище	950	947	3	8.5	8.2	8.8
Шумен	1457	1451	6	8.4	8.3	8.5

Смъртност

Броят на починалите през 2018 г. за страната, като цяло е 108 526 души, а коефициентът на обща смъртност - 15.4‰, като спрямо предходната година броят на умрелите намалява

с 1 265, или с 1.2%. Нивото на общата смъртност продължава да е твърде високо. През 2018 г. с най-високо равнище на смъртност се отличават областите Видин, Монтана, Кюстендил, Габрово, Враца, Ловеч, Перник, Плевен, Ямбол, София, Силистра, Велико Търново, а най-ниска стойност на този показател е регистрирана в областите София (столица), Кърджали, Варна и Благоевград

В Таблица 9 по-долу е дадена информация за смъртността в областите, попадащи в обхвата на Североизточен регион.

Данните показват, че средната обща смъртност в СИР през 2018 г. е по-ниска (14.7‰) от средната за страната (15.4‰), което се обуславя главно от много ниската смъртност в област Варна (13.1‰). В другите области на СИР смъртността е почти еднаква и по-висока от средната за страната - Добрич (16.6‰), Търговище (16.3‰) и Шумен (16.0‰). В динамичен план коефициентът на смъртност в СИР през 2016 г. е 14.1‰, 2017 г. – 12.5‰, което показва леко нарастване на смъртността в този район от 2016 г. до 2018 г. Във всички области на СИР и общо за страната смъртността при мъжете е значително по-висока от тази при жените.

Таблица 9 - Смъртност по области в Североизточен регион – 2018 г

	Починали (брой)			Коефициент на смъртност					
	Общо	Мъже	Жени	Смъртност (на 1000 души)			Детска смъртност (на 1000 живородени)		
				Общо	Мъже	Жени	Общо	момчета	момичета
<i>За страната</i>	<i>108526</i>	<i>56367</i>	<i>52159</i>	<i>15.4</i>	<i>16.5</i>	<i>14.4</i>	<i>5.8</i>	<i>6.2</i>	<i>15.4</i>
СИР				14.7	15.8	13.7	6.0	6.0	6.0
Варна	6201	3235	2966	13.1	14.1	12.3	5.6	5.0	6.3
Добрич	2908	1553	1355	16.6	18.2	15.1	7.7	7.5	8.0
Търговище	1823	939	884	16.3	17.2	15.4	6.3	8.0	4.5
Шумен	2768	1434	1334	16.0	17.0	15.1	5.5	6.4	4.5

Детска смъртност

Детската смъртност средно за СИР е незначително по-висока от средната за страната. По области най-висока детска смъртност се установява в Добрич, следвана от Търговище, а най-ниска е тя във Варна и Шумен.

Естествен прираст

Разликата между живородените и умрелите представлява естественият прираст на населението. След 1990 г. демографското развитие на страната и региона се характеризира с отрицателен естествен прираст на населението. През 2018 г. в резултат на отрицателния естествен прираст населението на региона е намаляло с 5 734 души.

Области/регион	Естествен прираст (‰)
----------------	-----------------------

	Общо	Град	Село
Варна	-4.0	-2.7	-11.7
Добрич	-9.2	-7.1	-14.2
Търговище	-7.8	-5.8	-10.2
Шумен	-7.6	-6.2	-10.0
СИР	-6.1	-4.2	-11.5
<i>За страната</i>	<i>- 6.5</i>	<i>- 4.1</i>	<i>-13.5</i>

Намалението на населението, измерено чрез коефициента на естествен прираст, през 2018 г. е минус 6,1 ‰, а през 2011 г. е минус 3,5 ‰. Коефициентът на естествен прираст в градовете е минус 4,2 ‰, а в селата - минус 11,5 ‰. Коефициентът на естествен прираст за ЕС-28 е минус 0,4 ‰.

В периода 2011-2018 г. всички области и общини в региона имат отрицателен естествен прираст. Наблюдават се значителни различия между регионите от ниво 2 по отношение на коефициентите на естествен прираст. В ЮЗР естественият прираст е (-4,3 ‰) докато в СИР е (-10,1 ‰). СИР заема средно положение (-6,1 ‰), като с по-благоприятни показатели са Югоизточен (-5,7 ‰) и Южен централен регион (-6,0 ‰)

През 2018 г. с най-малки по стойности на коефициента на отрицателен естествен прираст е област Варна (-4,0 ‰). С най-голямо намаление на населението вследствие на високия отрицателен естествен прираст са област Добрич (-9,2 ‰) и област Търговище (-7,8 ‰).

През 2018 г. всичките 35 общини имат отрицателен естествен прираст, като само 8 общини имат по-благоприятен коефициент на естествен прираст през 2018 г. от средния за страната (-6,5 ‰): Никола Козлево (-0,5 ‰), Варна (-2,1 ‰), Омуртаг (-3,9 ‰), Върбица (-4,0 ‰), Каолиново (-5,0 ‰), Долни чифлик (-5,0 ‰), Тервел (-6,1 ‰) и Венец (-6,4 ‰).

С по-неблагоприятен коефициент от средния за страната са 25 общини, от тях по-големи са Шумен (-6,9 ‰), Търговище (-7,1 ‰) и Попово (-12,3 ‰). В 2 общини коефициентът на естествен прираст е 3 пъти по-неблагоприятен от средния за страната: Шабла (-21,7 ‰) и Ветрино (-23,4 ‰).

В сравнение с равнището на диференциация между областите, междуобщинските различия са по-ясно изразени. Най-значителните вариации се наблюдават между общините на област Варна, където най-ниската стойност на коефициента на естествен прираст е (- 2,1 ‰) в община Варна, а най-високата е (-23,4 ‰) във Ветрино. По правило наличието на нееднородно развити общини в една област предполага по-голяма диференциация.

Механичен прираст

Съществено влияние върху броя и структурите на населението в региона оказва и механичният прираст (нетното салдо от външната миграция). Той се формира като разлика между броя на заселилите се и изселилите се от региона. Коефициентът на механичен прираст в региона през 2011 г. е (-1,1 ‰), а през 2018 г. е (1,1 ‰), като за страната през 2018 г. е (-0,5 ‰). Или механичният прираст в региона е с по-благоприятни показатели от средните за страната.

През 2018 г. 2 области имат положителен механичен прираст: Варна - 1 058 д. (2,2 ‰) и Шумен - 706 д. (4,1 ‰). С най-голямо намаление на населението в резултат на отрицателния механичен прираст е област Добрич - 699 д. (-4,0 ‰), докато в област Търговище намалението е символично - само с 1 човек (0,0 ‰).

През 2018 г. 16 общини имат положителен механичен прираст, като по-значителен е прирастът в общините Варна - 1 355 д. (3,9 ‰), Търговище - 236 д. (4,4 ‰) и Хитрино - 195 д. (29,0 ‰).

Останалите 19 общини имат отрицателен механичен прираст. С най-голямо намаление на населението в резултат на отрицателния механичен прираст са общините Добрич-град (-371 д.), Попово (-163 д.) и Балчик (-125 д.).

Обобщено може да се каже, че демографската ситуация в региона в периода 2011-2018 г. показва продължаващи тенденции на намаляване и застаряване на населението, намаляваща раждаемост и задържащо се високо равнище на общата смъртност, отрицателен естествен и механичен прираст. Средногодишно населението на Североизточен регион намалява от отрицателен естествен и механичен прираст с 4 700 д. Задълбочава се дисбалансът в териториалното разпределение на населението, който води до сериозни териториални диспропорции.

Намаляването на броя на живородените деца и коефициента на обща раждаемост са сред причините СИР да е сред регионите с висок отрицателен естествен прираст в ЕС, като през 2018 г. той е минус 6,1 ‰. Механичният прираст в региона е положителен, т.е. с по-благоприятни показатели от средните за страната. Най-големите проблеми са свързани с високата обща смъртност и постоянната емиграция на млади хора в активна възраст

4.8.2 Заболеваемост, болестност и умирения по причини

Разгледани са двата информативни здравни показатели - заболеваемостта и болестност. „Заболеваемост“ е общият броят на регистрираните нови случаи на заболявания при първичната медицинска помощ за 1 година, „Болестност“ - общият брой регистрирани стари и нови случаи през годината).

Данните от Националния център по здравна информация (НЦЗИ) за 2018 г. показват доста голямо разнообразие на здравните показатели на населението в СИР по области и

заболявания.

**Таблица 10 - Регистрирани инфекциозни заболявания през 2018 г. в СИР
(на 100 000 жители)**

Области	Скарлатина	Варицела	Дизентерия	Вирусни	Скарлатина
Варна	114,1	324,6	1,7	14,2	13,1
Добрич	91,4	429,2	1,1	6,9	17,7
Търговище	108,0	880,1	0,9	3,6	7,1
Шумен	53,3	357,3	2,3	8,7	16,2
Страната	54,5	339,9	3,3	28,0	18,4

Инфекциозната заболяемост в областите на СИР е доста различна. Сред заразените болести, подлежащи на задължително съобщаване, през 2018 г. с най-висока заболяемост на 100 000 души от населението в района са варицела (324,6-880,1 на 100 000 население) и скарлатина (53,3-114,1‰), следвани от вирусни хепатити (3,6-14,2‰).

Заболеваемостта от скарлатина във всички области, с изключение на област Шумен, надвишава средното ниво за страната.

Варицела е имало през 2018 г. най-често в област Търговище, следвана от Добрич, около средната за страната е заболяемостта в областите Варна и Шумен.

Дизентерия през 2018 в областите на СИР като цяло е регистрирана много по-рядко отколкото средно за страната.

Случаите на *вирусни хепатити* през 2018 г. са по-редки от средните за страната, валидно за всички области.

В динамичен план от 2016 до 2018 г. се наблюдава увеличаване на заболяванията от някои заразни болести - скарлатина, епидемичен паротит, лаймска борелиоза. Случаите на вирусни менингити и менингоенцефалити варират в отделните години и по области, но не показват определена тенденция. Като намаляващи могат да се отчетат случаите на заболявания от морбили, коклюш, варицела, сепсис, дизентерия, вирусни хепатити.

Заболеваемостта от активна туберкулоза през 2018 г. средно за страната е 18.4‰, което е по-ниско в сравнение с предишни години. През 2017 г. заболяемостта е 20.0‰, през 2016 г. – 21,7‰.

В СИР заболяемостта от туберкулоза е по-ниска от средната за страната за всички области.

Злокачествени заболявания. През 2018 г. честотата на новите регистрирани случаи на злокачествени заболявания в страната е по-ниска от предходните години - 406.7 на сто хиляди души от населението спрямо 424.8 ‰ през 2017 г и 435.5‰ през 2016 г.

Таблица 11 - Новооткрити злокачествени заболявания в СИР за периода 2016-2018 г. (на 100 000 жители)

119

Този документ е създаден в рамките на бюджетна линия BG16RFOP001-8.002-0005 „Бюджетна линия на сектор "Стратегическо планиране и програмиране", финансирана по Приоритетна ос 8 „Техническа помощ“ на Оперативна програма “Региони в растеж” 2014-2020, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

Област/година	Варна	Добрич	Търговище	Шумен	Средно за страната
2016	454.7	415.6	351.2	446.0	435.5
2017	417.7	362.7	313.0	439.2	424.8
2018	429.9	316.6	378.0	582.9	406.7

По отношение на злокачествените заболявания се отбелязват някои различия по области: област Търговище е със заболяемост по-ниска от средната за страната както за 2018, така и за 2016 и 2017 г. Най-висока заболяемост се установява в област Шумен, следвана от Варна и Добрич със заболяемост около средната за страната.

Хроничната заболяемост сред населението в СИР е съпоставима или по-ниска от средната за страната както общо, така и по отделни нозологични единици. Съществуват вътрешнорегионални различия - налице са области с много висока заболяемост по отделни групи заболявания, и такива със значително по-ниска заболяемост от средната за страната.

Заболеваемостта от сифилис през 2017 г. (няма публикувани данни за 2018 г.) е различна по области в СИР: при средна за страната 7,5 на 100 000, в област Варна и Търговище няма установени случаи, в Добрич е 10,7‰, в Шумен – 4,0‰.

Сред децата до 17-годишна възраст водещо място заемат заболяванията от микроспория и трихофития, като по-голямата част от регистрираните случаи са нови.

Области	Психични заболявания (регистрирани)	Общо хоспитализирани	Първично инвалидизирани (на 1000 души)
Варна	1.3	28 411.5	7.5
Добрич	996.9	15 184.5	9.0
Търговище	1 400.6	25 974.7	13.9
Шумен	626.6	18 451.8	9.9
Страната	1 723.9	34 188.6	8.9

Регистрираните психични заболявания в СИР са по-ниски от средната стойност за страната. Най-ниска стойност е в област Варна, най-висока – в Търговище. Сравнителният анализ е труден, предвид фактът, че някои от случаите не се диагностицират, няма стриктен отчет на болните с психични проблеми не могат да се правят достоверни изводи.

В края на 2018 г. броят на болните, намиращи се под наблюдение на психиатричните заведения, отделения, кабинети и амбулатории, е 120 677.

Сред тях с най-голяма честота са случаите на умствена изостаналост - 377.2 на сто хиляди за страната. В област Варна - няма регистрирани, в област Добрич - 146,7‰, област Търговище – 11,6‰, Шумен – 66,7‰.

Случаите на шизофрения средно за страната са 437.0 на сто хиляди, като в област Варна

са изключително малко - 0,8%, докато в област Търговище са значително повече от средното за страната - 701.6%. За областите Добрич и Шумен стойностите са около средните за страната – съответно Добрич 524.6%, и Шумен – 405.0%. Други случаи са свързани с разстройства на настроението (депресии и др.), преобладаващи в област Търговище (609.3%), следвани от Добрич – 133.5%, Шумен – 88.2%. В област Варна няма отчетени случаи. Психични и поведенчески разстройства, дължащи се на употребата на алкохол - 119.4 на сто хиляди; рецидивиращо депресивно разстройство - 104.5 на сто хиляди, биполарно афективно разстройство - 85.8 на сто хиляди, епилепсия - 81.9 на сто хиляди.

Смъртност по причини. В структурата на смъртността по причини през 2018 г. не се наблюдават съществени промени. Водеща причина за умиранията остават болестите на органите на кръвообращението, чийто интензитет е 1 004.2 на сто хиляди души от населението, а относителният им дял е 65.0%. Сред тях най-голяма е честотата на умиранията от мозъчносъдови болести и исхемична болест на сърцето.

На второ място са умиранията от новообразувания. През 2018 г. равнището на смъртност по тази причина е 248.6 на сто хиляди от населението, като смъртността сред мъжете се запазва много по-висока отколкото при жените.

В структурата на останалите причини за смърт следват: болести на дихателната система; болести на храносмилателната система; симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, неклассифицирани другаде; външни причини за заболяемост и смъртност и т.н. На тези шест класа болести през 2018 г. се дължат 95% от всички смъртни случаи в страната.

Болестите на дихателната система са 4.5% в структурата на причините за смъртност през 2018 г., заболяванията на храносмилателната система - 3,6%. В структурата на травмите и отравянията най-висок е дялът на самоубийствата и на пътнотранспортните злополуки, т.е. на така наречените “външни причини” за смърт. През 2018 г. суицидната смъртност в страната възлиза на 11.8 на 100 000 души

Основните причини за умиранията на децата на възраст под 1 година през 2018 г. са: някои състояния, възникващи в перинаталния период (278.1 на сто хиляди живородени); вродени аномалии (пороци на развитието), деформации и хромозомни аберации (120.6 на сто хиляди живородени).

Сравнително висока е детската смъртност от: болести на дихателната система - 53.1 на сто хиляди живородени, вкл. пневмония, на която се дължат 64% от смъртните случаи; болести на органите на кръвообращението - 40.2 на сто хиляди; симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, неклассифицирани другаде - 24.1 на сто хиляди; някои инфекциозни и паразит-ни болести - 17.7 на сто хиляди; външни при-чини за заболяемост и смъртност - 14.5, и т.н.

4.8.3 Здравеопазване

Система „Здравеопазване“ се осъществява от две звена. Доболничната помощ се осъществява от различни по вид и структура лекарски практики. Тя е първото звено, непосредствено до хората в общините и населените места. За регионите от ниво 2 и ниво 3 - областите, от значение е второто звено на системата - болничната помощ.

В Североизточния регион **заведенията за болнична помощ** включват болници, центрове за кожно-венерически заболявания, центрове за психично здраве и комплексни онкологични центрове. Съгласно Закона за лечебните заведения болниците са многопрофилни и специализирани.

През 2018 г. инфраструктурата на болничната помощ включва 32 болнични заведения с 4 932 легла, което представлява 9,2 % от болничните заведения и 9,3 % от болничните легла в страната. В три региона от ниво 2 - Югоизточен регион (46 бр. здравни заведения), Южен централен регион (72 бр.) и Югозападен регион (101 бр.) са концентрирани общо 219 здравни заведения за болнична помощ или 63,3 % от общия брой болнични заведения, докато в регионите от Северна България са съсредоточени само 106 здравни заведения за болнична помощ или 30,6 % от здравните заведения в страната. На ниво област основната част от болничните заведения е концентрирана в област Варна. В нея болничните заведения са 16, което представлява 50,0 % от общия брой на болничните заведения на територията на региона. От друга страна, в област Търговище са съсредоточени 4 болнични заведения, което е 12,5% от общия брой за региона. На ниво община в област Търговище общински болници има в гр. Търговище, гр. Омуртаг и гр. Попово.

Данните показват неравномерното разпределение на болничните легла в лечебните заведения, разположени в Северна и Южна България, а водещ приоритет в областта на здравеопазването трябва да бъде осигуряването на равни възможности за достъп до здравни услуги на хората, включително и на живеещите в малки, отдалечени от градските центрове места. Тази констатация налага прилагането на целенасочена политика по отношение на здравната инфраструктура и по-ясно очертаване на населените места, за които достъпът до обща и специализирана здравна помощ е затруднен поради неравномерно разпределената към настоящия момент здравна инфраструктура.

Заведения за извънболнична помощ

Към 31.12.2018 г. заведенията за извънболнична помощ в региона са 286 с 212 легла за краткосрочно наблюдение и престой, което представлява 13,8 % от заведенията за извънболнична помощ и 16,9 % от легла в страната.

Към други лечебни и здравни заведения се отнасят центровете за спешна медицинска помощ, регионалните здравни инспекции, домовете за медико-социални грижи за деца,

хосписите, националните центрове без легла, диализните центрове, както и центрoвете за трансфузионна хематология. В края на 2018 г. в региона тези заведения са 23 с 427 легла, като обхващат 15,9 % от този вид заведения в страната.

Осигуреност с лекари и лекари по дентална медицина

Лекари

Осигуреността на населението на един лекар общо за страната за 2018 г. е 236 души.

По региони осигуреността на населението на един лекар е най-благоприятно в Северозападен регион (224 души) в резултат на намалението на населението и Югозападен регион (225 души), а в Североизточния регион броят на подлежащото за обслужване от един лекар население е 253 души, като по този показател регионът заема средно положение.

По области с показатели, по-благоприятни от този на страната, е област Варна, в която има медицински университет и университетска болница. Другите области са с показатели, по-неблагоприятни от средните за страната.

Таблица 12 - Обслужено население от лекари – в динамика

Регион/Област	Население на един лекар			
	2011	2016	2017	2018
България	258	240	235	236
Североизточен	268	259	251	253
Варна	222	207	204	200
Добрич	353	370	368	375
Търговище	328	351	326	336
Шумен	323	324	299	333
Северозападен	243	230	222	224
Северен централен	323	307	298	299
Югоизточен	306	286	284	289
Югозападен	250	228	225	225
Южен централен	278	252	247	247

Лекари по дентална медицина

Осигуреността с лекари по дентална медицина: за страната на един лекар се падат 967 души от населението.

По региони осигуреността на населението на един лекар по дентална медицина е най-благоприятна в Югозападен регион (816 души) и Южен централен регион (834 души), а броят на подлежащото за обслужване от един лекар по дентална медицина население в Североизточния регион е 1 082 души).

По области в региона се наблюдават големи различия в обезпечеността с лекари по

дентална медицина. Най-висок е показателят за област Варна (828 души на един лекар по дентална медицина). Най-неблагоприятна е осигуреността на населението с лекари по дентална медицина в областите Търговище (1 891 души) и Шумен (1 525 души).

Спешна помощ (Транспортна достъпност до болнични заведения)

В областните центрове на Североизточния регион са локализирани 5 центъра за спешна помощ. Центровете за спешна медицинска помощ (ЦСМП) са лечебни заведения, в които медицински специалисти с помощта на друг персонал оказват спешна медицинска помощ на заболели и пострадали лица в дома, на местопроизшествието и по време на транспортирането до евентуалната им хоспитализация. Те са особено изведена медицинска категория с отговорна социална задача за непрекъснат денонощен режим на работа.

Анализът на инфраструктурата, осигуреността и достъпността до здравни услуги установява неравномерност в разпределението на материалната база и диспропорции в осигуреността с лекари и с лекари по дентална медицина. Основната част от болничните заведения е концентрирана в област Варна (16 броя), а в област Търговище има едва четири.

Центрове за спешна медицинска помощ	Филиали за спешна медицинска помощ	Обслужващи общини
ЦСМП Варна	ФСМП Варна	Варна
	ФСМП Аксаково	Аксаково
	ФСМП Белослав	Аврен
	ФСМП Бяла	Бяла
	ФСМП Вълчи дол	Вълчи дол
	ФСМП Девня	Девня, Ветрино, Суворово
	ФСМП Долни чифлик	Долни чифлик
	ФСМП Дългопол	Дългопол
	ФСМП Провадия	Провадия
ЦСМП Добрич	ФСМП Добрич	Добрич-град, Крушари, Добрич селска
	ФСМП Каварна	Каварна, Шабла
	ФСМП Балчик	Балчик
	ФСМП Тервел	Тервел
	ФСМП Генерал Тошево	Генерал Тошево
ЦСМП Търговище	ФСМП Търговище	Търговище
	ФСМП Антоново	Антоново
	ФСМП Попово	Попово, Опака
	ФСМП Омуртаг	Омуртаг
ЦСМП Шумен	ФСМП Шумен	Шумен, Никола Козлево
	ФСМП Нови пазар	Нови пазар, Каспичан
	ФСМП Велики Преслав	Велики Преслав
	ФСМП Смядово	Смядово
	ФСМП Венец	Венец, Хитрино
	ФСМП Върбица	Върбица
	ФСМП Каолиново	Каолиново

Допълнителен проблем е отдалечеността на отделни селища от мястото на предлагане на

съответната медицинска помощ (първична, специализирана, болнична, спешна и неотложна), както и недооборудването на здравните заведения с нова, по-модерна медицинска техника.

4.8.4 Анализ на рисковите фактори, свързани с населението и човешкото здраве, в т.ч. свързани с околната среда

4.8.4.1 Рискови фактори, свързани с околната и трудовата среда

Като рискови фактори, свързани с околната среда, са възприети

- атмосферен въздух и климат
- питейни води, вкл. води за къпане
- почви
- отпадъци
- шум, вибрации в околната и работна среда
- нейонизиращи лъчения, йонизиращи лъчения
- прах
- химични вещества, токсини.

4.8.4.1.1 Атмосферен въздух

Състоянието на този рисков фактор е описано в т. 4.1.1. Системната експозиция на повишени нива на атмосферни замърсители директно или индиректно провокира диапазон от нежелани ефекти - от незначителни функционални смущения до появата на сериозни заболявания на отделни органи и системи като: понижена белодробна функция; повишена възприемчивост на организма към респираторни инфекции; усложнено протичане на съществуващи сърдечносъдови заболявания; усложнено протичане на съществуващи хронични респираторни заболявания, включително и астма; намалена средна продължителност на живота.

От проведените измервания на РИОСВ-Варна и РИОСВ-Шумен се констатира, че най-важен проблем по отношение на качеството на атмосферния въздух продължава да е замърсяването с ФПЧ_{10} . Останалите наблюдавани замърсители не застрашават качеството на въздуха в региона. В сравнение с другите региони на страната замърсяването на атмосферния въздух е по-ограничено.

Обобщено може да се каже, че през 2018 г. като цяло се е запазил броят на обектите - източници на емисии на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух, с регистрирани превишения спрямо тези от предходните години. Регистрираните

превишения при горивните инсталации се дължат основно на използваното гориво (твърдо гориво - дърва, слънчогледова люспа) и неефективната работа на пречиствателното оборудване.

Въздействие върху качеството на атмосферния въздух на населените места в СИР оказват и формираните емисии от ДВГ на автомобилния транспорт, като най-съществено това се изразява през зимните месеци. От значение за региона е непрекъснато нарастващият брой на МПС и съответно натовареният трафик, както и остарелият автомобилен парк

ИТСП за СИР не предполагат дейности и проекти, довеждащи до замърсяване на атмосферния въздух, обратно – приоритетите и целите на ИТСП осигуряват запазване и подобряване на околната среда, вкл. опазване на въздуха. Замърсяването на атмосферния въздух във връзка с анализираната ИТСП за СИР, може да се идентифицира като фактор, свързан предимно с периодите на строителство на предвидените проекти, а не по време на функционирането им. Затова, този рисков фактор е съществен, но предотвратим и управляем. Не се очаква влошаване на качествата на атмосферния въздух във връзка с реализиране на ИТСП.

4.8.4.1.2 Климатични явления (промени).

През последните години се увеличава честотата на екстремните метеорологични и климатични явления в Република България, вкл. СИР. бедствени ситуации, свързани с бури, Опасни метеорологични явления от конвективен произход (интензивни и обилни валежи, гръмотевични бури, градушки, често съпроводени с пориви на силен до бурен вятър) могат да предизвикат щети върху селскостопанската продукция, инфраструктура, жилищни и обществени сгради, като и да причинят човешки жертви.

Североизточният регион е с висока степен на уязвимост по отношение на климатичните промени. Повишен е рискът от засушаване, ветрова ерозия, морска абразия и ново активизиране на свлачищната дейност. Със замърсени въздушни басейни се отличават най-вече общините Варна, Девня и Белослав. Състоянието на повърхностните води в редица участъци е лошо, като най-замърсени са реките Камчия и Девненска. Морските води във Варненския залив и пред устието на Камчия са сред най-замърсените пред българския участък.

Микроклимат (температурата на въздуха, относителна влажност, скорост на движения на въздуха) - при прегряващи условия на работа (металургия, рудодобив, апретурно производство, стъкларска промишленост, производство на захар и др.) може да се стигне до различни смущения и изменения в организма като промяна в: температурата на кожата и тялото; водно - солевия баланс на организма; сърдечно - съдовата; храносмилателната, отделителната; и централната нервна система. По-изразени неблагоприятни въздействия са топлинни крампи, топлинен стрес, топлинен удар. При

ниски температури и в охлаждащи условия работят в горското и селско стопанство, строителството, транспорт, консервна промишленост и др. Неприятното студово натоварване довежда до смущения в кръвообращението, измръзване на крайниците, трайни нарушения и увреждане на вътрешните органи, забавяне на реакцията и координацията на движенията.

Рисковите фактори по отношение на микроклимата не са разглеждани подробно, тъй като нямат връзка с проекта на ИТСРР 2021-2027 г. Това е рисков фактор с голямо значение в работната среда, но не е свързан с въздействие върху населението.

4.8.4.1.3 Качество на питейните води и водите за къпане и морски води.

Питейната вода е вода с достатъчно високо качество, която може да бъде консумирана или използвана специално за битови нужди при потребителя, вкл. пиене и готвене, с наличие на много нисък риск от незабавна или дългосрочна вреда. Качеството на водите зависи от много фактори - водния източник и промените, свързани с геоложките условия, земеползването и метеорологичните условия, пречистването и обеззаразяване на водата, качеството на водопроводната мрежа.

Основните рискови фактори за населението, свързани с питейната вода е тя да не отговаря на Наредба 9 (ДВ бр. 30/2001, посл. доп. Бр. 102/2014) иза качество на питейните води. Данните от провеждания от РЗИ контролен мониторинг на качеството на водата за питейно-битови цели през 2018 г. показва, че общото съответствие с изискванията се запазва на много високо ниво и е сравнимо с това през предходните няколко години.

СИР включва част от територии от два водосборни басейна. Това са Черноморски басейн, с управление в гр. Варна, и Дунавски басейн, с център за управление гр. Плевен. В Дунавския басейн са включени 3 бр. поречия - р. Русенски Лом, р. Янтра и Добруджански реки.

В речен басейн „река Провадийска” като цяло се регистрира добро екологично и химично състояние на водите през разглеждания период.

В речен басейн „река Камчия” са установени някои частични отклонения от нормите – за разтворен манган в с. Дибич, с. Р. Димитрово и с. Вресово; за разтворено желязо – с. Дибич, с. Р. Димитрово, с. Вехтово и с. Ветрище; за алуминий – превишаване на средногодишната стойност на стандарта за качество за алуминий е констатирано в с. Кълново, с. Хан Крум и с. Кочово, с. Вехтово и с. Ветрище. Химичното състояние е добро, няма превишаване на нормите.

Морски води. Контролът се извършва на различни места (морски водни тела), като през периода 2010 – 2018 е налице отчетлива тенденция за подобряване на екологичното състояние на морските води в СИР.

Подземни води. В СИР са установени 8 подземни водни тела в лошо състояние: в района на гр. Варна, Шумен-Търговище, в района на р. Батова, Провадийска, Камчия, Варна – Щабла, Провадийска. Съдържание на замърсители в подземните води се дължи предимно на дифузни източници: инфраструктура без изградена канализационна система, земеделски земи, обработваеми, смесени земеделски площи и животновъдни ферми

В раздел Води на ЕО са описани подробно и пречиствателните станции на територията на СИР. Като рисков фактор отбелязваме, че с изключение на градовете Варна, Добрич, Белослав, Девня, Шумен и Търговище и големите курортни комплекси, като съществен недостатък за цялостно обхващане на битово-фекалните води и пречистването им в пречиствателни станции се явява все още ниската степен на изграденост на канализационни мрежи в населените места. Има пречиствателни станции, нуждаещи се от ремонт, в други случаи съоръженията в ПСОВ са силно амортизирани (изгнили и аварирани) и не могат да достигнат емисионните норми за качество на пречистените отпадъчни води.

Основните причини за възможни отклонения в качествата на питейните води са неефективната и непостоянна дезинфекция на водата; лоша технологична схема на водоснабдяване; отсъствие на пречиствателни станции и съоръжения за пречистване на питейните води; остаряла, амортизирана и аварираща водопроводна мрежа; липса на СОЗ/неспазване на режима на СОЗ; неправилно използване на азотни торове в земеделието и др.

4.8.4.1.4 Почви

Качеството на почвите е от косвено значение за здравето и безопасността на населението - чрез възможността да замърсяват другите елементи на екологичната верига: въздух, повърхностни и подпочвени води, както и земеделските култури, отглеждани върху нея.

Замърсени с тежки метали почви в обхвата на СИР не са констатирани. От извършения мониторинг на почви се установява, че съдържанието на вредни вещества в почвата е под допустимия минимум. Прилагането на високотехнологично земеделие и изградените противовеетрови пояси предотвратяват развитието на ерозионни процеси в почвите и земеделските земи.

Засолени почви има в района на с. Тръстиково и с. Падина вследствие дейността на промишлеността на гр. Девня и натрупани високи концентрации на натриев хлорид.

През последните години се наблюдава тенденция за намаляване на замърсяването на земите и почвите и поради факта, че се провежда поэтапно закриване и рекултивация на нерегламентирани сметища.

Развитието на устойчиво земеделие, предполагащо оптимално използване на средства за

растителна защита и торове, както и оптимизирането на технологичните процеси при обработката на почвата, водят до намаляване на вредните въздействия върху почвите и опазването им от деградационни и ерозионни процеси

Приложението на ИТСР няма да окаже негативно влияние върху качеството на почвите. То включва информиране и подпомагане на земеделските производители при планиране на ползването на земята, спазване на добрите земеделски и екологични практики и подкрепа на земеделските производители за растежа на регионалната икономика и повишаване на конкурентноспособността.

4.8.4.1.5 Отпадъци

Съществуващото състояние на този рисков фактор е дадено в точка 4.9.

Лошото управление на отпадъците оказва отрицателно въздействие на околната среда и човешкото здраве, като допринася за изменението на климата и замърсяването на въздуха, влияе пряко или косвено на водите, почвите, ландшафта, биоразнообразието.

Някои екосистеми, като морските и крайбрежните, могат да бъдат сериозно засегнати от лошото управление на отпадъците или от замърсяването. Изхвърлянето на отпадъци в морето буди все по-голяма загриженост и то не само по естетически причини: заплитането във и поглъщането на отпадъци представляват сериозни заплахи за много морски видове.

Отпадъците оказват и косвено въздействие върху околната среда. Опази част от отпадъците, която не се рециклира или оползотвори, представлява загуба на суровини и други материали, вложени във веригата, а именно в етапите на производство, транспортиране или потребление на продукта. Въздействията върху околната среда във веригата на жизнения цикъл са значително по-големи от тези в отделните етапи на управлението на отпадъците.

4.8.4.1.6 Шум. Вибрации

Обикновено този фактор не действа изолирано, а в комбинация с други рискови за здравето фактори, които могат да бъдат химични, физични, биологични, психологични и такива, свързани с начина на живот, атакуващи човешкия организъм в течение на целия му живот. Вредата от шума се превръща в една от характеристиките на модерния живот.

Шумът атакува почти всички органи и системи на човешкия организъм, като се проявява главно в следните насоки:

1. Аурални ефекти (върху слуховия анализатор) – Загуба на слуха в резултат на продължително влияние на шум с висока интензивност - характерно за работна среда с високи шумови нива.
2. Екстрааурални ефекти:

Психологично въздействие: раздразнение, влияние върху работоспособността, въздействие върху речевата разбираемост, нарушение на съня.

Физиологично въздействие: върху функциите на отделни органи и системи:

- сърдечно съдовата система - учестване на сърдечния ритъм, промени, които водят до повишаване на кръвното налягане
- дихателната система - изменения на респираторния ритъм
- храносмилателна система - забавяне пасажа на храната и различни по степен и вид увреждания на стомаха
- ендокринна система - изменение количеството на кръвната захар, повишаване на основната обмяна, задържане на вода в организма, вестибуларна система, процесите на обмяната
- нервна система - върху висшата нервна дейност (нервна преумора, психични смущения и нестабилност, смущения на паметта, раздразнителност) и вегетативната нервна система (усилен тонус, който може да доведе до редица сърдечни, циркулаторни и други прояви).

Най-силно въздействие върху акустичната обстановка оказва транспортният шум. Неговият дял е 80-85% от общото шумово натоварване в градовете. Непрекъснатото увеличаване броя на моторните превозни средства и грешките в градоустройственото планиране са основните причини за оформянето на урбанизирана среда с утежнен, неблагоприятен за човешкото здраве акустичен режим.

Авиационният шум е по-дразнещ в сравнение с шумовете от други източници, тъй като се състои от спорадични шумови събития с определен издигащ се и спадащ модел и с висока честота и сила, към които човешкото ухо е особено чувствително.

Най-силно засегнати от високи шумови нива са агломерациите с население над 100 хил. жители, поради което те попадат в обхвата на Директива 2002/49/ЕО относно оценката и управлението на шума в околната среда, транспонирана в националното ни законодателство чрез Закона за защита от шума в околната среда.

За Североизточния регион това е гр. Варна. Разработената през 2017 г. шумова карта на агломерация Варна показва, че 44 % от населението е изложено на ниво на нощен шум (показателя L_{нощ}) от автомобилен трафик от над 50 dBA).

В гр. Търговище шумовите нива през 2017 г. са превишени в 11 броя от пунктовете, т.е. с 1 брой повече в сравнение с 2014 г. и 2010 г. Големият брой пунктове с наднормен шум се дължи и на промяна в организацията на движение и използване на алтернативни маршрути за по-бързо придвижване в рамките на града; влошената пътна настилка; нарушение на шумозащитните зони около учебните заведения вследствие на грешки при

градоустройственото планиране - минимално отстояние на сградите от пътните трасета; липса на достатъчно места за паркиране, което затруднява трафика на МПС.

В гр. Попово запазване на твърде високо ниво на шум в централната градска част е поради нарастващия трафик на моторни превозни средства, остарелия автомобилен парк, натоварването на пътни артерии с по-малка проходимост.

В гр. Омуртаг - от 5 през 2010 г. и 2014 г., през 2017 г. пунктовете с наднормени шумови нива се увеличават с 1 бр. и стават общо 6 бр. Една от причините за увеличаване на шума в града през последните години е цялостният ремонт на централната градска част, в резултат на което има постоянно пренасочване на транспортния поток. Други причини са транзитното преминаване на тежкотоварни автомобили през някои централни улици; дейностите на търговски обекти и увеселителни заведения.

В гр. Варна - данните показват, че най-много са превишените шумови нива за зоните, разположени на улици с интензивен автомобилен трафик, зоните за обществен и индивидуален отдих и зони за лечебни заведения и санаториуми. Интензивният автомобилен трафик по главните улични артерии на града е с най-голям дял за шумовото замърсяване, като там са установени наднормени нива на шум около и над 70 dB(A).

В гр. Добрич е налице запазване броя на пунктовете с наднормен шум през 2017 г. спрямо 2010 г. - 12 броя. За града е характерно трайно шумово замърсяване в зоните за учебна дейност.

В гр. Шумен през 2017 г. се наблюдава увеличение на броя на пунктовете с наднормен шум на 10 бр., при 7 през 2010 г. и 9 през 2014 г. Тази констатация се допълва и от увеличаване на средните стойности на еквивалентните нива на шума спрямо 2014 г., което е свързано с увеличени брой на преминалите моторни превозни средства за час.

Операторите на промишлени източници на шум, излъчван в околната среда е необходимо, във връзка с изискванията на чл. 27 от Наредба № 54 за дейността на националната система за мониторинг на шума в околната среда да извършват собствени периодични измервания на показателите на шум, както следва:

1. при въвеждане в експлоатация на нов промишлен източник, както и след смяна на производствената техника и/или промяна в условията на експлоатация на производственото оборудване;
2. за действащи промишлени източници - не по-малко от един път в рамките на две последователни календарни години.

Резултатите от собствените периодични измервания се представят в РИОСВ, на чиято територия е разположен промишленият източник, под формата на доклад.

РИОСВ отчитат, че от проверените 389 промишлени източника по отношение на излъчвания от тях шум в околната среда, само при 4 са констатирани отклонения от

нормативните изисквания, за което са им дадени съответните предписания предписания.

Сравнителните анализи спрямо предходните години, показват запазване на мерките по превантивния контрол, осъществяван от 15-те Регионални инспекции по околна среда и води на територията на цялата страна.

Броят на промишлените източници, отговарящи на нормативните изисквания, спрямо общия брой, подлежащи на контрол през годината, показва, че се запазва добрата екологична обстановка по отношение на фактора промишлен шум.

Данни за СИР от РИОСВ

РИОСВ-Варна - За контрол на нивата на шума, излъчван в околната среда, в регистъра на РИОСВ-Варна са включени 220 промишлени обекта с проведени измервания.

През 2019 година са представени 68 доклада от собствени периодични измервания (СПИ). При проверките на докладите от СПИ не са констатирани наднормени нива на шума, излъчван в околната среда от дейността на промишлените източници.

Извършена е проверка за спазване изискванията на нормативната уредба в представената информация за 40 инвестиционни намерения и са изготвени експертни становища

РИОСВ Шумен - Контрол на промишлените източници по отношение на излъчвания от тях шум в околната среда. През 2019 г. са извършени планови проверки на 10 обекта за определяне показателите на шум излъчван в околната среда във връзка с прилагане на Закона за защита от шума в околната среда. Не са констатирани нарушения по прилагането на ЗЗШОС. При проверките на обектите с извършено измерване на показателите на шум не са отчетени превишения на граничните стойности съгласно Наредба № 6, съответно не са давани предписания.

Не са констатирани нарушения по прилагането на ЗЗШОС. При проверките на обектите с извършено измерване на показателите на шум - 9 броя от общо 10 планирани не са отчетени превишения на граничните стойности съгласно Наредба № 6. Единият от обектите не функционира.

Шумовото въздействие зависи както от интензитета на шума, така и от продължителността на неговото въздействие. Като рисков фактор за населението, шумът се оценява при всяко инвестиционно намерение. Прилагането на ИТСП за СИР също изисква стриктно спазване на предпазните мерки за осигуряване на оптимална акустична обстановка при реализиране на инвестиционни намерения.

Вибрации - вибрациите са рисков фактор, характерен предимно за работещите в такива условия и/или с вибриращи инструменти. Те могат да предизвикат сериозни поражения върху здравето и безопасността на работещите изложени на вибрации. Вибрациите предизвикват увреждане на периферните кръвоносни съдове, нервни окончания и костите. Предпазните мерки включват основно технически решения за ограничаване

нивото на вибрациите: монтиране на оборудването върху специален фундамент, виброгасящи ръкохватки, и др. конструктивни решения, които осигуряват спазването на нормите, свързани с експозиция на вибрации. Този фактор не е рисков за населението и не се очаква въздействието му във връзка с приложението на ИТСР в СИР.

4.8.4.1.7 Йонизиращи лъчения (радиационна обстановка). Нейонизиращи лъчения

представлява естествена и изкуствена радиация. Може да предизвика остри и хронични увреждания – остра лъчева болест, злокачествени заболявания, мутации в поколенията и смърт. Защитата от йонизиращи лъчения включва: устройства за дистанционно управление, херметизирани и ограждащи устройства, вентилация, защитни покрития, знаци за безопасност и сигнализация, лични предпазни средства.

Обобщените данни в СИР за средногодишните стойности на мощността на еквивалентна доза на радиационния гама фон за 2018 г. не се отличават от характерните за региона.

По отношение на атмосферната радиоактивност през 2018 г. не са регистрирани повишения на специфичната активност на естествени и техногенни радионуклиди в атмосферния въздух в нито един от мониторинговите пунктове. Измерените стойности не се отличават от предходните години. Радиологичният мониторинг на повърхностни води и радиологичният мониторинг на необработваеми почви не установява изменение на характерните за отделните пунктове стойности на естествените и техногенните радионуклиди в анализирани през 2018 г. проби

Не се очакват наднормени нива на йонизиращи лъчения, свързани с реализирането на ИТСР.

Нейонизиращи лъчения - това са електрически, магнитни или електромагнитни лъчения с възможно неблагоприятно въздействие върху здравето. Те предизвикват болести на органите на кръвообращението (хипертония), увреждане на очите и на централната и вегетативна нервна система. Защитата от нейонизиращи лъчения се осъществява чрез заземяване и електростатични полета. Не се очакват наднормени нива на нейонизиращи лъчения при реализиране на ИТСР. Възможно е временна, локална емисия по време на строителство на някои от предвидените инвестиционни намерения в обсега на ИТСР.

4.8.4.1.8 Биологични фактори

"Биологични агенти" са микроорганизми, включително онези, които са генетично модифицирани, клетъчни култури и човешки ендопаразити, които могат да провокират инфекция, алергия или токсичност. Застрашени са работещите в предприятия за производство на храни, селско стопанство, работа с животни и/или продукти от животински произход, здравни и лечебни заведения, ветеринарномедицински и диагностични лаборатории, третиране на отпадъци, пречиствателни станции за отпадни води. Част от защитните мерки са организационни и технически, за да се избегне или

сведе до минимум контаминирането на работното място с биологични агенти, както и осигуряване на колективни средства за защита и/или лични предпазни средства. Биологичните фактори повишиха своето значение във връзка с развитата се пандемия от Коронавирус. В тази връзка трябва да се отбележи, че биологичните фактори съпътстват хората постоянно и биха могли да окажат негативно влияние във всеки един момент и на всяко място – в околната или в работната среда. Допълнителна опасност представляват „новите биологични фактори”, т.е. нови микроорганизми (най-често вируси или техни мутации), за които няма или не е достатъчна информацията, не могат да се предвидят въздействията и мерките за превенция.

Реализирането на ИТСР не е свързано с генериране на биологични агенти. Тези фактори не са разгледани подробно, защото този рисков фактор не е пряко свързан с проекта ИТСР 2021-2027 г.

4.8.4.1.9 Градска среда (урбанизация)

Над 50% от хората в света живеят в градове и начинът им на живот предопределя излявата на различни заболявания, скъсяващи жизнената им перспектива. Налице са доказателства за така наречените Асоциирани с града заболявания (Urban Associated Diseases), в които са включени почти всички социално значими болести: алергии и астма; автоимунни и възпалителни заболявания; затлъстяване и диабет; сърдечно-съдови заболявания; злокачествени заболявания; хронична обструктивна белодробна болест; инфекциозни заболявания; психични разстройства. Много от рисковите фактори, дължащи се на градския начин на живот, не са преки. Те, обаче, повлияват неблагоприятно генетично предразположените индивиди към развитие на определено състояние. Заседналият начин на живот, замърсяването на въздуха с фини прахови частици, промененият микробиом, недостигът на витамин D, шумовото и светлинно замърсяване, неприятната заобикаляща среда, струпването на много хора - това са само някои от факторите в градската среда.

Степента на урбанизация (градското население) е 73,4 %, колкото средната за страната. На територията на Североизточния регион са разположени 30 градски центъра, предимно в категорията „малки градове” с население под 10 хиляди души. Най-големият град Варна е с население 330 001 д. (трети по големина град в страната), трите града с население над 30 хил. души са областните центрове: Добрич (84 502 д.), Шумен (75 837 д.) и Търговище (35 446 д.).

На ниво община, 57,1 % (20 бр.) от общините в СИ регион се класифицират като слабо урбанизирани (периферни), 34,3 % (12 бр.) са средно урбанизирани (междинни) и само 8,6 % (3 бр.) са силно урбанизирани (централни). Слабо развитите периферни общини са с малко население и без град-център и се нуждаят от целенасочена подкрепа за преодоляване на основните проблеми.

Съхранената и атрактивна природна среда с наличие на множество защитени територии и с богато биоразнообразие, както и богатото културно наследство дават възможност за силно развит туристически сектор. Активизирането на собствените ресурси и съхраняването на регионалната специфика, която се определя от контакта с морското пространство и от характерната среда на Добруджа и Лудогорието, носители на местната и регионалната специфика, на природните ресурси и културното наследство, са добра перспектива за развитието на Североизточния регион.

ИТСП за СИР може да осигури на негова територия да се осъществяват връзки от национално и наднационално значение - регионът има потенциал за развитие като източен портал на Европейския съюз, за пространствено развитие и сближаване със страните от Централна и Западна Европа и Азия, за интегриране на регионалната икономика към европейския пазар, за трансгранично, транснационално и междурегионално сътрудничество. .

На базата на тези силни страни съществува реалната възможност регионът да използва силно и по-слабо урбанизираните си територии за запазване и развитие на собствените ресурси, привличане на външни такива, за да се затвърди категорично развитието на големите икономически центрове от една страна, а и да се подкрепи местното развитие в общините с центрове от по-ниско йерархично ниво. От ключово значение са откриването на общи сфери на интерес и засилването на хоризонталните и вертикалните взаимодействия между общините с различна степен на урбанизация.

4.8.4.2 Демографски и социални фактори

1. Демографски фактори

Като всички региони на България, Североизточен регион е силно уязвим като тенденции в демографското развитие и изискванията за качество на човешкия потенциал.

СИР е вторият регион в България след Югозападен, където тези негативни проблеми и тенденции са по-слабо изяви в национален план, но сравненията с другите европейски региони показват значително по-ниска продължителност на живота, демографски спад и застаряване на населението.

Различията в демографските характеристики на областите в региона са силно изразени. С най-ниски стойности на средногодишния темп на загуба на население е област Варна (0,07 %). На второ място, но със значително по-влошен средногодишен коефициент, е област Шумен (-0,53 %). В областите Търговище и Добрич коефициентът е -0,9 %. Темпът на намаление на населението показва положителна динамика през 2011-2017 г. Единствено за област Варна годишните стойности се запазват от 0,1 %. според направената прогноза населението ще намалява и застарява. Големата пречка пред икономическия растеж ще бъде значителното свиване на населението като цяло, както и конкретно на населението в трудоспособна възраст. Въпреки че коефициентите на

демографска зависимост в региона остават почти непроменени в дългосрочен план, номинално населението във всички възрастови групи ще се свива чувствително.

Продължаващото поляризационно демографско развитие на Североизточния регион ще създава затруднения в бъдещото пространствено планиране на региона, отделните области и общини. Делът на градското население слабо, но устойчиво се увеличава в рамките на анализирания период, което се предопределя от нарасналата роля на градовете по отношение на възможности за заетост, по-висок жизнен стандарт, по-добър достъп до специализирани и по-качествени здравни услуги, образование, културни прояви.

Въпреки по-благоприятните демографски характеристики на населението в СИР, съществува риск от намаляване на трудова сила. Двигател за разширяване на границите на производствените възможности и увеличаване потенциала за създаване на допълнителна стойност е подобрената ефективност на човешкия капитал. Това е важен приоритет от ИТСП и в СИР съществуват благоприятни условия за това.

2. Заетост. Коефициентът на заетост е водещ индикатор за пазара на труда и показва каква част от населението в трудоспособна възраст работи.

Заетостта на населението в най-активна възраст (15-64 години) бележи ръст в Североизточния регион в периода 2011-2018 г. и достига 65,4 % през 2018 г., но изостава от средната за страната (67,7 %). Въпреки предприетите мерки и програми за насърчаване на заетостта през последните години, и в частност тази при жените, все още се наблюдава различие в заетостта между двата пола. Заетостта при мъжете е 72,1 %, а при жените - 58,5 %. Равнището на заетост сред лицата с основно, начално и по-ниско образование е значително по-ниско от общото равнище на заетост.

Сред статистическите райони Североизточният регион през 2018 г. е с коефициент на заетост (15-64 навършени години) 65,4 %, като след него са Северозападният и Северният централен регион. Разликата между равнищата на заетост в най-добре представения се регион (Югозападния) и Североизточния се задълбочава и достига 8,4 процентни пункта.

На областно ниво най-висока е заетостта в област Варна - 66,3 %, изоставане има в област Търговище - 63,0 %. Разликата между равнищата на заетост в най-добре представената област Варна и изоставащата област Търговище е 3,3 процентни пункта.

По-нататъшното повишаване на заетостта ще зависи от активизирането на икономически неактивни лица и тяхната (пре)квалификация, както и от обръщането на тенденцията към нетна емиграция и дори внос на работна ръка от чужбина.

3. Безработица. По данни на НСИ през четвърто тримесечие на 2018 г. броят на безработните лица е 154,1 хил., от които 88,2 хил. (57,2%) са мъже и 65,9 хил. (42,8%) - жени. Коефициентът на безработица е 4,75, съответно 4,9% за мъжете и 4,3% за жените.

В сравнение с четвърто тримесечие на 2017г. коефициентът на безработица намалява с 0,7% при мъжете, а с 1,4% при жените.

През 2018 г коефициентът на безработица в Североизточния регион сред населението на 15-64 навършени години намалява значително с 8,1 процентни пункта в сравнение с 2011 г., като достига 7,4 %. Въпреки намалението регионът остава на второ място по висока безработица, като само Северозападният регион е пред него. Разликата между коефициента на най-добре представения се регион (Югозападния) и Североизточния достига 4,7 процентни пункта.

На областно ниво коефициентът на безработица е най-нисък в област Варна (4,4 %), значително изоставане има в областите Шумен (12,0 %) и Търговище (11,2 %). Разликата между равнищата на безработица в най-добре представената област Варна и най-изоставащата област Шумен е 7,6 %. Областите, в които коефициентът остава двуцифрен, показват сериозни структурни проблеми на местните пазари на труда и ниска мобилност на населението

Въпреки намаляването на безработицата има общини с много висока безработица. Средногодишните данни за 2018 г. показват, че в региона има 1 община, в която безработицата е над 40 %, и 6 общини, в които тя е между 20 % и 40 %. Запазва се дългогодишната тенденцията общините с най-високо равнище на годишна безработица да са съсредоточени предимно в областите Шумен (4) и Търговище (2).

В повечето случаи общините с висока безработица са или прекалено отдалечени от водещите икономически центрове и традиционните потоци на ежедневна трудова миграция, или се характеризират с ниско ниво на образование и квалификация на работната сила.

Последствията са струпване на население в областния център или още по-голямо обезлюдяване на общините. В малките населени места няма капиталовложения, най-големият „инвеститор“ са общините, които чрез временни програми се мъчат да „овладеят“ безработицата. По тези места почти липсват форми на индустрия.

Високата безработица, както и дългосрочната, влияят отрицателно върху икономиката и пораждаат социални проблеми, най-вече влияят директно върху бедността и социалното изключване. Комбинацията на безработица и други негативни социални фактори забавя развитието на местните трудови пазари и засилва изолацията им от протичащите процеси в икономическото развитие на района.

4. Образование (образователно ниво), професионално обучение и учене през целия живот. Нивото на образование (образованост) е от съществено значение за доброто развитие и реализация на населението. Подчертано е значението на образованието като ключов аспект на икономическия потенциал и решаващ фактор за развитието на информационното общество.

Образователната система трябва да е гъвкава и реформирана, за да отговори по-пълно на местните и регионалните нужди от професионални и технически кадри в различните сфери на икономиката. Намаляването на населението на възраст до 14 години ще наложи реформи в сферата на образованието и в мрежата от учебни заведения. Дисбалансът в териториалното разпределение на населението ще продължи, което ще създава затруднения в бъдещото пространствено планиране и развитие на региона, отделните области и общини.

Известна незадоволителна характеристика на регионалния потенциал на човешките ресурси в страната в резултат на неговите образователни характеристики се отбелязва по линия на показателя население на възраст 25–64 години с висше образование (%). Средният показател за страната изостава от средното равнище за ЕС през целия анализиран период и през 2017 г. е 27,8 % при средно за ЕС 31,4 %. Показателят за България се характеризира и с по-ниска динамика спрямо средното за ЕС, като през 2017 г. нарастването е 2,2 % спрямо 2014 г., докато средно за ЕС увеличението е 7,2 %.

По региони тези различия са особено високи. Със стойности от 20–23 % на показателя са четири български региони от ниво 2 – Северен централен, Северозападен, Югоизточен и Южен централен. За анализирания период се отбелязва намаляване на стойността на показателя в Северозападен и Североизточен регион, докато в останалите региони има нарастване.

По области с висок дял висшисти се открояват област Варна – 32,5 %, докато на другия полюс е област Търговище – 19,8 %. За периода 2014–2017 г. се отбелязва намаление на дела на висшистите в областите Варна и Шумен.

Сравнително ниската образованост на населението в СИР са рисков фактор за недобра реализация в живота на хората, безработица и по-трудно намиране на работа, по-ниски доходи и бедност, а от друга страна могат да затруднят реализирането на някои приоритети или цели на разглежданата ИТСР. По-бързото развитие на пазара на труда в областите Търговище и Шумен е ограничено именно от сравнително неблагоприятната образователна структура на работната сила

Затова факторът „образовано население“ се поставя като основополагащ за развитието на региона заедно с другите политики за социално-икономическо и инфраструктурно развитие, доколкото те са взаимосвързани. От друга страна, в ИТСР за СИР е заложен приоритет за развитие на човешкия потенциал и социален растеж, което се очаква да окаже положително влияние върху този фактор на регионално ниво.

5. Достъп до Интернет. В съвременния живот и развитие наличието, достъпът и използването на интернет е от съществено значение за хората, което особено се изрази в условията на Ковид пандемията. Както за учениците и студентите, така и за работещите интернет достъпът не е екстра, а ежедневна необходимост. Липсата на интернет достъп

е рисков фактор за невъзможност да се извършват служебните задачи, училищното обучение и социални комуникации, да се окаже човек „извън общността” – учениците без достъп до интернет не могат да продължат обучението си в електронна среда по време на пандемията. От друга страна, достъпът до интернет е важно условие за работа „от разстояние”, „хоум офисе” и други форми на работа в електронна среда.

Развитието на цифровата свързаност на населените места и региона в регионален, национален и международен план е друг фактор с нарастващо значение в глобалната икономика и общество, който влияе върху всички аспекти на икономиката и социалното развитие.

Интернет свързаността между Европа, Близкия Изток и Азия чрез разполагането на кабели по дъното на Черно море е в основата на глобалната цифрова икономика и се радва на голям интерес от бизнеса. Очаква се полагането на оптични кабели под Черно море да продължи с по-голяма сила и да привлече инвеститорски интерес през следващите години. Пример за това е изградената оптична връзка от Балчик до Батуми, която осигурява свързаност от Великобритания към Югоизточна и Централна Азия и е изключително важна. Чрез новия Механизъм за свързване на Европа 2 се планира да бъдат финансирани подводни кабели между държавите членки на ЕС и трети страни.

Североизточен регион е с по-високи от средните за страната стойности на показателите „Достъп на домакинствата до Интернет” и „Лица, регулярно използващи Интернет (всеки ден или поне веднъж седмично)” - 73,9 % и 66,3 % през 2018 г. (НСИ), но тези показатели са все още ниски спрямо изискванията за развито информационно общество, характерно за останалите региони в Европа. Предлагането на ширококоловен достъп до Интернет с фокус върху високоскоростен и свръхвисокоскоростен достъп в региона, включително 4G/LTE, достига средното за страната - 68,7 % (2017 г.). По отношение на покритието с мрежи 4G България обаче изостава и се нарежда на едно от последните места в ЕС с 66 %. Подготовката на България за навлизането на 5G върви все още бавно.

Различна е степента на развитие на телекомуникациите на територията на различните области в Североизточния регион. Изостава изграждането на телекомуникационната мрежа в областите Търговище и Шумен, както и в по-малките населени места в региона

По отношение на покритието с мрежи 4G България обаче изостава и се нарежда на едно от последните места в ЕС място с 66 %. Подготовката на България за навлизането на 5G върви все още бавно.

Развитието на модерна цифрова инфраструктура в региона стимулира навлизането на новите технологии и изоставането по свързаност и ползваемост постепенно се преодолява

6. Здравеопазване, достъп до медицинско обслужване (медицински услуги). В Северния централен регион заведенията за болнична помощ включват болници, центрове за

кожно-венерически заболявания, центрове за психично здраве и комплексни онкологични центрове. Съгласно Закона за лечебните заведения болниците са многопрофилни и специализирани.

Заведенията за болнична помощ включват болници, центрове за кожно-венерически заболявания, центрове за психично здраве и комплексни онкологични центрове.

През 2018 г. инфраструктурата на болничната помощ включва 32 болнични заведения с 4 932 легла, което представлява 9,2 % от болничните заведения и 9,3 % от болничните легла в страната. В южните региони – ЮИР, ЮЦР и ЮЗР са концентрирани общо 219 здравни заведения за болнична помощ или 63,3 % от общия брой болнични заведения, докато в регионите от Северна България са съсредоточени само 106 здравни заведения за болнична помощ или 30,6 % от здравните заведения в страната. На ниво област основната част от болничните заведения е концентрирана в област Варна. В нея болничните заведения са 16, което представлява 50,0 % от общия брой на болничните заведения на територията на региона. От друга страна, в област Търговище са съсредоточени 4 болнични заведения, което е 12,5% от общия брой за региона. На ниво община в област Търговище общински болници има в гр. Търговище, гр. Омуртаг и гр. Попово.

В Североизточния регион болничните легла са 9,3 % (СЗР - 10,9 %, СЦР - 9,8 %, ЮИР - 12,8 %, в ЮЗР - 28,3 %, ЮЦР - 21,9 %, или общо 92,9 %. Останалите 7,1 % от леглата са във ведомствени болници. По отношение на показателя брой болнични легла на 100 хил. жители през 2018 г. Североизточният регион е с най-неблагоприятни показатели от средните за страната. На ниво област регионът е с големи междуобластни различия. Разликата между област Добрич (438 болнични легла на 100 000 души) и област Варна (567 болнични легла на 100 000 души) е 129 пункта.

На ниво област основната част от заведенията за извънболнична помощ са концентрирани в област Варна, където заведенията за извънболнична помощ са 182, което представлява 63,6 % от общия брой на заведенията за извънболнична помощ на територията на региона. Най-малко са в област Търговище (32), или само 11,2 % от общия брой за региона.

осигуреността на населението на един лекар е най-благоприятно в Северозападен регион (224 души) в резултат на намалението на населението и Югозападен регион (225 души), а в Североизточният регион броят на подлежащото за обслужване от един лекар население е 253 души, като по този показател регионът заема средно положение.

По области с показатели, по-благоприятни от този на страната, е област Варна, в която има медицински университет и университетска болница. Другите области са с показатели, по-неблагоприятни от средните за страната. По региони осигуреността на населението на един лекар по дентална медицина е най-благоприятна в Югозападен

регион (816 души) и Южен централен регион (834 души), а броят на подлежащото за обслужване от един лекар по дентална медицина население в Североизточния регион е 1 082 души).

По области в региона се наблюдават големи различия в обезпечеността с лекари по дентална медицина. В областните центрове на Североизточния регион са локализирани 5 центъра за спешна помощ.

Тези данни представляват рискови фактори за по-лошо болнично медицинско обслужване на групи от населението, респективно затруднен достъп до медицинска помощ и пр., което предполага като водещ приоритет в областта на здравеопазването трябва да бъде осигуряването на равни възможности за достъп до здравни услуги на хората, включително и на живеещите в малки, отдалечени от градските центрове места. Тази констатация налага прилагането на целенасочена политика по отношение на здравната инфраструктура и по-ясно очертаване на населените места, за които достъпът до обща и специализирана здравна помощ е затруднен поради неравномерно разпределената към настоящия момент здравна инфраструктура.

С реализиране на ИТСП е налице възможност за изграждане и управление на справедлива, устойчива и ефективна здравна система, ориентирана към качество и резултати с навлизане на електронно управление в системата на здравеопазването, са важна предпоставка за създаване на условия за здраве за всички през целия живот.

7. Пътна мрежа. Развитието и състоянието на пътната мрежа е от съществено значение в съвременния живот за осъществяване на комуникация, икономическо развитие и качество на живот на населението. Слабо развитата или в недобро състояние пътна мрежа може да доведе до влощаване на живота на хората, трудна комуникация, невъзможност за развитие на региона.

Поради своето транспортно-географско положение Североизточен регион притежава редица предимства, които да подкрепят и обусловят неговото социално-икономическо развитие. С най-добра достъпност се характеризират Шумен и Варна, а с най-лоша - област Добрич.

Сухопътен транспорт. С определящо развитие за региона и особено на неговата северна част е изграждането на автомагистрала „Хемус“. Изграждането на нов околновръстен път около Варна с построяването на автомагистрала „Черно море“ и допълнителното модернизиране на трасето Варна - Дуранкулак ще подобри геостратегическото и геоикономическото положение на Варна.

Железопътен транспорт. Железопътният транспорт е представен от три главни жп линии и осигурява пътническата и товарната дейност. Основните жп линии, обслужващи територията на Североизточен регион, са участъците от главните жп линии „София - Горна Оряховица - Варна“, „Карнобат - Синдел - Варна“ и жп линията „Русе - Варна“.

Последната има важна роля не само за развитието на региона, но и за функционирането на националната транспортна система, тъй като осъществява връзка между международното пристанище Русе на р. Дунав и пристанищата Варна-Запад и Варна-Изток на Черно море. ЖП транспортът като по-евтин от другите, е по-достъпен за всички групи население.

Воден транспорт. Международното пристанище Варна е важен център на транспортната система на страната, през който преминава голяма част от вноса и износа ни. Пристанището има важна роля за цялостното развитие на икономиката на региона и създава добри условия за транзитиране на товари между Европа, Близкия и Далечния Изток.

Развитите фериботни връзки (обслужващи жп вагони, товарни и леки автомобили, контейнери, палубен товар и пасажери) между пристанище Варна и Одеса, Варна - Черноморск - Варна, Варна - Потти/Батуми - Варна, както и други връзки със страни като Беларус, Казахстан, Узбекистан, Армения, Азербайджан, Афганистан, Турция и др. подчертават стратегическото положение на региона и Варна в национален и международен транспортен план. Очаква се интензивността на тези връзки

С модернизацията на пристанище Варна градът ще се наложи като ключов транспортен възел за цялата Североизточна България, съчетаващ всички видове транспорт - морски, въздушен, автомобилен и железопътен. Изграждането на новите терминали и успешното включване на Пристанище Варна в нарастващия товарооборот в Черно море ще утвърди Варна като основен логистичен и дистрибуторен център между Европа и Азия

Въздушен транспорт. Въздушният транспорт е представен от Летище Варна, което е с международен статут. Стратегическата позиция на летището гарантира сериозно количество чартърен пътнически трафик през летния сезон и има силен ефект върху развитието на транспортни мрежи, туризъм и търговия между партньори от Изтока и Запада. Бившето военно летище Балчик вече има лиценз за летателна площадка за граждански полети и на него могат да кацат само малки въздухоплавателни средства с тегло до 5 700 kg. Летището все още няма терминал за посрещане на пътници.

Интермодален модел на транспортни връзки. Обновяването и възстановяването на проектните параметри на жп линията Варна – Русе е в подкрепа и на интермодалните превози в СИР.

4.8.4.3 Рискови фактори, свързани с начина на живот

Такива фактори са, ниската физическа активност, храненето и хранителния статус на населението, генетично модифицирани организми в храни, тютюнопушенето, употребата на алкохол и/или наркотици. Тези фактори не се разглеждат детайлно, тъй като нямат пряка връзка с проекта на ИТСП 2021-2027 г.

Това са важни индивидуални фактори, които имат непряка/индиректна връзка с разглежданата ИТСР. Разбира се, тези фактори – хранене, физическа активност, вредни навици, са индивидуални, лични поведенчески модели, което ги прави по-трудно променими и управляеми, и са обект на друг вид интервенционни програми.

Не се предполага опасност от негативно въздействие на ИТСР върху тези рискови фактори. Обратно, реализирането на приоритетите и целите на ИТСР могат да допринесат за създаване на условия за подобряване на тези фактори – развитие на спорта, създаване на повече места за спортуване (индивидуално и колективно), инвестиции в социални условия, качеството на хранителните продукти и пр.

4.8.4.4 Предприятия/съоръжения с висок и нисък рисков потенциал

Информация за предприятия/съоръжения с висок и нисък рисков потенциал на територията на посочените области и съответните общини към тях в обхвата на „Интегрирана териториална стратегия за развитие на Североизточен регион за планиране от ниво 2 за периода 2021 - 2027 г. е показана в **Приложение 6**.

4.9 Отпадъци

Общо образуваните отпадъци за периода 2011-2018 г. в Североизточен регион се увеличават от 328 000 t на 390 000 t. В области Търговище, Шумен и Варна се отчита увеличение, а в област Добрич - намаление.

В Североизточния регион събраните битови отпадъци на човек от обслужваното население в периода 2011-2018 г. се увеличават от 342 kg/y до 423 kg/y. Намаление се отчита в област Добрич, а в останалите са увеличават.

По показателя дял на обслуженото население от системи за организирано сметосъбиране във всички региони за периода 2011-2018 г. се наблюдава плавно увеличение, като СИР отчита 99% дял на обслуженото население от системи за организирано сметосъбиране. Три от областите отчитат 100%, а само Добрич е под този процент.

Предадените за депониране битови отпадъци в СИР, както и във всички региони на страната, намаляват за периода 2011-2018 г. Всички области в СИР също намаляват количеството на депонираните битови отпадъци, което е благоприятен факт по отношение на запълване капацитета на депата.

Предадените за предварително третиране битови отпадъци се увеличават в СИР, както и във всички региони за периода 2011-2018 г., което е благоприятна тенденция. Всички области в СИР увеличават предадените за предварително третиране битови отпадъци.

Предадените за рециклиране битови отпадъци за периода 2013-2018 г. за СИР намаляват. За области Търговище, Шумен и Варна предадените за рециклиране битови отпадъци се намаляват, а за област Добрич се увеличават.

Броят на депата за битови отпадъци по региони намалява, което е резултат от създаването на регионални депа и закриване на съществуващите по-малки общински депа. За областите в СИР броят на депата за битови отпадъци също намалява, а само за Шумен са се увеличили.

Отпадъците се третират и депонират както следва:

Област Шумен

Регионално депо Шумен, където са включени общините Шумен, Велики Преслав, Нови пазар, Каспичан, Хитрино, Венец, Каолиново и Смядово. Смесените битови отпадъци от преминават през процес на сепариране и отделяне на рециклируемите отпадъци от общия поток смесени битови отпадъци.

Област Търговище

В Регионално депо Търговище се депонират отпадъците от общините Търговище и Попово. От 2013 г. община Търговище извършва сепариране на смесените битови отпадъци от общината. През 2017 г. в Търговище е открита компостираща инсталация за биоразградими зелени и хранителни отпадъци. От 2018 г. „е взето решение, с което се преустановява приемането на СБО от община Попово поради изчерпване на капацитета на клетка 1 на РД Търговище. Като община Попово е изградила площадка за дейност с отпадъци в гр. Попово за дейности пресоване, балиране на БО, след което отпадъците се депонират на регионално депо Шумен."

Към регионално депо Омуртаг са включени населените места на общините Омуртаг, Върбица и Антоново и Котел, спадащ към териториалния обхват на ЮИР.

Община Никола Козлево депонира СБО на Регионално депо за неопасни отпадъци в с. Стожер, област Добрич. Община Опака депонира от 2017 г. своите ТБО на РД Русе до изграждането на РД Борово-Бяла.

Област Варна

Регионално депо Варна включва общините Варна, Аксаково и Белослав - Регионално депо в землището на с. Вълген, община Аксаково. Има изградена компостираща инсталация и МБТ инсталация.

Регионът на Провадия включва общините Аврен, Бяла, Вълчи дол, Девня, Долни чифлик, Дългопол, Провадия, Ветрино и Суворово. През 2018 г. общините от Регион Провадия предават цялото си количество битови отпадъци за третиране в завод за отпадъци - МБТ „ЕКОИНВЕСТ АСЕТС" АД, Варна, до изграждане на предвидените съоръжения по „ОПОС 2014-2020".

Област Добрич

Регионално депо Добрич включва общините Добрич, Добричка, Тервел, Никола Козлево, Крушари, Каварна, Шабла, Генерал Тошево и Балчик - Регионално депо в землището на с. Стожер, община Добричка. Депото има изградени сепарираща и компостираща инсталации.

5 Развитие на околната среда без прилагането на интегрираната териториална стратегия за развитие

Евентуалното развитие на аспектите на околната среда без прилагане на ИТСП на СИР се определя като „Нулева алтернатива“. Вероятните последствия се разглеждат по фактори/компоненти по-долу.

5.1 Атмосферен въздух и климат

5.1.1 Атмосферен въздух

Не прилагането на ИТСП на СИР ще доведе до задържане или влошаване на сегашното състояние на качеството на атмосферният въздух, поради липсата на инвестиции и модернизация на редица производства/отрасли. От друга страна изграждането на нови индустриални зони ще доведе до емитиране на вредни емисии в атмосферата, които с съвременни технологии на пречистване могат да бъдат сведени до минимум. Временни емисии на замърсители във въздуха могат да се очакват и при изграждане на транспортната инфраструктура.

5.1.2 Климат

Не прилагането на ИТСП на СИР няма да окаже влияние върху климата в региона.

5.2 Води

5.2.1 Повърхностни води

През последните години се запазва тенденцията за подобряване на качеството на повърхностните води. Въпреки тази тенденция все още има водни тела определени в риск. Ако не се приложи ИТСП на СИР, повърхностните води ще бъдат положително повлияни вследствие продължаване изпълнението на програми от мерки за достигане на добро екологично състояние в ПУРБ на БД.

5.2.2 Подземни води

Без прилагане на ИТСП на СИР до голяма степен ще се запази съществуващото състояние на подземните води, в това число и на минералните води. Очаква се обаче реализацията

на ПУРБ да доведе до известно подобряване на количественото и химичното състояние на подземните води.

5.3 Почви

Без прилагане на Стратегията за развитие на СИР, състоянието и качеството на почвите в региона ще запазят сегашното си състояние. Ще бъде избегнато запечатването и унищожаването на почвите на площи попадащи в обхвата на бъдещи инвестиционни предложения, свързани с изграждане на инфраструктура и индустриални зони.

5.4 Ландшафт

Развитие на околната среда без прилагането на ИТСП на СИР би довело до запазване и в някои аспекти до леко влошаване на съществуващото положение и тенденции по отношение на ландшафтите.

5.5 Биологично разнообразие

През последните години в България се забелязва все по-силно желание да се поддържа и възстановява биоразнообразието, за което свидетелстват много стратегически документи на национално и европейско равнище: Оперативна програма „Околна среда“, Национална програма за развитие: България 2030, Национална стратегия за биоразнообразието, Национален план за действие за биоразнообразието, Стратегия на ЕС за биоразнообразието и др.

С постигането на целите, определени в тези стратегически документи, се очаква екосистемите съществено да се възстановят, да се подобри екологичната инфраструктура, да се намали броят на инвазивните чужди видове, да се поддържа благоприятно състояние на видовете природни местообитания и на консервационно значимите растителни и животински видове на местно, биогеографско и национално равнище, което да допринесе за предотвратяване на глобалната загуба на биоразнообразие. Предвид целите ИТСП на СИР, нейното неприлагане не се очаква да се отрази значително на биоразнообразието.

5.6 Културно-историческо наследство

Без прилагане на Стратегията за развитие на СИР не се очаква промяна в състоянието на културно-историческото наследство. Няма да се осъществят предвидените инвестиции в здравна, социална и културна инфраструктура.

5.7 Материални активи

Без реализацията на ИТСП на СИР се очаква като цяло да продължи тенденцията за

влошаване на състоянието на материалните активи. Без наличие на средства по европейските оперативни програми, общините ще имат все по-големи затруднения да покриват текущите си разходи за образование, здравеопазване, култура и социални услуги и вероятността да им останат средства за ремонтни дейности или за инвестиции в енергийна ефективност ще е незначителна.

5.8 Население, човешко здраве

Без прилагането на Интегрираната териториална стратегия за развитие на Североизточен регион, даваща общата политическа, пространствена, икономическа и тематична рамка за развитието на региона в годините на новия програмен период 2021–2027, ще се запази съществуващото към момента състояние, както по отношение икономическото развитие на региона, така и във връзка с влошените демографски и недотам добри здравословни показатели на населението. Възможно е освен това да продължи и да се задълбочи наблюдаващото се през последните години високо ниво на смъртност в региона, тенденция за застаряване на населението, намаляване на населението в редица от населените места в региона, обезлюдяването на някои населени места, както и на влошаване на възрастовата структура на населението. Няма да се даде възможност за подобряване динамичността на региона в глобален аспект, устойчиво развитие на човешкия капитал, създаване на условия за намаляване на миграцията и подобряване на естествения и механичен прираст на населението. Няма да се осъществят предвидените инвестиции в здравна, социална и пътна инфраструктура, подобряване на образователните възможности, запазване и развитие на човешкия капитал.

6 Характеристики на околната среда за територии, които може да бъдат значително засегнати

Отчитайки, че няма конкретна информация за интервенциите, които ще бъдат изпълнени по заложените за ИТСР на СИР мерки и дейности, на този етап се приема, че всяка една част от тези територии и зони би могла да бъде значително засегната от проектите в бъдеще. Затова най-важното условие преди изпълнението на подобни проекти е да се проведат конкретни оценки на въздействието върху околната среда и оценки за съвместимостта, където и приложимо. За да се насочи вниманието към най-уязвимите територии, които следва да бъдат взети под внимание при бъдещите оценки, по-долу е представен кратък обзор за основните групи от тези територии.

6.1 Ландшафти и територии от интерес за Общността

В териториалния обхват на СИР попадат следните защитени зони (33) от екологичната мрежа Натура 2000 по смисъла на Закона за биологичното разнообразие:

Защитени зони за опазване на дивите птици:

- BG0002029 Котленска планина
- BG0002039 Хърсовска река
- BG0002046 Ятата
- BG0002048 Суха река
- BG0002085 Чаиря
- BG0002093 Овчарово
- BG0000156 Шабленски езерен комплекс
- BG0002050 Дуранкулашко езеро
- BG0000191 Варненско-Белославско езеро
- BG0002038 Провадийско-Роякско плато
- BG0002044 Камчийска планина
- BG0002045 Комплекс Камчия
- BG0002060 Галата
- BG0002061 Балчик
- BG0002082 Батова
- BG0002097 Белите скали
- BG0002051 Калиакра
- BG0002115 Било
- BG0002025 Ломовеце

Защитени зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна:

- BG0000141 Река Камчия
- BG0000132 Побитите камъни
- BG0000432 Голяма река
- BG0000421 Преславска планина
- BG0000279 Стара река
- BG0000149 Ришки проход
- BG0000621 Езеро Шабла - Езерец

- BG0000118 Златни пясъци
- BG0000569 Кардам
- BG0000570 Изворово - Краище
- BG0000572 Росица - Лозница
- BG0000501 Голяма Камчия
- BG0000382 Шуменско плато
- BG0000602 Кабиюк
- BG0000178 Тича
- BG0000608 Ломовете
- BG0000117 Котленска планина
- BG0000104 Провадийско - Роякско плато
- BG0000393 Екокоридор Камчия - Емине
- BG0000133 Камчийска и Еменска планина
- BG0000106 Хърсовска река
- BG0000173 Островче
- BG0000211 Твърдишка планина
- BG0000154 Езеро Дуранкулак
- BG0000116 Камчия
- BG0000622 Варненско-Белославски комплекс
- BG0000102 Долината на река Батова
- BG0000100 Плаж Шкорпиловци
- BG0000103 Галата
- BG0000589 Марина дупка
- BG0000573 Комплекс Калиакра
- BG0000635 Девненски хълмове
- BG0000130 Крайморска Добруджа
- BG0000623 Таушан тепе
- BG0000138 Каменица

- BG0000107 Суха река

Общите цели на опазване на защитените зони за птиците са:

- Опазване и поддържане на местообитанията на видовете птици, предмет на опазване в зоната, за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние.
- Възстановяване на местообитания на видовете птици, предмет на опазване в зоната, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Общите цели на опазване на защитените зони за местообитанията са:

- Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.
- Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.
- Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

За всички зони за птиците, както и за някои от зоните за местообитанията има обнародвани заповеди по реда на чл. 12 от ЗБР, където са посочени специфични цели за опазване. Всички потенциални интервенции, произтичащи от ИТСП, следва да се съобразят с тези цели.

6.2 Ландшафти и територии с национален защитен статут

Съгласно публикуваните ГИС слоеве в Регистъра на защитените територии към декември 2020 г, в обхвата на СИР попадат следните защитени територии (ЗТ) по смисъла на ЗЗТ:

Категория „Резерват“:

- КАМЧИЯ
- БУКАКА
- КАЛИАКРА

Категория „Природна забележителност“:

- БЕЛИТЕ СКАЛИ
- ВОДОПАД В МЕСТНОСТТА БОАЗА

- СКОКА
- ГЪРБАВАТА ЧЕШМА
- НАХОДИЩЕ НА БЯЛ ОМАН
- ВОДОПАДИТЕ В МЕСТНОСТТА СИНИ ВИР
- КУЗА- СКОКА
- НАХОДИЩЕ НА УРУМОВО ЛАЛЕ
- ПЕШЕРИТЕ В МЕСТНОСТИТЕ ДОЛНА КАПЛАДЖА И ГОРНА КАПЛАДЖА
- ЧУДНИТЕ СКАЛИ
- ВЕКОВНА ГОРА - ЛЕТЕН ДЪБ
- АЛЕКСАНДРИЙСКАТА ГОРА
- АРБОРЕТУМА
- ДЕРВЕНТСКАТА ПЕЩЕРА
- КОСТАДИН ТЕПЕ
- ПЕЩЕРАТА
- СКАЛНО ОБРАЗУВАНИЕ КОНЯ
- СКАЛНИЯТ МОСТ

Категория „Поддържан резерват“:

- ВЪЛЧИ ПРОХОД
- ДЕРВИША
- КИРОВ ДОЛ
- МОМИН ГРАД
- ПАТЛЕЙНА
- КАЛФАТА
- ВЪРБОВ ДОЛ
- БАЛТАТА

Категория „Природен парк“:

- ЗЛАТНИ ПЯСЪЦИ
- ШУМЕНСКО ПЛАТО

Категория „Защитена местност“:

- АРОМАТНА МАТИОЛА
- БОТАНИЧЕСКА ГРАДИНА - БАЛЧИК
- БЕЖАНОВО
- ЯЙЛАТА
- РАКИТНИК
- ДУРАНКУЛАШКО ЕЗЕРО
- КАНЪОНА
- ИГЛИКИНА ПОЛЯНА
- НАХОДИЩЕ НА БЛАТНО КОКИЧЕ - С. ОСМАР
- БЛАТНО КОКИЧЕ - М. КАЛПУНАР
- ВОДЕНИЦИТЕ
- ГОЛЯМАТА КАНАРА
- ГОЛЯМО И МАЛКО БУЛО
- ГОРСКА БАРАКА
- ДЕБЕЛЕЦ
- КОЗЯ РЕКА
- НАДЕЛЕНОЛИСТНО ВЕЛИКДЕНЧЕ
- ОРЛОВ КАМЪК
- ПЕТРИЧА
- ПОБИТИ КАМЪНИ
- ПРЕГРАДА
- РОЯШКА СКАЛА
- СЛАВЕЙКОВА ГОРА
- СНЕЖАНСКА КОРИЯ
- ТРИЖИЛКОВА МЕТЛИЧИНА
- ТУЛУМОВА ПЕЩЕРА
- ЦАР-БОРИСОВ ЛОПЕН

- ЯТАТА
- СОЛНИК
- МИХОВ ДОЛ
- ПРОБИТИЯ КАМЪК - ЦАР - БОРИСОВИЯ ЛОПЕН
- СУХА РЕКА
- БОЖУР ПОЛЯНА
- ДЕБЕЛЕЦА
- РИМСКИЯТ МОСТ
- ЧЕЛЕКЛИЯТА
- ЧЕРВЕН БОЖУР
- КОНСКИ КЕСТЕН
- ДИВ РОЖКОВ
- МАДАРСКИ СКАЛНИ ВЕНЦИ
- ЛОНГОЗА
- ШАБЛЕНСКО ЕЗЕРО
- ДЪБОВЕТЕ
- ЛИМАН
- ЛОЗНИЦА
- ОРЛОВА МОГИЛА
- РОСИЦА
- ПЕТКА БАЛКАН
- ЧИБУКЛИЯТА
- ДЪБОВЕТЕ
- МОГИЛАТА
- МАРАШКА КОРИЯ
- БЛАТНО КОКИЧЕ
- КАЗАШКО
- МОЧУРИЩЕТО

- АЛАДЖА МАНАСТИР
- УРУМОВО ЛАЛЕ
- СТЕПИТЕ

За всяка от защитените територии има определени режими на управление, с които следва да се съобразят всички потенциални интервенции, произтичащи от ИТСП.

6.3 Зони за защита на водите

Съгласно разпоредбите на чл. 6 от Рамковата директива на водите, се изисква от държавите членки на ЕС да осигурят и изготвяното на регистри за всички зони за защита на водите в границите на всеки отделен район за басейново управление. Изискванията на чл. 6 от РДВ са транспонирани в чл. 119а. ал. 1 от Закона за водите, регламентиращ следните зони за защита на водите:

- територията на водосбора на повърхностните водни тела и земната повърхност над подземните водни тела по чл. 119, ал. 1. т. 1 и 2;
- водните тела, определени като води за отдих и водни спортове, включително определените зони с води за къпане, съгласно наредбата по чл. 135. ал. I, т. 7;
- зоните, в които водите са чувствителни към биогенни елементи, включително: уязвими зони; чувствителни зони;
- зоните за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми;
- защитените територии и зони, определени или обявени за опазване на местообитания и биологични видове, в които поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване

При определяне на зоните за защита на водите се вземат предвид:

- водоизточниците за собствени потребности на населението в границите на населените места;
- предоставени индивидуални права чрез разрешително за водовземане и ползване на воден обект;
- водни обекти, предоставени за общо водовземане и ползване и принадлежащите земи към тях;
- зони за защита на водите, в частност - водни обекти и водоизточници за питейно - битово водоснабдяване на населението и техните санитарно - охранителни зони;
- естественото състояние на леглата, бреговете на реките и крайбрежните заливаеми ивици.

Зони за защита на питейните води са териториите, които са определени за защита на водните тела, от които се добива вода за питейно-битови нужди, включително санитарно-охранителните зони, учредени около водохващанията за добив на питейна вода.

Опазването на водите, предназначени за питейно-битово водоснабдяване (ПБВ) се осъществява чрез определяне на зони за защита на питейните води в изпълнение на чл. 119, ал. 1, т. 1 и 2 от ЗВ, които включват:

- всички водни тела, които се използват за питейно-битово водоснабдяване и имат средно денонощен дебит над 10 куб. м или служат за водоснабдяване на повече от 50 човека;
- водните тела, които се предвижда да бъдат използвани за питейно-битово водоснабдяване.

Съгласно чл. 119а, ал. 1, т. 1 от ЗВ зоните за защита на води предназначени за питейно-битово водоснабдяване включват територията на водосбора на повърхностните водни тела и земната повърхност над подземните водни тела.

Като най-значим проблем за СИР по отношение на питейните води се констатира наднорменото съдържание на нитрати в част от зоните на водоснабдяване. За преодоляването на този проблем е необходимо при планиране на инвестициите в областта на ВиК инфраструктурата приоритетно да се заложат подходящи мерки за изграждане на нови водоизточници, довеждане на вода от други зони на водоснабдяване, където няма отклонения по този показател и др.

6.3.1 Повърхностни води

Черноморски район за басейново управление

Съгласно ПУРБ 2016-2021 г. и Заповед № РД-415/28.04.2004 г. на Министъра на околната среда и водите, в Черноморски район за басейново управление са определени общо 4 броя зони защита на повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, а именно три язовира за питейно-битово водоснабдяване: „Камчия“, „Ясна поляна“, „Тича“ и една река - река Луда Камчия, като на територията на СИР попада единствено яз. „Тича“. В ПУРБ 2016-2021 г. състоянието на тази зона е определено като „добро“.

Единственият резервен водоизточник за питейно-битово водоснабдяване на територията на ЧРБУ, попадащ на територията на СИР, е язовир „Георги Трайков“ (Цонево), който не е въведен в експлоатация.

Дунавски район за басейново управление

В ПУРБ 2016-2021 г. са определени общо 72 броя зони защита на повърхностни води,

предназначени за питейно-битово водоснабдяване. От тях само една попада в границите на СИР. Това е яз. Ястребино. В ПУРБ 2016-2021 г. състоянието на тази зона е определено като „добро“.

6.3.2 Подземни води

Черноморски район за басейново управление

В ПУРБ 2016-2021 г. са определени общо 31 броя зони защита на подземни води (ЗЗПВ), предназначени за питейно-битово водоснабдяване. В Таблица 2 е дадена информация за състоянието на ЗЗПВ от Черноморски район, попадащи в СИР съгласно ПУРБ 2016-2021г.

Таблица 13 - Състояние на ЗЗПВ от Черноморски район, попадащи в СИР

Код на зоната за защита	Код и име на ПБТ	Състояние на ЗЗПВ
BG2DGW000000Q003	BG2G000000Q003 – “Порови води в кватерна на р. Провадийска”	лошо
BG2DGW000000Q004	BG2G000000Q004 – “Порови води в кватерна на р. Врана”	лошо
BG2DGW000000Q005	BG2G000000Q005 – “Порови води в кватерна на р. Камчия”	лошо
BG2DGW000000N018	BG2G000000N018 – “Карстово-порови води в неоген-миоцен-сармат Изгрев-Варна- Бонево-Батова”	лошо
BG2DGW000000N044	BG2G000000N044 – “Карстово-порови води в неоген-сармат Североизточна Добруджа”	лошо
BG2DGW000000PG026	BG2G000000PG026 – “Порови води в палеоген-еоцен Варна-Шабла”	лошо
BG2DGW000000PG027	BG2G000000PG027 – “Порови води в палеоген-еоцен, олигоцен Провадия”	лошо
BG2DGW000000K2032	BG2G000000K2032 – “Карстови води в Горна креда турон-мастрихт- Провадийска синклинала”	лошо
BG2DGW000K1HB036	BG2G000K1hb036 – “Пукнатинни води в хотрив-барем-апт Каспичан, Тервел, Крушари”	лошо
BG2DGW000K1HB037	BG2G000K1hb037 – “Пукнатинни води в хотрив-барем-апт Шумен – Търговище”	лошо
BG2DGW000K1HB038	BG2G000K1hb038 – “Пукнатинни води в хотрив-барем-апт Предбалкан Конево”	добро

Дунавски район за басейново управление

В ПУРБ 2016-2021 г. са определени общо 50 броя ЗЗПВ (това са всички подземни водни тела), предназначени за питейно-битово водоснабдяване. В Таблица 3 е дадена информация за състоянието на ЗЗПВ от Дунавски район, попадащи в СИР съгласно ПУРБ 2016-2021 г.

Таблица 14 - Състояние на ЗЗПВ от Дунавски район, попадащи в СИР

Код на зоната за защита	Код и име на ПВТ	Състояние на ЗЗПВ
BG1DGW0000QAL021	BG1G0000QAL021 „Порови води в Кватернера - р. Русенски Лом и притоците му”	добро
BG1DGW0000QAL052	BG1G0000QAL052 „Порови води в Кватернера на р. Суха”	лошо
BG1DGW000000N049	BG1G000000N049 „Карстово-порови води в Неоген - Сармат Добруджа”	добро
BG1DGW0000J3K051	BG1G0000J3K051 „Карстови води в Малм-Валанжския басейн”	добро

6.4 Води за рекреация

Водите за рекреация включват водни тела, предназначени за отдих, водни спортове и/или води за къпане. Категоризацията на водите за къпане се извършва съгласно Директива 2006/7/ЕО на Европейския парламент за управление качеството на водите за къпане и Наредба № 5 от 30.05.2008 г. за управление качеството на водите за къпане. Там са въведени следните категории за състоянието на зоните за къпане: отлично състояние, добро състояние, задоволително състояние, незадоволително състояние.

Черноморски район за басейново управление

В ПУРБ 2016-2021 г. са определени 43 зони за къпане, попадащи в СИР. По данни на информационната система за водите за къпане на Европейската агенция за околна среда (<https://www.eea.europa.eu/themes/water/interactive/bathing/state-of-bathing-waters>), през 2019 г. състоянието на зоните за къпане е било, както следва (Таблица 15)

Таблица 15 - Състояние на зоните за къпане от ЧРБУ, попадащи в СИР

КОД НА ЗОНАТА ЗА КЪПАНИЕ	ЗОНА ЗА КЪПАНИЕ	СЪСТОЯНИЕ НА ЗОНАТА (2019 г.)
BG3322924102008001	Дуранкулак - Север 1	отлично
BG3322924102008002	Дуранкулак - Север 2	добро
BG3322983017008004	Къмпинг "Добруджа"	отлично
BG3321765543008005	Русалка - Голям плаж	отлично
BG3321765543008006	Русалка - Централен плаж	отлично
BG3321707257008007	Болата	отлично
BG3321735064008008	Каварна - Централен	отлично
BG3310610135003001	Златни пясъци - ПСОВ	добро
BG3310610135003002	Златни пясъци - Морско казино	отлично
BG3310610135003003	Златни пясъци - Ривиера	отлично
BG3310610135003004	Кабакум - Централен	добро
BG3310610135003005	Слънчев ден - хотел "Марина"	добро
BG3310610135003006	Св. Св. Константин и Елена - Голям плаж	добро
BG3310610135003007	Св. Св. Константин и Елена - до минерален басейн	добро
BG3310610135003008	Св. Св. Константин и Елена - Малка Ривиера	добро

КОД НА ЗОНАТА ЗА КЪПАНЕ	ЗОНА ЗА КЪПАНЕ	СЪСТОЯНИЕ НА ЗОНАТА (2019 г.)
BG3310610135003009	Св. Св. Константин и Елена - Сент Елиас	добро
BG3320302508008003	Крапец - Север	отлично
BG3321705009008009	Божурец - Топола	добро
BG3321772693008010	Иканталъка	отлично
BG3321772693008011	СБА	отлично
BG3320302508008012	Тузлата	отлично
BG3320302508008013	Робинзон-2	отлично
BG3320302508008014	Балчик-Централен	отлично
BG3320302508008015	Нов плаж - гр. Балчик	отлично
BG3320302508008016	Балчик - Двореца	отлично
BG3320353120008018	Фиш - Фиш	отлично
BG3320353120008019	Албена	отлично
BG3320339459008020	Кранево - Централен	отлично
BG3320339459008021	Кранево - Юг	отлично
BG3310610135003015	Фичоза - Хижа "Ветеран"	добро
BG3310610135003016	Хижа "Черноморец"	добро
BG3310610135003017	Паша дере	добро
BG3310610135003010	Варна - Бриз 3 - буните	добро
BG3310610135003011	Варна - Офицерски плаж	Не е класифицирано. През 2018 г. е било незадоволително
BG3310610135003012	Варна - Централен плаж	добро
BG3310610135003013	Варна - Южен плаж	задоволително
BG3310610135003014	Варна - Аспарухово - централен	задоволително
BG3310104426003018	Камчия - плаж "Романтика"	добро
BG3311383404003019	Шкорпиловци - Централен плаж	добро
BG3310507598003020	Бяла - Северен плаж	задоволително
BG3310507598003021	Бяла - Централен плаж	задоволително
BG3310507598003022	Бяла - плаж "Чайка"	добро
BG3310507598003023	Бяла - къмпинг "Луна"	добро

Дунавски район за басейново управление

Водите за рекреация включват водни тела, предназначени за отдих, водни спортове и/или води за къпане. Категоризацията на водите за къпане се извършва съгласно Директива 2006/7/ЕО на Европейския парламент за управление качеството на водите за къпане и Наредба № 5 от 30.05.2008 г. за управление качеството на водите за къпане. Там са въведени следните категории за състоянието на зоните за къпане: отлично състояние, добро състояние, задоволително състояние, незадоволително състояние.

В ПУРБ на ДРБУ 2016-2021 г. е определена само една зона за къпане с име „Язовир Пчелина 2” и код BG3242661710017001. Тази зона не попада в СИР.

6.5 Зони за опазване на стопански ценни водни организми

Определянето на този вид зони при актуализацията на ПУРБ, се извършва съгласно

изискванията на Закона за рибарството и аквакултурите (ЗРА), Наредба № 4 от 20.10.2000 г. за качеството на водите за рибовъдство и за развъждане на черупкови организми и утвърдения от Министъра на околната среда и водите Списък на стопански ценни видове риби и други водни организми. ЗРА има за цел е да осигури устойчиво развитие на рибните ресурси, възстановяване и опазване на биологичното равновесие и обогатяване на разнообразието на рибните ресурси във водните екосистеми, вкл. развитие на стопанския и любителския риболов и аквакултурите. В ЗРА е регламентирано за стопански риболов да се използва българският участък на р. Дунав и Черно море.

Черноморски район за басейново управление

В Таблица 16 е дадена информация за състоянието на зоните за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми в СИР.

Таблица 16 - Състояние на зоните за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми в ЧРБУ, попадащи в СИР

Код на зоната за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми	Име на зоната за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми	Географско описание на зоната за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми	Код на ВТ, в което изцяло или частично попада зоната	Състояние съгласно доклада на РИОСВ Варна за 2019 г. спрямо 2018 г.
BG2FSWDO700L0171	Дуранкулашко езеро	Дуранкулашко езеро - в зона от 100 метра под комплекс "Езерото"	BG2DO700L017	подобрява се по фосфор
BG2FSWDO700L0172	Дуранкулашко езеро	южния бряг на голямото огледало, обхващащо брегова ивица с дължина 1500 м	BG2DO700L017	подобрява се по фосфор
BG2FSWDO700L0173	Дуранкулашко езеро	северния бряг на голямото огледало, обхващащо брегова ивица с дължина 500м	BG2DO700L017	подобрява се по фосфор
BG2FSWDO700L018	Шабленско езеро	западния бряг на голямото огледало на водоема, обхващащо брегова ивица 500 м	BG2DO700L018	подобрява се по P-PO ₄ , влошава се по NO ₃ -N
BG2FSWKA600R018	р. Брестова	р. Брестова и притоци	BG2KA600R018	неизвестно
BG2FSWPR100L001	Варненско езеро	В радиус 500 м от местата за вливане	BG2PR100L001	влошава се по NO ₂ -N

Код на зоната за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми	Име на зоната за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми	Географско описание на зоната за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми	Код на ВТ, в което изцяло или частично попада зоната	Състояние съгласно доклада на РИОСВ Варна за 2019 г. спрямо 2018 г.
		на топлите води на ТЕЦ "Варна"		
BG2FSWBS000C001	Черно море	от н. Сиврибурун до устието на р. Резовска	BG2BS000C001	в умерено състояние
BG2FSWBS000C002			BG2BS000C002	в добро състояние
BG2FSWBS000C1003			BG2BS000C1003	неизвестно
BG2FSWBS000C1004			BG2BS000C1004	в умерено състояние
BG2FSWBS000C1013			BG2BS000C1013	неизвестно
BG2FSWBS000C1113			BG2BS000C1113	в умерено състояние
BG2FSWBS000C005			BG2BS000C005	в лошо състояние
BG2FSWBS000C1006			BG2BS000C1006	в умерено състояние
BG2FSWBS000C1007			BG2BS000C1007	неизвестно

В Таблица 17 е дадена информация за състоянието на зоните за развъждане на черупкови организми в крайбрежните морски води в СИР.

Таблица 17 - Състояние на зоните за развъждане на черупкови организми в крайбрежните морски води в ЧРБУ, попадащи в СИР

Код на зоната	Наименование на зоната	Райони на съществуващо и перспективно ползване	Код на крайбрежното водно тяло	Състояние съгласно доклада на РИОСВ Варна за 2019 г.
BG2SFW94	района в близост до с. Крапец	Зона №1	BG2BS000C001	в умерено състояние
BG2SFW93	в близост до гр. Шабла	Част от зона №1 и зона №2	BG2BS000C001	в умерено състояние
BG2SFW92	в близост до Каварна	Част от зона №3, зона №4, част от зона №5	BG2BS000C1004	в умерено състояние
			BG2BS000C1013	неизвестно
BG2SFW91	в близост до Балчик	Част от зона №5, зона №6, Зона №7	BG2BS000C1013	неизвестно
BG2SFW09	в близост до Златни пясъци	Част от зона №8	BG2BS000C1013	неизвестно
BG2SFW07	в близост до н. Галата	Част от зона №8	BG2BS000C1113	в умерено състояние
BG2SFW06	района на вливането на р. Камчия	Част от зона №9	BG2BS000C1113	в умерено състояние
			BG2BS000C1006	в умерено състояние

Код на зоната	Наименование на зоната	Райони на съществуващо и перспективно ползване	Код на крайбрежното водно тяло	Състояние съгласно доклада на РИОСВ Варна за 2019 г.
BG2SFW51	от Бяла до Емине	Зона №10 и зона №11	BG2BS000C1007	неизвестно

Дунавски район за басейново управление

В ПУРБ 2016-2021 г. са определени общо 39 броя зони за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми. От тях нито една не попада в СИР

6.6 Чувствителни зони

Това са територии, обявени за защита на повърхностните водни тела от замърсяване с нитрати, както и други биогенни елементи, от градските отпадъчни води. Водосборните области на определените чувствителни райони трябва да отговарят на изискването за допълнително пречистване на градски отпадъчни води (пречиствателно стъпало за отделяне на азота и фосфора) за населени места с повече от 10 000 еквивалентни жители (ЕЖ).

Черноморски район за басейново управление

Съгласно действащата към момента Заповед № РД 970/28.07.2003 г., чувствителните зони в повърхностните водни обекти в ЧРБУ са: с начало „Черно море, от границата при с. Дуранкулак“ и край „Черно море, до границата при с. Резово“, както и „Всички водни обекти във водосбора на Черно море на територията на Р България“. Според така определените чувствителни зони в ЧРБУ, само водоприемниците извън водосбора на Черно море попадат в нормална зона, а всички останали водоприемници (включително Черно море) са определени като чувствителни зони. В границите на СИР попадат части от следните чувствителни зони:

- BGCSARI05 Водосборен басейн на р. Камчия;
- BGCSARI13 Водосбора на Черно море - крайбрежна линия;
- BGCSARI09 Водосбора на р. Провадийска и р. Девненска;

Дунавски район за басейново управление

Съгласно действащата към момента Заповед № РД 970/28.07.2003 г., чувствителните зони в повърхностните водни обекти в ДРБУ са: с начало „р. Дунав, от границата при с. Ново село“ и край „р. Дунав, до границата при гр. Силистра“, както и „Всички водни обекти във водосбора на р. Дунав на територията на Р България“. Според така определените чувствителни зони в ДРБУ, само водоприемниците в поречието Дунавски Добруджански реки попадат в нормална зона, а всички останали водоприемници са

определени като чувствителни зони. В границите на СИР попадат части от следните чувствителни зони:

- BGCSARI14 Водосборен басейн на р. Янтра;
- BGCSARI10 Водосборен басейн на р. Русенски Лом

6.7 Уязвими зони

Съгласно действащата към момента Заповед № РД-660/28.08.2019 г. за определяне на водите, които са замърсени и застрашени от замърсяване с нитрати от земеделски източници и уязвимите зони, в които водите се замърсяват с нитрати от земеделски източници, значителна част от територията на СИР е определена за уязвима зона, както е видно в Приложение 1.2

7 Съществуващи екологични проблеми

Основните екологични проблеми и тенденции са разгледани по компоненти, както следва.

7.1 Атмосферен въздух и климат

7.1.1 Атмосферен въздух

Почти всички видове антропогенна дейност водят до промяна на състава на приземния въздушен слой, където живеят хората. Една от основните причини за негативно въздействие върху качеството на атмосферния въздух и създаване на висока степен на замърсеност в световен мащаб е неправилният избор на място за развитие на дадена индустрия.

Основният източник на емисии на първични ФПЧ_{10} е битовото отопление с използване на неефективни горивни устройства на твърдо гориво, за които е изчислено, че представляват най-малко 85% от емисиите на ФПЧ_{10} . Транспортът - емисиите на изгорелите газове, има допълнителен принос и може да бъде значим фактор на местно равнище, особено в големите общини. Други сектори, като промишлеността, строителството и изгарянето на отпадъци могат да бъдат допълнителни фактори в конкретни общини, но техният принос на практика не е определящ.

7.1.2 Климат

Урбанизацията и индустриализацията пряко влияят върху локалните климатични условия, променяйки стойностите на метеорологичните елементи под въздушния купол, който се образува над такива територии. В резултат на неправилни урбанистични решения и неподходящо планиране се създават неблагоприятни микроклиматични

условия и предпоставки за некомфортни условия за живот на населението.

В резултат от топлообмена от бетонни, каменни, асфалтни и други строителни материали и настилки се получава висока степен на топлинно замърсяване.

Негативни промени могат да се получат от влошени условия на аерация (въздухообмен), породени от всички елементи на урбанизацията и индустриализацията, които водят до промяна на ветровите характеристики. Неправилното разпределение на елементите на урбанизацията водят до формирането на зони със преобладаващо затишие и липса на възможност за нормален въздухообмен. В резултат на този факт се създават условия на задържане на замърсители от транспорт и други източници в приземния въздушен слой, имащи пряко отношение към здравето на населението.

По отношение на всички тези проблеми има разработени практически решения, които от години се прилагат по света. Някои от тях се базират на правилния подбор на строителни материали, други на прилагането моделни и експертна оценка на ефекта от въздействието на един или друг вид проекти върху селищната среда и в конкретност върху локалните климатични условия и човешкия комфорт.

7.2 Води

7.2.1 Повърхностни води

Зауставането на непречистени битови и промишлени отпадъчни води е основната причина за замърсяването на водите. Основните екологични инфраструктури за опазване качеството на водите - канализация и пречиствателни станции за отпадъчни води (ПСОВ) - все още са неадекватни, както спрямо нуждите (на населението, бизнеса и туризма), така и спрямо изискванията на европейското и национално законодателство.

Значимите видове натиск, оказвани върху водните тела, са:

- Значителни точкови източници на замърсяване: не добре работещи градски пречиствателни станции за отпадъчни води; градски канализации; индустриални източници на отпадъчни води; животновъдни ферми; обекти за отглеждане на аквакултури; реки, внасящи значителен товар в крайбрежните морски води;
- Значителни дифузни източници на замърсяване: земеделски практики, включително неправилна употреба и/или съхраняване на торове и продукти за растителна защита; населени места без изградена канализационна система; горско-стопански дейности; депа за отпадъци, без изолираща подложна повърхност и дренажна система; замърсяване от подземни води в зони на смесване с повърхностните води; замърсени индустриални терени от минали екологични щети; почвена ерозия и абразия на бреговете; обекти за отглеждане на аквакултури.

- Значителни места на водоползване;
- Значителни морфологични изменения: корекции на реки; миграционни бариери - прагове и бентове; дейности по укрепване на бреговете; добив на инертни материали; удълбочаване на плавателни пътища – драгиране, изграждане на водноелектрически централи.
- Регулация на оттока: завиряване (язовири); хидротехнически съоръжения, хидроенергийни съоръжения (ВЕЦ).
- Други фактори на натиск: развитие на инвазивни видове; пристанищна инфраструктура.
- Климатични изменения - Повишаването на температурата, опустяване на почвите, намаляването на водата, предизвикано от глобалните промени в климата на планетата, са основните причини за намаляването на биоразнообразието.

Следва да се подчертае, че като дифузен източник на натиск се разглеждат и старите все още действащи или nereкултивирани депа/сметища, неотговарящи на екологичните законови изисквания и създаващи риск от замърсяване на повърхностните води. Тези депа подлежат на закриване и рекултивация - техническа и биологична. След закриването им съответните отпадъци следва да се депонират в регионални депа, които напълно съответстват на екологичните изисквания.

7.2.2 *Подземни води*

Подземните води, макар и в по-малка степен, също се влияят от замърсяванията, постъпващи с отпадъчните фекално-битови и промишлени води в реките и речните корита. Амортизираните канализационни системи и аварията по тях допринасят за постъпване на замърсители в почвите и подземните води.

Замърсители постъпват във водите и от земеделски дейности и животновъдство, свързани с прилагане на торове и препарати за растителна защита, както и от депата (сметищата) за отпадъци, които не отговарят на съвременните нормативни изисквания и добри практики за изграждане и експлоатация на такива обекти.

Съществен екологичен проблем е и състоянието на водовземането: значителни загуби на питейна вода преди достигане до потребителите и използване на питейна вода за промишлени нужди и напояване; ненавременна регулиране на водовземането за задоволяване на обществените потребности и естествените подземни водни ресурси.

Като най-значим проблем за СИР по отношение на питейните води се констатира наднорменото съдържание на нитрати в част от зоните на водоснабдяване. За преодоляването на този проблем е необходимо при планиране на инвестициите в областта на ВиК инфраструктурата приоритетно да се заложат подходящи мерки за

изграждане на нови водоизточници, довеждане на вода от други зони на водоснабдяване, където няма отклонения по този показател и др.

7.3 Почви

Основните екологични проблеми и тенденции по отношение на почвите се изразяват най-вече с развитие на проблемите, свързани с почвено уплътняване, запечатване, ерозия, свлачищни процеси, локално замърсяване, засоляване и вкисляване.

При оказване на натиск върху почвената повърхност се получава уплътняване, което променя качествата на почвата като въздейства върху нейните порьозност и пропускливост. Порите се разрушават (слепват) като в резултат на това се нарушава водно-въздушния режим на почвата и респективно количеството на вода и кислород в нея намалява. Неподходящото управление на земята е основната причина за уплътняването на почвите, като примери за това са твърде големият брой животни на определена територия, неподходящата употреба на тежки селскостопански машини и обработването на земята при неблагоприятни климатични условия. Почвите са най-податливи на уплътняване, когато съдържанието на вода в повърхностния слой е над пределната полска влагемост. Влажните почви не са достатъчно стабилни, за да осигурят съпротивление на тежестта и това води до уплътняване.

В зависимост от разположението и начина на образуването си, уплътнените почвени слоеве биват: повърхностна почвена кора, плитко уплътняване в или под орния хоризонт и дълбочинно уплътняване.

Почвената кора е тънък твърд пласт с дебелина до 0.5-1.0 cm, образуван върху почвената повърхност под влияние на валежите, чиято енергия разгражда структурните агрегати до малки частици.

Плиткото уплътняване се явява на дълбочината на нормалната обработка (орния хоризонт). В различни случаи в зависимост от прилаганата система на обработка може да бъде на 12-13 cm, а в друга - на 25-30 cm.

Дълбокото уплътняване се явява под зоната на нормалната основна обработка. То се причинява от упражненото тегло или сила и се влияе главно от максималното осево тегло на земеделската техника.

Почвите се различават по склонност и степен на уплътняване в зависимост от състава и свойствата им, но процеса на уплътняване е най-характерен за почвите с тежък механичен състав – глинести и тежко песъкливо-глинести. Такива са широко застъпените в Южна България смолници и смолничивидни почви с високо съдържание на монтморилонитови глинени. В обхвата на СИР попадат главно разновидности на черноземите, които не са силно податливи на уплътняване поради доминирането на илитни глинести минерали, което определя по-добрата водопрпускливост на льосовите

черноземи.

Процесът на почвено запечатване се отнася за почви, използвани и трайно застроени за селищно изграждане, промишлено и инфраструктурно строителство, търговски и транспортни участъци, пътна и железопътна мрежа и др. Очаква се през следващите години процесът да е още по-силно изразен поради запазващите се темпове на разрастване на някои селищни структури и развитието на съпътстваща инфраструктура

Почвената ерозия засяга огромни площи от територията на страната. Тя е естествен процес, който е силно зависим от антропогенните фактори. Обезлесяването и прочистването на естествената растителност при реализация на инфраструктурни, промишлени, туристически и др. проекти, интензивното земеделие и липсата на адекватни противоерозионни мероприятия водят до задълбочаване на проблемите, свързани със загуба на ценни почви в следствие на развитието на ерозия. В Североизточен регион по-сериозно е застъпена ветровата ерозия. Свлачищата също са природни процеси и причините за възникването им са свързани със силно пресечения релеф и други специфични геоложки дадености в определени райони, но са и много зависими от дейността на човека в урбанизираните райони.

Свлачищата са един от основните елементи, формиращи геоложката опасност в България. Те са широко, но неравномерно проявени на нейната територията. Като гравитационни процеси, свлачищата са свързани с придвижване на земни маси по различно дълбоки повърхнини. Проявяват се в наклонени терени - речнодолинни склонове, морски брегове, хълмисти земи, периферии на плата, предпланински и планински възвишения. Основни фактори, обуславящи свлачищната активност са бавните тектонски вертикални движения, земетресенията, абразията, ерозията, валежите, колебанията на подземните води и на речния отток, техногенната дейност. Техногенните фактори, предизвикващи възникване и активизиране на свлачища, са направата на дълбоки строителни изкопи, прокарване на пътища, добив на полезни изкопаеми и инертни материали, динамични въздействия и др. Претоварването на горните части на свлачищата е резултат от изграждане на пътни насипи, ново строителство и др. Оводняването на свлачищните склонове се причинява от инфилтрация на атмосферни валежи, неизправни и липсващи канализации, отсечки от водопроводните мрежи, изтичащи води от магистрални тръбопроводи, неправилно отвеждане на повърхностния отток. Сътресения и вибрации се предизвикват от земетресения, щормове, взривни работи, тежки транспортни средства, добивна техника.

На фона на неравномерното териториално разпространение на свлачищата са обособени райони с повишена концентрация на тези явления. Един от тях е Северното Черноморско крайбрежие. Като цяло Черноморското крайбрежие е един от районите на страната, където периодично възникват катастрофални свлачища. Благоприятни условия за това са геологотектонският строеж, геоморфоложките условия, инженерногеоложките свойства

на скалите и строителните почви.

От Варна до Каварна съществува почти непрекъснатата свлачищна ивица с дължина около 30 km и ширина, достигаща до 2-3 km. Много от свлачищата в този район са древни, с голям площен и дълбочинен обхват, но са в стадий на продължителна стабилизация, без сигнали за съвременна активност. Други обаче са в състояние близко до гранично равновесие и е достатъчен малък допълнителен импулс - оводняване, ерозия, подкопаване или динамично въздействие за активизиране на свлачищния процес. Големите свлачищни комплекси, развити по Северното Черноморско крайбрежие, са благоприятна среда за многократно активизиране на свлачищните процеси. Главните свличания са между гр. Варна и р. Батова, Балчишкия свлачищен район, по-малки свличания се наблюдават южно от гр. Варна, установяват се многобройни разрушения и значителни повреди по сградния фонд, както и панорамни пътища в курортните комплекси по крайбрежието, особено големи са разрушенията в гр. Балчик.

Локалното замърсяване и засоляване на почвите е свързано най-често с транспортната мрежа, складовете за опасни вещества и промишлените предприятия. Проблемите, свързани с транспорта, се изразяват в локални замърсявания с нефтопродукти, засоляване на околните почви в следствие на поддръжката на пътната мрежа в зимни условия и **замърсяване с битови отпадъци**. Всички складове за опасни вещества създават реална опасност за околната среда и населението, а промишлените предприятия са един от основните източници на замърсяване на почвите с тежки метали.

Вкисляването е процес, при който под действие на природни и антропогенни фактори се увеличава съдържанието на киселини в почвата. Реакцията на почвата влияе пряко върху подвижността и усвоимостта на хранителните и нехранителните елементи, а оттам и върху растежа и развитието на растенията. Селскостопанските култури реагират силно на високата почвена киселинност, като най-уязвими са растенията в начален стадии на развитие.

7.4 Ландшафт

При ландшафта има няколко основни въпроса, като липсата на конкретно законодателство, замърсяване на компонентите на ландшафта, промяна на видовете ландшафт, нарушения на ландшафта и визуално-естетично въздействие.

Понастоящем единственият нормативен документ в България, който предвижда опазване и управление на ландшафта, е Европейската конвенция за ландшафта. Липсата на национално законодателство в областта е сериозна пречка за правилната оценка на въздействията върху него и съставните му части и съответно за опазването му. Дейностите по опазване и устойчиво управление на ландшафта следва да бъдат уредени в законодателството.

Строителните дейности за изграждане на нови обекти или за реконструкция и рехабилитация на съществуващи такива, както и полагане на необходимата инфраструктура, води до запрашаване и замърсяване на отделни компоненти на ландшафта. Замърсителите могат да бъдат прахови фракции с различен произход (естествен или изкуствен), строителни отпадъци и горивно-смазочни материали от превозни средства и строителна техника, битови отпадъци в резултат на човешката дейност и др.

Промяната на съществуващите ландшафти, както и замърсяването им с **отпадъци** има неблагоприятно визуално-естетично въздействие. Създаването на нови видове ландшафт в резултат на изграждане на нови инсталации и влиянието на човека върху териториите също представлява значителен проблем.

Нарушаването на ландшафта може да бъде пряко и косвено. Пряко увреждане на ландшафтните компоненти има по време на строителните работи и рехабилитацията на всички видове обекти в резултат от наличието и използването на строително оборудване на площадката; трябва да се обърне внимание и на визуално-естетичното натоварване на териториите. Косвени промени в ландшафтите се наблюдават в резултат от следните дейности: промени в земеползването, поставяне на заграждения и осветление, промяна в характеристиките на ландшафта в резултат на интензификацията на ползването на терените, ерозията на почвите, влиянието върху ландшафтите в резултат на предложенията за оформянето им. Косвените промени в съставните части на ландшафта са резултат също от изграждането на нови постройки и обекти.

7.5 Биологично разнообразие

Като цяло, усилената урбанизация и презастрояване, интензификацията на транспорта, замърсяването на вътрешните водни басейни и нови територии с промишлени и битови отпадъци и др. са мощни отрицателни фактори, които влияят на изобилното и самотитно биологично разнообразие в България.

Презастрояването или развитието на туристическа и друга инфраструктура в почувствителните райони (в т.ч. защитени територии, обекти от Натура 2000, редки и уязвими местообитания и екосистеми като влажни местности, участъци по коритата на реки, гори и др.) става по-сериозен проблем през последните години.

Шосейният транспорт е общ екологичен проблем и отрицателното му влияние върху околната среда конкретно засяга биологичното разнообразие.

Замърсяването на въздуха, особено в големите градове в резултат на интензивното движение на автомобили води до влошаване на средата за живот, оттам до ограничаване на биологичното разнообразие и дори до изчезване на синантропни видове птици и бозайници. Отлагането на замърсители на въздуха е продължаващ проблем за здравето

състояние на горите и местата на растителните общности. Той нарушава здравословния баланс на организми или екосистеми пряко или чрез подкисляване на почвите. Взаимодействието на отложените замърсители на въздуха с листната маса променя хранителния статус на дърветата и засилва податливостта им на болестотворни гъбички или насекоми-вредители.

Общият брой на видовете, които са чужди за България, нараства постоянно от 1900 г. насам. Най-уязвимите местообитания предвид навлизането и натурализирането на чужди растителни видове са тези, създадени от човека, последвани от местообитанията в речните долини.

Безконтролното изхвърляне на строителни и битови отпадъци от граждани и фирми на изходите на населените места, около пътните артерии и замърсяването на зелените площи също е значителен проблем. Това пряко влошава местообитанията, унищожава ценни растителни видове и влияе пряко и косвено на разнообразието на фауната.

Горските пожари са голям проблем за флората и фауната, тъй като те променят всички условия на околната среда, в т.ч. унищожават растителни и животински видове, много от които са редки и ценни, частично или изцяло унищожават слоя от чернозем, създават предпоставки за проникване и развитие на гъбични и други вредни организми, което води до нарушаване на стабилността на екосистемите.

7.6 Културно-историческо наследство

Основните проблеми, свързани с опазването на културното и историческото наследство, могат да се обобщят както следва:

- Недостатъчно съответствие с изискванията за защита и опазване на недвижимите културни ценности по Закона за устройство на територията, Закона за културното наследство, Закона за опазване на околната среда и постановленията към тях; с конкретните правила и норми в общите и подробните устройствени планове относно устройството на териториите с културно и историческо наследство.
- Непредвидени и непредприети превантивни мерки за физическа защита и съхранение;
- Недостатъчност на регулаторните изисквания относно обхвата и съдържанието на устройствените планове и инвестиционните проекти за предвиждане на комплексни мерки за обновяване, възстановяване и опазване на обектите на културното наследство и средата за представянето им от увреждане и унищожаване в резултат на предвидими природни и човешки фактори;
- Работи по съхранение и възстановяване (PCB), които не са изпълнени качествено или с неподходящи за PCB материали, засягащи конкретните условия

(микроклимат) в средата на представяне;

- Неподходящо избрани материали за РСВ във връзка с устойчивите и конкретните условия (микроклимат) в средата на представяне;
- Некомпетентност и импровизации при извършване на текущите ремонтни работи и РСВ в строителните и възстановителни работи на недвижимите културни ценности в тяхната среда на представяне;
- Липса на институционализиран постоянен контрол на промените в параметрите на различните фактори, влияещи на материалните носители и средата на представяне на обектите на културното наследство;
- Непълно изяснени режими за опазване, съхранение и управление на популяризирането на културните ценности;
- Поддръждане по приоритет на дейностите, които са рискови с оглед опазването и съхраняването на недвижимите културни ценности и действия за обновяване както на самите ценности, така и на средата на представянето им.

7.7 Материални активи

Макар и да няма достатъчно общодостъпни данни за сегашното състояние на материалните активи е ясно, че обществената и културната инфраструктура се нуждае от основни ремонти (в т.ч. възстановяване на пътната инфраструктура и системи за предотвратяване на бедствия). Предстои още много работа за постигане на европейските стандарти за равнищата на материалните активи.

Културната инфраструктура се сблъсква с липса на средства за поддръжка и развитие. Същото важи и за дълготрайните материални активи с екологично предназначение, като съоръжения и оборудване, необходими за опазване и възстановяване на околната среда и оборудване за наблюдение и контрол.

Материалните активи, имащи пряко отношение към околната среда, като ВиК инфраструктурата и пречиствателни станции за води, депа за отпадъци и др. се нуждаят от реконструкция и модернизация.

7.8 Население, човешко здраве

Основните проблеми на демографското развитие в страната са свързани с ниската раждаемост и високият процент на смъртност, което определя негативния прираст в последните години, в комбинация с продължаващата емиграция на хора в активна възраст (18-50 г.)

От друга страна, с оглед на статистическите данни до 2019 г, заболяемостта на

населението като цяло намалява спрямо предишните години, което определя територията като благоприятна в екологично отношение и с добър потенциал за демографско развитие.

8 Цели на опазване на околната среда

8.1 Цели на опазване на околната среда на международно равнище

Основните цели за опазване на околната среда на международно ниво, които имат отношение към ИТСП на СИР 2021-2027г. и начинът, по който тези цели и съответните екологични съображения са взети под внимание при изготвянето на ИТСП са показани в следващата таблица

Стратегически документи и цели за опазване на околната среда, имащи отношение към ИТСП на СИР	Начин, по който целите и съответните екологични съображения са взети предвид при изготвянето на ИТСП на СИР
<p>Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие до 2030 г. Основна цел</p> <ul style="list-style-type: none"> До 2050 г. всички екосистеми в света трябва да бъдат възстановени, устойчиви и защитени по подходящ начин; <p>Ключови аспекти</p> <ul style="list-style-type: none"> Опазване и възстановяване на природата в ЕС, вкл. <ul style="list-style-type: none"> Хармонизирана мрежа от защитени зони Създаване на условия за преобразяваща промяна, вкл. <ul style="list-style-type: none"> Нов тласък на изпълнението и правоприлагането на законодателството на ЕС в областта на околната среда Изграждане на интегриран подход, обхващащ цялото общество 	<p>ИТСП на СИР е в синхрон с основната цел и ключовите аспекти на Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие до 2030 г. със:</p> <p>Стратегически приоритет 1, Специфична цел 1.2. Устойчиво оползотворяване на специфичния местен потенциал за развитие:</p> <ul style="list-style-type: none"> Интегрирана морска политика, насочена към запазване на доброто състояние на морската околна среда; Устойчиво развитие на селското стопанство, грижливо отношение към околната среда и изменението на климата; <p>Стратегически приоритет 3, Специфична цел 3.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда и следните мерки, които ще бъдат предприети:</p> <ul style="list-style-type: none"> Изграждане и реконструкция на ВиК инфраструктура въз основа на РПИП в съответствие с нормативната база; Оптимизиране на събирането и третирането на отпадъци, внедряване на съвременни технологии за разделно събиране, предварително третиране, компостиране на биоразградимите отпадъци, приоритетна рекултивация на депа за битови отпадъци, които не отговарят на нормативните изисквания; Поддържане на благоприятна за качеството на атмосферния въздух градска среда, зелена инфраструктура, поддържане на зелени площи, почистване на замърсени и лошо поддържани пътни настилки и др.; Развитие на устойчиви системи на градски транспорт, целящи осигуряването на по-качествен и устойчив градски транспорт. Мерки за намаляване на замърсяването на въздуха от битовото отопление - поетапна подмяна на отоплителни уреди на твърдо гориво, въвеждане на зони с ниски емисии, разширяване на мрежата за централно топлоснабдяване; С развитие на мрежата Натура 2000, в т.ч. мерки, насочени

<p>Стратегически документи и цели за опазване на околната среда, имащи отношение към ИТСП на СИР</p>	<p>Начин, по който целите и съответните екологични съображения са взети предвид при изготвянето на ИТСП на СИР</p>
	<p>към подобряване на природозащитното състояние на природни местообитания и видове (включително птици), мерки за опазване/ възстановяване на екосистемите и присъщото им биологичното разнообразие с фокус върху подобряване на екосистемите и екосистемните услуги и осигуряване свързаността на мрежата Натура 2000;</p>
<p>Цели за устойчиво развитие (Дневен ред 2030 г)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Преодоляване на глада ...; • Осигуряване на здравословен живот ...; • Осигуряване на приобщаващо и справедливо качествено образование ...; • Осигуряване на наличие и устойчиво управление на вода и канализация за всички; • Стимулиране на траен, приобщаващ и устойчив икономически растеж...; • Изграждане на устойчива инфраструктура...; • Намаляване на неравенствата между и в рамките на държавите; • Превръщане на градовете и селищата в приобщаващи, безопасни, адаптивни и устойчиви места за живеене; • Осигуряване на устойчиви модели на потребление и производство; • Предприемане на спешни действия за борба с изменението на климата и неговите последици; • Опазване и устойчиво използване на океаните, моретата и водните ресурси за устойчиво развитие; • Опазване, възстановяване и насърчаване на устойчивото използване на сухоземните екосистеми...; 	<p>ИТСП на СИР е в съответствие с 12 от целите, заложи в документа Цели за устойчиво развитие (Дневен ред 2030 г). Изпълнението на поставените цели ще бъде осъществено, чрез изпълнение на специфичните цели, мерките, които трябва да бъдат предприети и реализирането на проектите, заложи в:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Стратегически приоритет 1: Повишаване на динамичността на региона в глобален мащаб, • Стратегически приоритет 2: Постигане на равен достъп до качествено образование, здравеопазване и социални услуги. социално включване и • Стратегически приоритет 3: Териториално развитие и сближаване и осигуряване на устойчива околна среда.
<p>Пътна карта за план за действие, целящ нулево замърсяване на водите, въздуха и почвата Основни насоки:</p>	<p>ИТСП на СИР адресира описаните насоки в национален контекст, чрез своите цели и мерки, като наред с другото включва конкретни мерки от Стратегически приоритет 1, Специфична цел 1.1. Развитие на интелигентна индустрия с</p>

Стратегически документи и цели за опазване на околната среда, имащи отношение към ИТСР на СИР	Начин, по който целите и съответните екологични съображения са взети предвид при изготвянето на ИТСР на СИР
<ul style="list-style-type: none"> Подобряване на законодателството в областта на здравеопазването и околната среда, вкл. по отношение замърсяването на въздуха и водите, както от транспорта и индустриалните емисии, така и от отпадъците и отпадъчни води. В плана ще се разгледат и други форми на замърсяване, като напр. почвеното замърсяване. Подобряване на политиките за управление на замърсяването; Насърчаване на обществените промени, вкл. ползване на дигитални решения и други, допринасящи за целите на устойчивото потребление с оглед на въздействията от замърсяването. 	<p>потенциал за висок растеж за:</p> <ul style="list-style-type: none"> Целенасочени действия, подкрепящи увеличаване на иновационния и цифровия потенциал, добра бизнес и индустриална инфраструктура, развиване на адаптивна способност на икономиката, позициониране в стратегическите вериги на стойността на ЕС, фокус върху високотехнологични, средно-високо технологични и интензивни на знание сектори. <p>Стратегически приоритет 2, Специфична цел 2.2. Подобряване на достъпа до качествени здравни и социални услуги:</p> <ul style="list-style-type: none"> Добре развита система на здравеопазване и социални услуги; Осигуряване на равни възможности за достъп до здравни и социални услуги на всички, включително и на живеещите в отдалечени малки населени места, и повишаването на качеството на здравните и социалните услуги; <p>Стратегически приоритет 3, Специфична цел 3.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда:</p> <ul style="list-style-type: none"> Изграждане и реконструкция на ВиК инфраструктура въз основа на РПИП в съответствие с нормативната база; Оптимизиране на събирането и третирането на отпадъци и внедряване на съвременни технологии за разделно събиране, предварително третиране, компостиране на биоразградимите отпадъци, рекултивация на депата за битови отпадъци, които не отговарят на нормативните изисквания; Поддържане на благоприятна за качеството на атмосферния въздух градска среда, включително зелена инфраструктура, поддържане на зелените площи, почистване на замърсените и лошо поддържани пътни настилки и др; Развитието на устойчиви системи на градски транспорт, целящи осигуряването на по-качествен и устойчив градски транспорт; Намаляване на замърсяването на въздуха от битовото отопление - подмяна на отоплителни уреди на твърдо гориво, въвеждане на зони с ниски емисии, разширяване на мрежата за централно топлоснабдяване; Предприемане на действия, насочени към изпълнение на пакета „Кръгова икономика“, с цел превръщане на отпадъците в ресурси; Реализиране на мерки за подобряване на енергийната инфраструктура и енергийната ефективност.
<p>План за действие относно кръговата икономика</p> <p>Основни принципи:</p> <ul style="list-style-type: none"> Акцент върху секторите, в които се използват най-много ресурси 	<p>ИТСР на СИР е съобразена с новия пакет „Кръгова икономика“ и взема предвид общите принципи за опазване на околната среда, като предпазни мерки и устойчивост, техническа осъществимост и икономическа приложимост, опазване на ресурсите, както и въздействието върху околната среда, човешкото здраве, икономиката и обществото. Предвидени са и конкретни мерки за</p>

Стратегически документи и цели за опазване на околната среда, имащи отношение към ИТСР на СИР	Начин, по който целите и съответните екологични съображения са взети предвид при изготвянето на ИТСР на СИР
<ul style="list-style-type: none"> Гаранция за по-малко отпадъци 	<p>изпълнение:</p> <p>Стратегически приоритет 1, Специфична цел 1.2. Устойчиво оползотворяване на специфичния местен потенциал за развитие:</p> <ul style="list-style-type: none"> Устойчивото използване на специфичните потенциали на Североизточен регион за развитие на морската индустрия, селското стопанство и туризма. <p>Стратегически приоритет 3, Специфична цел 3.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда</p> <ul style="list-style-type: none"> Оптимизиране събирането и третирането на отпадъци внедряване на съвременни технологии за разделно събиране, предварително третиране, компостиране на биоразградимите отпадъци с цел повишаване на количествата рециклирани отпадъци и стимулиране на повторната употреба, приоритетна рекултивация на депата за битови отпадъци, които не отговарят на нормативните изисквания.
<p>Стратегията на ЕС за екологосъобразната инфраструктура</p> <p>Основни приоритети:</p> <ul style="list-style-type: none"> насърчаване на аспектите на ЕИ в най-важните политически области; подобряване на информацията, укрепване на базата от знания и насърчаване на иновациите; подобряване на достъпа до финансиране; принос за разработването на проекти за ЕИ на равнището на ЕС. 	<p>ИТСР на СИР съответства на основните приоритети, заложиени в Стратегията на ЕС за екологосъобразната инфраструктура, чрез описаните конкретни цели и мерките, които ще бъдат предприети за тяхното изпълнение, заложиени в:</p> <p>Стратегически приоритет 1, Специфична цел 1.1. Развитие на интелигентна индустрия с потенциал за висок растеж, Цел 1.1.1. Повишаване на специализацията в продукти и отрасли, характеризиращи се с висока технологична и НИРД интензивност:</p> <ul style="list-style-type: none"> усвояване на технологии, подобряващи ресурсната ефективност и високата въглеродоинтензивност на икономиката; реализиране на принципите на кръговата икономика от фирми в региона <p>Специфична цел 1.2. Устойчиво оползотворяване на специфичния местен потенциал за развитие, Цел 1.2.1. Подкрепа за икономика, свързана с морето:</p> <ul style="list-style-type: none"> запазване на доброто състояние на морската околна среда; възможности за обмен на добри практики и финансиране на проекти с цел обединяване на междусекторните политики за устойчив „син растеж“; насърчаване на устойчивото рибарство и опазването на водните биологични ресурси; прилагане на скоиновативни технологии във всички сектори на морската икономика. <p>Цел 1.2.2. Устойчиво селско стопанство и активизиране на селските райони:</p> <ul style="list-style-type: none"> устойчиво развитие на селското стопанство;

Стратегически документи и цели за опазване на околната среда, имащи отношение към ИТСП на СИР	Начин, по който целите и съответните екологични съображения са взети предвид при изготвянето на ИТСП на СИР
	<ul style="list-style-type: none"> • грижливо отношение към околната среда и изменението на климата; • развитие на биологично земеделие; • създаване на нови продукти за биоиндустрията, нови биохимикали, биогориво, биофармацевтика и др. <p>Стратегически приоритет 3: Териториално развитие и сближаване и осигуряване на устойчива околна среда, Специфична цел 3.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда:</p> <ul style="list-style-type: none"> • подобряване на състоянието на водите; • оптимизиране събирането и третирането на отпадъци; • поддържане на благоприятна за качеството на атмосферния въздух градска среда; • развитието на устойчиви системи на градски транспорт; • намаляване на замърсяването на въздуха от битовото отопление; • изпълнение на пакета „Кръгова икономика“, с цел превръщане на отпадъците в ресурси; • подобряване на енергийната инфраструктура и енергийната ефективност; • развитие на мрежата Натура 2000; • подобряване на природозащитното състояние на природни местообитания и видове; • опазване/ възстановяване на екосистемите и присъщото им биологичното разнообразие. <p>Специфична цел 3.4 Трансгранично и транснационално сътрудничество:</p> <ul style="list-style-type: none"> • инвестиране в съвместни дейности, насочени към адаптация и смекчаване на изменението на климата, със силен акцент върху устойчиви и екологични мерки; • подпомагане на съвместни трансгранични действия за насърчаване на прехода към кръгова икономика, включително изграждане на капацитет на заинтересованите страни, кампании за повишаване на осведомеността за насърчаване на устойчиви практики и поведение;
<p>Стратегия на Европейския съюз за горите и сектора на горското стопанство</p> <p>Основни приоритети:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Подпомагане на общностите: политиката на ЕС за развитие на селските райони е един от основните инструменти, 	<p>ИТСП на СИР е в съответствие със Стратегия на Европейския съюз за горите и сектора на горското стопанство, посредством съобразяване с целите и изпълнение на мерките, формулирани в:</p> <p>Стратегически приоритет 1: Повишаване на динамичността на региона в глобален мащаб, Специфична цел 1.2. Устойчиво оползотворяване на специфичния местен потенциал за развитие, Цел 1.2.2. Устойчиво селско стопанство и активизиране на</p>

Стратегически документи и цели за опазване на околната среда, имащи отношение към ИТСП на СИР	Начин, по който целите и съответните екологични съображения са взети предвид при изготвянето на ИТСП на СИР
<p>използвани за реализиране на стратегията;</p> <ul style="list-style-type: none"> Насърчаване на конкурентоспособни и устойчиви горски индустрии, био енергетика и по-широка зелена икономика в ЕС; Изменение на климата: запазване и увеличаване на устойчивостта на горите и на възможностите им за приспособяване; Защита на горите и подобряване на екосистемните услуги: горските екосистеми предоставят услуги и суровини, и приютяват биоразнообразието; Подобряване на базата от знания за горите; Нови и иновативни горски продукти и продукти с добавена стойност; Съвместна работа за управление и разбиране на горите; Горите от глобална гледна точка. 	<p>селските райони:</p> <ul style="list-style-type: none"> повишаване на конкурентоспособността на селското стопанство; устойчивото развитие на селското стопанство; грижливото отношение към околната среда и изменението на климата; <p>Стратегически приоритет 3: Териториално развитие и сближаване и осигуряване на устойчива околна среда, Специфична цел 3.2. Градско възстановяване и интегрирано развитие:</p> <ul style="list-style-type: none"> модернизиране на селското стопанство, биоземеделие и други дейности, подкрепящи устойчивото селско стопанство в населените места от т-то ниво; <p>Специфична цел 3.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда:</p> <ul style="list-style-type: none"> изпълнение на пакета „Кръгова икономика“, с цел превръщане на отпадъците в ресурси; подобряване на енергийната инфраструктура и енергийната ефективност; развитие на мрежата Натура 2000; подобряване на природозащитното състояние на природни местообитания и видове; опазване/ възстановяване на екосистемите и присъщото им биологичното разнообразие; <p>Специфична цел 3.4 Трансгранично и транснационално сътрудничество:</p> <ul style="list-style-type: none"> дейности, насочени към адаптация и смекчаване на изменението на климата, със силен акцент върху устойчиви и екологични мерки; съвместни трансгранични действия за насърчаване на прехода към кръгова икономика;

8.2 Цели на опазване на околната среда на национално равнище

Целите за опазване на околната среда на национално ниво са отразени в основните планове, програми и стратегии за България. Основните цели за опазване на околната среда, които имат отношение към и начинът, по който тези цели и съответните екологични съображения са взети под внимание при изготвянето на ИТСП на СИР 2021-2027г. са показани в следващата таблица

<p>Стратегически документи и цели за опазване на околната среда, имащи отношение към ИТСП на СИР</p>	<p>Начин, по който целите и съответните екологични съображения са взети предвид при изготвянето на ИТСП на СИР</p>
<p>Национална програма за развитие: България 2030 (НПР 2030) Основни национални приоритети:</p> <ul style="list-style-type: none"> • П1. Образование и умения • П2. Наука и научна инфраструктура • П3. Интелигентна индустрия • П4. Кръгова и нисковъглеродна икономика • П5. Чист въздух и биоразнообразие • П6. Устойчиво селско стопанство • П7. Транспортна свързаност • П8. Цифрова свързаност • П9. Местно развитие • П10. Институционална рамка • П11. Социално включване • П12. Здраве и спорт • П13. Култура, наследство и туризъм 	<p>Поставените цели и предложените мерки за изпълнение на Стратегическите Приоритети на ИТСП на СИР водят пряко до постигане на целевата стойност на индикатора на НПР 2030 - ускорено икономическо развитие, демографски подем и намаляване на неравенствата, за реализирането на които са предвидени целенасочени политики и интервенции, групирани в пет взаимосвързани и интегрирани оси на развитие – Иновативна и интелигентна България; Зелена и устойчива България; Свързана и интегрирана България; Отзивчива и справедлива България; Духовна и жизнена България.</p> <p>Трите основни стратегически приоритета на ИТСП на СИР:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Стратегически приоритет 1: Повишаване на динамичността на региона в глобален мащаб, • Стратегически приоритет 2: Постигане на равен достъп до качествено образование, здравеопазване и социални услуги. социално включване и • Стратегически приоритет 3: Териториално развитие и сближаване и осигуряване на устойчива околна среда <p>са изцяло съобразени и в синхрон с всички основни приоритети на НПР 2030.</p>
<p>Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие Ключови аспекти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Защитени територии; • Екотуризъм; <p>Приоритети за незабавни действия и подкрепа:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Разработване и внедряване на политика по екотуризъм; • Насърчаване на опазването на басейна на Черно море; 	<p>Всички мерки, предвидени в <i>Специфична цел 3.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда</i> са за опазване на биологичното разнообразие и най-вече мерките, свързани с развитие на мрежата Натура 2000, в т.ч. мерки, насочени към подобряване на природозащитното състояние на природни местообитания и видове (включително птици), мерки за опазване/ възстановяване на екосистемите и присъщото им биологичното разнообразие с фокус върху подобряване на екосистемите и екосистемните услуги и осигуряване свързаността на мрежата Натура 2000</p> <p>За Разработване и внедряване на политика по екотуризъм ще спомогнат някои от дейностите, изписани в <i>Цел 1.2.3. Разнообразяване на регионалния туристически продукт чрез активно устойчиво включване на природното и културното богатство</i></p> <p>За насърчаване на опазването на басейна на Черно море ще спомогнат</p> <ul style="list-style-type: none"> • проектите в <i>Цел 1.2.1. Подкрепа за икономика, свързана с морето</i> - за интегрирано управление на крайбрежните зони; подобряване на инфраструктурата, свързана с развитието на морската индустрия; насърчаване на устойчивото рибарство и

Стратегически документи и цели за опазване на околната среда, имащи отношение към ИТСП на СИР	Начин, по който целите и съответните екологични съображения са взети предвид при изготвянето на ИТСП на СИР
	<p>опазването на водните биологични ресурси; създаване и развитие на регионални клъстери за морска индустрия; прилагане на екоинновативни технологии във всички сектори на морската икономика,</p> <ul style="list-style-type: none"> • дейностите в <i>Специфична цел 3.4 Трансгранично и транснационално сътрудничество</i> - обмен на добри практики и изпълнение на съвместни мерки, насочени към политиките за устойчив „син растеж“, за интегрирано управление на крайбрежните зони, морско наблюдение, намаляване на рисковете и повишаване на ефективността в опазването и използването на ресурсите, в съответствие със съвременните изисквания на Интегрираната морска политика на ЕС
<p>Национална стратегия за управление и развитие на водния сектор Основни цели:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Цел 1: Гарантирано осигуряване на вода за населението и бизнеса в условията на промени на климата, водещи до засушаване; • Цел 2: Запазване и подобряване на състоянието на повърхностните и подземните води; • Цел 3: Подобряване на ефективността при интегрираното управление на водата като стопански ресурс; 	<p>Целите на ИТСП на СИР, имат пряк принос за запазване и подобряване състоянието на повърхностните и подземните води, за осигуряване на вода за населението и бизнеса, за управлението на водния сектор, както и за намаляване на риска от щети при наводнения. Изпълнението на целите на Национална стратегия за управление и развитие на водния сектор е разписано подробно в</p> <p>Стратегически приоритет 3: Териториално развитие и сближаване и осигуряване на устойчива околна среда, Специфична цел 3.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изграждане и реконструкция на ВиК инфраструктура въз основа на РПИП в съответствие с нормативната база; • Подобряване на състоянието на водите - ПУРБ; • Установяване на зони за опазването на водите в района на съоръженията за водовземане и др.;
<p>Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018 – 2024г) Заложени мерки:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Задължително поетапно извеждане на употреба на уреди на твърдо гориво, които не отговарят на изискванията • Поддържане на благоприятна за качеството на атмосферния въздух градска среда 	<p>В ИТСП на СИР са заложени мерки за предотвратяване образуването на замърсяване на атмосферния въздух:</p> <p>Стратегически приоритет 3: Териториално развитие и сближаване и осигуряване на устойчива околна среда</p> <p>Специфична цел 3.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Зелена инфраструктура, поддържане на зелените площи; • Почистване на замърсените и лошо поддържани пътни настилки и др. • Намаляване на замърсяването на въздуха от битовото отопление; • Въвеждане на зони с ниски емисии; • Разширяване на мрежата за централно топлоснабдяване
Национална стратегия за адаптация към изменението на	ИТСП на СИР допринася за постигане целите на националния план по изменение на климата, чрез изпълнение следните мерки от:

<p>Стратегически документи и цели за опазване на околната среда, имащи отношение към ИТСП на СИР</p>	<p>Начин, по който целите и съответните екологични съображения са взети предвид при изготвянето на ИТСП на СИР</p>
<p>климата и План за действие до 2030 г. Стратегически цели:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Приобщаване и интегриране на адаптирането към изменението на климата; • Изграждане на институционален капацитет за адаптиране към изменението на климата; • Повишаване на осведомеността относно адаптирането към изменението на климата; • Изграждане на устойчивост към изменението на климата. 	<p>Стратегически приоритет 1: Повишаване на динамичността на региона в глобален мащаб Цел 1.2.2. Устойчиво селско стопанство и активизиране на селските райони</p> <ul style="list-style-type: none"> • Развитие на биологично земеделие; създаване на нови продукти за биоиндустрията, нови биохимикали, биогориво, биофармацевтика и др. <p>Стратегически приоритет 3: Териториално развитие и сближаване и осигуряване на устойчива околна среда, Специфична цел 3.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Подобряване състоянието на водният сектор; • Подобряване качеството на атмосферният въздух, зелена инфраструктура, поддържане на зелени площи и т.н.; • Развитие на устойчиви системи за градски транспорт; • Намаляване замърсяването на въздуха от битово отопление; • Изпълнение на проекта „Кръгова икономика“ с цел превръщането на отпадъците в ресурси; • Подобряване на енергийната инфраструктура и енергийната ефективност; • Децентрализирано производство на енергия от ВЕИ; • Използването на биомасата като ВИ;
<p>Планове за управление на речните басейни (ПУРБ)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Недопускане на влошаване на състоянието на повърхностните и подземни води и защита, подобряване и възстановяване на всички водни тела • Постепенно намаляване на замърсяването от определени вещества и поэтапно спиране на изпускането на приоритетни опасни вещества в повърхностните води... • Преустановяване на всякакви значителни възходящи тенденции в замърсяването на подземните води • Постигане на стандартите и целите за защитените територии, определени в законодателството на Общността 	<p>ИТСП на СИР ще допринесе за постигане на целите на ПУРБ чрез изпълнение на мерките, описани в:</p> <p>Стратегически приоритет 3: Териториално развитие и сближаване и осигуряване на устойчива околна среда Специфична цел 3.1. Бърза и сигурна транспортна и цифрова свързаност:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Създаване на оптимални връзки между автомобилния, железопътния, въздушния и водния транспорт (по море и по вътрешни водни пътища); <p>Специфична цел 3.3 запазване и подобряване качеството на околната среда:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Финансиране на мерки от ПУРБ за подобряване на състоянието на водите; опазване качеството на водите, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, включително установяване на зони за опазването им в района на съоръженията за водовземане, и др. • Подкрепа чрез подхода за интегрирани териториални инвестиции (ИТИ) за изграждане на Индустриални зони/паркове в случаите, в които необходимата ВиК инфраструктура е идентифицирана в разработено РПИП за обособената територия; • Развитие на мрежата Натура 2000, подобряване на природозащитното състояние на природни местообитания и видове (включително птици), мерки за опазване/ възстановяване на екосистемите и присъщото им биологичното разнообразие с фокус върху подобряване на

Стратегически документи и цели за опазване на околната среда, имащи отношение към ИТСР на СИР	Начин, по който целите и съответните екологични съображения са взети предвид при изготвянето на ИТСР на СИР
	екосистемите и екосистемните услуги и осигуряване свързаността на мрежата Натура 2000.
Планове за управление на риска от наводнения (ПУРН) <ul style="list-style-type: none"> Минимизиране броя на засегнатите обекти от социалната инфраструктура Подобряване на защитата на обекти от техническата инфраструктура Минимизиране на засегнатите зони за защита на водите, защитените територии и защитените зони 	Целите на ИТСР на СИР, както и тези ПУРН, подкрепят целите за опазване на околната среда. Степента на подробност на ИТСР на СИР не дава възможност за определяне на начина, по който съответните цели на ПУРН се вземат предвид при изготвянето на ИТСР на СИР. По тази причина като необходима мярка в настоящия доклад е включено съобразяването на произтичащите от ИТСР на СИР проекти / инвестиционни намерения с приложимите ПУРН и ПУРБ.
Морска стратегия на Р България и Програма от мерки към нея <ul style="list-style-type: none"> Постигане и поддържане на „добро състояние“ на морската околна среда до 2020 г.; Защита и съхраняване на морската околна среда, предотвратяване на нейното влошаване или, когато е практически възможно, възстановяване на морските екосистеми в територии, които са били неблагоприятно засегнати; Предотвратяване и намаляване на въвеждането и освобождаването на вещества от антропогенен произход в околната среда с цел поетапно премахване на замърсяването и гарантиране липсата на съществено въздействие или опасност за човешкото здраве, биологичното разнообразие на морските екосистеми и законосъобразното използване на морето. 	ИТСР на СИР допринася за постигането на екологичните цели за ДСМОС чрез изпълнение на целите и мерките от: Стратегически приоритет 1: Повишаване на динамичността на региона в глобален мащаб Специфична цел 1.2. Устойчиво оползотворяване на специфичния местен потенциал за развитие <ul style="list-style-type: none"> Запазване на доброто състояние на морската околна среда; Създаване на възможно най-добър инвестиционен климат за устойчиво използване на потенциала на морето; Насърчаване на устойчивото рибарство и опазването на водните биологични ресурси; Прилагане на екоинновативни технологии във всички сектори на морската икономика; Стратегически приоритет 3: Териториално развитие и сближаване и осигуряване на устойчива околна среда Специфична цел 3.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда: <ul style="list-style-type: none"> Оптимизира събирането и третирането на отпадъци, внедряване на съвременни технологии за разделно събиране, предварително третиране, компостиране на биоразградимите отпадъци с цел повишаване на количествата рециклирани отпадъци и стимулиране на повторната употреба; Развитие на мрежата Натура 2000, в т.ч. мерки, насочени към подобряване на природозащитното състояние на природни местообитания и видове (включително птици), мерки за опазване/ възстановяване на екосистемите и присъщото им биологичното разнообразие с фокус върху подобряване на екосистемите и екосистемните услуги и осигуряване свързаността на мрежата Натура 2000.
Интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021 – 2030	ИТСР на СИР ще допринесе за изпълнението на целите и приоритетите от Интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021 – 2030 г. , посредством

Стратегически документи и цели за опазване на околната среда, имащи отношение към ИТСП на СИР	Начин, по който целите и съответните екологични съображения са взети предвид при изготвянето на ИТСП на СИР
<p>Г.</p> <p>Обвързващи цели:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Намаляване на емисиите на парникови газове (ПГ) с най-малко 40% в сравнение с 1990 г.; • Повишаване на енергийната ефективност (ЕЕ) до поне 32,5%; • Увеличаване на дела на енергия от възобновяеми източници (ВИ) до поне 32% от брутното крайно потребление на енергия в ЕС. <p>Основни цели:</p> <ul style="list-style-type: none"> • стимулиране на нисковъглеродно развитие на икономиката; • развитие на конкурентоспособна и сигурна енергетика; <p>Приоритети:</p> <ul style="list-style-type: none"> • използване и развитие на енергията от ВИ, съобразно наличния ресурс, капацитета на мрежите и националните специфики. 	<p>изпълнението на следните мерки, заложи в стратегията:</p> <p>Стратегически приоритет 1: Повишаване на динамичността на региона в глобален мащаб, Специфична цел 1.1. Развитие на интелигентна индустрия с потенциал за висок растеж, Цел 1.1.1. Повишаване на специализацията в продукти и отрасли, характеризиращи се с висока технологична и НИРД интензивност:</p> <ul style="list-style-type: none"> • усвояване на технологии, подобряващи ресурсната ефективност и високата въглеродоинтензивност на икономиката; • реализиране на принципите на кръговата икономика от фирми в региона; <p>Стратегически приоритет 3: Териториално развитие и сближаване и осигуряване на устойчива околна среда, Специфична цел 3.2. Градско възстановяване и интегрирано развитие:</p> <ul style="list-style-type: none"> • енергийна ефективност и обновяване на жилищни и обществени сгради; <p>Специфична цел 3.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда:</p> <ul style="list-style-type: none"> • изпълнение на пакета „Кръгова икономика“, с цел превръщане на отпадъците в ресурси; • подобряване на енергийната инфраструктура и енергийната ефективност; • ориентиране към децентрализирано производство на енергия от ВЕИ, присъединяващи се на по-ниски нива на напрежение. • използване на биомасата като ВИ; <p>Специфична цел 3.4 Трансгранично и транснационално сътрудничество:</p> <ul style="list-style-type: none"> • подпомагане на съвместни трансгранични действия за насърчаване на прехода към кръгова икономика, включително изграждане на капацитет на заинтересованите страни, кампании за повишаване на осведомеността за насърчаване на устойчиви практики и поведение.
<p>Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха, България 2020-2030 г.</p> <p>Основна цел:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изпълнение на задълженията за намаляване към 2020г. и 2030г. на общите годишни антропогенни емисии на 	<p>ИТСП на СИР е в синхрон с Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха, България 2020-2030 г., посредством изпълнение на целите и мерките към тях, разписани в:</p> <p>Стратегически приоритет 1: Повишаване на динамичността на региона в глобален мащаб, Специфична цел 1.1. Развитие на интелигентна индустрия с потенциал за висок растеж, Цел 1.1.1. Повишаване на специализацията в продукти и отрасли, характеризиращи се с висока технологична и НИРД интензивност:</p> <ul style="list-style-type: none"> • усвояване на технологии, подобряващи ресурсната

Стратегически документи и цели за опазване на околната среда, имащи отношение към ИТСП на СИР	Начин, по който целите и съответните екологични съображения са взети предвид при изготвянето на ИТСП на СИР
<p>следните замърсители на атмосферния въздух: серен диоксид (SO₂), азотни оксиди (NO_x), неметанови летливи органични съединения (НМЛОС), амоняк (NH₃) и фини прахови частици (ФПЧ2.5);</p> <p>Предвидени мерки:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Предвидените мерки са в сектори, които са по-значими източници на емисии в атмосферния въздух, като селско стопанство, автомобилен транспорт и битово отопление. 	<p>ефективност и високата въглеродоинтензивност на икономиката;</p> <ul style="list-style-type: none"> • реализиране на принципите на кръговата икономика от фирми в региона; <p>Стратегически приоритет 3: Териториално развитие и сближаване и осигуряване на устойчива околна среда, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1. Бърза и сигурна транспортна и цифрова свързаност:</p> <ul style="list-style-type: none"> • създаване на оптимални връзки между автомобилния, железопътния, въздушния и водния транспорт (по море и по вътрешни водни пътища); • реконструкция и модернизация на участъците от мрежите с недостатъчен капацитет; • подобряване на качеството и характеристиките на транспортната мрежа; • подобряване на регионално ниво на достъпа до националната транспортна мрежа и транспортните коридори; • осигуряване на достъпни задължителни обществени превозни услуги; • изграждане на необходими нови връзки в транспортната мрежа; <p>Специфична цел 3.2. Градско възстановяване и интегрирано развитие: енергийна ефективност и обновяване на жилищни и обществени сгради;</p> <p>Специфична цел 3.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда:</p> <ul style="list-style-type: none"> • действия за поддържане на благоприятна за качеството на атмосферния въздух градска среда, включително зелена инфраструктура, поддържане на зелените площи, почистване на замърсените и лошо поддържани пътни настилки и др; • развитието на устойчиви системи на градски транспорт, целящи осигуряването на по-качествен и устойчив градски транспорт; • намаляване на замърсяването на въздуха от битовото отопление - поетапна подмяна на отоплителни уреди на твърдо гориво, въвеждане на зони с ниски емисии, разширяване на мрежата за централно топлоснабдяване; • изпълнение на пакета „Кръгова икономика“, с цел превръщане на отпадъците в ресурси; <p>Специфична цел 3.4 Трансгранично и транснационално сътрудничество:</p> <ul style="list-style-type: none"> • инвестиране в съвместни дейности, насочени към адаптация и смекчаване на изменението на климата, със силен акцент върху устойчиви и екологични мерки; • подпомагане на съвместни трансгранични действия за

<p>Стратегически документи и цели за опазване на околната среда, имащи отношение към ИТСП на СИР</p>	<p>Начин, по който целите и съответните екологични съображения са взети предвид при изготвянето на ИТСП на СИР</p>
	<p>насърчаване на прехода към кръгова икономика, включително изграждане на капацитет на заинтересованите страни, кампании за повишаване на осведомеността за насърчаване на устойчиви практики и поведение;</p> <ul style="list-style-type: none"> • обмен на добри практики и изпълнение на съвместни мерки, насочени към политиките за устойчив „син растеж“, за интегрирано управление на крайбрежните зони, морско наблюдение, намаляване на рисковете и повишаване на ефективността в опазването и използването на ресурсите, в съответствие със съвременните изисквания на Интегрираната морска политика на ЕС.
<p>Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.)</p> <p>Основни критерии:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Предотвратяване и намаляване на риска за човешкото здраве и опазване на другите компоненти на околната среда. • Спазване на принципите за устойчиво развитие, включително принципите на биологичното земеделие. 	<p>ИТСП на СИР покрива критериите на Национална програма за опазване, устойчиво ползване и възстановяване функциите на почвите (2020 – 2030 г.), посредством изпълнение на целите и мерките, към тях, описани в:</p> <p>Стратегически приоритет 1: Повишаване на динамичността на региона в глобален мащаб, Специфична цел 1.2. Устойчиво оползотворяване на специфичния местен потенциал за развитие, Цел 1.2.2. Устойчиво селско стопанство и активизиране на селските райони:</p> <ul style="list-style-type: none"> • устойчиво развитие на селското стопанство; • грижливо отношение към околната среда и изменението на климата; • биологично производство; • по-широко използване на познанията и иновациите; • създаване на нови продукти за биоиндустрията, нови биохимикали, биогориво, биофармацевтика.
<p>Национален план за опазване на най-значимите влажни зони в България 2013 – 2022</p> <p>Националният план за опазване на най-значимите влажни зони в България работи в интерес на изпълнението на националните приоритети по отношение на опазването на биологичното разнообразие.</p>	<p>В Интегрираната териториална стратегия за развитие (ИТСП) на Североизточен регион са включени предвиждания за изграждане и развитие на нови индустриални зони, производствени зони, изграждането и модернизацията на индустриална и техническа инфраструктура, без да има конкретна информация за отделните инвестиционни предложения, включително и точното им местоположение. Поради това не може да се предвиди дали те биха засегнали включените в Национален план за опазване на най-значимите влажни зони в България 2013 – 2022 влажни зони и може да се приеме, че се всяка една от тези зони би могла да бъде значително засегната от проектите в бъдеще. Затова най-важното условие преди изпълнението на подобни проекти е да се проведат конкретни оценки на въздействието върху околната среда и оценки</p>

<p>Стратегически документи и цели за опазване на околната среда, имащи отношение към ИТСП на СИР</p>	<p>Начин, по който целите и съответните екологични съображения са взети предвид при изготвянето на ИТСП на СИР</p>
	<p>за съвместимостта, където и приложимо.</p> <p>Като необходима мярка в доклада за ЕО може да се включи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - При избор на местоположение на проекти / инвестиционни намерения да се вземе предвид разположението на влажни зони, включени в Национален план за опазване на най-значимите влажни зони в България 2013 – 2022.
<p>Стратегия за устойчиво енергийно развитие на република България до 2030 година с хоризонт до 2050 година</p> <p>Основни приоритети:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Гарантиране на енергийната сигурност и устойчивото енергийно развитие; • Устойчиво енергийно развитие за чиста енергия и декарбонизация на икономиката; • Внедряване на иновативни технологии за устойчиво енергийно развитие 	<p>ИТСП на СИР е в синхрон с основните приоритети на Стратегия за устойчиво енергийно развитие на република България до 2030 година с хоризонт до 2050 година, посредством изпълнение на целите и съобразяване с мерките от:</p> <p>Стратегически приоритет 1: Повишаване на динамичността на региона в глобален мащаб, Специфична цел 1.1. Развитие на интелигентна индустрия с потенциал за висок растеж, Цел 1.1.1. Повишаване на специализацията в продукти и отрасли, характеризиращи се с висока технологична и НИРД интензивност:</p> <ul style="list-style-type: none"> • усвояване на технологии, подобряващи ресурсната ефективност и високата въглеродоинтензивност на икономиката; • реализиране на принципите на кръговата икономика от фирми в региона; <p>Стратегически приоритет 3: Териториално развитие и сближаване и осигуряване на устойчива околна среда, Специфична цел 3.2. Градско възстановяване и интегрирано развитие:</p> <ul style="list-style-type: none"> • енергийна ефективност и обновяване на жилищни и обществени сгради; <p>Специфична цел 3.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда:</p> <ul style="list-style-type: none"> • изпълнение на пакета „Кръгова икономика“, с цел превръщане на отпадъците в ресурси; • подобряване на енергийната инфраструктура и енергийната ефективност; • ориентиране към децентрализирано производство на енергия от ВЕИ, присъединяващи се на по-ниски нива на напрежение. • използване на биомасата като ВИ; <p>Специфична цел 3.4 Трансгранично и транснационално сътрудничество:</p>

Стратегически документи и цели за опазване на околната среда, имащи отношение към ИТСП на СИР	Начин, по който целите и съответните екологични съображения са взети предвид при изготвянето на ИТСП на СИР
	<ul style="list-style-type: none"> • подпомагане на съвместни трансгранични действия за насърчаване на прехода към кръгова икономика, включително изграждане на капацитет на заинтересованите страни, кампании за повишаване на осведомеността за насърчаване на устойчиви практики и поведение.
<p>Национален план за управление на отпадъците 2021-2028</p> <p>Основни принципи:</p> <ul style="list-style-type: none"> • „Предотвратяване“ - образуването на отпадъци трябва да бъде намалено и избегнато, където това е възможно; • „Разширена отговорност на производителя“ и „замърсителят плаща“; • „Превантивност“; • „Близост“ и „самодостатъчност“; • „Участие на обществеността“ 	<p>ИТСП на СИР е в съответствие с основните принципи на НПУО 2021-2028, чрез изпълнението на някои от специфичните приоритети, цели и мерки заложи в нея, отбелязани по-долу:</p> <p>Стратегически приоритет 1: Повишаване на динамичността на региона в глобален мащаб, Специфична цел 1.1. Развитие на интелигентна индустрия с потенциал за висок растеж, Цел 1.1.1. Повишаване на специализацията в продукти и отрасли, характеризиращи се с висока технологична и НИРД интензивност: реализиране на принципите на кръговата икономика от фирми</p> <p>Стратегически приоритет 3: Териториално развитие и сближаване и осигуряване на устойчива околна среда в региона, Специфична цел 3.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда;</p> <p>Специфична цел 3.4 Трансгранично и транснационално сътрудничество: подпомагане на съвместни трансгранични действия за насърчаване на прехода към кръгова икономика, включително изграждане на капацитет на заинтересованите страни, кампании за повишаване на осведомеността за насърчаване на устойчиви практики и поведение.</p>

Анализът показва, че:

- ИТСП на СИР 2021-2027 г. съобразява и интегрира в обхвата си целите по опазване на околната среда на национално и европейско ниво, които са относими със Стратегията.
- ИТСП на СИР 2021-2027 г. не влиза в противоречие с целите по опазване на околната среда на национално и европейско ниво.

9 Въздействия върху околната среда

Съгласно чл. 86, ал. 3 т 6 от ЗООС, докладът за ЕО съдържа анализ на: вероятни значителни въздействия върху околната среда, включително биологично разнообразие, население, човешко здраве, фауна, флора, почви, води, въздух, климатични фактори, материални активи, културно-историческо наследство, включително архитектурно и археологическо наследство, ландшафт и връзките между тях, отпадъци; тези въздействия трябва да включват вторични, кумулативни, едновременни, краткосрочни, средносрочни

185

Този документ е създаден в рамките на бюджетна линия BG16RFOP001-8.002-0005 „Бюджетна линия на сектор "Стратегическо планиране и програмиране", финансирана по Приоритетна ос 8 „Техническа помощ“ на Оперативна програма “Региони в растеж” 2014-2020, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие.

и дългосрочни, постоянни и временни, положителни и отрицателни последици.

Въздействията върху околната среда са оценени както на ниво Стратегически приоритети и специфични цели, така и на ниво цели, мерки и дейности.

9.1 Оценка на въздействията на ниво Стратегически приоритети и специфични цели

В следващата таблица е направен анализ на потенциалното въздействие върху околната среда на Стратегически приоритети и специфични цели на ИТСП на СИР с оглед на екологичните аспекти, които имат отношение към тях.

Оценка на Стратегическите приоритети и специфичните цели на ИТСР на СИР за периода 2021-2027 г.

Приоритети на ИТСР на СИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на въздействието
СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1: Повишаване на динамичността на региона в глобален мащаб	Въздух, климат, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие население, културно-историческо наследство материални активи, отпадъци	Очаква се при изпълнение на предвидените дейности за повишаване на динамичността на региона в глобален мащаб, развитие на интелигентна индустрия с потенциал за висок растеж и устойчиво оползотворяване на специфичния местен потенциал за развитие като цяло дългосрочно постоянно, пряко и косвено регионално, а дори и национално положително въздействие върху населението. При строително - монтажните работи по време на изграждането на предвидените проекти се очакват локални преки и косвено отрицателни въздействия върху компонентите на околната среда и населението които ще бъдат временни и краткосрочни и не се очаква да бъдат значителни.	0/+
• СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1. Развитие на интелигентна индустрия с потенциал за висок растеж	население, въздух води, почви, ландшафт, биологично разнообразие материални активи, отпадъци	При развитие на интелигентна индустрия с потенциал за висок растеж, повишаване на специализацията в продукти и отрасли и развитие на бизнес и индустриална инфраструктура характеризиращи се с висока технологична и НИРД интензивност, изграждане на нови индустриални паркове и зони се очаква като цяло дългосрочно пряко и косвено, а също и вторично, постоянно, регионално, а дори и национално положително въздействие върху населението. При строително - монтажните работи по време на изграждането на предвидените проекти се очакват локални отрицателни въздействия върху околната среда и населението които ще бъдат временни и краткосрочни. Очаква се положително въздействие върху материалните активи, които ще се увеличат.	0/+
• СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2.	Въздух, климат, води,	При подкрепа за икономика, свързана с морето, се очаква като цяло дългосрочно кумулативно	0/+

Приоритети на ИТСП на СИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на въздействието
Устойчиво оползотворяване на специфичния местен потенциал за развитие	почви, ландшафт, биологично разнообразие население, културно-историческо наследство, материални активи, отпадъци	положително въздействие върху населението в региона, а също така и върху водите и биологичното разнообразие. Очаква се развитието на устойчиво селско стопанство и активизирането на селските райони да доведе до изцяло положително, дългосрочно, постоянно пряко и косвено въздействие по отношение на околната среда и най-вече на компонентите въздух и климат, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, водещо и до подобряване на здравето на населението. При разнообразяване на регионалния туристически продукт чрез активно устойчиво включване на природното и културното богатство се очаква да доведе до дългосрочно, постоянно, пряко положително въздействие върху културно-историческо наследство и населението и подобряване на неговото здраве, както и дългосрочно косвено положително въздействие върху останалите компоненти на околната среда. При строително монтажните работи по време на изграждането на предвидените проекти се очакват времена, краткосрочни, локални отрицателни въздействия върху околната среда и населението, а също и положително въздействие върху материалните активи, които ще се увеличат.	
СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2: Постигане на равен достъп до качествено образование, здравеопазване и социални услуги. Социално включване	Население и здраве	При постигане на равен достъп до качествено образование, здравеопазване и социални услуги. Социално включване прилагане на целта не се очаква пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено вторично положително въздействие върху населението, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване начина му на живот и здравето. При изграждането на нова материална база на предучилищното образование, училища, центрове за подкрепа за личностно развитие, обществения, спортни площадки и салони се очаква временно краткотрайно и локално обратимо пряко и косвено отрицателно	0/+

Приоритети на ИТСП на СИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на въздействието
		въздействие, което ще е и незначително, поради което цялостното въздействие на целта е положително	
<ul style="list-style-type: none"> СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.1. Инвестиции в образование и умения 	Население и здраве	<p>При прилагане на целта не се очаква пряко въздействие върху околната среда. Изпълнението ѝ на води изцяло до положително въздействие върху живота и здравето на населението. Очаква се пряко и косвено вторично положително въздействие върху населението, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване начина му на живот и здравето.</p> <p>При изграждането на нова материална база на предучилищното образование, училища, центрове за подкрепа за личностно развитие, обществения, спортни площадки и салони се очаква временно краткотрайно и локално обратимо пряко и косвено отрицателно въздействие, което ще е незначително, поради което цялостното въздействие на целта е положително</p>	+
<ul style="list-style-type: none"> СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2. Подобряване на достъпа до качествени здравни и социални услуги 	Население и здраве	<p>При осигуряване на достъп до качествени здравни услуги, предоставяне на социални услуги и предотвратяване на рисковете за социално изключване се очаква изцяло положително въздействие върху населението и неговото здраве</p> <p>При подобряване на материално-техническата база, изграждане на хеликоптерна площадка, специализирани болници и отделения, достъпни жилища, изграждане, реконструкция и модернизация на културната инфраструктура и инфраструктура и оборудване за масов спорт се очакват отрицателни въздействия върху въздуха, почвите, отпадъците, населението, които ще бъдат краткотрайни, временни незначителни и не променят изцяло положителното въздействие на целта</p>	+
<ul style="list-style-type: none"> СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.3. Подобряване на културната 	Население и здраве въздух, почви,	При осъществяване на мерките към специфичната цел, свързани с осигуряване на достъп до културно и природно наследство чрез изграждане, реконструкция и модернизация на културната инфраструктура - театри, музеи и художествени галерии, библиотеки, читалища,	0/+

Приоритети на ИТСП на СИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на въздействието
и спортната инфраструктура	отпадъци, материални активи	включително мерки за подобряване достъпа на лицата в неравностойно положение до културните институции се очакват дългосрочни, положителни преки и косвени, а в някои случаи и вторични кумулативни въздействия по отношение на населението и неговото здраве. При изграждане, реконструкция и модернизация на културната инфраструктура и изграждане и модернизиране на инфраструктура за масов спорт се очаква краткосрочно, временно, локално, предимно обратимо отрицателно въздействие върху въздух и почви, отпадъци което ще е и незначително, поради което цялостното въздействие на целта е положително. Очаква се и положително въздействие върху материалните активи, които ще се подобрят или увеличат	
СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3: Териториално развитие и сближаване и осигуряване на устойчива околна среда	население въздух и климат, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие културно-историческо наследство, материални активи, отпадъци	Очаква се изпълнението на предвидените дейности и мерки за бърза и сигурна транспортна и цифрова свързаност, градско възстановяване и интегрирано развитие, осъществяване на преход към нисковъглеродна икономика, запазване и подобряване качеството на околната среда и трансгранично и транснационално сътрудничество да има дългосрочни положителни преки и косвени, а в някои случаи и вторични и едновременни кумулативни въздействия по отношение на населението. Но при извършване на строителните дейности се очаква временно, краткосрочно отрицателно въздействие върху екологичните аспекти, с изключение на материалните активи, които в този случай ще се увеличат.	0/+
• СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1. Бърза и сигурна транспортна и цифрова свързаност	население въздух и климат, води, почви, ландшафт, биологично	Очаква се изпълнението на целта посредством създаването на оптимални връзки между автомобилния, железопътния, въздушния и водния транспорт (по море и по вътрешни водни пътища), доизграждането на мрежата от автомагистрала и първокласни пътища, подобряване на транспортната инфраструктура с регионално значение - пътища от 2-ри и 3-ти клас, както	0/+

Приоритети на ИТСП на СИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на въздействието
	разнообразие културно-историческо наследство, материални активи, отпадъци	и на общинските пътища и осигуряване на добра цифрова свързаност да има дългосрочни положителни преки и косвени, а в някои случаи и вторични и едновременни кумулативни въздействия по отношение на населението, а в някои случаи и на здравето му. Но при извършване на строителните дейности се очаква временно, краткосрочно отрицателно въздействие върху екологични аспекти, с изключение на материалните активи, които в този случай ще се увеличат.	
<ul style="list-style-type: none"> СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2. Градско възстановяване и интегрирано развитие 	население въздух и климат, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие материални активи, отпадъци	Очаква се развитието на Варненската агломерация, съживяването на традиционни и привличане на нови производства, реструктуриране и обновяване на производствените им зони, подобряване на градската структура, възстановяване на дейността на Летище „Търговище“, изграждането на нови и реконструкция на съществуващи индустриални зони, спорт, културна инфраструктура, туризъм, мерките за интегрирано развитие на малките градове, в това число и осигуряване на равен достъп до здравеопазване, развитие на социални услуги, развитие на подходящ туристически профил и интегрираните териториални проекти да има дългосрочни положителни преки и косвени, а в някои случаи и вторични и едновременни кумулативни въздействия по отношение на населението. Но при извършване на строителни дейности се очаква временно, краткосрочно отрицателно въздействие върху екологичните аспекти, с изключение на материалните активи, които в този случай ще се увеличат.	0/+
<ul style="list-style-type: none"> СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда 	въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие материални активи,	При реализирането на предвидените дейности и проекти за: оптимизиране събирането и третирането на отпадъци, поддържане на благоприятна за качеството на атмосферния въздух градска среда, включително зелена инфраструктура, поддържане на зелените площи, почистване на замърсените и лошо поддържани пътни настилки, намаляване на замърсяването на въздуха от битовото отопление, подобряване на енергийната	0/+

Приоритети на ИТСП на СИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на въздействието
	население, здраве, отпадъци	инфраструктура и енергийната ефективност, развитие на мрежата Натура 2000, се очаква дългосрочно положително регионално въздействие по отношение на населението и околната среда вследствие осигуряване на по-чиста и здравословна среда. Очаква се да има временно, краткосрочно, локално отрицателно въздействие в етапа на строителство на съответни инсталации за отпадъци, при рекултивацията на депата за битови отпадъци, както и дългосрочно положително въздействие в етапа на експлоатация	
<ul style="list-style-type: none"> СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.4 Трансгранично и транснационално сътрудничество 	население и здраве биологично разнообразие въздух и климат, води, почви, ландшафт, материални активи, отпадъци	Очаква се мерките за развитие на трансгранично сътрудничество, като инициативи за превенция на риска/предотвратяване и смекчаване на последствията от климатичните промени, в това число повишаване на информираността, със силен акцент върху устойчиви и екологични мерки и подпомагане на съвместни трансгранични действия за насърчаване на прехода към кръгова икономика се очаква да имат преки и косвени дългосрочни постоянни положителни, а в някои случаи и вторични кумулативни въздействия по отношение на населението и човешко здраве. Мерките за решаване на съвместни екологични проблеми се очаква да имат преки и косвени дългосрочни постоянни положителни, а също и вторични кумулативни въздействия върху населението и околната среда и най – вече на биологичното разнообразие и защитените територии. Очаква се положително въздействие върху материалните активи, които в този случай ще се увеличат. По време на изграждане на нови/реконструкция на съществуващи мостови и пристанищни съоръжения по река Дунав се очаква временно, краткосрочно отрицателно въздействие върху идентифицираните екологични аспекти, с изключение на материалните активи, които в този случай ще се увеличат.	0/+

9.2 Оценка на въздействията на ниво цели, дейности и мерки

В следващата таблица е направен анализ на потенциалното въздействие върху околната среда на заложените в ИТСР на СИР цели, дейности и мерки към отделите Специфични цели, с оглед на екологичните аспекти, които имат отношение към тях.

9.2.1 СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1. Развитие на интелигентна индустрия с потенциал за висок растеж

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСР на СИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на въздействието
ЦЕЛ 1.1.1. Повишаване на специализацията в продукти и отрасли, характеризиращи се с висока технологична и НИРД интензивност	население, въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, материални активи	При повишаване на специализацията в продукти и отрасли, характеризиращи се с висока технологична и НИРД интензивност се очаква като цяло дългосрочно постоянно регионално, а дори и национално положително въздействие върху населението. При строително монтажните работи по време на изграждането на предвидените проекти се очакват локални отрицателни въздействия върху околната среда и населението които ще бъдат временни и краткосрочни. Очаква се положително въздействие върху материалните активи, които ще се увеличат.	0/+
<i>Основни дейности</i>			
реализиране на научно-иновативни партньорства между университети/научни организации и предприятията за генериране на знания и резултати с приложение в икономиката	население	Мярката е неинвестиционна и касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда, но изпълнението ѝ ще доведе до косвено положително, дългосрочно, кумулативно въздействие по отношение на населението.	+
насърчаване на стартиращите иновационни фирми и новосъздадени предприятия (start-up)	население	Мярката е неинвестиционна и касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда, но изпълнението ѝ ще доведе до косвено, положително, дългосрочно кумулативно въздействие по отношение на населението.	+
развитие на регионални инициативи за	население	Мярката е неинвестиционна и касае дейности, които нямат пряко въздействие	+

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСР на СИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на въздействието
Индустрия 4.0		върху околната среда, но изпълнението ѝ ще доведе до косвено, положително, дългосрочно кумулативно въздействие по отношение на населението.	
повишаване конкурентоспособността на малкия и средния бизнес чрез стимулиране на въвеждането на нови технологии, иновативни практики и създаването на клъстери	население	Мярката е неинвестиционна и касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда, но изпълнението ѝ ще доведе до косвено положително дългосрочно кумулативно въздействие по отношение на населението.	+
подкрепа за внедряване на цифровите технологии от бизнеса	население	Мярката е неинвестиционна и касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда, но изпълнението ѝ ще доведе до косвено положително дългосрочно кумулативно въздействие по отношение на населението.	+
привличане на инвестиции, в т.ч. чуждестранни, за развитие на цифровата индустрия, в което регионът вече има определен опит	население	Мярката касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда, но изпълнението ѝ ще доведе до косвено положително дългосрочно кумулативно въздействие по отношение на населението.	+
подкрепа за интернационализация на МСП и достъп до пазари	население	Мярката е неинвестиционна и касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда, но изпълнението ѝ ще доведе до косвено положително дългосрочно кумулативно въздействие по отношение на населението.	+
усвояване на технологии, подобряващи ресурсната ефективност и високата въглеродоинтензивност на икономиката	население	Мярката касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда, но изпълнението ѝ ще доведе до косвено положително дългосрочно кумулативно въздействие по отношение на населението.	+
реализиране на принципите на кръговата икономика от фирми в региона	население	Мярката е неинвестиционна и касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда, но изпълнението ѝ ще доведе до косвено положително дългосрочно кумулативно въздействие по отношение на населението.	+

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСР на СИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на въздействието
<i>Проектите, които се предвижда да бъдат реализирани, включват</i>			
укрепване на инфраструктурата за НИРД и иновации, включително центрове за компетентност, центрове за трансфер на знания и комерсиализация на иновациите	население, въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, материални активи	При укрепване на инфраструктурата за НИРД се очаква като цяло дългосрочно кумулативно, положително въздействие върху населението. При изпълнение на строително монтажните работи се очакват локални отрицателни въздействия върху околната среда и населението които ще бъдат временни и краткосрочни. Очаква се положително въздействие върху материалните активи, които ще се увеличат.	0/+
изграждане на иновативен високотехнологичен парк - Варна в региона на Аспарухово	население, въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, материални активи	При изграждане на иновативен високотехнологичен парк - Варна се очаква като цяло дългосрочно кумулативно пряко и косвено, както и вторично положително въздействие върху населението. При изпълнение на строително монтажните работи се очакват локални отрицателни въздействия върху околната среда и населението които ще бъдат временни и краткосрочни. Очаква се положително въздействие върху материалните активи, които ще се увеличат.	0/+
подкрепа за развитие на ИКТ Клъстер - Варна, действащ във Варненски регион, разширяване на неговата дейност в целия Североизточен регион и превръщането му в регионален център за обмяна на „ноу-хау“ и за развитие на икономическата конкурентоспособност в региона	население, въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, материални активи	При подкрепа за развитие на ИКТ Клъстер - Варна се очаква като цяло дългосрочно кумулативно пряко и косвено, както и вторично положително въздействие върху населението. При изграждането на ИКТ Клъстер - Варна се очакват локални отрицателни въздействия върху околната среда и населението които ще бъдат временни и краткосрочни. Очаква се положително въздействие върху материалните активи, които ще се увеличат.	0/+

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСР на СИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на въздействието
изграждане на европейски цифров иновационен център (хъб), който ще стимулира широкото приемане на модерни цифрови технологии от промишлеността, от публичните организации и академичните среди	население, въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, материални активи	При подкрепа за развитие на ИКТ Клъстер - Варна се очаква като цяло дългосрочно кумулативно положително въздействие върху населението. При изграждането на хъб се очакват локални отрицателни въздействия върху околната среда и населението които ще бъдат временни и краткосрочни. Очаква се положително въздействие върху материалните активи, които ще се увеличат.	0/+
ЦЕЛ 1.1.2. Развитие на бизнес и индустриална инфраструктура	население, въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, материални активи	При развитие на бизнес и индустриална инфраструктура се очаква като цяло дългосрочно постоянно кумулативно положително въздействие върху населението. При строително монтажните работи по време на изграждането на предвидените проекти се очакват локални отрицателни въздействия върху околната среда и населението които ще бъдат временни и краткосрочни. Очаква се положително въздействие върху материалните активи, които ще се увеличат.	0/+
<i>Предвидените за реализация мерки включват</i>			
създаване и развитие на елементи от предприемаческата екосистема (бизнес инкубатори, споделени пространства, технологични паркове и други)	население, въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, материални активи	При създаването и развитието на елементи от предприемаческата екосистема се очаква като цяло дългосрочно кумулативно положително въздействие върху населението. При строително монтажните работи се очакват локални отрицателни въздействия върху околната среда и населението които ще бъдат временни и краткосрочни. Очаква се положително въздействие върху материалните активи, които ще се увеличат.	0/+
изграждане на нови индустриални паркове и зони чрез подходящи форми на организация, в	население, въздух, води, почви,	При изграждане на нови индустриални паркове и зони се очаква като цяло косвено дългосрочно кумулативно положително въздействие върху	0/+

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСР на СИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на въздействието
т.ч. чрез публично-частна инициатива, подкрепена от държавната „Национална компания индустриални зони“, общинска, съвместно партньорство на общини, общинско-държавни, публично-частни партньорства	ландшафт, биологично разнообразие, материални активи	населението. При строително монтажните работи се очакват локални отрицателни въздействия върху околната среда и населението които ще бъдат временни и краткосрочни. Очаква се положително въздействие върху материалните активи, които ще се увеличат.	
създаване на условия за ускорено изграждане на нови или развитие на съществуващи индустриални зони като важен елемент от регионалната екосистема в областта на трансфера на технологии, които ще осигуряват ключова подкрепа за развитие на предприятия в областите на интелигентната специализация.	население	Мярката касае създаване на условия, които нямат пряко въздействие върху околната среда, но изпълнението ѝ ще доведе до косвено положително дългосрочно кумулативно въздействие по отношение на населението.	+
<i>По-важни проекти:</i>			
нова индустриална зона Варна-Аксаково. нова производствена зона в община Девня, до пристанищния терминал „Варна Запад“ проект за Индустриална зона Търговище нова индустриална и логистична зона в град Шумен проект „Нов логистичен коридор на България: Азия - Варна - Шумен - Разград - Русе - Централна и източна Европа“ - EU Gateway.	население, въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, материални активи	При изграждане на нови индустриални зони се очаква като цяло дългосрочно кумулативно положително въздействие върху населението в региона. Това въздействие е регионално и национално. При строително монтажните работи по време на изграждането на проектите се очакват локални отрицателни въздействия върху околната среда и населението, които ще бъдат временни и краткосрочни и не се очаква. Очаква се положително въздействие върху материалните активи, които ще се увеличат.	0/+

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСР на СИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на въздействието
Индустиален Парк Добрич			

9.2.2 СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2. Устойчиво оползотворяване на специфичния местен потенциал за развитие;

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСР на СИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на въздействието
Устойчивото използване на специфичните потенциали на СИР за развитие на морската индустрия, селското стопанство и туризма е цел, допринасяща за регионалния растеж.	Въздух, климат, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие население, културно-историческо наследство, материални активи	<p>При подкрепа за икономика, свързана с морето, се очаква като цяло дългосрочно кумулативно положително въздействие върху населението в региона, а също така и върху водите и биологичното разнообразие.</p> <p>Очаква се развитието на устойчиво селско стопанство и активизирането на селските райони да доведе до изцяло положително, дългосрочно, постоянно пряко и косвено въздействие по отношение на околната среда и най-вече на компонентите въздух и климат, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, водещо и до подобряване на здравето на населението. При разнообразяване на регионалния туристически продукт чрез активно устойчиво включване на природното и културното богатство се очаква да доведе до дългосрочно, постоянно, пряко положително въздействие върху културно-историческо наследство и населението и подобряване на неговото здраве, както и дългосрочно косвено положително въздействие върху останалите компоненти на околната среда.</p> <p>При строително монтажните работи по време на изграждането на предвидените проекти се очакват временни, краткосрочни, локални отрицателни въздействия върху околната среда и населението, а също и положително въздействие върху</p>	0/+

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСР на СИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на въздействието
		материалните активи, които ще се увеличат.	
ЦЕЛ 1.2.1. Подкрепа за икономика, свързана с морето	население, въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, материални активи	<p>При подкрепа за икономика, свързана с морето се очаква като цяло дългосрочно кумулативно положително въздействие върху населението в региона, а също така и върху водите и биологичното разнообразие.</p> <p>При строително монтажните работи по време на изграждането на проектите се очакват локални отрицателни въздействия върху околната среда и населението, които ще бъдат временни и краткосрочни. Очаква се положително въздействие върху материалните активи, които ще се увеличат.</p>	0/+
<p>финансиране на проекти с цел обединяване на междусекторните политики за устойчив „син растеж“, в т.ч. за</p> <ul style="list-style-type: none"> интегрирано управление на крайбрежните зони; подобряване на инфраструктурата, свързана с развитието на морската индустрия; насърчаване на устойчивото рибарство и опазването на водните биологични ресурси; създаване и развитие на регионални клъстери за морска индустрия; прилагане на екоинновативни технологии 	население, въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, материални активи	<p>При подкрепа за икономиката, свързана с морето се очаква като цяло дългосрочно кумулативно положително въздействие върху населението в региона, а също така и върху морските води и биоразнообразието при изпълнение на проектите за насърчаване на устойчивото рибарство и опазването на водните биологични ресурси.</p> <p>При строително монтажните работи по време на изграждането на отделните проекти се очакват локални отрицателни въздействия върху околната среда и населението, които ще бъдат временни и краткосрочни. Очаква се положително въздействие върху материалните активи, които ще се увеличат.</p>	0/+

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСР на СИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на въздействието
във всички сектори на морската икономика			
ЦЕЛ 1.2.2. Устойчиво селско стопанство и активизиране на селските райони	въздух и климат, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, здравето на населението материални активи	Очаква се развитието на Устойчиво селско стопанство и активизиране на селските райони да доведе до изцяло положително, дългосрочно, постоянно пряко и косвено въздействие по отношение на околната среда и най-вече на компонентите въздух и климат, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, водещо и до подобряване на здравето на населението При изпълнението на мерките може да се очакват известни отрицателни въздействия, свързани със строителните дейности по време на ремонт и реконструкция на хидротехническите и хидромелиоративните мрежи и съоръжения, най-вече върху водите, почвите, но се очаква те да бъдат локални, временни и незначителни.	0/+
подпомагане на земеделските производители и МСП за по-широко използване на познанията и иновациите; подобряване на пазарната ориентация и повишаване на конкурентоспособността; подпомагане на МСП за възприемане и ефективно използване на цифровите технологии; развитие на биологично земеделие; създаване на нови продукти за биоиндустрията, нови биохимикали, биогориво,	въздух и климат, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, здравето на населението материални активи	Очаква се подпомагането на земеделските производители и МСП за по-широко използване на познанията и иновациите, особено развитието на биологично земеделие и създаване на нови продукти за биоиндустрията, нови биохимикали, биогориво, биофармацевтика и др.; да доведе до изцяло положително, дългосрочно, постоянно пряко и косвено въздействие по отношение на околната среда и най-вече на биологичното разнообразие, въздух, води, почви, водещо и до подобряване на здравето на населението. При изпълнението на мярката за подобряване на хидромелиоративните съоръжения се очакват отрицателни въздействия, свързани със строителните дейности, най-вече върху водите, почвите, въздуха, но се очаква те да бъдат локални, временни, обратими и незначителни.	0/+

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСР на СИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на въздействието
биофармацевтика и др.; подобряване на хидромелиоративните съоръжения			
ЦЕЛ 1.2.3. Разнообразяване на регионалния туристически продукт чрез активно устойчиво включване на природното и културното богатство	културно историческо наследство, население, човешко здраве, въздух и климат, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, материални активи	Прилагането на целта се очаква да доведе до дългосрочно, постоянно, пряко положително въздействие върху културно-историческо наследство и населението и подобряване на неговото здраве. Очаква се и дългосрочно косвено положително въздействие върху останалите компоненти на околната среда При изграждане на специализирана инфраструктура за оползотворяване на туристическите ресурси може да се очакват и известни отрицателни въздействия върху идентифицираните екологични аспекти, но се очаква те да бъдат локални, временни	0/+
<i>Основните мерки включват</i>			
създаване на интегрирани туристически продукти за Североизточен регион	Население и здраве	Прилагането на мярката се очаква да доведе до дългосрочно, постоянно, пряко и косвено положително въздействие върху населението и неговото здраве.	+
подкрепа за мерки, водещи до намаляване на сезонността в туристическия бизнес	Население и здраве	Прилагането на мярката се очаква да доведе до дългосрочно, постоянно, пряко и косвено положително въздействие върху населението и неговото здраве.	+
предлагане на туристически пакети с възможност за комбиниране на голф, подводна археология и яхтен туризъм, съчетани с посещения за запознаване с културни и	Население и здраве	Прилагането на мярката се очаква да доведе до дългосрочно, постоянно, пряко и косвено положително въздействие върху населението и неговото здраве.	+

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСР на СИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на въздействието
природни ценности във вътрешността на региона			
разработване потенциала на нови дестинации (например Дуранкулашко езеро и „Шабленска тузла“)	Население и здраве	Прилагането на мярката се очаква да доведе до положително въздействие върху населението и неговото здраве Мярката трябва да се прилага много внимателно, тъй като е възможно да възникнат локални отрицателни въздействия върху водите и биологичното разнообразие в тях	+
подкрепа за съхраняване и стимулиране на фестивалите и конкурсите в региона, които представят по уникален начин неговата културна идентичност и го определят като атрактивна европейска туристическа дестинация	Население и здраве	Мярката не води до инвестиционни предложения и касае подкрепа за съхраняване и стимулиране на фестивалите и конкурсите в региона, които нямат пряко въздействие върху околната среда, но изпълнението ѝ ще доведе до косвено положително дългосрочно кумулативно въздействие по отношение на населението.	+
подобряване на инфраструктурата, обслужваща туризма	Население и здраве въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, материални активи,	Прилагането на мярката се очаква да доведе до дългосрочно, постоянно, пряко и косвено положително въздействие върху населението. При строителните работи за подобряване на инфраструктурата се очакват локални отрицателни въздействия върху околната среда, които ще бъдат временни и краткосрочни. Очаква се положително въздействие върху материалните активи, които ще се увеличат	0/+
повишаване на инвестициите в реклама и маркетинг за промотирането на туристическия	население	Мярката не води до инвестиционни предложения и касае повишаване на инвестициите в реклама и маркетинг, които нямат пряко въздействие върху	+

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСР на СИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда и населението	Оценка на въздействието
потенциал и туристическите продукти, включително чрез използване на нови методи с помощта на цифровите технологии		околната среда, но изпълнението ѝ ще доведе до косвено положително дългосрочно кумулативно въздействие по отношение на населението.	

9.2.3 СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.1. Инвестиции в образование и умения

Специфична цел, цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСР на СИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на въздействието
<i>Планираните политики и мерки ще адресират следните области на въздействие</i>			
изграждане на нова и подобряване на качеството на изградената образователна инфраструктура, включително за осигуряване на задължителното предучилищно образование на децата от 4 години	Население и здраве	Прилагането на мярката се очаква да доведе до дългосрочно, постоянно, пряко и косвено положително въздействие върху населението При строителните работи за изграждане на нова и подобряване на качеството на изградената образователна инфраструктура се очакват локални отрицателни въздействия върху околната среда, които ще бъдат временни и краткосрочни, обратими и което ще са незначителни, поради което цялостното въздействие на целта е положително. Очаква се положително въздействие върху материалните активи, които ще се увеличат	0/+
провеждане на интегрирани мерки за подобряване достъпа до образование	Население и здраве	При прилагане на мярката не се очаква пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие върху населението, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване здравето и начина му на живот.	+

Специфична цел, цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на СИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на въздействието
подкрепа за професионалните и специализираните училища	Население и здраве	При прилагане на мярката не се очаква пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие върху населението насърчаване за разкриване на нови професионални паралелки по търсени професии в района, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване начина му на живот и здравето	+
програми за ограмотяване, основно сред ромското население и други уязвими групи, за придобиване на по-висока степен на образование, реализирани главно от училищата	Население и здраве	При прилагане на мярката не се очаква пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено вторично положително въздействие върху населението, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване начина му на живот и здравето	+
подпомагане на общините за реализиране на дейности за образователна десегрегация	Население и здраве	При прилагане на мярката не се очаква пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено вторично положително въздействие върху населението, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване начина му на живот и здравето	+
приобщаващо образование на децата и учениците със специални образователни потребности	Население и здраве	При прилагане на мярката не се очаква пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено вторично положително въздействие върху населението, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване начина му на живот и здравето	+
прилагане на механизми за социална подкрепа	Население и здраве	При прилагане на мярката не се очаква пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено вторично положително въздействие върху населението, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване начина му на живот и здравето	+
Мерки за подобряване на уменията:			

Специфична цел, цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на СИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на въздействието
провеждане на политики за реструктуриране на образованието и обучението и подготовка на работещите, отговарящи на потребностите на съществуващия бизнес, както и на очакванията от страна на бъдещия бизнес, от квалифицирана работна ръка. Акцент върху подобряване уменията и знанията на персонала, ангажиран в туристическото предлагане и селскостопанския сектор	Население и здраве	При прилагане на мярката не се очаква пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие върху населението, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване начина му на живот и здравето	+
периодично актуализиране на образователната програма на функциониращите 48 професионални училища в СИР - 21 в област Варна и 9 във всяка от областите Добрич, Търговище и Шумен - в широко партньорство с бизнеса и потребностите от ключови умения	Население и здраве	При прилагане на мярката не се очаква пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие върху населението, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване начина му на живот и здравето	+
разширяване на регионалния обхват на дуалното обучение и увеличаване на възможностите за осъществяването му по различни професии, съобразено с потребностите на бизнеса на регионално и местно ниво	Население и здраве	При прилагане на мярката не се очаква пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие върху населението, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване начина му на живот и здравето	+
оптимизиране на мрежата от професионални и специализирани училища с цел повишаване на тяхната атрактивност в съответствие с нуждите	Население и здраве	При прилагане на мярката не се очаква пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие върху населението, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване начина му на живот и	+

Специфична цел, цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСТ на СИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на въздействието
на пазара на труда		здравето	
активно включване на организациите на бизнеса в определянето на изискванията към специфични умения и познания	Население и здраве	При прилагане на мярката не се очаква пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие върху населението, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване начина му на живот и здравето	+
предлагане на обучение по професии и специалности с приоритетно значение за регионалния пазар на труда	Население и здраве	При прилагане на мярката не се очаква пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие върху населението, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване начина му на живот и здравето	+
придобиване на по-добра цифровата грамотност	Население и здраве	При прилагане на мярката не се очаква пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие върху населението, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване начина му на живот и здравето	+
осигуряване на образователна среда за равнопоставен достъп до учене през целия живот	Население и здраве	При прилагане на мярката не се очаква пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие върху населението, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване начина му на живот и здравето	+
<i>Дейности</i>			
създаване на условия за достъп до образование чрез преодоляване на демографски, социални и културни бариери	Население и здраве	При прилагане на мярката не се очаква пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие върху населението, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване начина му на живот и	+

Специфична цел, цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСР на СИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на въздействието
		здравето	
комплексни програми на общинско ниво за десегрегация на училищата, превенция на вторичната сегрегация и против дискриминацията	Население и здраве	При прилагане на мярката не се очаква пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие върху населението, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване начина му на живот и здравето	+
подкрепа на професионално образование и обучение на регионално ниво	Население	При прилагане на мярката не се очаква пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие върху населението, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване начина му на живот и здравето	+
развитие на дуалната система на обучение	Население	При прилагане на мярката не се очаква пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие върху населението, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване начина му на живот и здравето	+
ограмотяване на възрастни	Население	При прилагане на мярката не се очаква пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие върху населението, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване начина му на живот и здравето	+
валидиране на знания, умения и компетентности	Население	При прилагане на мярката не се очаква пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено положително въздействие върху населението, което в дългосрочен аспект се очаква да доведе до подобряване начина му на живот и здравето	+

9.2.4 СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2. Подобряване на достъпа до качествени здравни и социални услуги

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на СИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на въздействието
ЦЕЛ 2.2.1. Достъп до качествени здравни услуги	население и здраве	Изпълнението на целта води изцяло до положително въздействие върху населението и неговото здраве Само при изпълнение на мярката за подобряване на материално-техническата база, за изграждане на хеликоптерната площадка, инвестиране в специализирани болници и отделения се очакват отрицателни въздействия върху въздуха, почвите, населението и положително въздействие върху материалните активи, които ще бъдат незначителни и не променят изцяло положителното въздействие на целта	+
Предвидени мерки			
териториално фокусиране на интервенциите, което да подобри достъпа на населението до първична, специализирана и болнична помощ	население и здраве	При прилагане на мярката не се очаква пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено, дългосрочно, положително въздействие върху живота и здравето на населението	+
осигуряване достъп на всеки гражданин до здравна помощ и услуги	население и здраве	При прилагане на мярката не се очаква пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено, дългосрочно, положително въздействие върху живота и здравето на населението	+
създаване на мобилни екипи към областните лечебни заведения за осигуряване на медицинска помощ в отдалечени и труднодостъпни места	население и здраве	При прилагане на мярката не се очаква пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено, дългосрочно, положително въздействие върху живота и здравето на населението	+

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на СИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на въздействието
подобряване на материално-техническата база на държавните болници в областните градове, както и повишаване на осигуреността им с медицинска апаратура и медицински специалисти	население и здраве, въздух, почви, материални активи	При прилагане на мярката не се очаква пряко въздействие върху околната среда. Изпълнението ѝ на води изцяло до положително въздействие върху живота и здравето на населението. При подобряване на материално-техническата база се очакват отрицателни въздействия върху въздуха, почвите, населението които ще бъдат незначителни. Очаква се положително въздействие върху материалните активи, които ще се подобрят.	0/+
изграждане на хеликоптерни площадки и осигуряване на връзки с болнични заведения в региона	население и здраве, въздух, почви, материални активи	При прилагане на мярката не се очаква пряко въздействие върху околната среда. Изпълнението ѝ на води изцяло до положително въздействие върху живота и здравето на населението. При изграждане на хеликоптерни площадки се очакват отрицателни въздействия върху въздуха, почвите, населението които ще бъдат незначителни. Очаква се положително въздействие върху материалните активи, които ще се подобрят.	0/+
инвестиране в специализирани болници и отделения	население и здраве, въздух, почви, материални активи	При прилагане на мярката не се очаква пряко въздействие върху околната среда. Изпълнението ѝ на води изцяло до положително въздействие върху живота и здравето на населението. При изграждане на нови болници се очакват отрицателни въздействия върху въздуха, почвите, населението, които не се очаква да бъдат значителни. Очаква се положително въздействие върху материалните активи, които ще се подобрят.	0/+
развитие на електронното здравеопазване	население и	При прилагане на мярката не се очаква пряко въздействие върху околната среда.	+

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на СИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на въздействието
	здраве	Очаква се пряко и косвено, дългосрочно, положително въздействие върху живота и здравето на населението	
икономически ефективни мерки за намаляване на основни рискови за здравето фактори и подобряване профилактиката на болестите	население и здраве	При прилагане на мярката не се очаква пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено, дългосрочно, положително въздействие върху живота и здравето на населението	+
финансиране на нови условия за предлагане на услуги от общопрактикуващи лекари в труднодостъпни райони	население и здраве	При прилагане на мярката не се очаква пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено, дългосрочно, положително въздействие върху живота и здравето на населението	+
Цел 2.2.2. Предоставяне на социални услуги. Предотвратяване на рисковете за социално изключване	население и здраве	При прилагане на целта не се очаква пряко въздействие върху околната среда. Изпълнението ѝ на води изцяло до положително въздействие върху живота и здравето на населението. При изграждане, реконструкция, ремонт и разширяването на достъпни жилища и рехабилитация на прилежащите пространства, при изграждане, реконструкция и модернизация на културната инфраструктура и инфраструктура и оборудване за масов спорт се очакват отрицателни въздействия върху въздуха, почвите, населението които ще бъдат незначителни. Очаква се положително въздействие върху материалните активи, които ще се подобрят.	0/+
<i>Дейности</i>			
реформиране на съществуващите Домове за стари хора	население и здраве	При прилагане на мярката не се очаква пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено, дългосрочно, положително въздействие върху живота и здравето на населението	+

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на СИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на въздействието
създаване на нови социални услуги за резидентна грижа за възрастни	население и здраве	При прилагане на мярката не се очаква пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено, дългосрочно, положително въздействие върху живота и здравето на населението	+
създаване на нови социални и интегрирани здравно-социални услуги за резидентна грижа за лица с увреждания	население и здраве	При прилагане на мярката не се очаква пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено, дългосрочно, положително въздействие върху живота и здравето на населението	+
създаване на съпътстващи специализирани и консултативни социални услуги за лица с увреждания	население и здраве	При прилагане на мярката не се очаква пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено, дългосрочно, положително въздействие върху живота и здравето на населението	+
развитие на услуги в общността, свързани с превенцията на изоставянето на деца от групи в неравностойно положение	население и здраве	При прилагане на мярката не се очаква пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено, дългосрочно, положително въздействие върху живота и здравето на населението	+
осигуряване на устойчиви, качествени и достъпни междусекторни услуги с цел превенция на социалното изключване	население и здраве	При прилагане на мярката не се очаква пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено, дългосрочно, положително въздействие върху живота и здравето на населението	+
развитие на интегрирани услуги в подкрепа на ранното детско развитие чрез изграждане на Центрове за ранно детско развитие	население и здраве	При прилагане на мярката не се очаква пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено, дългосрочно, положително въздействие върху живота и здравето на населението	+
подобряване на средата в съществуващи социални услуги/реформиране на съществуващи	население и здраве	При прилагане на мярката не се очаква пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено, дългосрочно, положително въздействие върху живота	+

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на СИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на въздействието
социални услуги		и здравето на населението	
превенция и подкрепа за децата в риск и техните семейства	население и здраве	При прилагане на мярката не се очаква пряко въздействие върху околната среда. Очаква се пряко и косвено, дългосрочно, положително въздействие върху живота и здравето на населението	+
Предвижда се подкрепа за осигуряването на модерни и достъпни общински жилища за настаняване на уязвими групи от населението и други групи в неравностойно положение, включително роми, чрез изграждане, реконструкция, ремонт и разширяването на достъпни жилища за настаняване на представители на целевите групи и рехабилитация на прилежащите пространства	население и здраве въздух почви материални активи	При прилагане на мярката не се очаква пряко въздействие върху околната среда. Изпълнението ѝ на води изцяло до положително въздействие върху живота и здравето на населението. При изграждане, реконструкция, ремонт и разширяването на достъпни жилища и рехабилитация на прилежащите пространства се очакват отрицателни въздействия върху въздуха, почвите, населението които ще бъдат незначителни. Очаква се положително въздействие върху материалните активи, които ще се подобрят.	0/+

9.2.5 СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.3. Подобряване на културната и спортната инфраструктура

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на СИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на въздействието
Подкрепа за мерки, свързани с осигуряване на достъп до културно и природно наследство чрез изграждане, реконструкция и модернизация на културната инфраструктура - театри, музеи и художествени галерии, библиотеки, читалища,	Население и здраве въздух, почви материални	Очакват се дългосрочни положителни преки и косвени, а в някои случаи и вторични кумулативни въздействия по отношение на населението и неговото здраве. При изграждане, реконструкция и модернизация на културната инфраструктура	0/+

Цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на СИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на въздействието
включително мерки за подобряване достъпа на лицата в неравностойно положение до културните институции.	активи	се очаква краткосрочно, временно, локално, предимно обратимо отрицателно въздействие върху въздух и почви, което ще е и незначително, поради което цялостното въздействие на целта е положително Очаква се и положително въздействие върху материалните активи, които ще се подобрят или увеличат	
Мерките за подобряване на спортната инфраструктура ще бъдат насочени основно към изграждане и модернизиране на инфраструктура и оборудване за масов спорт	Население и здраве въздух, почви материални активи	Очакват се дългосрочни положителни преки и косвени, а в някои случаи и вторични кумулативни въздействия по отношение на населението и неговото здраве. При изграждане и модернизиране на инфраструктура за масов спорт се очаква краткосрочно, временно, локално, предимно обратимо отрицателно въздействие върху въздух и почви, което ще е и незначително, поради което цялостното въздействие на целта е положително Очаква се и положително въздействие върху материалните активи, които ще се подобрят или увеличат	0/+

9.2.6 СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1. Бърза и сигурна транспортна и цифрова свързаност

Специфична цел, цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на СИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на въздействието
Дейностите за реализиране на тази цел			

Специфична цел, цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСР на СИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на въздействието
създаване на оптимални връзки между автомобилния, железопътния, въздушния и водния транспорт (по море и по вътрешни водни пътища)	Население, въздух, води, почви, биологично разнообразие, КИН, материални активи	Очаква се създаването на оптимални връзки да има дългосрочни положителни преки и косвени въздействия по отношение на населението, като при реализацията им се очаква временно, краткосрочно отрицателно въздействие върху екологични аспекти, с изключение на материалните активи, които в този случай ще се увеличат	0/+
реконструкция и модернизация на участъците от мрежите с недостатъчен капацитет	Население, въздух, води, почви, биологично разнообразие, материални активи	Очаква се реконструкцията и модернизацията на участъците от мрежите с недостатъчен капацитет да има дългосрочни положителни преки и косвени въздействия по отношение на населението, като при реализацията им се очаква временно, краткосрочно отрицателно въздействие върху някои екологични аспекти	0/+
подобряване на качеството и характеристиките на транспортната мрежа	Население, въздух, води, почви, биологично разнообразие, материални активи	Очакват се положителни преки и косвени въздействия по отношение на населението, а при извършване на строителни дейности се очаква временно, краткосрочно отрицателно въздействие върху идентифицираните екологични аспекти	0/+
подобряване на регионално ниво на достъпа до националната транспортна мрежа и транспортните коридори	Население, въздух, води, почви, биологично разнообразие, материални активи	Очакват се положителни преки и косвени въздействия по отношение на населението, а при извършване на строителни дейности се очаква временно, краткосрочно отрицателно въздействие върху идентифицираните екологични аспекти	0/+
осигуряване на достъпни задължителни обществени превозни услуги	население	Очакват положителни преки и косвени въздействия по отношение на населението	0/+
изграждане на необходими нови връзки в	Население, въздух, води, почви,	Очакват се положителни преки и косвени въздействия по отношение на населението, а при извършване на строителни дейности се очаква временно,	0/+

Специфична цел, цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСТ на СИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на въздействието
транспортната мрежа	биологично разнообразие материални активи	краткосрочно отрицателно въздействие върху идентифицираните екологични аспекти	
осигуряване на достъпен транспорт за лица с намалена подвижност	Население и здраве	Очаква се осигуряването на достъпен транспорт да има положителни преки и косвени въздействия по отношение на населението, а в някои случаи и здравето на хората.	+
Доизграждането на мрежата от автомагистрала и първокласни пътища: <ul style="list-style-type: none"> доизграждане на АМ „Хемус“, АМ „Черно море“, скоростен път I-2 „Русе - Шумен“, скоростен път „Варна - Шабла - Дуранкулак“, скоростен път „Силистра - Шумен - Карнобат - Ямбол - ГКПП Лесово“. 	население въздух и климат, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие културно-историческо наследство, материални активи	Очаква се доизграждането на мрежата от автомагистрала и първокласни пътища да има дългосрочни положителни преки и косвени, а в някои случаи и вторични и едновременни кумулативни въздействия по отношение на населението. Но при извършване на строителните дейности се очаква временно, краткосрочно отрицателно въздействие върху екологични аспекти, с изключение на материалните активи, които в този случай ще се увеличат.	0/+
Подобряване на транспортната инфраструктура с регионално значение - пътища от 2-ри и 3-ти клас, както и на общинските пътища: <ul style="list-style-type: none"> изграждане и поддържане на регионални пътища, в курортните селища и комплекси по брега (напр. Шкорпиловци - Бяла, 	население въздух и климат, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие	Очаква се изпълнението на проектите за пътища от 2-ри и 3-ти клас, както и на общинските пътища да има дългосрочни положителни преки и косвени, а в някои случаи и вторични и едновременни кумулативни въздействия по отношение на населението. Но при извършване на строителните дейности се очаква временно, краткосрочно отрицателно въздействие върху екологични аспекти, с	0/+

Специфична цел, цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСР на СИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на въздействието
<p>Балчик - Кранево, Добрич - Албена);</p> <ul style="list-style-type: none"> • реконструкция и рехабилитация на републикански път II-27 Нови пазар - Добрич - Балчик; • рехабилитация на път III клас - Попово, Търговище, Преслав, Върбица; • възстановяване дейността на Летище „Търговище“ • линейна връзка в най-натоварените туристически зони по оста на урбанизация Бургас - Варна - Балчик - Каварна - Шабла и скоростен път Варна - Шабла – Дуранкулак • изграждане на интермодален терминал „Варна“. • възстановяването на проектните параметри на жп линията Русе – Варна • модернизация на железопътната линия Карнобат - Синдел 	<p>културно-историческо наследство, материални активи</p>	<p>изключение на материалните активи, които в този случай ще се увеличат.</p>	
<p>За добрата цифрова свързаност се предвижда:</p> <ul style="list-style-type: none"> • разширяване и подобряване на цифровите 	<p>население въздух и климат,</p>	<p>Очаква се разширяването и подобряване на цифровите и обществените услуги, развитие на цифрови технологии, засилване на цифровизацията в селските райони да има дългосрочни положителни преки и косвени, а в някои случаи и</p>	<p>0/+</p>

Специфична цел, цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на СИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на въздействието
<p>и обществените услуги, предоставяни на предприятията и обществото;</p> <ul style="list-style-type: none"> развитие на цифрови технологии в подкрепа на „умен/интелигентен град“ и „умни/интелигентни региони“; значително подобряване на равнището на уменията на населението в областта на цифровите технологии; засилване на цифровизацията в селските райони чрез разширяване на достъпа до скоростни комуникации, с което ще се повиши качеството на живота в тези райони 	<p>води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, материални активи</p>	<p>вторични и едновременни кумулативни въздействия по отношение на населението.</p> <p>Но при извършване на строителните дейности се очаква временно, краткосрочно отрицателно въздействие върху екологични аспекти, с изключение на материалните активи, които в този случай ще се увеличат.</p>	

9.2.7 СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2. Градско възстановяване и интегрирано развитие

Специфична цел, цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на СИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на въздействието
<p>Развитие на Варненската агломерация:</p> <ul style="list-style-type: none"> оптимално организиране на пристанищно транспортната и търговска дейност, 	<p>население, въздух и климат, води, почви, ландшафт,</p>	<p>Очаква се развитието на Варненската агломерация да има дългосрочни положителни преки и косвени, а в някои случаи и вторични и едновременни кумулативни въздействия по отношение на населението.</p> <p>Но при извършване на строителни дейности се очаква временно, краткосрочно</p>	0/+

Специфична цел, цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСТ на СИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на въздействието
<ul style="list-style-type: none"> морската индустрия, овладяване и насочване на туристическата урбанизация, адекватно развитие на научните, образователните и културните функции на града 	биологично разнообразие материални активи	отрицателно въздействие върху екологични аспекти, с изключение на материалните активи, които в този случай ще се увеличат.	
<i>Стимулиране на градовете от 3-то ниво:</i>			
<p>Съживяване на традиционни и привличане на нови производства, за ефективно реструктуриране и обновяване на производствените им зони и пестеливо изразходване на земя за нови производствени дейности.</p> <p>Създаване на възможност за възстановяване на дейността на Летище „Търговище“.</p>	население въздух и климат, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие материални активи	<p>Очаква се съживяването на традиционни и привличане на нови производства, реструктуриране и обновяване на производствените им зони, възстановяване на дейността на Летище „Търговище“ да има дългосрочни положителни преки и косвени, а в някои случаи и вторични и едновременни кумулативни въздействия по отношение на населението.</p> <p>Но при извършване на строителни дейности се очаква временно, краткосрочно отрицателно въздействие върху екологични аспекти, с изключение на материалните активи, които в този случай ще се увеличат.</p>	0/+
мерки и действия за подобряване на градската структура и функционалната им зона, които се опират на интегрирания подход на планиране и интегрирани териториални инвестиции.	население въздух и климат, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие материални активи	<p>Очаква се подобряването на градската структура и функционалната зона да има дългосрочни положителни преки и косвени, а в някои случаи и вторични и едновременни кумулативни въздействия по отношение на населението.</p> <p>Но при извършване на строителни дейности се очаква временно, краткосрочно отрицателно въздействие върху екологични аспекти, с изключение на материалните активи, които в този случай ще се увеличат.</p>	0/+

Специфична цел, цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСТ на СИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на въздействието
Подкрепа за икономически дейности, изграждане на нови и реконструкция на съществуващи индустриални зони, спорт, културна инфраструктура, туризъм с прилагането на интегриран подход на планиране и управление на градското развитие и градската среда,	население въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие материални активи	Очаква се изграждането на нови и реконструкция на съществуващи индустриални зони, спорт, културна инфраструктура, туризъм да има дългосрочни положителни преки и косвени, а в някои случаи и вторични и едновременни кумулативни въздействия по отношение на населението. Но при извършване на строителни дейности се очаква временно, краткосрочно отрицателно въздействие върху екологични аспекти, с изключение на материалните активи, които в този случай ще се увеличат.	0/+
Мерки за подкрепа за зелена градска инфраструктура и сигурност в обществените пространства; обновяване на квартали/специфични територии от градовете с неблагоприятни социално-икономически характеристики; енергийна ефективност и обновяване на жилищни и обществени сгради; осигуряване на модерни и достъпни общински жилища за настаняване на уязвими групи от населението и други групи в неравностойно положение, мерки за устойчива градска мобилност	население въздух и климат, води, почви, биологично разнообразие материални активи	Очаква се мерките за подкрепа за зелена градска инфраструктура и сигурност в обществените пространства да имат дългосрочни положителни преки и косвени, а в някои случаи и вторични и едновременни кумулативни въздействия по отношение на населението. Но при извършване на строителни дейности, свързани с обновяване на квартали/специфични територии от градовете се очаква временно, краткосрочно отрицателно въздействие върху околната среда, Очаква се положително въздействие върху материалните активи, които в този случай ще се увеличат.	0/+
Мерки за интегрирано развитие на малките градове			
създаване на предпоставки за диверсифициране на икономическите активности, осигуряване на равен достъп до	население въздух и климат, води, почви,	Очаква се мерките за интегрирано развитие на малките градове, в това число и осигуряване на равен достъп до здравеопазване, развитие на социални услуги, развитие на подходящ туристически профил да имат дългосрочни	0/+

Специфична цел, цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на СИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на въздействието
<p>здравеопазване, развитие на социални услуги;</p> <p>изграждане на свързващата инфраструктура между агломерационните ареали и съседните територии, по-малките градове и села, с което да се подобри достъпът до услуги, качеството на живот и капацитетът на територията;</p> <p>развитие на подходящ туристически профил;</p> <p>дейности за модернизиране на селското стопанство, биоземеделие и други дейности, подкрепящи устойчивото селско стопанство</p>	<p>биологично разнообразие</p> <p>материални активи</p>	<p>положителни преки и косвени, а в някои случаи и вторични и едновременни кумулативни въздействия по отношение на населението.</p> <p>Но при извършване на строителни дейности, свързани с изграждане на свързващата инфраструктура е се очаква временно, краткосрочно отрицателно въздействие върху околната среда,</p> <p>Очаква се положително въздействие върху материалните активи, които в този случай ще се увеличат.</p>	
<p>Интегрирани териториални проекти в по-малките икономически центрове и техните връзки с големите центрове на икономическа дейност</p>	<p>население</p> <p>въздух и климат,</p> <p>води, почви,</p> <p>биологично разнообразие</p> <p>материални активи</p>	<p>Очаква се интегрираните териториални проекти да имат дългосрочни положителни преки и косвени, а в някои случаи и вторични и едновременни кумулативни въздействия по отношение на населението.</p> <p>Но при извършване на строителни дейности се очаква временно, краткосрочно отрицателно въздействие върху околната среда.</p> <p>Очаква се положително въздействие върху материалните активи, които в този случай ще се увеличат.</p>	0/+

9.2.8 СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда

Специфична цел, цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСТ на СИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на въздействието
<i>Дейности и проекти</i>			
<p>В сектора на водите се предвижда изграждане и реконструкция на ВиК инфраструктура въз основа на РПИП в съответствие с нормативната база, приоритетно в агломерации с над 10 000 екв.ж., а при наличен финансов ресурс и в агломерации с между 2 000 и 10 000 екв. ж.</p> <p>Ще бъдат финансирани и мерки от ПУРБ за подобряване на състоянието на водите; опазване качеството на водите, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, включително установяване на зони за опазването им в района на съоръженията за водовземане, и др.</p>	въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, материални активи, население, човешко здраве	<p>При изпълнение на мярката се очаква изцяло положителен ефект по отношение на водите и населението вследствие изграждане и реконструкция на ВиК инфраструктура, мерки от ПУРБ за подобряване на състоянието на водите; опазване качеството на водите, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, включително установяване на зони за опазването им в района на съоръженията за водовземане</p> <p>се очаква дългосрочно положително регионално въздействие вследствие осигуряване на по-чиста и здравословна среда.</p> <p>Очаква се да има временно, краткосрочно, локално отрицателно въздействие в етапа на строителство на съответни инсталации и при рекултивацията на депата за битови отпадъци, както и дългосрочно положително въздействие в етапа на експлоатация</p>	0/+
<p>Ще се оптимизира събирането и третирането на отпадъци и ще бъдат внедрявани съвременни технологии за разделно събиране, предварително третиране, компостиране на биоразградимите отпадъци с цел повишаване на количествата рециклирани отпадъци и стимулиране на повторната употреба. Ще продължи приоритетно рекултивацията на депата за битови отпадъци, които не отговарят на нормативните изисквания</p>	въздух, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, материални активи, население, човешко здраве	<p>При изпълнение на мярката се очаква изцяло положителен ефект по отношение на населението вследствие оптимизиране събирането и третирането на отпадъци, внедрявани съвременни технологии за разделно събиране, предварително третиране, компостиране на биоразградимите отпадъци, се очаква дългосрочно положително регионално въздействие вследствие осигуряване на по-чиста и здравословна среда.</p> <p>Очаква се да има временно, краткосрочно, локално отрицателно въздействие в етапа на строителство на съответни инсталации и при рекултивацията на депата за битови отпадъци, както и дългосрочно положително въздействие в етапа на експлоатация</p>	0/+

Специфична цел, цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСР на СИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на въздействието
Действия за поддържане на благоприятна за качеството на атмосферния въздух градска среда, включително зелена инфраструктура, поддържане на зелените площи, почистване на замърсените и лошо поддържани пътни настилки и др.	Въздух и климат, води, почви, ландшафт, биологично разнообразие, население, човешко здраве	При изпълнение на мярката се очаква изцяло положителен ефект по отношение на населението вследствие осигуряване на по-чиста и здравословна околна среда, а също така и върху всички идентифицирани аспекти на околната среда	+
Политиката по отношение на градовете ще бъде развитието на устойчиви системи на градски транспорт, целящи осигуряването на по-качествен и устойчив градски транспорт	въздух, население, човешко здраве	При изпълнение на мярката се очаква изцяло положителен ефект по отношение на населението и неговото здраве вследствие осигуряване на по-качествен и устойчив градски транспорт, водещ до по-чиста и здравословна околна среда	+
Мерки за намаляване на замърсяването на въздуха от битовото отопление - поетапна подмяна на отоплителни уреди на твърдо гориво, въвеждане на зони с ниски емисии, разширяване на мрежата за централно топлоснабдяване	въздух, население, човешко здраве	При изпълнение на мярката се очаква изцяло положителен ефект по отношение на населението и неговото здраве вследствие осигуряване на по-чиста и здравословна среда, а също така и върху околната среда, най-вече на въздуха	+
Действия, насочени към изпълнение на пакета „Кръгова икономика“, с цел превръщане на отпадъците в ресурси	население, човешко здраве	При изпълнение на мярката се очаква изцяло положителен ефект по отношение на населението и неговото здраве вследствие намаляване на отпадъците, превръщайки ги в ресурси	+
Мерки за подобряване на енергийната инфраструктура и енергийната ефективност	Въздух и климат, води, почви, ландшафт, биологично	При изпълнение на мярката се очаква изцяло положителен ефект по отношение на въздуха и населението и неговото здраве чрез осигуряване по-чиста и здравословна околна среда. Очаква се да има временно, краткосрочно, локално отрицателно въздействие по	+

Специфична цел, цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на СИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на въздействието
	разнообразие, население, здраве	време на подобряване на енергийната инфраструктура и енергийната ефективност	
Изграждането на регионален газов хъб „Балкан“ е най-сериозният проект от енергийната инфраструктура на страната и региона	население, здраве	При изпълнение на мярката се очаква изцяло положителен ефект по отношение на въздуха и населението и неговото здраве чрез осигуряване по-чиста и здравословна околна среда, вследствие подобряването на енергийната инфраструктура и енергийната ефективност	+
Използването на биомасата като ВИ	население, здраве	При изпълнение на мярката се очаква изцяло положителен ефект по отношение на въздуха и населението и неговото здраве чрез осигуряване по-чиста и здравословна околна среда, вследствие използването на биомасата като ВИ	+
развитие на мрежата Натура 2000, в т.ч. мерки, насочени към подобряване на природозащитното състояние на природни местообитания и видове (включително птици), мерки за опазване/ възстановяване на екосистемите и присъщото им биологичното разнообразие с фокус върху подобряване на екосистемите и екосистемните услуги и осигуряване свързаността на мрежата Натура 2000.	биоразнообразие	При изпълнение на мярката се очаква изцяло дълготрайно постоянно положително въздействие по отношение на биоразнообразието	+

9.2.9 СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.4 Трансгранично и транснационално сътрудничество

Специфична цел, цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на СИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на въздействието
<i>Мерки за трансгранично сътрудничество</i>			
инвестиране в съвместни дейности, насочени към адаптация и смекчаване на изменението на климата, със силен акцент върху устойчиви и екологични мерки	климат население	Мярката касае дейности, които имат пряко въздействие върху околната среда, но които ще доведат до пряко положително дългосрочно кумулативно въздействие върху климата и населението, както и върху останалите компоненти на околната среда, вследствие изпълнението ѝ	+
подпомагане на съвместни трансгранични действия за насърчаване на прехода към кръгова икономика, включително изграждане на капацитет на заинтересованите страни, кампании за повишаване на осведомеността за насърчаване на устойчиви практики и поведение	население	Очаква се насърчаването на прехода към кръгова икономика, включително изграждане на капацитет на заинтересованите страни да има дългосрочни положителни косвени, а в някои случаи и вторични кумулативни въздействия по отношение на населението.	0/+
разработване на електронно управление на регионално и местно равнище	население	Мярката не касае дейности, които имат пряко въздействие върху околната среда, но които ще доведат до косвено положително дългосрочно кумулативно въздействие върху населението	+
използване на съвместни териториални инструменти, съобразени с контекста в трансграничния регион, с оглед справяне с конкретни ситуации	Население води	Очаква се използването на съвместни териториални инструменти да доведе до положително дългосрочно кумулативно въздействие върху околната среда, най-вече на водите, а също така и на населението	+
насърчаване на икономическото развитие и конкурентоспособността на МСП чрез включването им като краен получател на помощта по програмите за ТГС	население	Очаква се насърчаване на икономическото развитие и конкурентоспособността на МСП да има дългосрочни положителни косвени, а в някои случаи и вторични кумулативни въздействия по отношение на населението.	+
инвестиране в общи продукти и услуги, свързани с	културно-	Мярката касае дейности, които ще доведат до пряко и косвено положително	+

Специфична цел, цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на СИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на въздействието
историческото, природното и културното наследство, със силен акцент върху създаването на заетост за малките и семейните предприятия	историческо наследство, население	дългосрочно кумулативно въздействие върху населението, културно-историческо наследство и околната среда	
развитие на алтернативни форми на туризъм с висока добавена стойност за социално-икономическото и териториалното развитие на региона. Съвместните инициативи в тази връзка могат да бъдат реализирани и чрез инструменти за интегрирано териториално развитие, основани на съвместни стратегии за териториално развитие	население	При изпълнение на мярката се очаква косвено положително въздействие върху здравето на населението.	+
инвестиране в образование, повишаване на квалификацията и обмен на студенти (ако е приложимо)	население	Мярката е неинвестиционна и касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. При реализиране на мярката се очаква вторично положително въздействие по отношение на населението	+
разработване на съвместни политики, протоколи, процедури и подходи за предотвратяване на риска и бързо реагиране на потенциални извънредни ситуации	население	Мярката е неинвестиционна и касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. При реализиране на мярката се очаква вторично положително въздействие по отношение на населението	+
подобряване на транспортната свързаност и достъпността, повишаване на трансграничната мобилност и разкриване потенциала на река Дунав като основен транспортен коридор	Население Води, биологично разнообразие	Очаква се подобряване на транспортната свързаност и достъпността да има дългосрочни положителни косвени, а в някои случаи и вторични кумулативни въздействия по отношение на населението. При реализиране на тази мярка е възможно да се получи отрицателно въздействие върху околната среда и населението по време на изпълнение на	0/+

Специфична цел, цели, дейности и мерки за подкрепа на ИТСП на СИР	Екологични аспекти	Анализ на потенциалното въздействие върху околната среда	Оценка на въздействието
		строително монтажни работи и се очаква временно/постоянно, краткосрочно отрицателно въздействие върху идентифицираните екологични аспекти, най-вече върху биологичното разнообразие, водите.	
подкрепа за въвеждането на електронни услуги в образованието, здравеопазването, бизнеса и културата	население	Мярката е неинвестиционна и касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. При реализиране на мярката се очаква вторично положително въздействие по отношение на населението	+
изпълнение на съвместни мерки за стимулиране на заетостта чрез подкрепа за подходящи учебни дейности и активно включване на уязвимите групи	население	Мярката е неинвестиционна и касае дейности, които нямат пряко въздействие върху околната среда. При реализиране на мярката се очаква вторично положително въздействие по отношение на населението	+
обмен на добри практики и изпълнение на съвместни мерки, насочени към политиките за устойчив „син растеж“, за интегрирано управление на крайбрежните зони, морско наблюдение, намаляване на рисковете и повишаване на ефективността в опазването и използването на ресурсите, в съответствие със съвременните изисквания на Интегрираната морска политика на ЕС	Води биологично разнообразие, ландшафт население	При изпълнение на мярката се очаква пряко и косвено положително въздействие върху водите на Черно море, биологичното разнообразие, ландшафта и населението.	+

9.3 Обобщение на въздействията

От направения анализ на въздействията е видно, че

- на ниво Стратегически приоритети и специфични цели - очаква се реализирането на Стратегическите приоритети да доведе до: устойчива околна среда, усвояване на ресурсите по ефективен и устойчив начин, развитието на „зелена“ икономика и иновативни МСП в областта на нисковъглеродната икономика, редуцирането на количествата отпадъци, генерирани в процеса на производство, подобряване на здравната инфраструктура и социалните услуги, опазване и възстановяване на природното и културното наследство, биологичното разнообразие, насърчаване на екосистемните услуги, подобряване на качествата на градската и агломерационна среда, което ще окаже дългосрочно, положително, постоянно, пряко и косвено кумулативно въздействие върху населението и човешкото здраве.
- на ниво Цели и конкретни допустими дейности и мерки - очаква се прилагането на предвидените дейности и мерки да доведе до подобряване качеството на атмосферния въздух в населените места, посредством поддържане на благоприятна за качеството на атмосферния въздух градска среда, включително зелена инфраструктура, поддържане на зелените площи, почистване на замърсените и лошо поддържани пътни настилки и др., ограничаване на шума от обществения градски транспорт в населените места, подобряване състоянието на зелените градски пространства, подобряване на здравната, социалната и културната инфраструктура и увеличаване на материалните активи, което ще окаже дългосрочно положително постоянно пряко и косвено кумулативно въздействие върху населението и човешкото здраве.

Трябва да се отбележи, че при изпълнение на строително монтажните работи при създаване на нови МСП, модерна индустриална инфраструктура, изграждане на нови или развитие на съществуващи индустриални зони, изграждането на нова и подобряване на съществуващата пътна мрежа и железопътна инфраструктура, енергийна инфраструктура и ефективност, подобряване на качествата на градската и агломерационна среда се очаква отрицателно въздействие върху околната среда и населението вследствие замърсяване на въздуха, шум и отпадъци, но се очаква то да бъде локално, в рамките на строителните площадки и обекти, временно и обратимо и да не е значително. В зависимост от местоположението на съответните индустриални зони, предприятия и пътищата за достъп до тях са възможни локални преки отрицателни въздействия върху населението и околната среда вследствие замърсяване на въздуха, шум и отпадъци и в етапа на експлоатация.

Това въздействие не може да бъде подробно оценявано на този етап на предвиждания в контекста на Стратегията, но всеки конкретен проект подлежи на процедура по глава 6

от ЗООС (процедура по ОВОС и на процедура по ЕО), както и при необходимост и на процедури по оценка за съвместимост с предмета и целите на опазване на защитените зони по чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие, при провеждането на които ще бъдат оценени тези въздействия в детайли и ще бъдат приложени съответни мерки, включително и избор на вариант с най-малко въздействие върху околната среда и населението.

Независимо от това, при прилагането на ИТСП се очаква като цяло положително кумулативно въздействие по отношение на климата, качеството на атмосферния въздух в градовете, водите, състоянието на зелените площи, културното наследство и материалните активи, повишаване нивото на образованието стандарта и качеството на живот и подобряване здравето на населението.

Потенциалните въздействия от инвестиционните дейности, мерки и проекти са обобщени по компоненти по-долу::

9.3.1 Атмосферен въздух и климат

9.3.1.1 Атмосферен въздух

Очаква се дългосрочно, кумулативно, пряко, положително въздействие вследствие намаляване на атмосферното замърсяване, подобряване качеството на атмосферния въздух и редуциране на емисиите на парникови газове - при изпълнение на някои дейности и мерки:

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1: ЦЕЛ 1.1.1. Повишаване на специализацията в продукти и отрасли, характеризиращи се с висока технологична и НИРД интензивност: *мерките усвояване на технологии, подобряващи ресурсната ефективност и високата въглеродоинтензивност на икономиката,*
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2. Градско възстановяване и интегрирано развитие - *Мерки за подкрепа за зелена градска инфраструктура, енергийна ефективност и обновяване на жилищни и обществени сгради, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3, включваща: Действия за поддържане на благоприятна за качеството на атмосферния въздух градска среда, включително зелена инфраструктура, поддържане на зелените площи, почистване на замърсените и лошо поддържани пътни настилки и др., мерки за намаляване на замърсяването на въздуха от битовото отопление - поетапна подмяна на отоплителни уреди на твърдо гориво, въвеждане на зони с ниски емисии, разширяване на мрежата за централно топлоснабдяване, мерки за подобряване на енергийната инфраструктура и енергийната ефективност, изграждането на регионален газов хъб „Балкан“*

- СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.4 - *подпомагане на съвместни трансгранични действия за насърчаване на прехода към кръгова икономика*

Очаква се гореописаните мерки да имат дългосрочни, постоянни, положителни едновременни, преки и косвени, локални и регионални, а в някои случаи и вторични кумулативни въздействия по отношение на въздуха и климата.

Всички гореописани цели в Стратегията, отнасящи се до климатичните условия и качеството на атмосферния въздух, приложени съвместно ще имат положителен кумулативен ефект както по отношение чистотата на атмосферния въздух, така и по отношение на локалните климатични условия и глобалния климат.

При свързаните със строителство дейности в етапа на строителните работи ще има пряко, краткотрайно отрицателно въздействие върху атмосферния въздух, което се очаква да е временно, локално и обратимо, и не се очаква въздействие върху климата – предимно при изпълнение на мерките и дейностите в следните цели към стратегическите приоритети:

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1: СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1 Развитие на интелигентна индустрия с потенциал за висок растеж и СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2. Устойчиво оползотворяване на специфичния местен потенциал за развитие
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2: СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.1. Инвестиции в образование и умения – *мерките за изграждането на нова материална база на предучилищното образование, училища, центрове за подкрепа за личностно развитие, общежития, спортни площадки и салони*, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2. ЦЕЛ 2.2.1. Достъп до качествени здравни услуги - *мярката за подобряване на материално-техническата база, за изграждане на хеликоптерната площадка, инвестиране в специализирани болници и отделения*, Цел 2.2.2. Предоставяне на социални услуги. Предотвратяване на рисковете за социално изключване – мерките за изграждане, реконструкция, ремонт и разширяването на достъпни жилища и рехабилитация на прилежащите пространства; за изграждане, реконструкция и модернизация на културната инфраструктура; за изграждане и модернизиране на инфраструктура и оборудване за масов спорт, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.3. Подобряване на културната и спортната инфраструктура – *мерки за изграждане, реконструкция и модернизация на културната инфраструктура и изграждане и модернизиране на инфраструктура за масов спорт*
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3: СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1. Бърза и сигурна транспортна и цифрова свързаност, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2. Градско възстановяване и интегрирано развитие, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.4 Трансгранично и транснационално сътрудничество – *съвместни дейности*,

насочени към адаптация и смекчаване на изменението на климата, със силен акцент върху устойчиви и екологични мерки, съвместни трансгранични действия за насърчаване на прехода към кръгова икономика,

В етапа на експлоатация на изградените предприятия, индустриални зони, съоръжения при спазване на нормативните изисквания не се очакват значителни отрицателни въздействия върху атмосферния въздух и климата.

По време на експлоатацията на транспортната инфраструктура се очаква отрицателно въздействие върху въздуха от отделените газове и прах от преминаващите превозни средства, което е краткосрочно, постоянно, обратимо, локално и не се очаква да е значително.

Общото въздействие от прилагането на ИТСП на СИР 2021-2027г. върху въздуха е като цяло положително, дългосрочно и постоянно, локално и регионално.

9.3.1.2 Климат

Очаква се дългосрочно, кумулативно, пряко, положително въздействие вследствие намаляване на атмосферното замърсяване, подобряване качеството на атмосферния въздух и редуциране на емисиите на парникови газове - при изпълнение на някои дейности и мерки:

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1: ЦЕЛ 1.1.1.
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2. Градско възстановяване и интегрирано развитие
- СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.4

Очаква се гореописаните мерки да имат дългосрочни, постоянни, положителни едновременни, преки и косвени, локални и регионални, а в някои случаи и вторични кумулативни въздействия по отношение на въздуха и климата.

Всички гореописани цели в Стратегията, отнасящи се до климатичните условия и качеството на атмосферния въздух, приложени съвместно ще имат положителен кумулативен ефект както по отношение чистотата на атмосферния въздух, така и по отношение на локалните климатични условия и глобалния климат.

В етапа на експлоатация на изградените предприятия, индустриални зони, съоръжения при спазване на нормативните изисквания не се очакват значителни отрицателни въздействия върху атмосферния въздух и климата.

9.3.2 Води

Очаква се дългосрочно пряко, положително въздействие вследствие намаляване замърсяването на повърхностните и подземните води и подобряване на тяхното

състояние, предотвратяване на загубите на свежа вода при изпълнение на мерките и дейностите от следните цели:

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, ЦЕЛ 1.2.1. Подкрепа за икономика, свързана с морето - *проекти с цел обединяване на междусекторните политики за устойчив „син растеж“*, ЦЕЛ 1.2.2. Устойчиво селско стопанство и активизиране на селските райони - *подобряване на хидромелиоративните съоръжения*
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда – *мерки за изграждане и реконструкция на ВиК инфраструктура въз основа на РПИП, мерки от ПУРБ за подобряване на състоянието на водите; опазване качеството на водите, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, включително установяване на зони за опазването им в района на съоръженията за водовземане*, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.4 Трансгранично и транснационално сътрудничество - *обмен на добри практики и изпълнение на съвместни мерки, насочени към политиките за устойчив „син растеж“, за интегрирано управление на крайбрежните зони, морско наблюдение, намаляване на рисковете и повишаване на ефективността в опазването и използването на ресурсите, в съответствие със съвременните изисквания на Интегрираната морска политика на ЕС*

Очаква се положително въздействие и подобряване качеството на водите, предназначени за питейно-битово водоснабдяване при прилагане на мерките от ПУРБ за подобряване на състоянието на водите; опазване качеството на водите, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, включително установяване на зони за опазването им в района на съоръженията за водовземане, и др.

Очаква пряко и косвено положително въздействие върху водите на Черно море и биологичното разнообразие в него при изпълнение на мярката от

- ЦЕЛ 1.2.1. Подкрепа за икономика, свързана с морето - финансиране на проекти с цел обединяване на междусекторните политики за устойчив „син растеж“, в т.ч. за интегрирано управление на крайбрежните зони; подобряване на инфраструктурата, свързана с развитието на морската индустрия; насърчаване на устойчивото рибарство и опазването на водните биологични ресурси; създаване и развитие на регионални клъстери за морска индустрия; прилагане на екоинновативни технологии във всички сектори на морската икономика.
- СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.4 Трансгранично и транснационално сътрудничество - за обмен на добри практики и изпълнение на съвместни мерки, насочени към политиките за устойчив „син растеж“, за интегрирано управление на крайбрежните зони, морско наблюдение, намаляване на рисковете и повишаване на ефективността в опазването и използването на ресурсите, в съответствие със

съвременните изисквания на Интегрираната морска политика на ЕС.

При свързаните със строителство дейности в етапа на строителните работи при реализиране на мерките и дейностите за осъществяване на:

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1: СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1 Развитие на интелигентна индустрия с потенциал за висок растеж и СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2. Устойчиво оползотворяване на специфичния местен потенциал за развитие,
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2: СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.1. Инвестиции в образование и умения –, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2. ЦЕЛ 2.2.1. Достъп до качествени здравни услуги Цел 2.2.2. Предоставяне на социални услуги. Предотвратяване на рисковете за социално изключване, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.3. Подобряване на културната и спортната инфраструктура
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3 СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1. Бърза и сигурна транспортна и цифрова свързаност, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2. Градско възстановяване и интегрирано развитие, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.4 Трансгранично и транснационално сътрудничество

може да имат пряко и косвено отрицателно въздействие върху водите, което се очаква да е краткосрочно, временно, локално и обратимо, като при едновременно осъществяване на строителните дейности това въздействие ще бъде и кумулативно.

В случай, че предвидените за изграждане съоръжения от развитието на регионалната инфраструктура в зависимост от местоположението им, попаднат в райони със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН) или в защитени зони по чл.119а от Закона за водите, то тогава ще се очакват негативни въздействия върху зоните за защита на водите по реда на чл.119а от Закона за водите. В етапа на експлоатация на изградените съоръжения / инсталации при спазване на нормативните изисквания не се очакват значителни отрицателни въздействия върху водите, такива могат да се получат главно в резултат на аварии, щети и/или инциденти.

При избор на подходящо местоположение, добро планиране и изграждане на предвидените в ИТСП на СИР 2021-2027г. съоръжения с оглед избягване засягането на защитени зони по чл.119а от Закона за водите и на РЗПРН се счита, че общото въздействие от прилагането на ИТСП на СИР 2021-2027г. ще бъде положително.

Изграждането и модернизацията на техническа инфраструктура посредством:

- изграждане и реконструкция на ВиК инфраструктура въз основа на РПИП в съответствие с нормативната база, приоритетно в агломерации с над 10 000 екв.ж., а при наличен финансов ресурс и в агломерации с между 2 000 и 10 000 екв. ж.

- мерки от ПУРБ за подобряване на състоянието на водите; опазване качеството на водите, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, включително установяване на зони за опазването им в района на съоръженията за водовземане, и др.
- оптимизирането на събирането и третирането на отпадъци, рекултивацията на депата за битови отпадъци, които не отговарят на нормативните изисквания, оказващи непосредствено влияние върху минимизирането на рисковете от дифузни източници на замърсяване на водите.

ще доведат до предотвратяване на загубите на свежа вода и силно постоянно кумулативно дълготрайно положително въздействие за подобряване качеството на водите и на околната среда.

Общото въздействие от прилагането на ИТСР на СИР 2021-2027г. върху водите е като цяло положително, дългосрочно и постоянно, локално и регионално.

9.3.3 Почви

Очаква се вторични, кумулативни, дългосрочни, постоянни, локални положителни въздействия върху почвите от намаляване замърсяването им при реализиране на някои от мерките и дейностите в:

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1: ЦЕЛ 1.2.2. Устойчиво селско стопанство и активизиране на селските райони - *подпомагане на земеделските производители и МСП за по-широко използване на познанията и иновациите; развитие на биологично земеделие; създаване на нови продукти за биоиндустрията, нови биохимикали, биогориво, биофармацевтика и др.*
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2. Градско възстановяване и интегрирано развитие - *дейности за модернизиране на селското стопанство, биоизземелие и други дейности, подкрепящи устойчивото селско стопанство, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда - оптимизиране събирането и третирането на отпадъци, рекултивацията на депата за битови отпадъци*

При свързаните със строителство дейности в етапа на строителните работи при реализиране на мерките и дейностите за осъществяване на предвидените инвестиционни проекти за предприятия, индустриални зони, инфраструктурни проекти към СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2 и СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3 може да има пряко и косвено отрицателно локално въздействие, което в зависимост от съответния проект може да е постоянно / временно и необратимо / обратимо, като е възможно. В етапа на експлоатация не се очакват значителни отрицателни въздействия върху почвите.

Общото въздействие от прилагането на ИТСР на СИР 2021-2027г. ще бъде положително.

9.3.4 Ландшафт

Очаква се пряко и косвено положително въздействие върху ландшафта, както и подобряване на визуално-естетическите качества на ландшафта, което ще има пряк положителен кумулативен ефект при изпълнение на някои дейности към:

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1: ЦЕЛ 1.2.2. Устойчиво селско стопанство и активизиране на селските райони
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2. Градско възстановяване и интегрирано развитие СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда - *оптимизиране събирането и третирането на отпадъци, рекултивацията на депата за битови отпадъци, мерки за подкрепа за зелена градска инфраструктура, поддържане на зелените площи*

При всички строителни дейности предимно при реализиране на мерките и дейностите за осъществяване на СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2 и СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3 се очаква да има незначителни преки, краткосрочни, временни, локални отрицателни въздействия върху ландшафтите, вследствие тяхното запрашаване и замърсяване. В някои случаи се очаква и допълнителна антропогенизация на ландшафта, което се оценява като дългосрочно пряко отрицателно въздействие.

След влизане в експлоатация на някои от съоръженията – за изграждането и модернизацията на техническа инфраструктура - водоснабдителни и канализационни мрежи, рекултивацията на депата за битови отпадъци и други се очакват локални, дългосрочни, постоянни, положителни кумулативни въздействия. Очаква се положително естетическо-визуално въздействие, вследствие подобряване на екологичната обстановка и вписването на обектите, съоръженията и инфраструктурата в околните територии.

Като цяло се очаква превес на положителните въздействия над отрицателните и в този смисъл общото въздействие от прилагането на ИТСР на СИР 2021-2027г върху ландшафтите ще бъде положително.

9.3.5 Биологично разнообразие

ИТСР се очаква да има вторични преки и косвени дългосрочни постоянни положителни кумулативни въздействия върху биологичното разнообразие, при изпълнение на някои дейности към:

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2. УСТОЙЧИВО ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА СПЕЦИФИЧНИЯ МЕСТЕН ПОТЕНЦИАЛ ЗА РАЗВИТИЕ, и по-конкретно: ЦЕЛ 1.2.1. ПОДКРЕПА ЗА ИКОНОМИКА, СВЪРЗАНА С МОРЕТО, при която се предвижда насърчаване на устойчивото рибарство и опазването на водните биологични ресурси, както и прилагане на екоинновативни технологии във всички сектори на морската икономика и ЦЕЛ 1.2.2. УСТОЙЧИВО СЕЛСКО СТОПАНСТВО И АКТИВИЗИРАНЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ, при която се предвижда подкрепа за развитие на биологично земеделие
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2. ГРАДСКО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ, където се предвиждат мерки за подкрепа за зелена градска инфраструктура, биоземеделие и други дейности, подкрепящи устойчивото селско стопанство
- СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 ЗАПАЗВАНЕ И ПОДОБРЯВАНЕ КА ЧЕСТВОТО НА ОКОЛНАТА СРЕДА, вкл. мерки за подобряване управлението на отпадъците, рекултивация на депа за битови отпадъци, действия за поддържане на благоприятна за качеството на атмосферния въздух градска среда, включително зелена инфраструктура, поддържане на зелените площи, почистване на замърсените и лошо поддържани пътни настилки и др. В областта на биологичното разнообразие мерките са свързани с развитие на мрежата Натура 2000, в т.ч. мерки, насочени към подобряване на природозащитното състояние на природни местообитания и видове (включително птици), мерки за опазване/ възстановяване на екосистемите и присъщото им биологично разнообразие с фокус върху подобряване на екосистемите и екосистемните услуги и осигуряване свързаността на мрежата Натура 2000

Дългосрочните положителни кумулативни въздействия са свързани най-вече с крайните резултати от реализацията на съответните цели.

Тъй като стратегическите приоритети на ИТСР и съответните цели за тяхното постигане включват в голяма степен развитие на инфраструктурата и икономическо развитие, в т.ч. изграждане на нови индустриални паркове, производствени и индустриални зони, създаване на логистични коридори, изграждане на необходими нови връзки в транспортната мрежа и др., в зависимост от същината и местоположението на предвидените дейности може да има преки и косвени отрицателни въздействия върху биологичното разнообразие и в частност върху елементите от националната екологична мрежа. Потенциалните въздействия се очаква да са локални, като могат да бъдат временни и постоянни, краткосрочни и дългосрочни, едновременни и кумулативни, обратими и необратими.

При добро планиране и избор на подходящо местоположение за реализация на

съответните проекти с оглед избягване засягането на обекти от националната екологична мрежа се счита, че прилагането на ИТСР няма да окаже значително отрицателно въздействие върху консервационно-значими елементи от биологичното разнообразие. Следва обаче да се обърне особено внимание на целите, свързани с прилагане на мерки за развитие на туризма, както и с тези за разкриване потенциала на река Дунав като основен транспортен коридор, които пряко или косвено има вероятност да засегнат консервационно-значими елементи от биологичното разнообразие. При тяхната реализация трябва да се гарантира запазването на природните ценности и да не се допуска влошаване състоянието на екосистемите, които ги поддържат.

Като цяло, при спазване на описаните в настоящия доклад мерки за изпълнение при прилагането на ИТСР не се очаква значително отрицателно въздействие върху биологичното разнообразие вследствие осъществяването на ИТСР.

9.3.6 Културно-историческо наследство

При изпълнение на предвидените мерки в

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1 ЦЕЛ 1.2.3. Разнообразяване на регионалния туристически продукт чрез активно устойчиво включване на природното и културното богатство - *предлагане на туристически пакети с възможност за комбиниране на голф, подводна археология и яхтен туризъм, съчетани с посещения за запознаване с културни и природни ценности във вътрешността на региона,*
- СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.3. Подобряване на културната и спортната инфраструктура - *мерки, свързани с осигуряване на достъп до културно и природно наследство чрез изграждане, реконструкция и модернизация на културната инфраструктура - театри, музеи и художествени галерии, библиотеки, читалища, включително мерки за подобряване достъпа на лицата в неравностойно положение до културните институции*
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3 СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2. Градско възстановяване и интегрирано развитие - *адекватно развитие на научните, образователните и културните функции на град Варна, подкрепа за икономически дейности, изграждане на нови и реконструкция на съществуващи индустриални зони, спорт, културна инфраструктура, туризъм с прилагането на интегриран подход на планиране и управление на градското развитие и градската среда,*

се очаква дългосрочно, постоянно, пряко и косвено положително въздействие върху културно-историческо наследство. Очаква се въздействие да е локално, като не се очаква кумулативно въздействие.

В зависимост от местоположението на предвидените за изграждане инвестиционни предложения за предприятия, инфраструктура, индустриални зони и др. е възможно да бъдат засегнати обекти на културно-историческото наследство. При избор на подходящо местоположение, добро планиране и изграждане на предвидените в ИТСП на СИР 2021-2027г. съоръжения / инсталации с оглед избягване засягането на обекти на културно-историческото наследство и при спазване на изискванията на Закона за културното наследство не се очакват значителни отрицателни въздействия от прилагането на ИТСП на СИР 2021-2027г.

9.3.7 Материални активи

Изпълнението на почти всички стратегически приоритети и специфични цели на ИТСП на СИР е свързано пряко или непряко с подобряване на съществуващите материални активи и създаване на нови такива, при изпълнение на голяма част от проектите и дейности към:

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1 Развитие на интелигентна индустрия с потенциал за висок растеж и СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2. Устойчиво оползотворяване на специфичния местен потенциал за развитие
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2 СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.1. Инвестиции в образование и умения, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2 Подобряване на достъпа до качествени здравни и социални услуги 2.3. Подобряване на културната и спортната инфраструктура
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3: СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1. Бърза и сигурна транспортна и цифрова свързаност, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2. Градско възстановяване и интегрирано развитие, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.4 Трансгранично и транснационално сътрудничество

Това означава, че ИТСП на СИР 2021-2027г. ще окаже положително, дълготрайно, едновременно и постоянно въздействие върху материалните активи. С изпълнението на ИТСП на СИР 2021-2027г. материалните активи като цяло ще се увеличат, съответно се очаква пряко положително кумулативно въздействие в това отношение.

9.3.8 Население, човешко здраве

Прилагането на ИТСП на СИР 2021-2027г. ще допринесе за подобряване на здравно-хигиенните аспекти и средата на живот на населението и се очаква да има пряко и косвено дългосрочно положително и кумулативно въздействие върху населението и човешкото здраве.

Очаква се изцяло положително въздействие по отношение на населението и човешкото

здраве в населените места, включени в региона. По-долу са разписани очакваните въздействия на мерките и дейностите, свързани с прилагането на Стратегическите приоритети и специфичните цели.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1:

- **СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1.** Развитие на интелигентна индустрия с потенциал за висок растеж, включващо повишаване на специализацията в продукти и отрасли, характеризиращи се с висока технологична и НИРД интензивност, развитие на бизнес и индустриална инфраструктура се очаква да имат дългосрочни, постоянни, положителни едновременни, преки и косвени, а в някои случаи и вторични кумулативни въздействия по отношение на населението. При разнообразяване на регионалния туристически продукт чрез активно устойчиво включване на природното и културното богатство се очаква да доведе до дългосрочно, постоянно, пряко положително въздействие върху населението и подобряване на неговото здраве.
- **СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2.** устойчиво оползотворяване на специфичния местен потенциал за развитие - при подкрепа за икономика, свързана с морето, се очаква като цяло дългосрочно кумулативно положително въздействие върху населението в региона, а също така и върху водите и биологичното разнообразие. Очаква се развитието на устойчиво селско стопанство и активизирането на селските райони да доведе до изцяло положително, дългосрочно, постоянно пряко и косвено въздействие по отношение населението, водещо и до подобряване на здравето на населението.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2:

- **СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.1.** Инвестиции в образование и умения - ще допринесе за подобряване достъпа до образование, ограмотяване, основно сред ромското население и други уязвими групи, реализиране на дейности за образователна десегрегация, активно включване на организациите на бизнеса в определянето на изискванията към специфични умения и познания, обучения в съответствие с потребностите на бизнеса на регионално и местно ниво, модернизация на образователната инфраструктура и др, се очаква да доведат до подобряване привлекателността на образователните институции, което от своя страна ще допринесе за повишаване на интереса за образование, съответно повишаване образователното ниво на населението и до дългосрочни, постоянни, положителни, преки и косвени и вторични кумулативни въздействия по отношение на населението.
- **СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2.** Подобряване на достъпа до качествени здравни и социални услуги - очаква се да доведе до подобряване социалния и здравен статус

на населението

- СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.3. Подобряването на културната инфраструктура – очаква се да доведе до подобряване достъпа до обектите на културни институции и дейности, увеличаване привлекателността на културните ценности и повишаване културата на хората. Обновяването на спортната инфраструктура се очаква да доведе до повишаване на спортната активност на населението, подобряване на здравословното му състояние.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3:

- СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1. Бърза и сигурна транспортна и цифрова свързаност - създаването на оптимални връзки между автомобилния, железопътния, въздушния и водния транспорт, доизграждането на мрежата от автомагистрала и първокласни пътища, подобряване на транспортната инфраструктура с регионално значение - пътища от 2-ри и 3-ти клас, както и на общинските пътища и осигуряване на добра цифрова свързаност се очаква да доведат до по-добра свързаност на населението, водещо до подобряване на услугите, бизнеса и информираността и от там до дългосрочни положителни преки и косвени, а в някои случаи и вторични и едновременни кумулативни въздействия по отношение на населението, а в някои случаи и здравето му.
- СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2. Градско възстановяване и интегрирано развитие - Очаква се развитието на Варненската агломерация, съживяването на традиционни и привличане на нови производства, преструктуриране и обновяване на производствените им зони, подобряване на градската структура изграждането на нови и реконструкция на съществуващи индустриални зони, спорт, културна инфраструктура, туризъм да доведе до подобряване на условията за работа и живот на населението. Мерките за интегрирано развитие на малките градове, в това число и осигуряване на равен достъп до здравеопазване, развитие на социални услуги, развитие на подходящ туристически профил и интегрираните териториални проекти се очаква да имат дългосрочни положителни преки и косвени, а в някои случаи и вторични и едновременни кумулативни въздействия по отношение на населението и неговото здраве.
- СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда - Мерките за изпълнение на целта устойчива околна среда, включващи изграждане и поддържане на техническа инфраструктура - водоснабдителни и канализационни мрежи, пречиствателни станции за отпадъчни води, оптимизацията на системата за управление на отпадъците и енергийна инфраструктура и ефективност, опазване и възстановяване на природното наследство, биологичното разнообразие, насърчаване на екосистемните услуги и „зелената“ инфраструктура ще доведат до дълготрайно и постоянно пряко и

косвено положително въздействие и в някои случаи вторични кумулативни въздействия по отношение на населението и околната среда.

- СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.4 Трансгранично и транснационално сътрудничество
Всички мерките за развитие на трансгранично сътрудничество, са с положително косвено, постоянно и дългосрочно кумулативно въздействие върху населението

При свързаните със строителство дейности в етапа на строителните работи при реализиране на мерките и дейностите за осъществяване на предвидените инвестиционни проекти за предприятия, индустриални зони, инфраструктурни проекти, изграждане и поддържане на техническа инфраструктура при изпълнение на следните цели към стратегическите приоритети:

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1: СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1 Развитие на интелигентна индустрия с потенциал за висок растеж и СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2. Устойчиво оползотворяване на специфичния местен потенциал за развитие,
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2: СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.1. Инвестиции в образование и умения, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2. ЦЕЛ 2.2.1. Достъп до качествени здравни услуги Цел 2.2.2. Предоставяне на социални услуги. Предотвратяване на рисковете за социално изключване, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.3. Подобряване на културната и спортната инфраструктура
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3 СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1. Бърза и сигурна транспортна и цифрова свързаност, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2. Градско възстановяване и интегрирано развитие, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.4 Трансгранично и транснационално сътрудничество

се очаква отрицателно въздействие върху околната среда и населението вследствие замърсяване на въздуха, шум и отпадъци, но се очаква то да бъде локално, в рамките на строителните площадки и обекти, временно и обратимо и да не е значително. В зависимост от местоположението на съответните индустриални зони, предприятия и пътищата за достъп до тях са възможни локални преки отрицателни въздействия върху населението и околната среда вследствие замърсяване на въздуха, шум и отпадъци и в етапа на експлоатация, но при спазване на нормативните изисквания не се очаква тези отрицателни въздействия да са значителни.

При добро планиране и избягване засягането на обекти, подлежащи на здравна защита, както и при адекватни мерки за предотвратяване / минимизиране на въздействията в етапа на строителство и спазване на нормативните изисквания в етапа на експлоатация на съответните предприятия общото въздействие от прилагането на ИТСР на СИР 2021-2027г ще бъде дългосрочно, постоянно едновременно положително, като се очаква и кумулативно въздействие.

Рискови фактори, свързани с населението и човешкото здраве и свързани с околната среда

В отделни точки е даден анализ на въздействието върху следните рискови фактори, свързани с околната среда:

- атмосферен въздух,
- питейни води,
- води за къпане,
- почви.
- отпадъци

По-долу е даден анализ на въздействието върху следните рискови фактори, свързани с околната среда:

- шум
- предприятия/съоръжения с висок и нисък рисков потенциал

9.3.8.1 Шум

Изпълнението на всички мерки и дейности, свързани с изграждането на индустриални паркове и зони, предприятия и транспортна и техническа инфраструктура, в следните цели към стратегическите приоритети:

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1: СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1 СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2.
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2: СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.1., СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2. ЦЕЛ 2.2.1. Цел 2.2.2., СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.3
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3 СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1. СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2. СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.4

е свързано с генериране на шум а също така понякога и вибрации, чието отрицателно въздействие върху населението е локално, обратимо и не се очаква да е значително.

Изпълнението на всички мерки и дейности, свързани с енергийна ефективност и мерки за подкрепа за зелена градска инфраструктура, енергийна ефективност и обновяване на жилищни и обществени сгради, мерки за устойчива градска мобилност, подобряване на екосистемите и екосистемните услуги, развитието на устойчиви системи на градски транспорт, целящи осигуряването на по-качествен и устойчив градски транспорт, подобряване на материално-техническата база на държавните болници, изграждане и

модернизиране на инфраструктура и оборудване за масов спорт, изграждане на нова и подобряване на качеството на изградената образователна инфраструктура, изграждане, реконструкция и модернизация на културната инфраструктура, включени в следните цели към стратегическите приоритети:

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.1. Инвестиции в образование и умения СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.3. Подобряване на културната и спортната инфраструктура
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3, СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2. Градско възстановяване и интегрирано развитие СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда

се очаква да доведат до положително въздействие върху фактора шум вследствие намаляване на нивата на шум в сградите; намаляване на нивата на шума и вибрациите, генерирани при движението на градския транспорт; поглъщане на шума в градските зони и намаляване на неговото ниво при изпълнение на дейностите по изграждане на зелена градска инфраструктура и от там да доведат до положително въздействие върху населението.

9.3.8.2 *Предприятия/съоръжения с висок и нисък рисков потенциал*

В случай, че на територията на Североизточен регион се предвижда изграждане на ново или изменения в съществуващо предприятие и/или съоръжение с нисък или висок рисков потенциал, както и при изпълнението на всички мерки и дейности, свързани с изграждането на индустриални паркове и зони, предприятия и транспортна и техническа инфраструктура, в следните цели към стратегическите приоритети:

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1: СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1 СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2.
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2: СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.1., СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2. ЦЕЛ 2.2.1. Цел 2.2.2., СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.3
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3 СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1. СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2. СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.4

е възможно отрицателно въздействие върху населението и околната среда

Поради това е необходимо да се предприемат съответни мерки за намаляване и ограничаване на възможните въздействия, изписани в т. 10.2.

9.3.9 Отпадъци

Изпълнението на всички мерки и дейности, включващи изграждането на индустриални паркове и зони, предприятия и транспортна и енергийна инфраструктура, в следните

цели към стратегическите приоритети:

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1: СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1 СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.2.
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 2: СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.1., СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.2. ЦЕЛ 2.2.1. Цел 2.2.2., СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.3
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3 СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.1. СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.2. СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.4

е свързано с генериране на отпадъци и отрицателно въздействие от тях върху населението, а също така и върху и околната среда. Очаква се получаване на предимно строителни отпадъци, чието количество не е значително, очакваното им въздействие е временно и обратимо, тъй като веднага след образуването им ще се събират и извозват съгласно нормативните изисквания и ще се предават за последващо третиране на фирми, притежаващи необходимите разрешителни съгласно Закона за управление на отпадъците.

При изпълнение на мерките, свързани с отпадъците, в следните специфични цели към стратегическите приоритети:

- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 1: СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 1.1. Развитие на интелигентна индустрия с потенциал за висок растеж ЦЕЛ 1.1.1. Повишаване на специализацията в продукти и отрасли, характеризиращи се с висока технологична и НИРД интензивност (мярката за усвояване на технологии, подобряващи ресурсната ефективност и високата въглеродоинтензивност на икономиката)
- СТРАТЕГИЧЕСКИ ПРИОРИТЕТ 3: СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда (оптимизиране събирането и третирането на отпадъци и внедряването на съвременни технологии за разделно събиране, предварително третиране, компостиране на биоразградимите отпадъци с цел повишаване на количествата рециклирани отпадъци и стимулиране на повторната употреба; продължаване приоритетната рекултивация на депата за битови отпадъци, които не отговарят на нормативните изисквания; действия, насочени към изпълнение на пакета „Кръгова икономика“, с цел превръщане на отпадъците в ресурси)

се очаква положително въздействие върху населението и околната среда вследствие намаляване количеството на отпадъците и оптимизиране събирането и третирането им посредством съвременни технологии.

9.4 Трансгранично въздействие

Съгласно Протокол за стратегическа екологична оценка към Конвенцията за оценка на въздействието върху околната среда в трансграничен контекст, е направен анализ и оценка на въздействието на предвижданията на ИТСП на СИР 2021-2027г върху околната среда и човешкото здраве, в т.ч. върху други държави, спрямо критериите за определяне на възможното значително въздействие, представени в Анекс III на Протокола.

Критерии за определяне на възможното значително въздействие върху околната среда, включително здравно въздействие	Анализ и оценка на предполагаемото трансгранично въздействие на ИТСП на СИР 2021-2027г по съответните критерии
Съответствие на ИТСП на СИР по отношение на интегрирането на екологични, включително здравни съображения, в частност с оглед подпомагането на устойчивото развитие.	Въз основа на анализа на предвижданията на ИТСП на СИР 2021-2027г спрямо други съотносими планове и програми и спрямо националните, европейски и международни документи, поставящи екологични цели, ИТСП на СИР 2021-2027г. съобразява и интегрира екологични, вкл. здравни съображения в частност с оглед подпомагането на устойчивото развитие.
Степента, до която ИТСП на СИР дава рамка за проекти и други дейности или по отношение на разположение, естество, размер и условия на експлоатация, или чрез разпределяне на ресурси.	Стратегическите приоритети, специфичните цели и целите на ИТСП на СИР 2021-2027г определят рамката за развитие на проекти и други дейности, с локален обхват на реализиране на предвижданията, съответно локален обхват на въздействието върху околната среда и човешкото здраве.
Степента, до която ИТСП на СИР оказва въздействие върху други планове и програми, включително онези в йерархията.	ИТСП на СИР 2021-2027г съобразява, произтича, съответства и не влиза в конфликт с националните и европейски стратегически, планови и програмни документи, с които е съотносима (съгласно анализа по т. 3. и точка 8 от Доклада за екологична оценка)
Екологични, включително здравни проблеми, свързани с ИТСП на СИР.	ИТСП на СИР 2021-2027г и нейните стратегически приоритети и специфични цели, са насочени към устойчиво развитие, свързано и с разрешаването на съществуващи екологични и здравни проблеми. При прилагане на съответните смекчаващи мерки не се очаква при реализиране на Стратегията да възникнат екологични или здравни проблеми.
Естеството на въздействията върху околната среда, включително здравните въздействия, като вероятност, продължителност, честота, обратимост, величина и разпространение (например географска област или брой на населението, които има вероятност да бъдат	Като цяло естеството на въздействията при прилагането на ИТСП върху околната среда и здравето на населението се очаква да е положително, дългосрочно, локално и регионално, т.е. облагоденствашо цялото население в региона. Възможни са отрицателни въздействия върху околната

Критерии за определяне на възможното значително въздействие върху околната среда, включително здравно въздействие	Анализ и оценка на предполагаемото трансгранично въздействие на ИТСП на СИР 2021-2027г по съответните критерии
засегнати).	среда, населението и човешкото здраве предимно за фазите на строителство на отделните предвидени мерки и дейности, като се очаква те да не са значителни, продължителността им да е малка, да са краткосрочни и като цяло обратими, с локален обхват на въздействие.
Рисковете за околната среда, включително здравето.	При реализирането на ИТСП на СИР 2021-2027г. не се очакват и не се прогнозираат сериозни и значителни рискове по отношение на околната среда и човешкото здраве.
Трансграничното естество на въздействията.	Въз основа на направения анализ на предвидените за реализиране в ИТСП на СИР 2021-2027г. дейности и проекти, не се очаква те да окажат трансгранично въздействие.
Степента, до която ИТСП на СИР 2021-2027г ще засегне ценни или чувствителни области, включително ландшафти с признат национален или международен статут на защитени.	Предвид стратегическата рамка, която задава ИТСП на СИР 2021-2027г на този етап от изготвянето на Стратегията не може да се определи дали ще бъдат засегнати ценни или чувствителни области, включително ландшафти с признат национален или международен защитен статут

Извършеният анализ на ИТСП на СИР 2021-2027г. и предвидените мерки и дейности, не предполагат изпълнението на дейности, които имат потенциал за значително отрицателно трансгранично въздействие върху околната среда и човешкото здраве на други държави.

В обхвата на ИТСП е предвидено дейностите да се изпълняват в територията на общините в региона.

В Стратегията е включена СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.4 Трансгранично и транснационално сътрудничество, в която са включени мерки за трансграничното сътрудничество

Очаква се всички мерки да доведат до положително пряко и/или косвено въздействие, като се очакват и дългосрочни положителни, а в някои случаи и вторични кумулативни въздействия в границите на общините и на целия регион по отношение на населението, а също така и по отношение на околната среда

Някои от мерките са с директна екологична насоченост, като:

- инвестиране в съвместни дейности, насочени към адаптация и смекчаване на изменението на климата, със силен акцент върху устойчиви и екологични мерки

- разработване на съвместни политики, протоколи, процедури и подходи за предотвратяване на риска и бързо реагиране на потенциални извънредни ситуации
- обмен на добри практики и изпълнение на съвместни мерки, насочени към политиките за устойчив „син растеж“, за интегрирано управление на крайбрежните зони, морско наблюдение, намаляване на рисковете и повишаване на ефективността в опазването и използването на ресурсите, в съответствие със съвременните изисквания на Интегрираната морска политика на ЕС

При прилагането им се очаква да доведат до пряко и косвено положително дългосрочно кумулативно въздействие върху околната среда и здравето на населението в региона.

В някои от мерките е предвидено и разработване на съвместни стратегии за териториално развитие с развитие на алтернативни форми на туризъм или съвместно управление на трансгранични защитени територии, общи продукти, услуги или проекти, свързани с историческото, природното и културното наследство, като например

- развитие на алтернативни форми на туризъм с по-висока добавена стойност за социално-икономическото и териториалното развитие на региона
- инвестиране в общи продукти и услуги, свързани с историческото, природното и културното наследство, със силен акцент върху създаването на заетост за малките и семейните предприятия

Очаква се тези мерки да се прилагат в рамките на региона, но тяхното въздействие, може да надхвърли границите на региона и да доведе до дългосрочни положителни преки и косвени, а в някои случаи и вторични кумулативни въздействия по отношение на околната среда и населението.

Поради гореописаното, по отношение на трансгранични въздействия върху околната среда на други държави, предвижданията на проекта на ИТРС на този етап по характер, същност и мащабност на идентифицираните мерки и дейности по Стратегически приоритети и специфични цели не предполагат възникването на значително отрицателно трансгранично въздействие върху околна среда на други държави.

10 Мерки за предотвратяване, намаляване и възможно най-пълно компенсиране на неблагоприятните последици от ИТРС на СИР

След преглед на Стратегическите приоритети, специфичните цели, дейностите и мерките на ИТРС на СИР и оценка на очакваните въздействия, се очертават като релевантни следните видове мерки:

10.1 Мерки за отразяване в окончателния вариант на ИТРС на СИР

Проектът на Стратегията включва необходимите мерки за опазване на околната среда и недопускане на неблагоприятни последици, във връзка с което не са необходими мерки за отразяване в окончателния му вариант.

10.2 Мерки за изпълнение при прилагане на ИТСП на СИР

В настоящия раздел са представени допълнителни мерки за смекчаване на очакваните въздействия от реализацията на ИТСП на СИР 2021 – 2027 г., върху околната среда и човешкото здраве. Мерките са съобразени с резултатите от оценката на възможните значителни въздействия върху околната среда и човешкото здраве, идентифицирани в т. 9 на Доклада за екологична оценка и са определени от гледна точка на очакваните резултати от тяхното прилагане.

Като обща мярка за изпълнение при прилагането на ИТСП на СИР 2021 – 2027 г., която касае околната среда и човешкото здраве е необходимо:

- Произтичащите от ИТСП на СИР 2021 – 2027 г. проекти / инвестиционни предложения да бъдат одобрявани само след провеждане на приложимите процедури по реда на Глава шеста от Закона за опазване на околната среда и при съобразяване с влезлите в сила ОУП и техните ЕО.

10.2.1 Атмосферен въздух и климат

10.2.1.1 Атмосферен въздух

При осъществяване на мерките от ИТСП на СИР 2021 – 2027 г., свързани с транспорт и строителни работи:

- Предвидената извънпътна техника да отговаря на мерките, заложили Директива 2004/26/ЕО от 21 април 2004 година относно мерките за намаляване на емисиите на замърсяващи газове и частици от двигатели с вътрешно горене, предназначени за извънпътни подвижни машини, а тежкотоварните транспортни средства трябва да покриват изискванията на екологичните стандарти (EURO) за емисии в изгорелите газове от дизелови двигатели – Регламент (ЕО) № 595/2009 от 18 юни 2009 година за одобрението на типа на моторни превозни средства и двигатели по отношение на емисиите от тежки превозни средства.
- Да се осигури ефективен контрол за прилагането на мерки за ограничаване на емисиите от прах и вредни вещества в атмосферата съгласно чл. 70 от Наредба № 1 /2005 за норми за допустими емисии на вредни вещества (замърсители), изпускани в атмосферата от неподвижни източници на емисии.
- Работният режим на строителните и транспортни машини да не допуска работа на празен ход на двигателите.

Очаквани резултати: минимизиране на замърсяването на атмосферния въздух и свързаните с него отрицателни въздействия върху здравето на хората и околната среда.

10.2.1.2 Климат

Не са необходими мерки

10.2.2 Води

С оглед опазване на подземните и повърхностните води се счита изключително важно потенциалните интервенции, произтичащи от ИТСП на СИР 2021 – 2027 г., да се прилагат при стриктно спазване на приложимите разпоредби на Закона за водите (ЗВ) и подзаконовите актове към него и да бъдат съобразени с изготвените за съответните райони на басейново управление Планове за управление на речните басейни (ПУРБ) и Планове за управление на риска от наводнения (ПУРН), както и с техните актуализации за периода 2022-2027г., и в частност:

- Дейности, свързани с водовземане и ползване на воден обект, подлежат на разрешителен режим съгласно чл. 44 и чл. 46 от ЗВ, освен в случаите описани в чл. 58 от ЗВ. Разрешителни за водовземане и ползване на воден обект се издават при спазване изискванията на Глава четвърта "Разрешителен режим" и Глава осма "Опазване на водите и водните обекти" от ЗВ и нормативните актове по прилагането му. Освен това, те следва и да бъдат съгласувани за допустимост спрямо екологичните цели и планиваните мерки за постигане добро състояние на водите в ПУРБ, както и спрямо целите на управлението на риска от наводнения и предвидените мерки в Програмите от мерки в действащите ПУРН, а също и наличните резултати от актуализацията на ПУРН за периода 2022-2027 г.
- Инвестиционните предложения за предприятия, индустриални зони и др. да бъдат в съответствие с приложимите мерки за постигане на целите на опазване на околната среда, включени в Плановите за управление на речните басейни (ПУРБ), като се съобразят зоните за защита на водите, а също и със следните изисквания на ЗВ:
 - ✓ При липса на канализационна система, предвид чл. 132 от Закона за водите, лицата от стопанска дейност, на които се формират отпадъчни води, са длъжни да изградят пречиствателни съоръжения в съответствие с изискванията за заустване във воден обект
 - ✓ При съществуваща канализационна система – да се спазват изискванията на чл. 125 от Закона за водите, че включването на нови количества отпадъчни води, следва да се съобрази с капацитета и ефективността на съществуващата канализационна система;

- ✓ Да се спазват забраните на чл. 146 от Закона за водите за застрояване в заливаемите тераси на реките и сервитута на хидротехническите съоръжения;
- При прилагането на ИТСР на СИР 2021 – 2027 г. да се спазват съответните забрани и ограничения в поясите на СОЗ, регламентирани в Наредба № 3/16.10.2000г. на МОСВ, МРРБ и МЗ (ДВ. бр. 88/2000г.) за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди.
- В случай, че предвидените за изграждане съоръжения от развитието на регионалната инфраструктура в зависимост от местоположението им, попаднат в райони със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН) или в защитени зони по чл.119а от Закона за водите, то за да не се стигне до негативни въздействия както върху зоните за защита на водите, така и върху водните обекти, в случай, че такива съоръжения ще бъдат изградени в РЗПРН, следва да се има предвид обхвата на заливане при трите вероятностни сценария - веднъж на 1000, 100 и 20 години, съгласно картите на заплахата от наводнения и при необходимост да бъдат планирани допълнителни мерки за подобряване на защитата им и опазване на водите от замърсяване. При планиране на мерките може да се ползва Националният каталог от мерки за управление на риска от наводнения.
- При избор на местоположение на проекти / инвестиционни намерения да се вземе предвид разположението на влажните зони, включени в Национален план за опазване на най-значимите влажни зони в България 2013 – 2022.
- Всички дейности, засягащи води и водни обекти, следва да се изпълняват съгласно получено Разрешително за водовземане и/или ползване на воден обект по реда на Закона за водите.
- В съответствие с разпоредбите на чл.116 от Закона за водите, всички води и водни обекти следва да се опазват от замърсяване и увреждане. При разработване на проектите и изпълнението на ИП да се предприемат мерки за недопускане влошаването на екологичното и химичното състояние на повърхностните води, и количественото и химичното състояние на подземните води. Необходимо е за всяка отделна дейност да се разглеждат всички възможни негативни въздействия върху повърхностните и подземни води в детайли, както и да се съгласуват със съответната БД;
- При разработване на проектите и изпълнението на ИП да се вземат предвид

заложените в ПУРБ цели за опазване на водните тела, върху които попада територията на ИТСП на СИР, както и програмите от мерки за предотвратяване и намаляване на значителни вредни въздействия върху повърхностните и подземни води;

- При разработване на проектите и изпълнението на ИП да се вземат предвид определените райони за оценка и дескриптори в Морската стратегия на Р България, както и програмите от мерки към нея. Да се предвидят конкретни мерки за недопускане или намаляване на отрицателните въздействия, от гледна точка на постигане на целите и мерките за постигане на добро състояние в Морската стратегия 2016-2021 г.
- При планиране на инвестиции в областта на ВиК инфраструктурата приоритетно да се заложат подходящи мерки за зоните на водоснабдяване, където качеството на водата не отговаря на нормите (най-често по показател „нитрати“). Такива мерки могат да бъдат изграждане на нови водоизточници, довеждане на вода от други зони на водоснабдяване, където няма отклонения от нормите и др.
- За опазване на подземните води от замърсяване се прилагат разпоредбите на чл. 46, ал. 2 и чл. 118а, ал. 1, т. 2, 3, и 4 от ЗВ: „т. 2 - обезвреждането, включително депонирането на приоритетни вещества, които могат да доведат до непряко отвеждане на замърсители в подземните води; т. 3 - други дейности върху повърхността и в подземния воден обект, които могат да доведат до непряко отвеждане на приоритетни вещества в подземните води; т. 4 - използването на материали, съдържащи приоритетни вещества, при изграждане на конструкции, инженерно-строителни съоръжения и други, при които се осъществява или е възможен контакт с подземни води“.
- За недопускане и предотвратяване на замърсявания и аварии, по отношение на повърхностните и подземните води е необходимо спазване на изискванията на чл. 131 от ЗВ: „При аварийни случаи, създаващи предпоставки за замърсяване на водите, собственикът или лицето, експлоатиращо обекта - източник на замърсяване, включително и насипища, е длъжно да вземе необходимите мерки за ограничаване или ликвидиране на последиците от замърсяването съгласно предварително изготвен аварийен план и незабавно да уведоми басейновите дирекции и органите на Министерството на вътрешните работи.
- С цел защита на крайбрежните заливаеми ивици и принадлежащите земи на водохранилищата да се изпълняват разпоредбите на чл. 134 от ЗВ, като не се допуска: депониране и третиране на отпадъци; строителство на стопански и жилищни постройки; миенето и обслужването на транспортни средства и техника;

- Съгласно чл. 143 от ЗВ - За защита от вредното въздействие на водите се забранява - съхраняването или складирането на материали, които в значителна степен биха увеличили унищожителната сила на водата при наводнения.
- Съгласно чл. 7, ал. 1 от Закона за водите, основен принцип при отношенията, свързани със собствеността върху водните обекти е упражняването на собственост без да се допуска нарушаване на целостта и единството на хидроложкия цикъл и на природната водна система
- За дейности, попадащи в имоти, които граничат или са в близост до воден обект - Черно море е необходимо е да се спазват съответните забрани и ограничения произтичащи от Закона за устройство на Черноморското крайбрежие (ЗУЧК), относно заустването на отпадъчни води. Да не се възпрепятства свободния достъп до водния обект - Черно море.
- Да се спазват забраните и ограниченията на чл. 11, ал. 2 и чл. 10. ал. 2 от ЗУЧК;
- Стриктно прилагане на Правила за добра земеделска практика за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници, утвърдени със Заповед № РД09- 565/16.07.2020 г. на министъра за земеделието, храните и горите.

Очаквани резултати: предотвратяване и минимизиране на потенциалните отрицателни въздействия върху водите и свързаните с тях негативни последици за околната среда и човешкото здраве.

10.2.3 Почви

- Да не се допускат течове на горива и масла от строителната и транспортна техника, използвана за осъществяване на дейностите по прилагане на ИТСП на СИР 2021 – 2027 г..

Очаквани резултати: предотвратяване на почвеното замърсяване и на произтичащите от това негативни последици за околната среда.

10.2.4 Ландшафт

Не са необходими допълнителни мерки.

10.2.5 Биологично разнообразие

- В проектите за изграждане на нови предприятия, индустриални зони и др. да се разгледат алтернативи за разполагането им извън защитени зони (Натура 2000 места), защитени територии (ЗТ по смисъла на ЗЗТ) и други чувствителни зони и да се избере най-щадящата алтернатива по местоположение с оглед предотвратяване / свеждане до минимум на потенциалните въздействия.

- При доказана необходимост от осъществяване на проекти / инвестиционни предложения в защитени зони, да бъде проведена процедура по оценяване степента на въздействие (оценка за съвместимост).
- Произтичащите от ИТСП проекти / инвестиционни предложения следва да се изготвят така, че да са в съответствие с режимите на защитените територии по смисъла на ЗЗТ и в съответствие с режимите на защитените зони от Натура 2000 по смисъла на ЗБР.
- Извършването на строителните работи да е съобразено с чувствителните периоди при животните (размножаване, хибернация).
- При реализация на проекти за развитие на туризма, както и на такива за разкриване потенциала на река Дунав като основен транспортен коридор да се гарантира запазването на природните ценности и да не се допуска влошаване състоянието на екосистемите, които ги поддържат.

Очаквани резултати: предотвратяване и минимизиране на потенциалните отрицателни въздействия върху биологичното разнообразие и елементите от националната екологична мрежа.

10.2.6 Културно-историческо наследство

За да не се допусне увреждането на културни ценности се счита за наложително:

- Провеждане на теренни издирвания на археологически обекти (недеструктивен метод) в потенциалните площадки за изграждане на нови проекти / инвестиционни предложения.
- При регистриране на археологически обекти, предприемане на съответните действия съгласно разпоредбите на Закона за културното наследство (ЗКН)
- При изграждане на нови обекти да се упражнява наблюдение от археолози по време на изкопните дейности, съгласно изискванията на чл. 161, ал. 2 от ЗКН.

Очаквани резултати: предотвратяване на потенциалното увреждане на обекти от културно-историческото ни наследство

10.2.7 Материални активи

- Своевременна рехабилитация на елементи от пътната инфраструктура, увредени във връзка с реализацията на ИТСП на СИР 2021 – 2027 г.

Очаквани резултати: възстановяване на състоянието на материални активи, засегнати от реализацията на ИТСП на СИР 2021 – 2027 г.

10.2.8 Население, човешко здраве

- При планиране и изпълнение на проекти / инвестиционни предложения, местоположението да е съобразено с очакваните емисии на вредности в околната среда и наличието на обекти, подлежащи на здравна защита, зони и територии, в които са разположени такива обекти.
- В случай, че на територията на Североизточен регион се предвижда изграждане на ново или изменения в съществуващо предприятие и/или съоръжение с нисък или висок рисков потенциал, както и при планирането на нови строежи, включително изграждането на транспортни пътища, жилищни райони, обекти с обществено предназначение в близост до съществуващи предприятия и/или съоръжения с нисък или висок рисков потенциал, където разполагането или нови строежи може да бъде източник или да повиши опасностите или последствията от възникване на голяма авария в тези предприятия/съоръжения, е необходимо:
 - осигуряването на безопасни разстояния на предприятието и/или съоръжението до жилищни райони, обекти и площи с обществено предназначение, зони за отдих и където е възможно, големи транспортни пътища;
 - поддържане на безопасни разстояния на предприятия и/или съоръжения с нисък или висок рисков потенциал или други подходящи мерки до райони с особена природозащитна чувствителност или интерес и обекти на културно-историческото наследство в околностите на предприятия, когато е целесъобразно, с цел тяхното опазване;
 - предприемане на допълнителни технически мерки за ограничаване на рисковете за човешкото здраве, околната среда и имуществото, в случай на съществуващи предприятия и/или съоръжения с нисък и висок рисков потенциал
- Недопускане надвишаването на нормативните изисквания за пределно допустими норми по отношение на качеството на околната среда и човешкото здраве, вкл. и наднормено шумово замърсяване в районите на здравно-защитени обекти.

Очаквани резултати: предотвратяване и минимизиране на потенциалните отрицателни въздействия върху населението и човешкото здраве.

11 Описание на мотивите за избор на разгледаните алтернативи и на методите на извършване на екологична оценка, включително трудностите при събиране на необходимата за това информация, като технически недостатъци и липса на ноу-хау

Нулевата опция, която се дефинира като “съществуващо състояние”, представлява алтернатива в съответствие с Директива 2001/42/ЕО и е разгледана в раздел 5 от настоящия документ (Евентуално развитие на аспектите на околната среда без прилагане на ИТСП на СИР).

С цел подобряване качеството на документа по отношение на околната среда като обратна връзка към екипа, разработващ ИТСП на СИР, е разгледана възможността за предложения за нови формулировки на Стратегическите приоритети, специфичните цели и целите на ИТСП на СИР. След направения анализ бе установено, че не е необходимо да се предлагат нови формулировки.

На базата на информацията, изложена в ИТСП на СИР може да се дефинират следните алтернативи:

- Алтернатива 1 „Нулева алтернатива”: Продължение на настоящите процеси и тенденции на развитие, без прилагане ИТСП на СИР
- Алтернатива 2: Развитие при условие, че се прилагат мерките и дейностите, предложени в ИТСП на СИР

В следващата таблица е направено сравнение между Алтернатива 1 и Алтернатива 2:

Критерии за въздействие	Алтернатива 1	Алтернатива 2
Въздействие на ниво стратегически приоритети и специфични цели върху околната среда и човешкото здраве	Очаква се отрицателно въздействие върху околната среда, тъй като в рамките на нулевата алтернатива не се предвиждат приоритети и цели, които да доведат до балансирано и устойчиво управление на околната среда, развитие на научния потенциал и квалификацията на хората, подобряване на конкурентоспособността на района.	Въздействието е комплексно положително, поради включването в тази алтернатива на стратегически приоритети и специфични цели, насочени към балансирано и устойчиво управление на околната среда, гарантирането на условия за опазване и подобряване на околната среда, адаптирането ѝ към настъпващите климатични промени и постигане на устойчиво и ефективно използване на природните ресурси, развитие на региона и подобряване качеството на живот на населението.
Въздействие на ниво дейности и мерки за финансиране	Очаква се отрицателно въздействие върху околната среда, тъй като в рамките на нулевата алтернатива не се предвиждат дейности, които да доведат до подобряване на техническата инфраструктура – водоснабдяване и	Въздействието е комплексно положително, поради включването в тази алтернатива на дейности и мерки, насочени към опазване чистотата на въздуха, подобряване на енергийната ефективност, ограничаване на емисиите на парникови газове, повишаване на ефективността на ползване на водите и управление на отпадъчните води и

	канализация, и инфраструктура, свързана с отпадъците.	внедряването на съвременни технологии за разделно събиране, предварително третиране, компостиране на биоразградимите отпадъци.
Степен на съответствие с екологичните цели на Национална програма за развитие: България 2030	Не е правено сравнение между нулевата алтернатива и целите на Национална програма за развитие: България 2030	Екологичните цели като цяло са отчетени и съобразени

От направеното сравнение между Алтернатива 1 „Нулева алтернатива” и Алтернатива 2 „Развитие при условие, че се прилагат мерките и дейностите, предложени в ИТСР на СИР.” е видно, че:

- Алтернатива 1 е неприемлива, тъй като ИТСР на СИР е изискуем документ, съгласно Закона за регионалното развитие.
- Алтернатива 1 не е препоръчителна и от гледна точка опазването на околната среда и човешкото здраве, тъй като от направените анализи и оценки в доклада за екологична оценка ясно се вижда екологичната насоченост на Алтернатива 2 и ИТСР на СИР, като се доказва, че същия ще допринесе за устойчиво развитие чрез прилагане на предвидените допустими дейности, към съответните стратегически приоритети и специфични цели.
- С изпълнението на Алтернатива 2 се осигурява пълно съобразяване и изпълнение на екологичните приоритети на Национална програма за развитие: България 2030.

Окончателният проект на ИТСР на СИР ще представлява изискваната от Директива 2001/42/ЕО алтернативна опция.

Не са срещнати непреодолими трудности при изготвянето на настоящия доклад за ЕО.

12 Мерки във връзка с наблюдението по време на прилагането на ИТСР на СИР

Към т.6 на проекта на ИТСР на СИР са представени индикатори за наблюдение, като конкретни индикатори за оценка на изпълнението са представени в таблица.

Част от посочените индикатори са насочени именно към наблюдението и контрола на въздействието на ИТСР върху околната среда, като тези, включени към:

Постигане на равен достъп до качествено образование, здравеопазване и социални услуги. Социално включване и изписани по-долу:

- Легла в болници, центрове за долекуване и домове за медико- социални грижи - брой

Както и към *Териториално развитие и сближаване*:

- Рехабилитирана и реконструирана пътна мрежа с регионално и местно значение - km
- Население с подобрен транспортен достъп в %

Предвид направените прогнози на въздействието на Стратегията върху околната среда и човешкото здраве, считаме, че няма необходимост от допълнителни мерки по наблюдение и контрол, които да бъдат включени в ИТСР на СИР.

Предлаганите мерки за наблюдение и контрол по време на прилагане на ИТСР и съответните индикатори са представени в следващата таблица.

Таблица 18 - Мерки за наблюдение и контрол по време на прилагане на ИТСР и индикатори за мониторинг на въздействията върху околната среда

Мярка по наблюдение и контрол	Индикатори	Източник на информация
<i>Специфична цел 1.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда и адаптация към настъпилите неблагоприятни климатични изменения от Приоритет 1</i>		
Изпълнение на мерки в защитени зони от мрежата „Натура 2000“ от Националната рамка за приоритетни дейности за Натура 2000 (НРПД) - за периода 2021-2027 г., планирани за съответния регион.	Площ на природни местообитанията и местообитания на видове, върху които са приложени мерки за подобряване на състоянието им (в хектари)	- Управляващите органи, съгласно планирания източник на финансиране в НРПД 2021-2027 г.;
<i>СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 2.3. Подобряване на културната и спортната инфраструктура</i>		
Изградена и реконструирана културна инфраструктура	Изградена културна инфраструктура – бр. Реконструирана културна инфраструктура – бр.	НДА към НИНКН; Регионален исторически музей
Изградена и модернизирана инфраструктура и оборудване за масов спорт	Изградена инфраструктура и оборудване за масов спорт – бр. Модернизирана инфраструктура и оборудване за масов спорт – бр.	Бенефициенти, РИОСВ, Еколог на съответната община, Общински администрации
<i>СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ 3.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда</i>		
Изграждане и реконструкция на ВиК инфраструктура въз основа на РПИП.	Изградени/рехабилитирани външни водопроводи – км; Изградени/рехабилитирани пречиствателни станции за питейни води - бр.;	Бенефициенти РИОСВ, Еколог на съответната община
	Доизграждане/рехабилитация на	

Мярка по наблюдение и контрол	Индикатори	Източник на информация
	водопроводни мрежи - км; Изградени/рехабилитирани канализационни мрежи - км; Изградени/рехабилитирани пречиствателни станции за отпадъчни води - бр.;	Общински администрации
Повишаване на нивата на рециклиране на отпадъци, чрез разширяване на системите за разделно събиране и изграждане на инсталации за предварително третиране на битови отпадъци и инсталации за третиране на биоразградими отпадъци. Извършване на рекултивация на депата за битови отпадъци, които не отговарят на нормативните изисквания	въведени системи за разделно събиране- бр.; изградени инсталации за предварително третиране и инсталации за третиране на биоразградими отпадъци - бр.; извършени рекултивиции на депа за битови отпадъци - бр.	Бенефициенти РИОСВ, Еколог на съответната община, Общински администрации
<i>Специфична цел 3.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда от Стратегически приоритет 3: Териториално развитие и сближаване и осигуряване на устойчива околна среда</i>		
Реализиране на мерки по адаптация към климатичните промени в секторите "Градска среда". "Води". "Транспорт". "Селско стопанство", "Гори" от Националната стратегия за адаптация и План за действие към нея*	брой мерки	Бенефициенти; Еколог на съответната община; Общински администрации;
<i>Специфична цел 1.3 Запазване и подобряване качеството на околната среда и адаптация към настъпилите неблагоприятни климатични изменения от Приоритет 1</i>		
Изпълнение на мерки в защитени зони от мрежата „Натура 2000“ от Националната рамка за приоритетни дейности за Натура 2000 (НРПД) - за периода 2021-2027 г., планирани за съответния регион.	Площ на природни местообитанията и местообитания на видове, върху които са приложени мерки за подобряване на състоянието им (в хектари)	Управляващите органи, съгласно планирания източник на финансиране в НРПД 2021-2027 г.;

*<https://www.moew.government.bg/bg/klimat/meidunarodni-pregovori-i-adaptaciya/adaptaciya>

13 Заключение

Интегрирана териториална стратегия за развитие на Североизточен регион за планиране от ниво 2 за периода 2021-2027 г. е с пряка екологична насоченост и залегналите в нея Стратегически приоритети и специфични цели ще допринесат за подобряване качеството на живот на хората, както и за подобряване състоянието на околната среда в региона.

В резултат на направения анализ може да се обобщи, че предвидените с ИТСП на СИР Стратегически приоритети и специфични цели и предвидените дейности за

реализирането им са допустими за осъществяване, предвид изискванията за опазване на околната среда.

При направеното сравнение на съответствието на предложените с ИТСП на СИР 2021-2027 г Стратегически приоритети с приоритетите на Национална програма за развитие: България 2030, изискванията за опазване на околната среда и осигуряване на устойчиво развитие на региона е установено, че като цяло се очаква предлаганите Стратегически приоритети и специфични цели да допринесат за постигане на осите за развитие и национални приоритета на НПП БГ 2030. От направеното сравнение с други стратегии, планове и програми, е установено, че като цяло ИТСП на СИР се очаква да допринесе за постигането им.

От направения екологичен анализ се вижда, че ИТСП на СИР ще окаже предимно положително, дългосрочно, постоянно въздействие върху околната среда. По време на изпълнение на някои от дейностите, свързани със строителство на предприятия, индустриални зони, транспортна и техническа инфраструктура, ще се наблюдават предимно отрицателни въздействия, а по време на експлоатацията им – предимно положителни въздействия. Необходимо е инвестиционните проекти да се осъществяват при строго съблюдаване на екологичните изисквания, като за предотвратяване и максимално ограничаване на възможните отрицателни въздействия са предвидени съответните мерки, както и индикатори за мониторинг в доклада за ЕО, които да следят тенденциите по отношение на въздействието на ИТСП на СИР върху околната среда и човешкото здраве. Най-благоприятен от гледна точка на опазване на околната среда е разгледаният подробно в доклада за екологична оценка вариант на ИТСП на СИР, поради което го препоръчваме за съгласуване.

Цялостното въздействие на ИТСП на СИР се очаква да бъде положително, поради произтичащите от осъществяването на Стратегията комплексни и дългосрочни положителни резултати по отношение на развитието на региона, водещи до предотвратяване на риска за човешкото здраве и осигуряване на устойчиво развитие съобразно действащите в страната норми за качество на околната среда.

При осъществяването на Интегрирана териториална стратегия за развитие на Североизточен регион за планиране от ниво 2 за периода 2021-2027 г не се очакват значителни отрицателни въздействия върху околната среда и човешкото здраве, а се очаква прилагането ѝ да доведе до комплексно положително въздействие по отношение на околната среда и човешкото здраве на регионално и национално ниво, при спазване на мерките, предложени в доклада за ЕО.

14 Приложения

Неразделна част от настоящия доклад са следните приложения:

- Приложение 1: Картен материал
- Приложение 2: Използвана литература и източници на информация относно методите за оценка и прогноза на въздействието върху околната среда
- Приложение 3: Справка за проведените консултации и копия от становища, получени в резултат на консултациите по заданието за обхват и съдържание на доклада за ЕО
- Приложение 4: Списък с имената и подписите на ръководителя и експертите, изготвили ЕО
- Приложение 5: Декларации по Член 16(1) от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми и дипломи на експертите, участвали в разработването на ЕО
- Приложение 6: Информация за предприятия/съоръжения с висок и нисък рисков потенциал на територията на областите в обхвата на „Интегрирана териториална стратегия за развитие на Североизточен регион за планиране от ниво 2 за периода 2021 - 2027 г

Като отделен документ, представляващ неразделна част от настоящия документ, е изготвено Нетехническо резюме на ЕО на Интегрирана териториална стратегия за развитие на Североизточен регион за планиране от ниво 2 за периода 2021 - 2027 г.